

Bundel van de Overdracht College-Raad van 18 oktober 2018

- 1 Bouwstenen zienswijze Lelystad Airport
Raadsplein besluitvorming d.d. 29-10-2018 / Lijst ingekomen stukken
Tevens Raadsplein debatronde d.d. 12-11-2018
Informatienota Bouwstenen zienswijze Lelystad Airport
- 2 Uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021
Raadsplein besluitvorming d.d. 29-10-2018 / Lijst ingekomen stukken
Informatienota Uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021
 1. Het uitvoeringsplan 2018-2021
 2. Beleidsplan Samen naar een gezonder Zwolle 2017-2021
- 3 Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - tussenstand Participatiewet
Raadsplein besluitvorming d.d. 29-10-2018 / Lijst ingekomen stukken
Informatienota Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - tussenstand Participatiewet
 1. SCP-rapport Van sociale werkvoorziening naar participatiewet
 2. kamerbrief 07-09-2018 van staatssecretaris Van Ark breed offensief om meer mensen met een beperking aan werk te helpen
 3. kamerbrief 10-09-2018 van staatssecretaris Van Ark Rapport SCP Van sociale werkvoorziening naar participatiewet
- 4 Beantwoording artikel 45 vragen ChristenUnie over droogte in de zomer van 2018
Raadsplein besluitvorming d.d. 29-10-2018 / Lijst ingekomen stukken
Informatienota beantwoording artikel 45 vragen ChristenUnie over droogte
ChristenUnie - Droogte
- 5 Beantwoording artikel 45 vragen PvdA over de Vliegende Vrienden
Raadsplein besluitvorming d.d. 29-10-2018 / Lijst ingekomen stukken
Informatienota beantwoording artikel 45 vragen PvdA over evenement De Vliegende Vrienden
Artikel 45 vragen PvdA Vliegende Vrienden
- 6 Beantwoording artikel 45 vragen PvdA over Suze Groeneweg en commissie naamgeving
Raadsplein besluitvorming d.d. 29-10-2018 / Lijst ingekomen stukken
Beantwoording artikel 45 vragen PvdA over Suze Groeneweg en commissie naamgeving
Raadsvragen PvdA over Suze Groeneweg
- 7.a Beslissingenlijst collegevergadering d.d. 12-10-2018
2018-10-12 Verslag openbaar definitief
- 7.b Niet openbare verslagen d.d. 12-10-2018

Overdracht College-Raad

Datum 18 oktober 2018

onderwerp	Bouwstenen zienswijze Lelystad Airport
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Janssen, Geert (2092)
medeopstellers	
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota Bouwstenen zienswijze Lelystad Airport

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De bouwstenen voor de zienswijze op het Luchthavenbesluit Lelystad Airport

Informatienota voor de raad

Datum 10 oktober 2018

Onderwerp	Bouwstenen zienswijze Lelystad Airport
Versienummer	V2.0

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant G. Janssen
Afdeling Project-, Programma- en Procesmanagement / ZWPPP
Telefoon 038 498 2092
Email G.Janssen@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De bouwstenen voor de zienswijze op het Luchthavenbesluit Lelystad Airport

Datum 10 oktober 2018

Inleiding

In onze laatste informatienota [Voortgangsbericht Lelystad Airport](#), geagendeerd op de lijst met ingekomen stukken voor de agenda van het raadsplein van 1 oktober, hebben wij u geïnformeerd over de stappenkalender in het proces van Lelystad Airport. Eén van de stappen die gezet wordt is dat wij de bouwstenen voor de op te stellen zienswijze op het Luchthavenbesluit Lelystad Airport aan uw raad zullen voorleggen. Inmiddels hebben wij de bouwstenen besproken met een aantal bewonersgroepen (Berkum, Stadshagen, Hoog over Zwolle en HoogOverijssel) en bestuurlijk met de regiogemeenten en de provincie Overijssel. Daarbij hebben wij aangegeven dat wij ook uw raad nog om input zullen vragen. Met deze informatienota stellen wij u in de gelegenheid om uw opmerkingen en aanvullingen op deze bouwstenen aan te geven.

Het proces rondom het Luchthavenbesluit is verder vertraagd. Op dit moment verwachten wij dat eind november het Luchthavenbesluit (en onderliggende stukken) ter inzage komt te liggen. Op basis van dat besluit wordt samen met de provincie en de regio een definitieve zienswijze opgesteld. Hierbij zullen wij uw inbreng en die van de bewonersgroepen meenemen. Wij willen komen tot een gezamenlijke, eensgezinde zienswijze van alle regiogemeenten en de provincie. Om die reden kan het zijn dat niet alle inbreng van uw raad of van de bewonersgroepen uiteindelijk in de definitieve zienswijze terecht komt.

De definitieve zienswijze zullen wij met uw raad en de inwoners delen (onder andere via de website www.zwolle.nl/vliegroutes).

Kernboodschap

Mede op basis van de gesprekken met de bewonersgroepen en de regiogemeenten komen wij tot 13 mogelijke bouwstenen voor de zienswijze. Per bouwsteen hebben wij aangegeven:

1. Opnemen in de zienswijze;
2. Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze;
3. Afhankelijk van de reactie van de minister opnemen in de zienswijze;
4. Niet opnemen in de zienswijze

Bouwsteen	Opnemen in zienswijze?
A. Volgorde besluitvorming	Opnemen in de zienswijze
B. Nacht- en vrachtluchten	Opnemen in de zienswijze
C. Vliegbewegingen	Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze
D. Monitoring en handhaving	Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze
E. Vlieghoogte	Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze
F. Bandbreedte	Afhankelijk van de reactie van de minister opnemen in de zienswijze
G. Vectoring	Niet opnemen in de zienswijze
H. Veiligheid	Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze
I. Gezondheid	Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze
J. Belevingsvlucht	Afhankelijk van de reactie van de minister opnemen in de zienswijze
K. Evaluatie	Afhankelijk van het Luchthavenbesluit opnemen in de zienswijze
L. Waardedaling woningen	Niet opnemen in de zienswijze
M. MKBA	Opnemen in de zienswijze

Datum 10 oktober 2018

A. Volgorde besluitvorming

Naar verwachting neemt het kabinet, op voorstel van de minister van I&W, begin november een besluit over het Luchthavenbesluit Lelystad Airport. Hiermee loopt de minister vooruit op het proces dat gaande is om te komen tot herziening van het luchtruim en de Luchtvaartnota. Deze volgorde van besluitvorming komt niet overeen met de wens van de regio. De regio wil, zoals in eerdere brieven al gemeld, dat de minister eerst besluiten neemt over de Luchtvaartnota (met daarin de visie op de luchtvaart voor de komende decennia), deze visie verwerkt in de herziening van het luchtruim en pas daarna een besluit neemt over Lelystad Airport. Dit standpunt kan worden verwerkt in de definitieve zienswijze.

B. Vracht- en nachtvluchten

In de (social-) media is discussie over de vraag of vrachtverkeer mogelijk is op Lelystad Airport.

De minister heeft inmiddels via een kamerbrief antwoord gegeven op deze vraag: Lelystad Airport is bedoeld als overloopluchthaven van Schiphol voor vakantieverkeer. In het Luchthavenbesluit Lelystad is gebruik gemaakt van de gegevens zoals die zijn aangeleverd door Lelystad Airport. Hierin is ook opgenomen wat de verkeerssamenstelling van het vliegveld zal zijn. Groot vrachtverkeer maakt daar geen onderdeel van uit. Ook is in het Luchthavenbesluit de ligging, lengte en het operationeel gebruik van de start- en landingsbaan vastgelegd. Door de luchthaven wordt geen afhandelingscapaciteit voor vracht gerealiseerd. De minister concludeert in de brief dat *'het zodanig wijzigen van de operationele doelstelling van de luchthaven, zodat (groot) vrachtverkeer mogelijk wordt, niet mogelijk is zonder de uitdrukkelijke medewerking van de Rijksoverheid'*. Hiermee heeft de minister duidelijk gemaakt dat vrachtvluchten op Lelystad Airport niet aan de orde zijn.

Belangrijker dan de vraag wat een vliegtuig vervoert (passagiers of vracht of een combinatie van beiden), is de vraag welk vliegtuig (type en leeftijd) wordt gebruikt, in welk tijdslot het vliegtuig vliegt (nacht/dag) en op welke hoogte. Dit wordt vastgelegd in het Luchthavenbesluit.

In de huidige plannen is geen sprake van nachtvluchten. De vluchten dienen plaats te vinden tussen 6.00u en 23.00u, met een mogelijkheid voor vertraagde vluchten om tussen 23.00u en 0.00u te landen of starten. Deze tijden en voorwaarden zijn vergelijkbaar met de andere (regionale) vliegvelden in Nederland.

In de zienswijze kan het bovenstaande nogmaals worden bevestigd, ook op basis van de definitieve inhoud van het Luchthavenbesluit.

C. Vliegbewegingen

Lelystad Airport ontwikkelt zich in drie fasen: tot herziening van het luchtruim groeit Lelystad Airport tot 10.000 vliegbewegingen. Daarna groeit de luchthaven door naar 25.000 en vervolgens naar maximaal 45.000 vliegbewegingen. De minister heeft toegezegd in het Luchthavenbesluit het maximale aantal vliegbewegingen van 45.000 vast te leggen. Daarnaast heeft zij toegezegd te onderzoeken of het mogelijk is om ook het aantal van 10.000 vliegbewegingen tot herziening van het luchtruim vast te leggen. Bij het uitkomen van het Luchthavenbesluit zal duidelijk worden of de maximale aantallen voldoende zijn vastgelegd.

D. Monitoring & Handhaving

De m.e.r.-commissie heeft een advies afgegeven over de geactualiseerde milieueffectrapportage (m.e.r.). De commissie constateert onder andere dat duidelijk waarneembare geluidpieken zullen

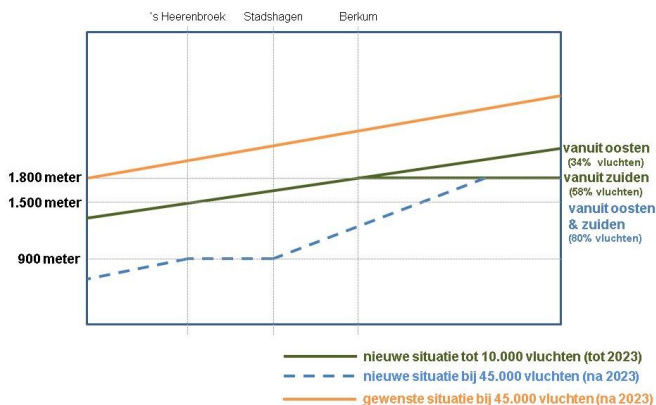
Datum

10 oktober 2018

optreden, “omdat – in afwijking van wat gangbaar is – langdurig laag wordt gevlogen”. Om die reden is het noodzakelijk om de geluidbelasting goed in kaart te brengen en dit niet te beperken tot het onderzoeksgebied van de m.e.r.. Dit vraagt opname in een monitoringsplan waarin naast geluid ook is uitgewerkt voor welke andere effecten monitoring nodig is (waaronder belevingsonderzoek en nulmeting) en hoe handhaving zal plaatsvinden als overeengekomen waarden worden overschreden. De m.e.r.-commissie heeft in haar toetsingsadvies concrete voorstellen gedaan voor een monitoringsplan. Dit sluit ook aan op de conclusies van de Regiegroep Belevingsvlucht over de gemeten geluidniveaus die hoger lager dan waarmee in de m.e.r. is gerekend en de brief van de regio hierover van 24 juli 2018. Afhankelijk van wat de minister in het Luchthavenbesluit hierover opneemt kan hier een zienswijze op worden ingediend.

E. Vlieghoogte

Een belangrijk onderdeel van de plannen voor Lelystad Airport zijn de vliegroutes zelf. Bij Zwolle, waar alleen sprake is van een aanvliegroute, geldt een specifiek vraagstuk. Tot herziening van het luchtruim geldt dat de vliegtuigen vanaf het oosten in glijvlucht dalend langs Zwolle vliegen en op 1.500 meter hoogte vliegen bij 's Heerenbroek. De vluchten vanuit het zuiden zetten na een horizontale vlucht vanaf ongeveer Berkum de daling in van 1.800 meter naar 1.500 meter (zie figuur 1, groene lijn) Na de herziening van het luchtruim is nog onduidelijk wat de situatie voor Zwolle zal zijn. Daarom gaat de m.e.r. uit van een worst-case-scenario. Daarin dalen alle vliegtuigen ruim voor Zwolle vanaf 1.800 meter naar 900 meter bij Stadshagen en vliegen vanaf daar horizontaal door naar 's Heerenbroek en dalen daarna verder richting Lelystad Airport. (zie figuur 1, blauwe lijn).

Figuur 1 - Vlieghoogte naderende vliegtuigen Lelystad Airport

De afspraken die zijn gemaakt aan de Alderstafel gaan uit van een minimale vlieghoogte op het ‘oude land’ van 1.800 meter. De regio pleit al langere tijd om bij de herziening van het luchtruim deze afspraak minimaal gestand te doen (zie figuur 1, oranje lijn). Daarnaast moet volgens de regio het uitgangspunt bij de herziening zijn dat vliegtuigen in Continuous Descent Approach (CDA – glijvlucht) de daling inzetten, waarbij eventueel zelfs een hogere vlieghoogte mogelijk is. Bij het Luchthavenbesluit zal definitief duidelijk worden wat de plannen zullen zijn.

F. Bandbreedte

De routes op de kaarten worden getoond met een routelijn. De eis die aan vluchten van en naar Lelystad wordt gesteld, is dat de vliegtuigen de route nauwkeurig kunnen vliegen. ‘Nauwkeurig’ betekent met een marge van 1 zeemijl, oftewel 1.852 meter links en rechts van de routelijn. Op figuur 2 is in beeld gebracht wat dit voor Zwolle betekent.

Datum 10 oktober 2018

Figuur 2 - Bandbreedte vliegroute Lelystad Airport

Het ministerie geeft aan dat de kans dat een vliegtuig dicht bij de getekende lijn zit vele malen groter is dan een grote afwijking daarvan (normaal verdeling).

De vraag is of dit ook geldt voor de situatie bij Zwolle. De hoek die bij Zwolle op papier gemaakt wordt bij noord-oostelijk baangebruik (baan 05) is met een vliegtuig onmogelijk te maken. Dit blijkt ook uit de belevingsvlucht waarbij tweemaal de bocht is 'afgesneden'. Het gevolg hiervan is dat de route dicht bij of zelfs over woonwijken komt te liggen. De ligging in de m.e.r. van de geluidscontour is daarmee ook onjuist. Meer inwoners zullen hierdoor last gaan ondervinden van de route. Mogelijk dat de minister in haar reactie op de belevingsvlucht hier nog op in gaat. Dit zullen we moeten afwachten.

G. Vectoring

Een gezagvoerder van een vliegtuig mag alleen afwijken van de bandbreedte na toestemming of instructie van de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL), de zogenaamde vectoring. Toestemming wordt alleen gegeven wanneer dit vanwege het voorkomen van gevaarlijke situaties noodzakelijk is (bijvoorbeeld plotseling veranderende weersomstandigheden). De LVNL kan deze instructie ook geven wanneer tijdens piekperioden startvertraging moet worden voorkomen. Vectoring is op elk vliegveld mogelijk, en geldt daarmee ook voor Lelystad Airport. Gelet op de standaardprocedure van vectoring, willen wij hierover geen zienswijze indienen.

H. Veiligheid

Bij de m.e.r. 2018 is onderzoek gedaan naar de vogelbewegingen en de effecten daarvan op het vliegverkeer van en naar Lelystad Airport. Volgens het onderzoek leiden de start- en landingsprocedures van Lelystad Airport niet tot een verhoogd veiligheidsrisico voor het luchtverkeer. Het onderzoek gaat echter uit van een standaard start- en landingsprocedure voor Lelystad Airport, terwijl de situatie juist verschilt met andere vliegvelden vanwege lang laag vliegen op 900 meter (worst-case scenario). Ook zijn er bij vogelexperts twijfels bij de juistheid van de gebruikte gegevens (o.a. worden radargegevens gebruikt van het KNMI in De Bilt (volgens het onderzoek op 30 km afstand van Lelystad Airport, daadwerkelijk op 45 km) die een representatief beeld zouden geven van de vogeltrek over het binnenland van Nederland). Wij verwachten hiervan nog een nader onderzoek dat is gedaan door de betreffende vogelexperts. Mogelijk dat de minister bij het Luchthavenbesluit hier nog nadere informatie over verstrekt.

Datum 10 oktober 2018

I. Gezondheid

In de m.e.r. worden de gevolgen van Lelystad Airport in beeld gebracht voor de luchtkwaliteit, waaronder ultrafijnstof. De te verwachten concentraties ultrafijnstof zijn niet berekend, maar kwalitatief beschreven. De Commissie voor de m.e.r. oordeelt dat het belangrijk is om de mogelijke blootstelling te monitoren, aangezien het de verwachting is dat ultrafijnstof gezondheidseffecten veroorzaakt. Ook adviseert de Commissie, gezien de zorgen bij omwonenden en de te verwachten toenemende maatschappelijke aandacht voor ultrafijnstof rond luchthavens, om contouren voor ultrafijnstof te berekenen voor de tijdelijke situatie tot 2023 met maximaal 10.000 vliegbewegingen en die resultaten te gebruiken voor het opzetten van het monitoringprogramma. Bij het uitkomen van het Luchthavenbesluit zal duidelijk worden hoe de minister invulling wil geven aan dit nadrukkelijke advies van de commissie.

J. Belevingsvlucht

Op 30 mei vond de zogenoemde 'belevingsvlucht' plaats om inwoners een idee te geven bij de effecten van de nieuwe vliegroutes. De Regiegroep Belevingsvlucht heeft op basis van de belevingsvlucht een rapportage opgesteld. Eén van de conclusies van die rapportage is dat de maximale geluidswaarden van de belevingsvlucht op het merendeel van de routes hoger lagen dan de berekende waarden in de m.e.r.. De minister heeft toegezegd nog met een reactie te komen op het rapport. Op basis van die reactie kan eventueel een zienswijze op dit punt worden ingediend.

K. Evaluatie (bij 7.000 en 25.000 vliegbewegingen)

De minister heeft toegezegd om bij 7.000 vliegbewegingen en bij 25.000 vliegbewegingen Lelystad Airport te evalueren. Onduidelijk is wat de criteria voor de evaluatie zijn en welk effect de evaluaties hebben op de verdere ontwikkeling van Lelystad Airport. Afhankelijk van wat hierover in het Luchthavenbesluit staat kan een zienswijze worden ingediend.

L. Waardedaling woningen

De Vrije Universiteit Amsterdam heeft, in opdracht van RTV Oost, onderzoek gedaan naar de effecten van Lelystad Airport op de woningwaarde in de provincie Overijssel. De onderzoekers concluderen in het onderzoek dat er geen noemenswaardig effect te verwachten valt. Op basis van dit onderzoek is er geen reden om op dit punt een zienswijze in te dienen.

M. Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA)

De afgelopen jaren zijn vele onderzoeken gedaan naar de maatschappelijke kosten en baten van Lelystad Airport. In 2008 en 2014 hebben onderzoeksbureaus Decisio, SEO en To70 een quickscan MKBA uitgevoerd voor het Luchthavenbesluit Lelystad 2015. In deze onderzoeken zijn echter de positieve en negatieve effecten voor het 'oude land' niet meegenomen. Te denken valt dan aan de mogelijke effecten voor de regionale recreatie- en toerismesector. Formeel heeft de minister voldaan aan de vereisten voor een MKBA. Het ontbreken van een MKBA over het 'oude land' is een reden om toch een zienswijze op dit punt in te dienen.

Communicatie

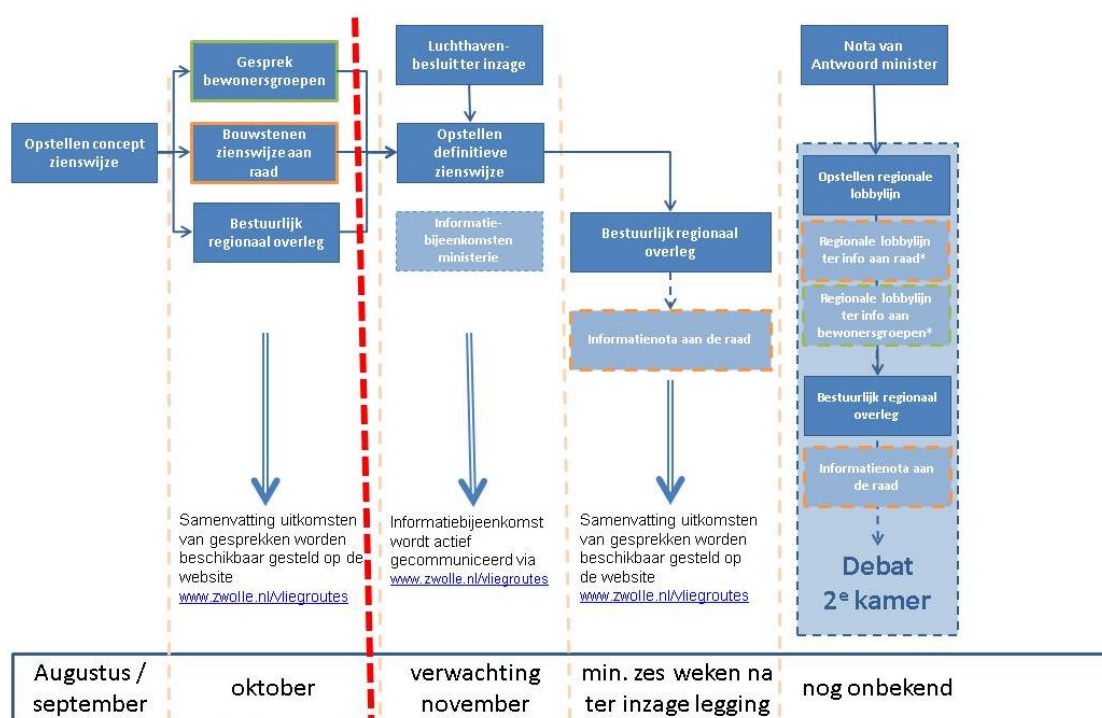
De bouwstenen zijn besproken met vertegenwoordigers van de bewonersgroepen (Berkum, Stadshagen, Hoog over Zwolle en HoogOverijssel), de regiogemeenten en provincie Overijssel. De bouwstenen, zoals die nu zijn verwoord, zijn mede tot stand gekomen op basis van die gesprekken.

Datum 10 oktober 2018

Vervolg

Na het verschijnen van het Luchthavenbesluit (naar verwachting eind november) krijgt een ieder de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. De termijn hiervoor bedraagt minimaal zes weken. Mede op basis van de inbreng van uw raad wordt samen met de regiogemeenten en de provincie Overijssel een definitieve zienswijze opgesteld, namens de gemeente Zwolle ondertekend door het college. Gelet op de relatief korte termijn van indiening zullen wij de definitieve versie alleen ter informatie aan uw raad toezenden.

De geactualiseerde stappenkalender is opgenomen in figuur 3.

Figuur 3 - Stappenkalender Luchthavenbesluit Lelystad Airport

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Overdracht College-Raad

Datum 18 oktober 2018

onderwerp	Uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021
portefeuillehouder	Michiel van Willigen
informant	Slagman - Duthler, Yolande
medeopstellers	
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021 Bijlage: 1. Het uitvoeringsplan 2018-2021 Bijlage: 2. Beleidsplan Samen naar een gezonder Zwolle 2017-2021

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:
het besluit van het College om het uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021 vast te stellen.

Informatienota voor de raad

Datum 15 oktober 2018

Onderwerp	Uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Michiel van Willigen

Informant Yolande Slagman - Duthler
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OW
Telefoon 038 498 2245
Email Y.Slagman-Duthler@zwolle.nl
Bijlagen 1. Het uitvoeringsplan 2018-2021
2. Beleidsplan Samen naar een gezonder Zwolle 2017-2021

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

het besluit van het College om het uitvoeringsplan gezondheidsbeleid 2018-2021 vast te stellen.

Datum 15 oktober 2018

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Eind vorig jaar heeft de raad het gezondheidsbeleid voor 2017-2021 vastgesteld en besloten op welke thema's de focus ligt voor deze periode en welk budget daarvoor beschikbaar is. Met het vaststellen van het uitvoeringsplan geeft het College aan hoe ze dat zal realiseren.

Kernboodschap

Met het vaststellen van uitvoeringsplan beoogt het college de gezondheid van de inwoners van Zwolle te bevorderen, met specifiek aandacht voor dat deel van de inwoners met een (kans) op een mindere gezondheid. Het uitvoeringsplan bevat de uitwerking van de gestelde doelen van het Beleidsplan gezonder zwolle. De doelen zijn:

- Verbeteren van de gezondheidsvaardigheden van onze inwoners
- Bevorderen van gezond leefstijlgedrag
- Vergroten van de veerkracht van onze inwoners
- Verbinden van preventie, welzijn en zorg
- Integraliteit

In het uitvoeringsplan is per thema uitgewerkt wat er nodig is om het doel te realiseren, welke concrete acties of interventies zullen worden uitgevoerd, wat het te behalen resultaat is en in welke jaren hieraan wordt gewerkt.

Consequenties

Conform het bijgevoegde uitvoeringsplan wordt invulling gegeven aan het door de raad vastgestelde gezondheidsbeleid.

Communicatie

De Participatieraad is niet alleen betrokken geweest bij de totstandkoming van de beleidsnota, maar een aantal leden van de Participatieraad heeft ons ook ten behoeve van de uitvoering willen adviseren over hoe we bepaalde groepen in de stad kunnen bereiken en betrekken. Het uitvoeringsplan wordt geplaatst op de gemeentelijke website.

Vervolg

Medio 2019 zal gerapporteerd worden wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering.

Datum 15 oktober 2018

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Samen naar een gezonder Zwolle

Uitvoeringsplan 2018-2021

1 Verbeteren gezondheidsvaardigheden van onze inwoners					
1.1. We brengen de verschillende groepen mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden in kaart en gaan na hoe wij hen kunnen bereiken.					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
We maken samen met de GGD gezondheidsprofielen	In 2018 hebben we gezondheidsprofielen voor alle 5 stadsdelen				
Met de GGD worden de gezondheidsprofielen doorontwikkeld op wijk- of buurtniveau	In 2018 hebben profielen op wijk-/buurtniveau die elke vier jaar geheel vernieuwd worden				
We spreken met de inwoners in buurten met een lage SES over wat gezondheid voor hen betekent en wat er voor hen nodig is om een gezonde(re) leefstijl te bereiken	In 2020 is in minimaal 6 wijken met lage SES met inwoners gesproken				
We onderzoeken de mogelijkheid de betrokkenheid van inwoners met lage SES te vergroten en relevante informatie te verkrijgen door citizen science toe te passen bijvoorbeeld met specifieke app (Kijk! Een gezonde wijk)	We weten of citizen science werkt bij de doelgroep met een lage SES				
Windesheim voert onderzoek uit naar versterking integraal lokaal beleid op gebied van Sociaal Economische Gezondheidsverschillen aan de hand van uitvoering 12 jaar Zwolle Gezonde Stad	In 2021 weten we of de ZGS aanpak ook werkt bij lage SES				
1.2. We zoeken de samenwerking met het beleidsterrein laaggeletterdheid, creëren bewustwording bij professionals op gezondheidsterrein en bieden handvatten voor vervolg.					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
We bevorderen kennisdeling	Lezing voor de programmagroep Zwolle Gezonde Stad				
	Zwolle Gezonde Stad heeft een Expertteam Laaggeletterdheid				
	In 2020 heeft 50% van de netwerkpartners binnen de keten preventie-zorg een bijdrage geleverd aan het toegankelijk maken van de preventieve gezondheidsboodschap voor laaggeletterden en het tijdig signaleren en doorverwijzen van deze doelgroep				
Samenwerking met de werkgroep laaggeletterdheid	Afstemming met werkgroep laaggeletterdheid over inzet				
Signalering verbeteren en handvatten bieden aan professionals in de eerste lijn en vrijwilligers i.s.m. onderzoeker laaggeletterdheid van Windesheim	Bijeenkomst en een overzicht van bruikbare tools				
1.3. We stellen laaggeletterdheid aan de orde binnen de keten van preventie tot zorg.					

Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
We vergroten kennis over aanpak laaggeletterdheid in de zorg (1 ^e en 2 ^e lijn) m.b.t. signalering, verwijzing en eigen communicatie	Bijeenkomst voor organisaties met good practices over aanpak			
Professionals in het voorveld (0 ^e lijn) weten wat laaggeletterdheid inhoud	Bijeenkomst voor professionals over signalering, verwijzing en communicatie			
1.4. We besteden aandacht aan gezondheid in trajecten die bepaalde groepen doorlopen en realiseren koppelingen.				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Gezondheidsthema's zijn opgenomen in trajecten	In groepen/trajecten als kwetsbare zwangeren, tienermoeders, statushouders, mensen in schuldhulpverlening, bijstandsgerechtigden, participatietrajecten worden gezondheidsthema's behandeld			
2 Bevorderen van gezond leefstijlgedrag				
2.1. We zetten in op het gelijk blijven van percentage inwoners, of - indien wijken onder het gemiddelde scoren – verbeteren als het gaat om: ➤ Alcohol- en middelengebruik bij jongeren ➤ Roken ➤ Overgewicht bij kinderen en jongeren ➤ Beweeggedrag bij kinderen en jongeren ➤ Ontbijtgedrag van jongeren ➤ Overgewicht bij volwassenen/ouderen ➤ Beweeggedrag bij volwassenen/ouderen				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Kinderen en ouders worden bewust gemaakt van het belang van een gezonde leefstijl	Voorlichting door Jeugdgezondheidszorg aan kinderen en ouders op alle leefstijl onderdelen			
Scholen worden gestimuleerd integraal te werken aan gezondheidsbevordering	Door inzet van Jeugdgezondheidszorg bij educatie over gezondheidsthema's, aandacht voor gezondheid in de schoolomgeving, het schoolbeleid en afspraken over wat te doen als er gezondheidsrisico's bij leerlingen worden gesignaleerd			
Bevorderen aanpak Gezonde School	ZGS heeft in 2019 een expertgroep Gezonde school			
	In 2020 is het netwerk Gezonde School opgericht, met daarin preventieaanbieders, GGD, SSZ, gemeente en scholen			
	Het aantal basisscholen dat werkt volgens de gezonde schoolaanpak is in 2021 ten opzichte van 2017 met 20% gestegen (school heeft 1 of meer vignetten)			
	Het aantal VO-/MBO-scholen dat de gezonde school aanpak hanteert is in 2021 niet gedaald t.o.v. 2017			

We bevorderen deelname van verenigingen aan Gezonde Sportkantine-aanpak o.a. door project Nieuwe Hanze t.b.v. gezond alternatief in de sportkantine	Zwolle Gezonde Stad heeft in 2018 een Expertteam Gezonde Sportvereniging			
	In 2019 hebben 6 sportverenigingen minimaal een bronzen Gezonde sportkantine vignet			
Vergroten van de kennis en het belang van gezonde leefstijl bij de werkers in de Sociale Wijk Teams	SWT's maken onderwerp leefstijl bespreekbaar in de contacten met inwoners. Het SWT kan verwijzen naar passend aanbod.			
Bewustmaken professionals van de instellingen waar kwetsbare senioren wonen van het belang van een gezonde leefstijl	Met 5 instellingen is hierover het gesprek gevoerd			
Met Zwolle Gezonde Stad kiezen we een aantal thema's waar we actief op zijn waarbij we organisaties en bedrijven stimuleren mee te doen.	Inzet op de thema's o.a. van JOGG landelijk en uitvoering landelijke campagnes "Stoptober" en "Ikpas"			
We stimuleren bedrijven aandacht te hebben voor een gezonde leefstijl van hun medewerkers	Zwolle Gezonde Stad heeft in 2018 een werkgroep Gezonde Werkvloer			
	In 2019 voert tenminste 30% van de samenwerkingspartners in de programmagroep een beleid dat de gezondheid van eigen medewerkers stimuleert			
	Jaarlijks wordt met minimaal 2 bedrijven het gesprek gevoerd over de gezonde werkvloer			
	In de stad vindt kennisdeling m.b.t. gezonde werkvloer plaats door bijeenkomsten met ondernemer			
We werken aan gezond werkgeverschap binnen de gemeente zelf	Uitvoering programma Vief en Fit			
We streven naar terugdringen overgewicht bij kinderen	Overgewichtprogramma LEFF voor kinderen wordt jaarlijks uitgevoerd. Minimaal 20 kinderen en hun gezin hebben deelgenomen			
	Zwolle Gezonde Stad kent een Expertteam Ketenaanpak kinderen op Gezond gewicht			
	Zwolle Gezonde Stad levert advies t.a.v. realiseren sluitende ketenaanpak Kinderen op Gezond Gewicht			
	In 2021 is het percentage kinderen met overgewicht afgenomen t.o.v. 2017			
We streven naar het terugdringen van roken in de directe omgeving van kinderen	Zwolle Gezonde Stad heeft in 2018 een expertteam Rookvrije generatie ingesteld			
	De GGD ondersteunt scholen en kinderopvanginstellingen rookvrij te worden. In 2021 is onderwijs en kinderopvang 100% rookvrij			
	Sportservice ondersteunt sport- en speeltuinverenigingen. In 2021 is 100% van alle sportkantines en tenminste 2/3 van de sportparken rookvrij in kleedkamers en rond de velden. In 2021 is 100% van de speeltuinverenigingen rookvrij			

	In 2021 is het percentage rokers in Zwolle ten opzichte van 2017 gedaald			
We zetten (naast alle hierboven genoemde inzet op leefstijl) in op matiging alcohol- en middelengebruik	Inzet Tactus op scholen, na comameldingen, op verzoek welzijnswerk			
	Het percentage jongeren dat alcohol of andere middelen gebruikt is in 2021 niet toegenomen t.o.v. 2017			
	We onderzoeken eventuele verschuivingen in drugsgebruik			
	Aantal coma-drinkers is in 2021 niet toegenomen t.o.v. 2017			
2.2. Private partners ZGS t.a.v. gezonde werknemers ondersteunen				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Bevorderen bewustwording van het belang van vitale werknemers bij ondernemers.	Bijeenkomst Ceo's regionale bedrijven en wethouders i.s.m. JOGG			
	Tweejaarlijkse bijeenkomst met partners over onderwerp op het gebied van gezondheid en ondernemerschap			
	Tenminste 30% van de samenwerkingspartners in de programmagroep voert in 2021 een beleid dat de gezondheid van eigen medewerkers stimuleert			
	Jaarlijks wordt met minimaal 2 bedrijven het gesprek gevoerd over de gezonde werkvloer			
Mogelijkheid onderzoeken met Windesheim en grotere ondernemers een instrument te maken voor MKB-ondernemers.	Onderzoek naar succesfactoren en randvoorwaarden succesvolle vitaliteitsprogramma's			
	Onderzoek naar mogelijk programma/handboek of i.d. voor kleinere MKB-bedrijven			
3 Veerkracht inwoners vergroten				
3.1. We brengen in kaart hoe bewoners in de wijk gezondheid ervaren, waar aangrijpingspunten liggen voor een gezonde leefstijl en hoe we dat kunnen faciliteren.				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Maken wijkgezondheidsprofielen en waar nodig op buurtniveau	In 2018 hebben we profielen op wijk-/buurtniveau			
We spreken met inwoners over wat gezondheid voor hen betekent en hoe we hun leefstijl kunnen verbeteren. Vervolgens geven we hier samen vorm aan. We laten burgers actief meedenken bij het beleid en de daaruit voortkomende activiteiten. We sluiten zoveel mogelijk aan bij andere trajecten zoals bijv. participatietraject omgevingsvisie	In 2020 is in vier buurten van wijken met een lage SES met inwoners gesproken over verbeteren leefstijl			
3.2 We stimuleren deelname aan (welzijns)activiteiten i.p.v. zorg				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
WijZ stimuleert de eerste lijn, thuiszorg, ggz en sociale wijkteams gebruik	Uitvoering Welzijn op Recept			

te maken van Welzijn op Recept	Kennisdeling methodiek WOR met Travers			
Verbeteren vitaliteit van ouderen	Bevorderen van bewegen en participatie van ouderen via VVT, Mooie dagen en perspectief, en via de partners van het netwerk senioren			
	Uitvoering WijZ in beweging			
	Promoten gebruik van de website "Samen Zwolle" bij professionals en vrijwilligers			
Armoede mag geen belemmering zijn voor kinderen om mee te doen aan sport- of culturele activiteiten	Stimuleren gebruik van het Jeugdsportfonds en Stichting Meedoen o.a. via de jeugdgezondheidszorg			
3.3 We ondersteunen mantelzorgers				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Ondersteunen patiënt, mantelzorgers en professionals in de zorg bij de onderlinge communicatie	Inzet OZO Verbindzorg			
Naast algemene ondersteuning bieden we ondersteuning voor mantelzorgers die risico lopen op overbelasting	Mantelzorgondersteuning wordt aangeboden door onder andere steunpunt Mantelzorg en Sociaal Wijkteam			
	Bieden tijdelijk vervangende zorg			
	Organisatie lotgenotengroepen			
3.4 We zorgen dat ouderen zich veiliger en vitaler voelen				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
	Vitaal en Veilig Thuis wordt uitgevoerd in Aa-landen			
	GGD en WijZ onderzoeken de opbrengst van VVT o.b.v. doorverwijzingen op veiligheid, fittest, vitaliteit en eenzaamheid			
Per wijk realiseren we een beweegaanbod voor ouderen.	Buurtsportcoaches initiëren en voeren beweegactiviteiten uit			
3.5 Eenzaamheid tegengaan				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
We hebben een wijkgericht aanbod gericht op participatie en tegengaan van eenzaamheid	Hulpvraag en -aanbod en activiteiten van het samenwerkingsverband "Samen Zwolle"			
	Uitvoeren Welzijn op recept			
	Uitvoeren Mooie Dagen en perspectief			
	Activiteiten wijkontmoetingsplaatsen			
4 Verbinden van preventie, welzijn en zorg				

4.1 We zorgen ervoor dat alle relevante partijen aan tafel zitten binnen de netwerken van Zwolle Gezonde Stad.					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
We zorgen ervoor dat ZGS zijn organisatievorm aanpast na de veranderingen van de afgelopen jaren (meer leefstijlthema's, meer doelgroepen, meer wijken)	Zoeken naar een goede organisatievorm met evt. ondersteuning van JOGG NL				
We versterken ZGS	Minimaal twee nieuwe private partijen per jaar verbinden met ZGS				
4.2 We stimuleren organisaties hun aanbod op elkaar af te stemmen zodat er een sluitende keten ontstaat.					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
We stellen samenwerking als voorwaarde voor subsidieverlening	Deze voorwaarde wordt opgenomen in de subsidieverlening voor de partners die vanuit gezondheid middelen ontvangen.				
We initiëren samenwerking op dit terrein	Binnen de programmagroep Zwolle Gezonde Stad vindt afstemming plaats				
	We brengen partijen bij elkaar				
	Zwolle Gezonde Stad stelt de expertteams of werkgroepen zodanig samen dat preventie, welzijn en zorg zijn vertegenwoordigd				
4.3. We versterken vroegsignalering en tijdige doorverwijzing t.a.v. eenzaamheid, dementie, laaggeletterdheid					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
We zorgen voor bewustwording en kennisdeling in de stad	We organiseren bijeenkomsten en bieden handvatten m.b.t. signalering en doorverwijzing. Zie verder per thema				
4.4. We ondersteunen de groeiende groep ouderen die langer zelfstandig thuis blijft wonen					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
Uitvoering VVT-project dat zich richt op veiligheid, ondersteuning, vitaliteit en eenzaamheid	De situatie van de deelnemers op het gebied van deze onderwerpen wordt in kaart gebracht en indien gewenst wordt er doorverwezen				
4.5. Er zijn afspraken met de zorgverzekeraar over aansluiting preventie/zorg					
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020	
Er is een Regionaal Convenant met de zorgverzekeraar	Uitvoering van minimaal één project in Zwolle of de regio op het gebied van preventie				
Gemeente en zorgverzekeraar ondersteunen de communicatie tussen patiënt, mantelzorgers en professionals	Gemeente en zorgverzekeraar dragen financieel bij aan OZO-verbindzorg				
Verbinding van zorgverzekeraar met Zwolle Gezonde Stad	In 2019 is er weer een zorgverzekeraar aangehaakt bij Zwolle				

	Gezonde Stad			
5 Gezonde fysieke leefomgeving				
5.1. Gezondheid is onderdeel van de omgevingsvisie.				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Bij de inrichting van de omgeving wordt rekening gehouden met veiligheid, gezondheid en levensloopbestendigheid.	Is vastgelegd in omgevingsvisie			
Er zijn afspraken gemaakt op welke wijze gezondheid wordt getoetst bij besluiten en beleid binnen de ruimtelijke ordening				
5.1. De GGD adviseert de gemeente over gezondheidseffecten van maatregelen in het fysieke domein.				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Er is vastgelegd op welke wijze de GGD adviseert binnen deze besluitvorming.	Is vastgelegd in omgevingsvisie			
5.3. We bevorderen een gezonde omgeving op plekken waar kinderen komen, o.a. door te werken aan een rookvrije omgeving.				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
We stimuleren een gezond binnenmilieu	Bij nieuwbouw en renovatie van scholen wordt in het budget rekening gehouden met de norm Frisse scholen klasse B			
(Voor)scholen worden gestimuleerd om in te zetten op een gezonde omgeving zonder alcohol en rookvrij, zowel in school als op het speelplein.	Het aantal basisscholen dat werkt volgens de gezonde schoolaanpak is in 2021 ten opzichte van 2017 met 20% gestegen. Het aantal basisscholen dat de gezonde schoolaanpak integreert in de wijkgerichte aanpak is in 2021 ten opzichte van 2017 gestegen			
	Het netwerk Gezonde School is opgericht, met daarin preventieaanbieders, GGD, SSZ, gemeente en scholen			
Sportverenigingen en speeltuinen worden gestimuleerd om in te zetten op een gezonde omgeving, rookvrij sportpark en geen alcohol in de buurt van jonge kinderen. Zie verder 2.1.	Scholen worden ondersteun door de GGD en Sportservice ondersteunt sportverenigingen en speeltuinen hierbij			
5.4. Bevorderen van een gezonde leefstijl door verbetering fysieke omgeving van mensen in lage SES-wijken				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
We maken de gezonde keuze gemakkelijker	In vier buurten van lage SES-wijken is met inwoners gesproken over hoe hun fysieke leefomgeving verbeterd kan worden zodat meer bewegen een logische keuze is			
	Er worden activiteiten aangeboden in de openbare ruimte en voorzieningen die aansluiten bij de behoeften van inwoners zodat deze optimaal gebruikt worden			
Bedrijven worden gestimuleerd om in te zetten op een gezonde	Bijeenkomst voor ondernemers			

werkomgeving	Onderzoek Windesheim naar vitaliteitsprogramma voor MKB ondernemers			
We werken aan kennisvergroting op het gebied van een gezonde leefomgeving	In een consortium met andere gemeenten en provincie gaan we onderzoeken of we een kennisagenda kunnen maken op het thema gezonde leefomgeving waarbij met name ook klimaatadaptatie en gevolgen/mogelijkheden voor de gezondheid van inwoners met lage SES aan de orde zijn			
6. Integraliteit				
6.1. We faciliteren het netwerk Zwolle Gezonde Stad waarin publieke en private partijen samenwerken aan gezonde leefstijl				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Uitbreiding/versterking van Zwolle Gezonde Stad	De programmamanager Zwolle Gezonde Stad wordt gefinancierd			
	De beweging Zwolle Gezonde Stad wordt de komende periode uitgebreid met minimaal twee private en twee publieke partijen			
Zichtbaarheid van (de boodschap van) Zwolle Gezonde Stad vergroten	2 @ 3x per jaar een nieuwsbrief			
	Zichtbaarheid en deelname aan minimaal twee evenementen in Zwolle			
	Campagnes op gezondheidsthema's op minimaal 3 thema's per jaar			
	Minimaal 2x per jaar item in nieuwsflits JOGG landelijk			
We onderzoeken de mogelijkheid het lectoraat Gezonde Stad te versterken	We onderzoeken de mogelijkheid van kennisdeling d.m.v. detachering bij het lectoraat			
6.2. Bij de totstandkoming van al het gemeentelijk beleid moet gezondheid in het proces overwogen zijn.				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
De beleidsadviseur gezondheid wordt betrokken bij planvorming	Met name bij het opstellen van de omgevingsvisie, ruimtelijke planvorming en gemeentelijke beleidsnota's die betrekking hebben op Drank- en Horecawet, Evenementen, Toezicht en handhaving			
6.3. We verbinden gezondheid aan andere beleidsthema's				
Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
De jeugdgezondheidszorg wordt ingezet om gevolgen van armoede voor de gezondheid van kinderen te beperken of voorkomen.	De jeugdgezondheidszorg heeft met de uitvoering van Armoede en Gezondheid bij Kinderen een signalerende functie kinderen en kan eerste nood lenigen			
De keten van preventie tot zorg wordt bewust gemaakt van de verbinding van laaggeletterdheid en gezondheid	Zie bij laaggeletterdheid 1.3			
We verbinden fysieke omgeving en gezondheid	Vanuit gezondheid wordt input geleverd bij tot stand komen omgevingsvisie			
We verbinden relevante partijen met elkaar	De preventiecoalitie Zwolle Gezonde Stad verbinden we met andere coalities (bijvoorbeeld preventiecoalitie fiets)			

6.4. We ontwikkelen wijkgezondheidsprofielen, zodat inzet gericht plaats kan vinden.

Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
We maken samen met de GGD wijkgezondheidsprofielen	Alle wijken hebben in 2018 een gezondheidsprofiel met data op stadsdeelniveau			
	Deze gezondheidsprofielen worden doorontwikkeld tot profielen op wijk- of buurtniveau			

6.5. Gezondheid wordt verbonden met andere thema's in de wijk

Hoe realiseren we dat	Concreet	2018	2019	2020
Daar waar mogelijk verbinden we gezondheid aan thema's als leefbaarheid, fysieke omgeving, veiligheid etc.	Gesprekken over gezondheid met inwoners voeren we bij voorkeur gelijktijdig met andere wijkgesprekken			
	Gezondheid wordt als doel opgenomen in de wijkopgaven			
	Bij grote veranderingen in de wijk (bijv. herinrichting) wegen we het aspect gezondheid mee, en kijken ook naar gewenste veranderingen			

vitamine z

Zwolle

Samen naar een gezonder Zwolle

Gezondheidsbeleid 2017 - 2021

<u>1. Samen naar een gezonder Zwolle</u>	<u>3</u>
<u>2. Samen verder bouwen</u>	<u>5</u>
<u>3. Visie</u>	<u>9</u>
<u>4. Speerpunten</u>	<u>11</u>
4.1 <u>We zetten actief in op het bevorderen van een gezonde leefstijl</u>	<u>12</u>
4.2 <u>We bevorderen de gezondheidsvaardigheden van onze inwoners</u>	<u>14</u>
4.3 <u>We richten ons op het verbinden van preventie, welzijn en zorg</u>	<u>16</u>
4.4 <u>We zetten in op de veerkracht van onze inwoners</u>	<u>17</u>
4.5 <u>We zetten in op een gezonde fysieke leefomgeving</u>	<u>20</u>
4.6 <u>Werken aan gezondheid doen we samen en integraal</u>	<u>22</u>

1. Samen naar een gezonder Zwolle

Vraag aan iemand wat hij of zij in dit leven echt belangrijk vindt, en de kans is groot dat het antwoord luidt: gezondheid. En met gezondheid bedoelen mensen méér dan alleen maar niet-ziek zijn. Gezondheid is ook op een prettige manier kunnen leven, je fit en gelukkig voelen, kunnen doen wat je wilt: voor jezelf en voor anderen. Gezondheid als een positieve impuls voor je leven.

Gezonder leven willen we allemaal wel. Al wil dat niet zeggen dat dat altijd makkelijk is. Bijvoorbeeld wanneer je wilt stoppen met roken terwijl je omgeving wel rookt. Dit vraagt veel doorzettingsvermogen. Zelf heb ik ook zelf ervaren hoe groot de sociale druk is en hoe lastig het dan is om gezonde keuzes te maken toen ik meedeed met Ik Pas (veertig dagen geen alcohol drinken). Voor de individuele mens is gezondheid belangrijk, maar ook voor de samenleving als geheel. Gezonde en fitte mensen kunnen goed deelnemen aan het arbeidsproces, doen vrijwilligerswerk of helpen als mantelzorger hun naasten en dierbaren.

En andersom heeft dat ook een effect; mee kunnen doen in de samenleving heeft ook een positief effect op de gezondheid van het individu.

Daarom is het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners een belangrijke taak voor ons. We hebben daarbij specifiek aandacht voor groepen die om wat voor reden dan ook kwetsbaar zijn en voor wie een goede gezondheid niet vanzelfsprekend is.

Gelukkig werken we in Zwolle hier al jaren met veel partijen aan, onder andere in het netwerk Zwolle Gezonde Stad. De afgelopen jaren heeft dit samenwerkingsverband zich al ruimschoots bewezen en zijn er mooie resultaten geboekt. Hierop willen we voortbouwen. Zwolle Gezonde Stad is een merk dat niet meer weg te denken is. We willen aan deze samenwerking nog meer bekendheid geven zodat steeds meer Zwolse partijen aanhaken. Niet voor niets heet deze nota over gezondheidsbeleid Samen naar een gezonder Zwolle.

Verder zijn er veel nieuwe ontwikkelingen die kansen bieden. We weten bijvoorbeeld steeds beter dat niet alleen de levensstijl (voeding, bewegen) grote invloed heeft op de gezondheid, maar ook de fysieke en sociale omgeving (woning, buurtkwaliteit, verkeer, milieu) waarin mensen zich bevinden. In de Omgevingsvisie, die momenteel wordt ontwikkeld, is het thema gezondheid daarom een van de pijlers voor de toekomstige inrichting en ontwikkeling van onze stad.

Ook weten we, dankzij uitgebreid onderzoek en de analyse van grote hoeveelheden data, steeds beter welke factoren van invloed zijn op de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Denk bijvoorbeeld aan de Jongerenindex die vorig jaar is gelanceerd of het uitgebreide Buurt voor Buurt-onderzoek. Mede op basis van deze groeiende kennis en toenemend inzicht kunnen we nog doelgerichter samenwerken aan een gezonder Zwolle.

Ed Anker,
Wethouder Gezondheid

Achtergrond

Gemeenten hebben vanuit de Wet publieke gezondheid de verantwoordelijkheid om gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor hun inwoners te nemen en om ziekten te voorkomen en vroegtijdig op te sporen. Daarnaast zijn er beleidskaders vanuit het ministerie van VWS bij het opstellen van hun gezondheidsbeleid. Zo stelt het ministerie van VWS elke vier jaar de [landelijke prioriteiten voor collectieve preventie](#) vast. Naar aanleiding hiervan stellen gemeenten ook elke vier jaar hun actiepunten voor lokaal gezondheidsbeleid vast in een gemeentelijke nota.

2. Samen verder bouwen

In Zwolle zetten we al jaren actief in op het bevorderen van een gezonde leefstijl en leefomgeving van onze inwoners. Dit doen we vooral binnen 'Zwolle Gezonde Stad'.

Dit netwerk is in 2007 gestart als leefstijlprogramma onder de naam 'Samen Gezond' in de wijken Holtenbroek en Diezerpoort en richtte zich in eerste instantie op het voorkomen van overgewicht bij kinderen. Sinds 2010 werkt Zwolle, als eerste Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) stad van Nederland, aan een integrale aanpak van overgewicht onder 0-19 jarigen uit met name dezelfde wijken. Dit gebeurt via het bevorderen van een gezonde leefstijl (gezonde voeding en voldoende bewegen), een gezonde sociale en fysieke omgeving en een goede verbinding tussen preventie en zorg.

Sinds 2014 richt Zwolle Gezonde Stad zich ook op senioren en is de aanpak uitgebreid naar de Aa-landen, Zwolle-Zuid en de Pierik. Aan de thema's gezonde voeding en voldoende bewegen is ook verantwoord alcoholgebruik toegevoegd.

De afgelopen jaren hebben we onze inspanningen op gezondheidsgebied gericht op de thema's preventief ouderengezondheidsbeleid, verantwoord alcoholgebruik, gezond gewicht, sport en bewegen in de buurt en verbeteren van inzicht in de gezondheidssituatie van onze inwoners. We hebben gezien dat de integrale aanpak voor jongeren op gezond gewicht werkt. Het percentage kinderen op een gezond ge-

Jet: voeding- en gedragscoach bij LEFF

“Helaas ligt er een groot taboe op kinderen en volwassenen die boven een gezond gewicht zitten. Bij LEFF, dat uitgevoerd wordt door Travers Welzijn en SportService Zwolle, leren kinderen en hun ouders meer over voeding, bewegen en een gezonde leefstijl. Ze krijgen laagdrempelige, professionele begeleiding en leren op een positieve manier over zichzelf te praten, naar zichzelf te kijken en regie te nemen over hun leefstijl. Bij LEFF worden ze fitter, gezonder en blijer!”

wicht (dat in de voorgaande periode flink was gedaald) is vanaf schooljaar 2012/2013 tot 2016/2017 redelijk stabiel. Onze inspanningen zijn erop gericht dit zo te houden.

De destijds gestelde doelen voor signalering en ondersteuning op het gebied van mantelzorg en ouderen mishandeling zijn bereikt. De activering en ondersteuning van ouderen is ingebed in de wijkstructuur. We hebben gezien dat professionals zich meer bewust zijn van het belang van bewegen voor ouderen. We zien dat het aantal ouderen (75+) dat voldoet aan de landelijke beweegnorm is gestegen van 57 naar 63 procent.

Voldoende bewegen is belangrijk voor al onze inwoners. We blijven ons dan ook hiervoor inzetten, met name voor die groepen waarvoor dat niet vanzelfsprekend is.

De huidige cijfers van alcoholgebruik zijn niet te vergelijken met de vorige meting omdat de jeugdgezondheidszorg nu op een ander moment en op een andere wijze monitort. Wel kunnen we de Zwolse cijfers vergelijken met de regio. Daaruit blijkt dat Zwolse jongeren gunstig afsteken. In de hele regio is de leeftijd waarop wordt begonnen met het drinken van alcohol van 14,4 jaar in 2007 verschoven naar 15,2 jaar in 2015. Het aantal jongeren onder de 18 dat alcohol drinkt, is nog steeds aanzienlijk en de mogelijke schade groot. Alle reden om ook hier de komende jaren op te blijven inzetten.

Zwolle Gezonde Stad is inmiddels geen programma meer, maar een netwerk van diverse publieke en private partijen in de stad.

Henriëtte: Welzijn op Recept

Henriëtte: “Ik zat zes jaar ziek thuis toen de huisarts me wees op Welzijn op Recept van WijZ. Ik was niet eenzaam ofzo, maar had behoefte om iets te betekenen voor anderen. Bij WijZ begrepen ze dat en zagen ze mijn mogelijkheden. Dankzij Welzijn op Recept werk ik nu als gastvrouw in het Cultuurhuis in Stadshagen en bij IJsselheem in Werkeren. Eigenlijk is het de omgekeerde wereld: ik kwam zelf voor hulp en de oplossing is dat ik anderen help. Een oplossing die me veel nieuwe energie geeft!”

Samen maken zij zich sterk om een goede gezondheid mogelijk te maken voor de Zwolse inwoners.

Naast een netwerk is Zwolle Gezonde Stad ook een beweging geworden. Hoe meer partijen hierbij aanhaken, hoe groter het effect zal zijn.

Het uitvoeringsprogramma van het lokaal gezondheidsbeleid voor de komende vier jaar zal in samenspraak met het netwerk [Zwolle Gezonde Stad](#) tot stand komen en uitgevoerd worden. Op deze manier werken we op een programmatische en gedegen manier aan gezondheid.

GGD

Op het gebied van gezondheid is de GGD onze vertrouwde adviseur. GGD IJsselland adviseert onze gemeente over lokaal gezondheidsbeleid en voert activiteiten uit ter bevordering van de gezondheid van de samenleving en het voorkomen van ziekten bij met name kwetsbare groepen, zoals kinderen, jongeren, ouderen en asielzoekers.

Samen met de GGD hebben we wijkgezondheidsprofielen ontwikkeld die ons inzicht bieden in de gezondheidssituatie van onze inwoners per wijk. Eind 2017 hopen we deze zelfs op buurniveau te hebben, zodat we gericht het gesprek kunnen aangaan met buurtbewoners en professionals over wat er nodig is in de wijk om de gezondheid van de bewoners te verbeteren. De komende vier jaar willen we deze samenwerking continueren en verder intensiveren.

Wijkgericht werken

In Zwolle is wijkgericht werken al vele jaren het uitgangspunt. Door wijkgericht te werken kunnen we activiteiten en voorzieningen zo dicht mogelijk bij inwoners organiseren. Veel activiteiten voor inwoners spelen zich immers af in hun directe omgeving. Denk aan bijvoorbeeld de sportverenigingen en kinderen die in de buurt naar school gaan. De komende vier jaar gaan we nog effectiever inzetten op wijkgericht werken. Door beter gebruik te maken van wijkinformatie en door verschillende data bijeen te brengen, kunnen we onze activiteiten gericht inzetten en maatwerk leveren voor verschillende doelgroepen.

3. Visie

De visie van Zwolle is:

We willen dat inwoners van onze stad voldoende gezond zijn, zodat zij naar vermogen kunnen meedoen. Gezondheid bevorderen we samen, dat wil zeggen met lokale partners in de stad, integraal binnen de gemeentelijke organisatie en waar mogelijk in samenspraak met inwoners. Hierbij hebben we speciaal oog voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden.

Gezondheid is belangrijk voor mensen om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Een betere gezondheid maakt dat mensen beter kunnen meedoen. Andersom geldt ook dat participatie leidt tot een betere gezondheid.

We kijken de laatste jaren anders tegen gezondheid aan. Waar voorheen gezondheid werd gedefinieerd als de afwezigheid van ziekte, wordt het nu gezien als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven ([Huber 2011](#)).

Gezondheid wordt niet alleen bepaald door leefstijlgedrag zoals voeding en bewegen, maar ook door de fysieke en sociale omgeving waarin mensen zich bevinden. Bij fysieke omgeving gaat het bijvoorbeeld om huisvesting, voorzieningen en de infrastructuur voor verkeer en vervoer. Zo voelen mensen zich bijvoorbeeld prettiger in een groene omgeving en wordt de fiets makkelijker gepakt als routes

veilig zijn. De sociale omgeving zijn de mensen om je heen; je familie, burens, vrienden. Deze mensen hebben invloed op bijvoorbeeld de sociale norm die er is ten aanzien van leefstijlgedrag en of iemand sociale steun ervaart.

Doordat gezondheid door zoveel factoren wordt bepaald, is het van belang om gezondheid met een breed spectrum aan partijen te bevorderen. Zowel binnen de gemeente als bij de lokale samenwerkingspartners vraagt dit om een multidisciplinaire en integrale aanpak. Dit betekent dat we inzetten op een mix van interventies en activiteiten op verschillende vindplaatsen (in de wijk, op het werk, op school en in de zorg) en dat we dit doen samen met een mix aan partijen die direct en indirect betrokken zijn bij gezondheid.

We worden gemiddeld steeds ouder en ons leven telt steeds meer gezonde jaren. Alleen is die goede gezondheid niet gelijk verdeeld over de Nederlandse bevolking. Mensen met lagere inkomens en een lagere opleiding leven gemiddeld 6 jaar korter en 19 jaar minder in goed ervaren gezondheid dan mensen met een hoge opleiding. Dit noemen we [sociaal economische gezondheidsverschillen](#).

Mensen met een lagere opleiding leven vaker in minder goede omstandigheden. Zo hebben ze minder te besteden en wonen ze vaker in minder aantrekkelijke wijken. Deze omstandigheden vergroten de verschillen in gezondheid tussen hoog- en laag opgeleiden. Omdat we vinden dat iedereen kans op een goede gezondheid verdient, gaan we in Zwolle specifiek aandacht besteden aan het verkleinen van deze sociaal economische gezondheidsverschillen.

Jan (81 jaar): SportService Zwolle

“Ik ben jaren ziek geweest. Om weer fit te worden doe ik via SportService Zwolle mee met het seniorenaanbod van de Verbinding in Stadshagen. Zo zet ik mijn spieren weer aan het werk en word ik weer fitter. Daarnaast vind ik het fijn om onder de mensen te zijn.”

4. Speerpunten

De speerpunten van de gemeente Zwolle zijn:

4.1 We zetten actief in op het bevorderen van een gezonde leefstijl

4.2 We bevorderen de gezondheidsvaardigheden van onze inwoners

4.3 We richten ons op het verbinden van preventie, welzijn en zorg

4.4 We zetten in op de veerkracht van onze inwoners

4.5 We zetten in op een gezonde fysieke leefomgeving

4.6 Werken aan gezondheid doen we samen en integraal

In de volgende teksten worden de speerpunten toegelicht en wordt beschreven hoe we de komende jaren hierop willen inzetten. Ook wordt per speerpunt een aantal doelen beschreven. De doelstellingen geven aan wat we over vier jaar bereikt willen hebben.

4.1 We zetten actief in op het bevorderen van een gezonde leefstijl

De meeste gezondheidswinst is nog steeds te behalen op gebied van roken, overmatig alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, te weinig bewegen, depressie en diabetes. In Zwolle kiezen we expliciet voor vier leefstijlthema's: overgewicht, bewegen, voeding en alcoholgebruik. Deze thema's liggen in lijn met de inzet van de afgelopen jaren en worden dus gecontinueerd.

Inwoners weten zelf wat zij belangrijk vinden als het gaat over hun gezondheid en maken zelf de keus wat zij willen doen aan hun leefstijl. We beogen de gezonde keus makkelijk te maken en mensen hiervoor de benodigde kennis en vaardigheden aan te reiken.

Hoe doen we dat?

Om een gezonde leefstijl te bevorderen, zetten we breed in. We stimuleren scholen om integraal en planmatig te werken aan gezondheidsbevordering. Ook motiveren we (sport)verenigingen te investeren in gezondheid. We stimuleren bedrijven om te werken aan de gezondheid van hun medewerkers. Daarnaast richten we ons op gezond werkgeverschap binnen de gemeentelijke organisatie.

We vergroten de bewustwording van het belang van voldoende bewegen, gezonde voeding en verantwoord alcoholgebruik bij instellingen voor ouderen en geestelijke gezondheidszorg. Het Sociaal wijkteam vergroot haar kennis over leefstijl (specifiek voeding, bewegen en opvoeding) en maakt dit onderwerp bespreekbaar tijdens de contacten die zij heeft met inwoners. Zo nodig kan het wijkteam verwijzen naar passend aanbod.

We zetten extra in op een ketenaanpak van gezond gewicht bij kinderen. Hierin betrekken we diverse partijen zoals de jeugdgezondheidszorg, huisartsen, verloskundigen en het ziekenhuis om afspraken te maken over de signalering van (ernstig) overgewicht en het realiseren van passend aanbod.

We richten ons ook op de preventie van middelengebruik door jongeren. We continueren de educatie op scholen en maken afspraken met de horeca. Ook continueren we de leeftijdshandhaving die voortvloeit uit de nieuwe drank- en horecawet. We haken aan bij landelijke campagnes zoals 'Stoptober' en 'IkPas'. Tot slot bevorderen we een actieve leefstijl en voldoende beweging en richten ons daarbij specifiek op mensen met een laag opleidingsniveau.

Hierbij stellen we de volgende doelen:

We zetten in op het gelijk blijven of - indien wijken onder het gemiddelde scoren - verbeteren als het gaat om:

- Alcohol- en middelengebruik bij jongeren
- Overgewicht bij kinderen en jongeren
- Beweeggedrag bij kinderen en jongeren
- Ontbijtgedrag van jongeren
- Overgewicht bij volwassenen/ouderen
- Beweeggedrag bij volwassenen/ouderen

Marion (81 jaar): WijZ

“Bewegen is altijd een belangrijke factor in mijn leven geweest. Ik was docent op een school voor meervoudige gehandicapte kinderen, waarbij ik voortdurend moest helpen en bezig was met verplaatsen en sjouwen. Nu zijn mijn dagen gevuld met gym, (dynamic) tennis, fietsen en wandelen. Als vrijwilligster van WijZ ben ik ook betrokken bij 'Fiets en Geniet' en wandelen in groepsverband. Dat draagt bij aan mijn gezondheid en zo blijf ik ook sociaal in beweging.”

4.2 We bevorderen de gezondheidsvaardigheden van onze inwoners

Ruim 25% van de Nederlandse bevolking heeft beperkte gezondheidsvaardigheden. Dit betekent dat zij meer moeite hebben met het vinden van de weg in de zorg, het zoeken van de juiste informatie op internet, het begrijpen van schriftelijke informatie zoals brieven, formulieren en bijsluiters en het voeren van gesprekken met zorgverleners.

Ook het begrijpen van de negatieve effecten van roken of overgewicht en daarmee de noodzaak om er iets aan te doen kan voor deze groep lastig zijn. Vaak heeft men moeite met eigen doelen stellen, het leven (re)organiseren en met zelfmanagement.

Onderdeel van lage gezondheidsvaardigheden is laaggeletterdheid. Dit betekent dat mensen moeite hebben met lezen en schrijven. Eén op de negen mensen in Nederland is laaggeletterd.

Het hebben van beperkte gezondheidsvaardigheden vormt een belangrijke verklaring voor gezondheidsachterstanden. We vinden het daarom belangrijk om gezondheidsvaardigheden te stimuleren, zodat ook voor dit grote deel van de bevolking het gezondheidsperspectief beter wordt.

Hoe doen we dat?

We vergroten de bewustwording van het probleem van lage gezondheidsvaardigheden en laaggeletterdheid bij professionals,

mantelzorgers en vrijwilligers. We doen dit in een breed veld van onder meer Zwolse samenwerkingspartners, het Sociaal wijkteam, de Stadkamer en de kerken. Samen willen we de signalering van beperkte gezondheidsvaardigheden door professionals en vrijwilligers verbeteren en hen handvatten bieden om mensen naar de juiste plek toe te leiden, zodat gezondheidsvaardigheden bij verschillende doelgroepen worden versterkt.

Verder verbeteren we gezondheidsvaardigheden door in bestaande scholingen - zoals taalscholing, inburgering of schuldhulpverleningscursussen - aandacht te besteden aan gezondheid.

Tot slot maken we alle gemeentelijke informatie en communicatie-uitingen over gezondheid begrijpelijk en toegankelijk voor al onze inwoners, dus ook voor mensen die laaggeletterd zijn.

Hierbij stellen we de volgende doelen:

- We brengen de verschillende groepen mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden in kaart en gaan na hoe wij hen kunnen bereiken.
- We zoeken de samenwerking met het beleidsterrein laaggeletterdheid en komen tot een gezamenlijke doelstelling.
- We stellen laaggeletterdheid aan de orde binnen de keten van preventie tot zorg en vragen aandacht voor de signalering, bewustwording, het bespreekbaar maken en verwijzing.

4.3 We richten ons op het verbinden van preventie, welzijn en zorg

Veel vragen komen onnodig terecht in de gezondheidszorg, terwijl ze hun oorsprong hebben in problemen in de opvoeding, op het werk, op school in de relatie of in de woonomgeving.

Vanuit deze gedachte vindt een verschuiving plaats binnen de aanpak van gezondheidsproblemen. Er wordt beter gekeken naar de daadwerkelijke oorzaken en/of belemmeringen die een oplossing in de weg staan. Er wordt meer in de breedte gekeken naar de klacht en ook de context wordt betrokken. Dit kan betekenen dat interventies die niet gericht zijn op gezondheid passender zijn. Bijvoorbeeld in het geval van overgewicht kan het zijn dat niet het gewicht centraal staat, maar dat eerst ingezet wordt op het opheffen van schulden of het verbeteren van de gezinssituatie. Wanneer in een zo vroeg mogelijk stadium de juiste preventie op maat wordt geboden, kan zorg verminderd worden.

Om deze beweging in gang te zetten, is het nodig dat er meer aansluiting komt tussen preventie, welzijn en zorg. Dit betekent concreet dat er verbinding ontstaat tussen eerstelijnszorg, GGD, welzijnsorganisaties, sportaanbieders, scholen, ouderenzorg, informele zorg, gemeente en zorgverzekeraars.

Hoe doen we dat?

In Zwolle zijn al stappen gezet om deze verbindingen tot stand te brengen. We continueren binnen Zwolle Gezonde Stad de diverse netwerken die er zijn om de werelden van preventie, welzijn en zorg

bij elkaar te brengen. Ook binnen de gemeente zoeken we afstemming met de aanpalende beleidsdomeinen, zoals jeugd, ouderen en Wmo. We zetten in op vroegsignalering en tijdige doorverwijzing, bijvoorbeeld ten aanzien van eenzaamheid, dementie en leefstijlonderwerpen. Ten aanzien van jeugd werken we in dit kader aan ondersteuning van huisartsen en onderwijsinstellingen. We ondersteunen de groeiende groep ouderen die langer zelfstandig thuis blijft wonen. We maken afspraken met partijen zoals de zorgverzekeraar over inzet op het grensvlak van preventie, welzijn en zorg.

Hierbij stellen we de volgende doelen:

- We zorgen ervoor dat alle relevante partijen aangehaakt zijn bij Zwolle Gezonde Stad.
- We stimuleren organisaties hun aanbod op elkaar af te stemmen, zodat er een sluitende keten ontstaat.
- Er zijn afspraken met de zorgverzekeraar over aansluiting preventie/zorg.

Emirhan: Sutur

Jongeren in Holtenbroek hebben statiegeldflessen verzameld en zo hun steentje bijgedragen aan de komst van de Sutur, een interactieve voetbalmuur. Emirhan, één van de kartrekkers: “Het is een project dat door Zwolle wordt gestimuleerd, maar als je er dan zelf iets aan kan bijdragen, is dat natuurlijk helemaal mooi.” De andere financiers van de Sutur zijn de partners binnen het samenwerkingsverband Zwolle Gezonde Stad: Rabobank, Deltion College, Novon, Hogeschool Windesheim en gemeente Zwolle.

4.4 We zetten in op de veerkracht van onze inwoners

De nieuwe definitie van gezondheid benadrukt de kracht van mensen en legt minder focus op de afwezigheid van ziekte. Het formuleert gezondheid in termen van veerkracht, functioneren en participatie. Dit vraagt om een andere benadering, namelijk een die gericht is op gezondheidspromotie in plaats van op ziektepreventie.

Naast het stimuleren van een gezonde leefstijl, zetten we ook in op een betekenisvol bestaan en het hebben van een goed sociaal netwerk. We willen mensen stimuleren regie te nemen over hun eigen leven en deel te nemen aan de samenleving. Dit vergroot de veerkracht van mensen. De overheid heeft hierin een voorwaarde schepende rol, met name gericht op kwetsbare groepen.

Hoe doen we dat?

Meerdere beleidsterreinen binnen de gemeente Zwolle stimuleren maatschappelijke participatie, eigen regie en zelfredzaamheid. Vanuit het beleidsdomein gezondheid doen we dit door inwoners actief mee te laten denken over het gezondheidsbeleid en de daaruit voortkomende activiteiten. We gaan hiervoor met inwoners in gesprek. Ook vragen we professionals, mantelzorgers en vrijwilligers na te gaan waar de behoefte en motivatie van inwoners ligt om te werken aan hun veerkracht.

We zetten in op het versterken van sociale netwerken van mensen. Binnen sociale netwerken kunnen mensen elkaar ondersteunen, samen oplossingen voor problemen bedenken en kan eenzaamheid

worden voorkomen. Het bevordert de gezondheid van mensen en daarmee de maatschappelijke participatie.

Voor senioren implementeren we de komende jaren het project Vitaal & Veilig Thuis Zwolle voor senioren. Dit project is er op gericht om ouder wordende inwoners te ondersteunen bij het langer thuis wonen en onveiligheid, maar ook eenzaamheid te signaleren.

Hierbij stellen we de volgende doelen:

- In vier buurten van wijken met een relatief lage sociaal economische status (lage SES-wijken) is met inwoners gesproken over wat gezondheid voor hen betekent en waar aangrijpingspunten liggen voor verbetering. Vervolgens geven we hier samen vorm aan.
- We stimuleren huisartsen om te verwijzen naar preventie- en welzijnsactiviteiten zoals Welzijn op Recept, in plaats van verwijzing naar zorg.
- We implementeren het programma Vitaal & Veilig Thuis Zwolle voor senioren. Jaarlijks wordt dit in één wijk van Zwolle uitgevoerd.

Marloes: Vitaal & Veilig Thuis Zwolle

Marloes, projectleider Vitaal & Veilig Thuis: “Inwoners die meedoen aan ons project brengen samen met een vrijwilliger hun thuissituatie in kaart. Ze krijgen advies over veilig wonen, brand- en inbraakpreventie, bewegen en valpreventie. Er wordt besproken of de inwoner zich goed kan redden. Zo nodig brengen we ze in contact met de thuiszorg, politie, brandweer, Sociaal wijkteam of organisaties die sport- of beweegactiviteiten aanbieden. Hierdoor hopen we dat inwoners zich zo lang mogelijk vitaal voelen en op een prettige en veilige manier thuis kunnen blijven wonen.”

4.5 We zetten in op een gezonde fysieke leefomgeving

De inrichting van de directe leefomgeving heeft invloed op de gezondheid van de inwoners van Zwolle. Het kan de gezondheid beperken. Bijvoorbeeld als men zich onveilig voelt in de buurt en niet naar buiten durft of als men in een bedrijfsrestaurant uitsluitend keuze heeft uit ongezonde producten.

Maar het kan de gezondheid ook bevorderen, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van veilige fietspaden of aantrekkelijke ontmoetingsplaatsen. Mensen zijn in hun vrije tijd het meest aanwezig in hun eigen woonomgeving. Als we willen dat mensen gezonde leefstijlkeuzes maken, moeten we de directe fysieke omgeving van mensen dusdanig inrichten dat mensen tijdens hun dagelijkse bezigheden worden verleid tot gezond gedrag en dat gezond gedrag de logische keuze wordt.

Hoe doen we dat?

We houden bij de inrichting van de omgeving rekening met veiligheid, gezondheid en levensloopbestendigheid. Gezondheid krijgt een plaats in de nieuwe Zwolse omgevingsvisie. Dat wil zeggen dat bij ieder besluit binnen de fysieke leefomgeving gezondheidsaspecten in de volle breedte aan de voorkant worden meegewogen. Bij de uitvoering van de Omgevingsvisie krijgt de GGD een adviserende rol.

Verder gaan we de samenwerking aan met het beleidsdomein bereikbaarheid, gericht op de verschillende initiatieven die er zijn rondom fietsen. Door gezondheid, recreatie en bereikbaarheid te koppelen, ontstaat er een win-winsituatie en wordt alledaagse beweging gestimuleerd.

In de wijk gaan we met inwoners in gesprek om knelpunten voor dagelijks voldoende bewegen in kaart te brengen en suggesties op te halen.

Hierbij stellen we de volgende doelen:

- Er zijn in het kader van de omgevingswet en de Zwolse omgevingsvisie afspraken gemaakt op welke wijze gezondheid wordt getoetst bij besluiten en beleid binnen de ruimtelijke ordening.
- Er is vastgelegd op welke wijze GGD IJsselland adviseert binnen deze besluitvorming.
- In vier buurten van lage SES-wijken is met inwoners gesproken over hoe hun fysieke leefomgeving verbeterd kan worden, zodat zij meer gaan bewegen.

Daniël: Kaboutersport, SportService Zwolle

Kaboutersport wordt aangeboden door SportService Zwolle. Daniël: “Kaboutersport is erg leuk, omdat ik dan kan klimmen en klauteren met mijn vriendjes. Het leukste vind ik een toren bouwen en die heel hard omgooien met een bal.” Rick, vader van Daniel: “Ik vind het belangrijk dat mijn zoon op jonge leeftijd wordt uitgedaagd om te bewegen. Bij Kaboutersport zijn ze fysiek bezig en werken ze samen met andere kinderen in een veilige situatie.”

4.6 Werken aan gezondheid doen we samen en integraal

Gezondheid wordt bepaald door leefstijlfactoren en de sociale en fysieke omgeving waarin mensen leven. Om dit complexe samenspel van verschillende factoren te beïnvloeden, is een gezamenlijke en integrale aanpak van veel partijen nodig.

Dit vraagt van lokale netwerkpartijen om samen te werken. De gemeente heeft hierin een regiefunctie. Ook samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen binnen de gemeentelijke organisatie zorgt voor effectievere inzet op gezondheid.

Hoe doen we dat?

We willen binnen de gemeente bij andere beleidsdomeinen dan gezondheid de bewustwording vergroten dat zij (indirect) ook werken aan de gezondheid van de Zwolse inwoners en dat hier mogelijkheden voor afstemming en/of samenwerking liggen. Zo zoeken we onder andere de samenwerking met het domein armoedebeleid. Mensen die behoren tot de risicogroep voor armoede - bijvoorbeeld doordat zij geen betaalde baan hebben of schulden maken, hebben een slechtere gezondheid dan inwoners voor wie dit niet geldt. Het samen werken aan armoedebestrijding biedt dus een win-win situatie.

Daarnaast blijven we inzetten op de beweging Zwolle Gezonde Stad en beogen we dat steeds meer partijen (zowel publiek als privaat) een bijdrage leveren aan de beweging.

Verder continueren we de ingezette koers om gegevens van bijvoorbeeld de GGD te koppelen aan gegevens uit gemeentelijke

onderzoeken. Door deze samenwerking kunnen we nog meer inzicht krijgen in de gezondheidssituatie op wijk- of buurniveau en de samenhang met andere kenmerken van deze inwoners, waardoor we interventies gericht kunnen inzetten.

Tot slot willen we dat het onderwerp gezonde leefstijl onderdeel wordt van alle wijkopgaven. Hiermee ontstaat de mogelijkheid om het stimuleren van een gezonde leefstijl, een gezonde omgeving en een goede ketenaanpak beter te implementeren in de wijkgerichte aanpak in heel Zwolle.

Hierbij stellen we de volgende doelen:

- We breiden de beweging Zwolle Gezonde Stad in de komende periode uit met zowel private als publieke partijen.
- Bij de totstandkoming van al het gemeentelijk beleid moet gezondheid in het proces overwogen zijn.
- Daar waar er gedeelde opgaves zijn met andere domeinen dan het domein gezondheid, gaan we de samenwerking aan.
- We ontwikkelen wijkgezondheidsprofielen, zodat de inzet van passende interventies gericht plaats kan vinden.
- Gezondheid wordt als doel opgenomen in de wijkopgaven

Colofon

Uitgave: Gemeente Zwolle, september 2017

Vormgeving: Hans Denaar bNO | Vormunicatie.nl

www.zwolle.nl

Overdracht College-Raad

Datum 18 oktober 2018

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - tussenstand Participatiewet
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Boer - Boekhorst, Marijke de (2073)
medeopstellers	Busweiler, Trudy (038-4982801)
afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
bijlagen	Voorstel: Informatienota Beantwoording artikel 45 vragen GroenLinks - tussenstand Participatiewet Bijlage: 1. SCP-rapport Van sociale werkvoorziening naar participatiewet Bijlage: 2. kamerbrief 07-09-2018 van staatssecretaris Van Ark breed offensief om meer mensen met een beperking aan werk te helpen Bijlage: 3. kamerbrief 10-09-2018 van staatssecretaris Van Ark Rapport SCP Van sociale werkvoorziening naar participatiewet

Voorgesteld besluit raad

kennis nemen van de antwoorden op de artikel 45-vragen van de fractie van GroenLinks Zwolle over de Tussenstand Participatiewet

Informatienota voor de raad

Datum 8 oktober 2018

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen Tussenstand Participatiewet
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder R. de Heer

Informant A.G. Busweiler/M.T.C. de Boer-Boekhorst
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 20 73
Email T.Busweiler@zwolle.nl / MTC.de.Boer-Boekhorst@zwolle.nl
Bijlagen

1. SCP-rapport 'Van sociale werkvoorziening naar participatiewet';
2. kamerbrief van 7 september 2018 van staatssecretaris Van Ark 'breed offensief om meer mensen met een beperking aan werk te helpen', en;
3. kamerbrief van 10 september 2018 van staatssecretaris Van Ark 'Rapport SCP "Van sociale werkvoorziening naar participatiewet".

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. de antwoorden op de artikel 45-vragen van de fractie van GroenLinks Zwolle over de Tussenstand Participatiewet

Datum 8 oktober 2018

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Raadslid S. Rikkert heeft op 12 september 2018 namens de fractie van GroenLinks vragen gesteld naar aanleiding van een onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau, dat onderdeel uitmaakt van de eindevaluatie van de Participatiewet in opdracht van het ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In deze informatienota beantwoorden wij deze vragen.

Kernboodschap

Het college heeft de vragen als volgt beantwoord.

1. Kan het college ons informeren per conclusie van SCP (a t/m d) welke resultaten er in Zwolle geboekt zijn voor de doelgroep na invoering van de Participatiewet?

In de uitvoering van de Participatiewet houdt het college geen specifieke registratie bij van kandidaten op de voormalige Wsw-wachtlIJst per 31 december 2014 op basis waarvan een analyse gemaakt kan worden en derhalve lokale conclusies over de baankansen en uitkeringsafhankelijkheid getrokken kunnen worden. Het college verwacht echter dat de lokale effecten van de Participatiewet voor de voormalige Wsw-doelgroep zullen overeenkomen met de conclusies uit de tussenrapportage.

a. Het verlies van de Wsw (wet sociale werkvoorziening)-indicatie leidt tot een sterk verminderde kans op werk.

Het college verwijst naar de kamerbrief van 10 september 2018 van waarin de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid T. van Ark reageert op het SCP-rapport 'Van sociale werkvoorziening naar participatiewet'. In deze brief vermeldt de staatssecretaris dat het resultaat verklaarbaar is, omdat het hebben van een Wsw-indicatie voor mensen op de wachtlIJst de facto leidde tot een hogere baan zekerheid. Het perspectief van een Wsw-dienstbetrekking is immers weggefallen door de beëindiging van de instroom in de wsw per 1 januari 2015.

In december 2017 is de raad per mail geïnformeerd over de resultaten van de actieve benadering van kandidaten op de Wsw-wachtlIJst per 31 december 2014 voor de toeleiding naar een beschut werkplek binnen de Participatiewet (afdoening toezegging 199).

b. Niet alleen de kans om aan het werk te komen is kleiner geworden, maar ook de kans om dit werk vervolgens te behouden.

Het doel van de Participatiewet is om zoveel mogelijk mensen, met en zonder arbeidsbeperking, aan het werk te laten gaan, bij voorkeur bij een reguliere werkgever. De Participatiewet laat landelijk een positieve ontwikkeling zien voor mensen met een arbeidsbeperking. De groei in banen zit voornamelijk bij reguliere werkgevers. In de ogen van het college noemt de staatssecretaris terecht het neveneffect van deze omslag, namelijk dat banen bij reguliere werkgevers wat flexibeler en dus minder duurzaam van aard zijn dan de Wsw.

Datum 8 oktober 2018

c. De voormalig Wsw doelgroep heeft na invoering van de Participatiewet bovendien minder kans op het vinden van een baan in vergelijking met mensen uit de bijstand zonder Wsw-indicatie (22% versus 24%)

Uit het SCP-rapport blijkt dat vóór de invoering van de Participatiewet de Wsw ervoor zorgde dat de baankansen van bijstandsgerechtigden met een Wsw-indicatie (+/- 50 procent) aanzienlijk hoger lag dan van bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie (bijna 30 procent). De Wsw bood immers het perspectief op een Wsw-dienstbetrekking.

d. Voor Wajongers met een Wsw-indicatie vindt na invoering van de Participatiewet een grote trendbreuk plaats. Deze doelgroep heeft na invoering een verminderde kans om aan het werk te komen.

Een deel van deze groep, die geregistreerd staat in het doelgroepenregister, heeft door specifieke inzet betaalde arbeid verkregen. Om deze mensen aan het werk te houden, wordt ingezet op begeleiding op de werkvloer.

Dat neemt niet weg dat ook voor deze groep geldt dat het perspectief op een Wsw-dienstbetrekking is vervallen door de beëindiging van de instroom in de Wsw. Wat directe invloed heeft op de baankansen voor Wajongers met een Wsw-indicatie.

2. Gezien de achterblijvende resultaten, is het college het met ons eens dat de groep Zwollenaren die onder de Participatiewet valt, aanvullende aandacht verdient?

De tussenrapportage over een deelonderzoek beperkt zich tot de baankansen voor de Wsw-doelgroep in de eerste jaren na invoering van de Participatiewet 'Van sociale werkvoorziening naar Participatiewet'. Het is een van de bouwstenen voor de eindrapportage die eind 2019 beschikbaar zal zijn. Het zou dan ook in de optiek van het college niet juist zijn om louter op basis van dit rapport algemene conclusies over de werking en het succes van de Participatiewet te trekken. Daar is meer onderzoek en een langere looptijd voor nodig. De andere tussenrapportages schetsen uiteenlopende effecten voor verschillende groepen. Conclusies over de effecten van de Participatiewet kunnen we pas eind 2019 trekken als de effecten voor alle doelgroepen over een substantiële periode beschikbaar zijn; cijfers over de arbeidsdeelname en uitkeringsafhankelijkheid van de verschillende groepen.

Desondanks verdient deze kwetsbare groep aandacht. Hiervoor willen we in onze centrumgemeentelijke rol aansluiten bij het aangekondigde brede offensief van staatssecretaris Van Ark op 7 september 2018. Dit offensief heeft als doel om meer mensen met een beperking aan het werk helpen, door het voor werkgevers eenvoudiger te maken om mensen met een beperking in dienst te nemen, en voor mensen met een beperking aantrekkelijker om (meer) te gaan werken, hetzij in regulier werk, hetzij in beschut werk. De onderstaande acties maken in ieder geval deel uit van dit offensief:

- Het bestaande instrument loonkostensubsidie wordt verbeterd en vereenvoudigd;
- Werken met loonkostensubsidie moet lonen, ook voor mensen die in deeltijd werken;
- De matching tussen werkgevers en werknemers krijgt een extra impuls;
- De regels rond banenafpraak en quotum moeten eenvoudiger worden;
- De Wajongregels worden logischer en stimuleren mensen om te gaan studeren of meer te werken;
- Beschut werk krijgt een extra impuls.

Datum 8 oktober 2018

Het college deelt de visie van het kabinet dat er extra aandacht nodig is om mensen aan het werk te helpen. Het brede offensief van het kabinet ondersteunen wij dan ook. In regionaal verband, Werkbedrijf Regio Zwolle (WRZ), werkt de gemeente Zwolle samen met 13 gemeenten, UWV, Provincie, sociale partners en onderwijsinstellingen aan de opgave om meer mensen aan het werk te helpen, in het bijzonder mensen in een kwetsbare positie. Het offensief van het Rijk zal, wat het college betreft en in lijn met de wens en opdracht van het Ministerie, regionaal worden uitgerold. Wij nemen hierin als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio en voorzitter van het samenwerkingsverband samen met onze partners in het WRZ het voortouw. Hiermee wordt het regionaal offensief leidend voor onze lokale inzet.

3. Indien het college het hiermee eens is, is het college bereid bij de begroting aanvullende maatregelen te presenteren om deze groep Zwollenaren duurzaam aan het werk te krijgen?

Zoals op voorgaande vraag beantwoord, sluiten we aan bij het aangekondigde offensief. Gezien de tekorten binnen het Sociaal Domein en de maatregelen uit het interventieplan, zijn we daarnaast op zoek naar slimme(re) inzet van bestaande middelen. Ook binnen lopende opdrachten en afspraken.

4. De Overheids BV in oprichting is binnenkort verantwoordelijk voor de doelgroep in Zwolle. Kan het college aangeven wat de stand van zaken is van de oprichting an deze Overheids BV is en op welke wijze de raad betrokken wordt in het proces van de oprichting van de Overheids BV?

Momenteel wordt gewerkt aan een informatienota aan de raad over de oprichting van de Overheids-bv. Daarmee zal deze vraag worden beantwoord.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Sociaal en Cultureel Planbureau

Van sociale werkvoorziening naar participatiewet

Hoe is het de mensen op
de Wsw-wachlijst vergaan?

Van sociale werkvoorziening naar Participatiewet

Hoe is het de mensen op de Wsw-wachtlIJst vergaan?

Tussenrapportage

Klarita Sadiraj

Stella Hoff

Maroesjka Versantvoort

Het Sociaal en Cultureel Planbureau is een interdepartementaal, wetenschappelijk instituut, dat – gevraagd en ongevraagd – sociaal-wetenschappelijk onderzoek verricht. Het scp rapporteert aan de regering, de Eerste en Tweede Kamer, de ministeries en maatschappelijke en overheidsorganisaties. Het scp valt formeel onder de verantwoordelijkheid van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Het scp is opgericht bij Koninklijk Besluit op 30 maart 1973. Het Koninklijk Besluit is per 1 april 2012 vervangen door de ‘Regeling van de minister-president, Minister van Algemene Zaken, houdende de vaststelling van de Aanwijzingen voor de Planbureaus’.

© Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag 2018

scp-publicatie 2018-19

Opmaak binnenwerk: Textcetera, Den Haag

Figuren: Mantext, Moerkapelle

Vertaling samenvatting: AVB-vertalingen, Amstelveen

Omslagontwerp: Textcetera, Den Haag

Omslagillustratie: Bart Eijgenhuijsen | Hollandse Hoogte

ISBN 978 90 377 0880 6

NUR 740

Copyright

U mag citeren uit scp-rapporten, mits u de bron vermeldt.

U mag scp-bestanden op een server plaatsen mits:

- 1 het digitale bestand (rapport) intact blijft;
- 2 u de bron vermeldt;
- 3 u de meest actuele versie van het bestand beschikbaar stelt, bijvoorbeeld na verwerking van een erratum.

Data

scp-databestanden, gebruikt in onze rapporten, zijn in principe beschikbaar voor gebruik door derden via [DANS www.dans.knaw.nl](http://www.dans.knaw.nl).

Contact

Sociaal en Cultureel Planbureau

Postbus 16164

2500 BD Den Haag

www.scp.nl

info@scp.nl

Via onze website kunt u zich kosteloos abonneren op een elektronische attendering bij het verschijnen van nieuwe uitgaven.

Inhoud

Voorwoord	5	
Samenvatting en conclusies	6	
1	Introductie van het onderzoek: aanleiding en achtergrond	14
1.1	De Participatiewet: doel en doelgroep	14
1.2	Het hoe en wat van de Wsw	15
1.3	De overgang van Wsw naar Participatiewet	17
1.4	Doel en onderzoeksvragen van dit deelonderzoek	19
	Noten	22
2	Kenmerken en baankansen van mensen met een Wsw-indicatie	24
2.1	Kenmerken van Wsw-wachtlijsters en Wsw-werknemers	24
2.2	Kans op werk voor Wsw-werknemers en Wsw-wachtlijsters	29
2.3	Conclusie: minder kans op werk door wegvallen sociale werkvoorziening	29
	Noten	30
3	Wsw-wachtlijsters uit 2014 en uit eerdere jaren	31
3.1	Wachtlijsters door de jaren heen: aantallen en kenmerken	31
3.2	Baankansen voor verschillende cohorten wachtlijsters	33
3.3	Kenmerken van de gevonden baan: duurzaamheid	36
3.4	Kenmerken van de gevonden baan: soort baan	41
3.5	Wachtlijsters in re-integratietrajecten	43
3.6	Uitstroom uit de uitkering na het vinden van een baan	46
3.7	Conclusie: wachtlijsters uit 2014 minder vaak aan het werk dan wachtlijsters uit eerdere jaren	47
	Noten	48
4	Bijstandsgerechtigden met en zonder Wsw-indicatie	50
4.1	Bijstandsgerechtigden: Wsw'ers vergeleken met niet-Wsw'ers	51
4.2	Baankansen na correctie voor verschillen tussen groepen	52
4.3	Kenmerken van de gevonden baan: duurzaamheid	54
4.4	Kenmerken van de gevonden baan: soort baan	56
4.5	Bijstandsontvangers met en zonder Wsw-indicatie in re-integratietrajecten	58
4.6	Uitkeringsafhankelijkheid na het vinden van een baan	61
4.7	Conclusie: kans op werk voor bijstandsontvangers op de Wsw-wachtlijst verminderd na 2014	62
	Noten	63

5	Wajongers met en zonder Wsw-indicatie	64
5.1	Wajongers: Wsw'ers vergeleken met niet-Wsw'ers	64
5.2	Baankansen na correctie voor verschillen tussen groepen	66
5.3	Kenmerken van de gevonden baan: duurzaamheid	67
5.4	Kenmerken van de gevonden baan: soort baan	70
5.5	Wajongers met en zonder Wsw-indicatie in re-integratietrajecten	72
5.6	Uitkeringsafhankelijkheid na het vinden van een baan	75
5.7	Conclusie: Wajongers op Wsw-wachtdijst hebben minder goede arbeidsmarktpositie na 2014	76
	Noten	77
	Summary and conclusions	78
	Bijlagen (te vinden op www.scp.nl bij dit rapport)	
	Literatuur	86
	Publicaties van het Sociaal en Cultureel Planbureau	88

Voorwoord

Iedereen met arbeidsvermogen aan het werk! Dat was en is het streven van opeenvolgende regeringen de afgelopen jaren. Vanaf 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Kort gezegd heeft deze wet tot doel om zoveel mogelijk mensen, met en zonder arbeidsbeperking, aan het werk te laten zijn - bij voorkeur bij een gewone werkgever. Voor de uitvoering van de wet zijn de gemeenten verantwoordelijk gesteld. Met de Participatiewet is er één regeling gekomen voor mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt, in plaats van de vele verschillende regelingen voor de diverse doelgroepen. De verwachting is dat dit voor werkgevers overzichtelijker is en het makkelijker zal maken om mensen met een uitkering in dienst te nemen. Ook wordt verwacht dat meer integraliteit leidt tot een betere uitvoering. De Participatiewet vervangt de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong).

Het Sociaal en Cultureel Planbureau voert een langlopende evaluatie uit naar de werking van de Participatiewet. Daarin staat de vraag centraal hoe het de verschillende doelgroepen vergaat sinds de invoering van de Participatiewet. Wat betekent de wet voor de baankansen en de uitkeringsafhankelijkheid van de verschillende doelgroepen? En als mensen aan het werk komen: waar komen ze aan het werk? En hoe duurzaam is dat werk?

Deze rapportage concentreert zich op de doelgroep-Wsw. In het kader van de Wsw kunnen mensen met een arbeidsbeperking onder aangepaste omstandigheden arbeid verrichten in zogenoemde sociale werkplaatsen. Sinds 1 januari 2015 kunnen er geen mensen meer in de Wsw instromen. Dit geldt ook voor mensen die eind 2014 op de wachtlijst stonden voor een Wsw-plek. Wel kunnen zij ondersteuning krijgen van gemeenten, bijvoorbeeld in de vorm van beschut werk.

De overgang van de Wsw naar de Participatiewet leidde in de eerste jaren na invoering van de wet tot minder baankansen in plaats van meer. Op de achtergrond is er ook nog de banenafpraak, die stelt dat er begin 2026 in totaal 125.000 banen bij gekomen moeten zijn voor mensen met een arbeidsbeperking, waarvan 25.000 banen bij de overheid. Ondanks deze afspraak en beleidsinspanningen blijkt de praktijk dus weerbarstig. Mensen met een arbeidsbeperking, in het bijzonder zij die tot de doelgroep Wsw behoren, hebben het moeilijk op onze arbeidsmarkt. Hieruit kunnen we concluderen dat het ook de komende jaren van belang is de ontwikkelingen in baankansen en uitkeringsafhankelijkheid van mensen met arbeidsbeperkingen goed te blijven volgen.

Prof. dr. Kim Putters
Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau

Samenvatting en conclusies

Hoewel na de economische recessie van 2008-2013 het aantal werkenden weer flink is gestegen, is er ook een grote groep mensen die niet aan de slag komt. Het kabinet streeft naar een inclusieve samenleving, waarin iedereen de kans krijgt om mee te doen. Ook mensen met een arbeidsbeperking zouden zoveel mogelijk deel moeten uitmaken van het arbeidsproces, en dan bij voorkeur bij een reguliere werkgever. Om dit te bewerkstelligen is (onder andere) de Participatiewet ingevoerd. Deze wet is bedoeld voor iedereen met arbeidsvermogen die, vanwege een arbeidsbeperking of om een andere reden, ondersteuning nodig heeft bij het vinden van werk. In de wet zijn de kaders voor die ondersteuning vastgelegd. De gemeenten bepalen verder hoe ze deze mensen naar werk willen begeleiden en welke instrumenten ze daarbij inzetten. Het Sociaal en Cultureel Planbureau is gevraagd de werking van de Participatiewet te evalueren en daarbij aandacht te besteden aan de verschillende doelgroepen van de wet.

Deze rapportage richt zich op de doelgroep-Wsw en de gevolgen die zij ondervindt van de Participatiewet. Met de 'doelgroep-Wsw' bedoelen we mensen met beperkingen (lichamelijk, verstandelijk dan wel psychisch) die, voordat de Participatiewet ingevoerd werd, onder aangepaste omstandigheden konden werken in de sociale werkvoorziening (op basis van de Wet sociale werkvoorziening, de Wsw). Met de invoering van de Participatiewet is de sociale werkvoorziening afgesloten voor nieuwe instroom en is de Wsw sindsdien alleen nog van toepassing voor mensen die al een Wsw-baan hadden. Iedereen die eind december 2014 op de wachtlijst stond voor zo'n baan, heeft met de invoering van de Participatiewet zijn of haar Wsw-indicatie verloren. Het gaat om ruim 11.000 personen. Deze zogenoemde wachtlijsters behoren nu tot de doelgroep van de Participatiewet. Zij kunnen (financiële) ondersteuning van gemeenten krijgen (of van uwv, indien ze een Wajong-uitkering ontvangen) bij het vinden van een baan bij een reguliere werkgever of van een beschutte werkplek.

S.1 De onderzoeksvraag en de aanpak

In deze studie beogen we antwoord te geven op de vraag wat de Participatiewet betekent voor de doelgroep-Wsw in termen van baankansen en uitkeringsafhankelijkheid. We rapporteren over de eerste twee jaar na invoering van de Participatiewet (2015 en 2016); in de eindrapportage (te verschijnen in 2019) zullen we de gegevens van latere jaren meenemen. Dan gaan we ook in op de gevolgen voor andere doelgroepen (Wajongers, 'klassieke' bijstandsontvangers en niet-uitkeringsgerechtigden) en komen tevens andere aspecten van de Participatiewet aan bod. We besteden bijvoorbeeld aandacht aan de beleidstheorie die aan de wet ten grondslag ligt, maar ook aan de relatie tussen enerzijds de 'strengheid' van het gemeentelijk beleid ten aanzien van de arbeidsverplichtingen van mensen die onder de wet vallen en anderzijds de baankansen voor die mensen. Zoals gezegd beperkt

deze tussenrapportage zich tot de baankansen voor de doelgroep-Wsw in de eerste jaren na invoering van de Participatiewet.

Idealiter zouden we de mensen die zonder de Participatiewet in de Wsw ingestroomd zouden zijn, maar dat door de invoering van de Participatiewet niet meer kunnen, volgen vanaf 2015 en bezien hoe hun baankansen en uitkeringsafhankelijkheid zich ontwikkelen. Deze ‘quasi-Wsw’ers’ zijn evenwel niet meer zomaar te identificeren; er is immers geen sprake meer van een Wsw-indicatie, het kenmerk waarmee zij zich voorheen onderscheidden. Wat wel kan, is het volgen van de mensen die direct voorafgaand aan de invoering van de Participatiewet een Wsw-indicatie hadden en op de Wsw-wachtnlijst stonden. Uit dit onderzoek blijkt dat zij gelijksoortige achtergrondkenmerken hebben als de mensen die vanaf 2010 in de Wsw zijn ingestroomd. Ze zijn te beschouwen als proxy voor de latere cohorten van mensen met een arbeidsbeperking die voorheen in aanmerking zouden zijn gekomen voor een Wsw-indicatie. Nagaan wat de gevolgen zijn van invoering van de Participatiewet voor deze groep geeft ons informatie over de uitwerking van die wet. Daartoe zijn de baankansen en uitkeringsafhankelijkheid van mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtnlijst stonden en hun Wsw-rechten met de invoering van de Participatiewet verloren, vergeleken met die van drie andere groepen:

- 1 de mensen die eind 2014 al een Wsw-baan hadden, de Wsw-werknemers;
- 2 de mensen die eerder (in de periode 2010-2013) aan het eind van het jaar op de Wsw-wachtnlijst stonden;
- 3 de mensen die dezelfde uitkering ontvingen als de wachtnlijsters, maar geen Wsw-indicatie hadden (trends sinds 2010).

Ad 1. De vergelijking met de Wsw-werknemers (groep 1) schetst een algemeen beeld van de ontwikkeling in baankansen en uitkeringsafhankelijkheid van mensen met een beperking voor wie de toegang tot de sociale werkvoorziening is afgesloten en wier Wsw-indicatie is omgezet in een registratie in het doelgroepregister. Deze ontwikkeling wordt geplaatst tegen de achtergrond van de baankansen en uitkeringsafhankelijkheid van mensen die bij invoering van de Participatiewet al werkzaam waren in de sociale werkvoorziening.

Ad 2. De vergelijking met eerdere cohorten Wsw-wachtnlijsters (groep 2) is een effect-meting. Nagegaan is in hoeverre mensen die eind 2014 op de wachtnlijst van de Wsw stonden, afwijken wat betreft hun kans op een baan in de twee navolgende jaren (waarbij zij onder de Participatiewet zijn komen te vallen) van mensen die eind 2010, 2011, 2012 of 2013 op de wachtnlijst van de Wsw stonden en niet met de Participatiewet te maken hadden. Bij deze vergelijking is gecorrigeerd voor verschillen in de samenstelling van de groepen en voor conjuncturele ontwikkelingen. Op die manier kunnen we ervan uitgaan dat de bevindingen niet het gevolg zijn van, bijvoorbeeld, veranderingen in leeftijdsopbouw of in de werkgelegenheid. Daardoor wijzen verschillen in ontwikkelingen in baankansen en uitkeringsafhankelijkheid tussen wachtnlijsters uit 2014 en wachtnlijsters uit eerdere jaren op invloed van de Participatiewet.

Ad 3. Ook de vergelijking met groep 3 is een effectmeting. Hier richt de aandacht zich enerzijds op de wachtlijsters die afkomstig zijn uit de bijstand en anderzijds op de wachtlijsters die vanuit de Wajong zijn ingestroomd. Bij de bijstandsgerechtigden vergelijken we degenen die op de Wsw-wachtlijst stonden met vergelijkbare bijstandsgerechtigden voor wie dat niet het geval was. Bij de Wajong-ontvangers maken we eenzelfde vergelijking tussen Wajongers die wel en Wajongers die niet op de Wsw-wachtlijst stonden. In beide gevallen kijken we naar de verschillen tussen de twee groepen wat betreft hun kans op werk en naar eventuele veranderingen in die verschillen door de tijd heen. Door de trend voor de verschillende cohorten wachtlijsters te vergelijken met de trend voor de cohorten andere uitkeringsgerechtigden, zien we of zich onder de wachtlijsters een trendbreuk voordoet, die onder degenen zonder Wsw-indicatie niet wordt aangetroffen. Een dergelijke trendbreuk in baankansen na invoering van de Participatiewet wijst op een effect van deze wet. Bij deze berekeningen is opnieuw gecorrigeerd voor verschillen in de ontwikkeling van de groepssamenstelling en voor macro-economische ontwikkelingen.

5.2 De onderzoeksbevindingen

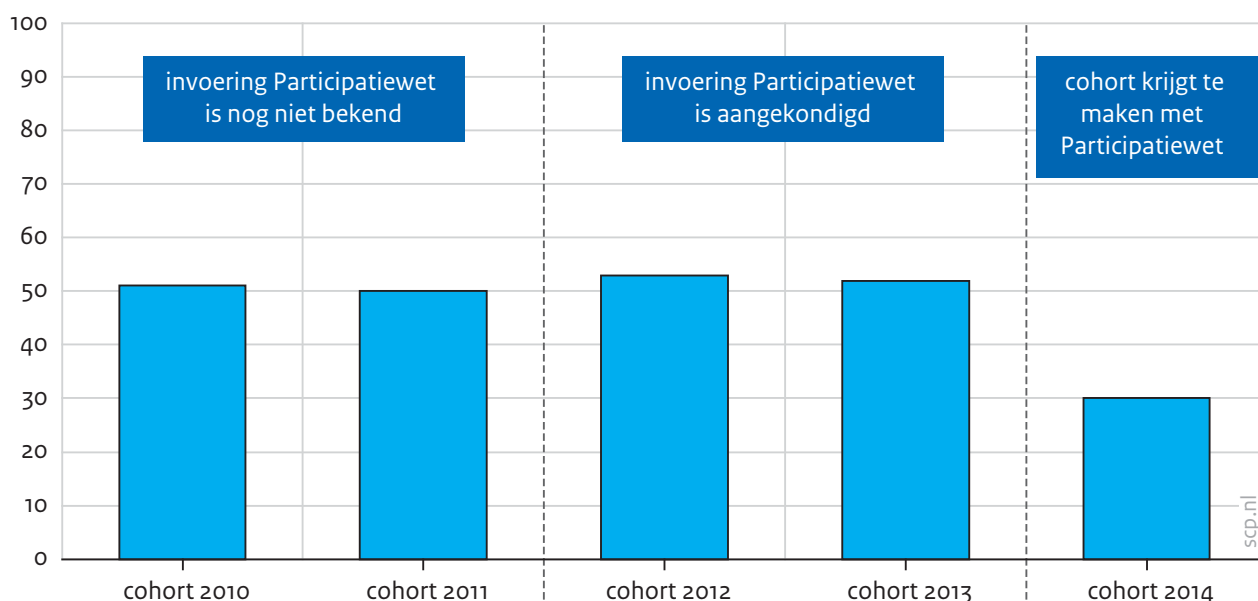
Kans op (duurzaam) werk

Een vergelijking met de Wsw-werknemers betekent een vergelijking met mensen in een relatief bevoorrechte positie. Een Wsw-baan betreft in de meeste gevallen een dienstverband voor onbepaalde tijd, met een salaris op ten minste het niveau van het minimumloon en onder arbeidsvoorwaarden die in een eigen cao zijn geregeld. Dit is terug te zien in de gegevens: het blijkt dat van de mensen die eind 2014 in een Wsw-baan werkten, 90% tot 95% een jaar later eveneens werkte. Van de mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtlijst stonden, heeft 17% in het daaropvolgende jaar een baan gevonden. In het tweede navolgende jaar nam het aantal baanvinders iets toe, tot 21%.

Uit de tweede berekening, waarin de wachtlijsters van december 2014 zijn afgezet tegen vergelijkbare Wsw-wachtlijsters uit eerdere jaren, blijkt dat het verlies van de Wsw-indicatie leidt tot een sterk verminderde kans op werk. De kans om in de navolgende twee jaren aan een baan te komen, daalt van 51% voor de wachtlijsters uit 2010 naar 30% voor die uit 2014 (zie figuur 5.1). Van deze laatste baanvinders komt bijna een derde (32%) terecht in uitzend- of oproepbanen. Mannen, jongeren tot 25 jaar en autochtone Nederlanders hebben de meeste kans een baan te verwerven; voor 55-plussers, Nederlanders met een migratieachtergrond en mensen met een psychische beperking is die kans juist relatief laag.

Figuur S.1

Baankans in het eerste en/of tweede navolgende jaar, mensen op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in gecorrigeerde procenten)

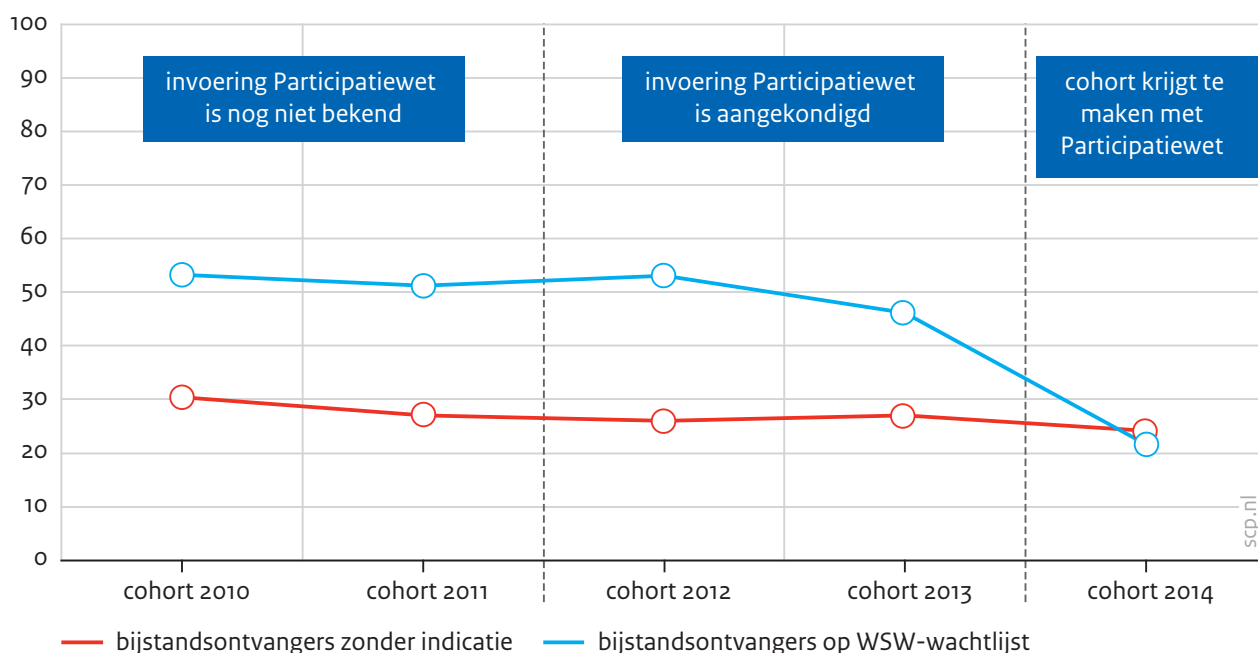
Niet alleen de kans om aan werk te komen is duidelijk geringer geworden voor het cohort 2014, maar ook de kans om dit werk vervolgens te behouden. Het aandeel gevonden banen met een duur van ten minste een jaar stijgt in eerste instantie flink: van 65% in het cohort 2010 naar 77% in het cohort 2013. Vermoedelijk komt dit doordat de sociale-werkvoorzieningsbedrijven – in de aanloop naar de Participatiewet – de baanvinders hebben willen helpen hun Wsw-dienstverband te behouden. In het cohort 2014 ligt het aandeel langdurige banen echter duidelijk onder het oude niveau en gaat het om nog maar 51% van de gevonden banen.

Kans op werk voor wachtlijsters met een bijstandsuitkering

Ruim de helft van de Wsw-wachtlijsters ontving op het moment van instroom in de Wsw een bijstandsuitkering. De derde berekening die we hebben toegepast om de effecten van de Participatiewet te bepalen, betreft een vergelijking van de baankansen van bijstandsontvangers op de wachtlijst van de Wsw (dus met Wsw-indicatie) met die van bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie. Deze vergelijking laat zien dat na invoering van de Participatiewet de kans op een baan voor Wsw-geïndiceerden lager ligt dan voor niet-geïndiceerden (22% versus 24%). Daarentegen lagen voor de invoering van de Participatiewet de baankansen van bijstandsontvangers met Wsw-indicatie beduidend hoger dan die van degenen zonder indicatie (rond de 50% resp. bijna 30% baanvinders). De grotere baankans voor de wachtlijsters uit die eerdere periode is in 2014 dus omgebogen in een baankans die 2 procentpunten lager ligt dan die voor niet-geïndiceerden (zie figuur S.2). Het feit dat alle wachtlijsters in het doelgroepregister zijn opgenomen en, net als de Wajongers, voorrang krijgen bij het plaatsen op een baan in het kader van de banenafpraak, heeft deze daling in baankansen niet kunnen tegengaan.

Figuur S.2

Baankans in het eerste en/of tweede navolgende jaar, bijstandsontvangers met en zonder Wsw-indicatie, 2010-2014 (in gecorrigeerde procenten)

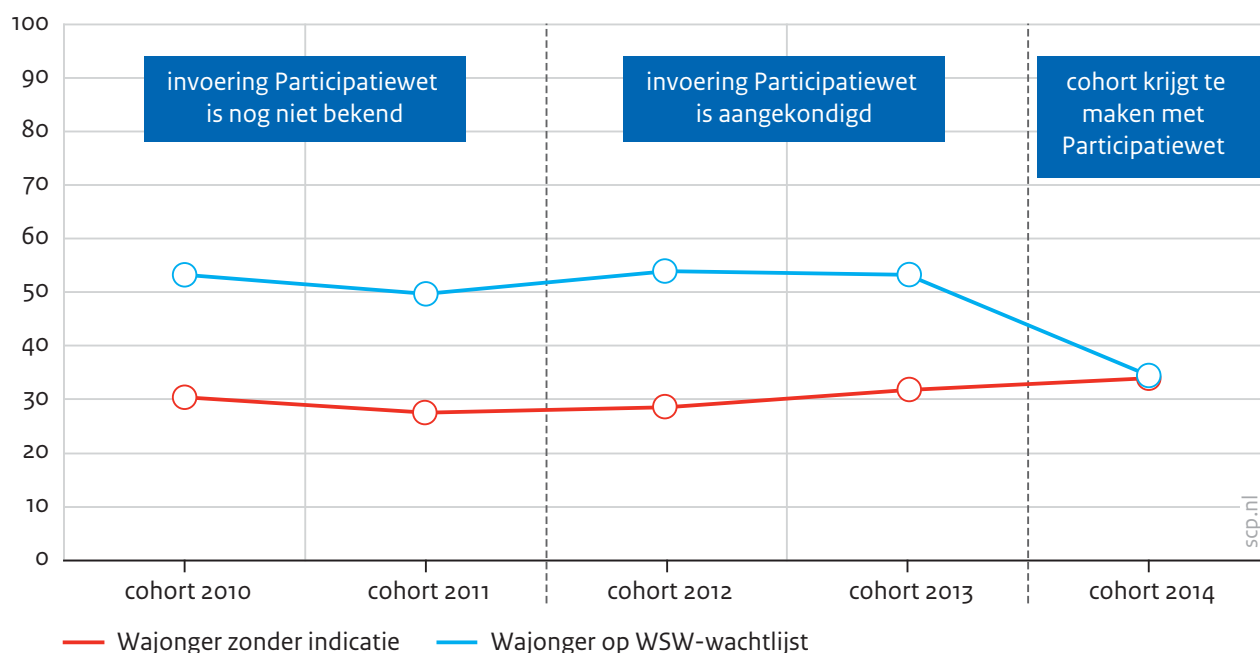
Met betrekking tot de duurzaamheid van de gevonden banen vertonen de bijstandsontvangers onder de wachtlijsters een soortgelijk patroon als de totale groep Wsw-wachtlijsters: in de cohorten 2010-2013 neemt het aandeel gevonden banen met een duur van minimaal een jaar toe (van 62% tot 79% langdurige banen), om in het cohort 2014 weer terug te vallen. Binnen deze groep blijft de schade echter beperkt: het aandeel duurzame banen is vrijwel gelijk (61%) aan dat in cohort 2010.

Kans op werk voor wachtlijsters met een Wajong-uitkering

Iets minder dan 20% van de wachtlijsters ontving een Wajong-uitkering op het moment dat zij in de Wsw instroomden. Deze subgroep is vergeleken met de Wajongers die geen Wsw-indicatie hadden (overeenkomstig de vergelijking van bijstandsontvangers met en zonder Wsw-indicatie). In vrijwel de gehele beschouwde periode hebben Wajongers op de Wsw-wachlijst meer kans om in de navolgende twee jaar aan werk te komen dan Wajongers zonder indicatie: respectievelijk ruim 50% en rond de 30% van hen vindt in de navolgende twee jaar een baan. In het cohort 2014 is het beeld anders. Het aandeel baanvinders onder de wachtlijsters daalt dan naar 35%, terwijl dat onder de Wajongers zonder indicatie juist iets stijgt, naar 34%. Waar in het cohort van 2010 de wachtlijsters een aanzienlijk grotere kans op werk hadden dan de 'klassieke' Wajongers, ligt die kans in het cohort 2014 dus voor beide groepen in dezelfde orde van grootte (zie figuur S.3).

Figuur S.3

Baankans in het eerste en/of tweede navolgende jaar, Wajongers met en zonder Wsw-indicatie, 2010-2014 (in gecorrigeerde procenten)

Inzet van re-integratietrajecten

Voor mensen die niet op eigen kracht een baan kunnen vinden, kan de gemeente of uwv een re-integratietraject inzetten. Het aandeel wachtlijsters dat een re-integratietraject volgt, is in de beschouwde periode echter flink gedaald. Terwijl van de wachtlijsters van eind 2010 nog ruim 45% een traject volgde in het eerste nakomende jaar, was dit onder de wachtlijsters van eind 2013 slechts iets meer dan 20%. Voor de wachtlijsters van eind 2014 lijkt er weer meer te zijn geïnvesteerd in de re-integratiebegeleiding: bijna een kwart volgde in het eerste navolgende jaar een traject. Dit is echter niet terug te zien in een verhoogde kans op een baan. Het aandeel baanvinders onder de trajectvolgers loopt terug van circa 50% (cohorten 2010-2013) naar 36% (cohort 2014).

Binnen de subgroepen bijstandsontvangers en Wajong-ontvangers met een Wsw-indicatie komt ditzelfde patroon naar voren. Het aandeel trajectvolgers neemt aanvankelijk af, maar binnen het cohort 2014 weer toe. Bij de bijstandsontvangers gaat het daarbij om een vrij geringe toename (van 51% naar 56%), bij de Wajongers betreft het een wat forsere stijging (van 23% naar 35%). Voor beide subgroepen geldt echter dat ook de baankansen van mensen die een re-integratietraject volgen, zijn afgenomen na invoering van de Participatiewet.

Uitkeringsafhankelijkheid onder baanvinders

Kijken we naar de wachtlijsters die in beide navolgende jaren werk hebben, dan blijken de baanvinders uit het cohort 2014 wat vaker daarnaast een uitkering te ontvangen (63%) dan de baanvinders uit de eerdere cohorten (58% tot 60%). Vooral het aandeel baanhebbers dat het werk combineert met een Wajong-uitkering is gestegen, van 20% à 22% voor de

eerdere cohorten naar 26% voor cohort 2014. Het aandeel baanhebbers dat tevens bijstand ontvangt, fluctueert in de hele onderzochte periode rond de 17%.

De bevindingen voor de twee subgroepen wachtlijsters die vanuit de bijstand dan wel de Wajong een Wsw-indicatie hebben gekregen, ondersteunen dit algemene beeld. Vooral onder de wachtlijsters die afkomstig zijn uit de Wajong is de uitkeringsafhankelijkheid onder de baanvinders groot: 88% tot 95% van hen heeft ook een uitkering. Vermoedelijk gaat het hier om loondispensatie: werkgevers hoeven wegens een mindere productiviteit minder loon te betalen, dat vervolgens middels een uitkering wordt aangevuld tot het wettelijk minimumloon. Nadat het aandeel combineerders van werk en uitkering in de cohorten 2011-2013 licht is gedaald, vertoont het cohort 2014 weer een forse stijging, naar 99%. Onder de wachtlijsters die vanuit de bijstand in de Wsw zijn ingestroomd, is dit patroon nog beter zichtbaar. Lag binnen het cohort 2010 het aandeel baanvinders dat daarnaast bijstand krijgt nog op bijna de helft, binnen het cohort 2013 was dit geslonken tot ongeveer 40%. In het cohort van 2014 is deze dalende trend echter omgeslagen in een flinke stijging en bedraagt het aandeel dat werk en uitkering combineert weer 56%. Dat dit aandeel zoveel lager is dan dat onder de Wajongers, heeft mogelijk te maken met het feit dat werkenden vanuit de Participatiewet in aanmerking komen voor loonkostensubsidie in plaats van loondispensatie. Gecombineerd met het loon kan dit tot voldoende inkomsten leiden om uit de bijstand te komen.

5.3 Conclusies

De mensen die eind 2014 op de wachtlijst stonden voor een Wsw-baan, hebben de gevolgen van de invoering van de Participatiewet zeker kunnen merken. Hun kans op een baan in de navolgende twee jaren is veel kleiner dan die van eerdere cohorten wachtlijsters. Dit komt doordat de Wsw-dienstbetrekking als potentiële uitstroombestemming is weggeval- len, als gevolg van het besluit om – gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Participatie- wet – de toegang tot de Wsw af te sluiten.

Het vinden van een baan blijkt voor de wachtlijsters van eind 2014 meestal niet te leiden tot uitstroom uit de uitkering. Eerder het tegendeel is het geval: het aandeel werkenden dat tevens een uitkering ontvangt, is toegenomen. Een mogelijke verklaring ligt deels in de stijging van het aandeel werkenden in flexibele banen; waar het aandeel uitzend- en oproepkrachten in voorgaande jaren slechts enkele procenten bedraagt, is dit onder de baanvinders uit het cohort 2014 ongeveer 30%. Dit vergroot de kans dat zij de arbeidsinkomsten moeten blijven aanvullen met een uitkering. Daarnaast speelt mee dat een deel van de baanvinders niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen en in aanvulling op de arbeidsinkomsten een Wajong-uitkering of bijstand ontvangt.

Het kabinet heeft het streven om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat deze doelstelling de eerste jaren na

invoering van de Participatiewet niet gerealiseerd is. De mensen die hun Wsw-indicatie hebben verloren, hebben nu een geringere kans op werk dan in de oude situatie. Deze meting betreft echter alleen de eerste twee jaren na de invoering van de Participatiewet en ook alleen de Wsw-doelgroep. De Participatiewet betreft werk in uitvoering: gemeenten kregen te maken met nieuwe verantwoordelijkheden, doelgroepen en werkprocessen. In het eind 2019 te verschijnen eindrapport van de eindevaluatie Participatiewet zullen we de cijfers over de arbeidsdeelname en uitkeringsafhankelijkheid van deze groep actualiseren en kijken we tevens naar de andere doelgroepen van de Participatiewet. Gemeenten hebben dan ook een langere periode gehad om zich te richten op hun nieuwe verantwoordelijkheden en taken.

1 Introductie van het onderzoek: aanleiding en achtergrond

Nu het economisch weer goed gaat met Nederland, neemt ook de arbeidsparticipatie toe. In 2014, toen de laatste recessie net was geëindigd, bedroeg de nettoparticipatie iets minder dan 65%. In het vierde kwartaal van 2017 is dat gestegen naar iets meer dan 67%.¹ In absolute aantallen zijn er nu ruim 8,6 miljoen werkenden (CBS 2018). Toch is, ook in de huidige periode van economische groei, voor veel mensen het vinden van een baan geen vanzelfsprekendheid. Daarbij speelt enerzijds een rol dat werkgevers gewoonlijk een voorkeur hebben voor sollicitanten die in hun ogen aantrekkelijk zijn. Een te hoge of te lage leeftijd, een te lage of ‘verkeerde’ opleiding of het ontbreken van (recente) werkervaring kan de kans op werk sterk verkleinen. Anderzijds kan meespelen dat mensen wegens gezondheidsproblemen in mindere mate beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Mensen die naar eigen zeggen last hebben van een ziekte, langdurige aandoening of handicap die hen belemmert bij het uitvoeren of verkrijgen van werk, zijn veel minder vaak aan het werk dan mensen zonder gezondheidsbeperkingen (Van Echtelt 2016: 75). Al met al is er een grote groep mensen die, tot op zekere hoogte, in staat zijn te werken, maar die – om welke reden dan ook – moeite hebben om aan een baan te komen. Het kabinet wil ook deze mensen ‘perspectief bieden op volwaardig burgerschap’ door ze in staat te stellen ‘zo veel mogelijk zelfstandig mee te doen aan de samenleving.’ Met dit doel voor ogen is de Participatiewet ontwikkeld (TK 2013/2014a: 36-37).

1.1 De Participatiewet: doel en doelgroep

De Participatiewet, die op 1 januari 2015 in werking is getreden, kent meerdere doelstellingen. Zoals gezegd is het de ambitie om zoveel mogelijk mensen zelfstandig mee te laten doen aan de maatschappij, ook mensen met een arbeidsbeperking. De belangrijkste doelstelling is dan ook om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur in een reguliere baan. Daarnaast is een doelstelling van de Participatiewet om meer uniformiteit te krijgen aan de onderkant van de arbeidsmarkt: iedereen met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig heeft, valt onder dezelfde regeling. Voorheen bestonden er verschillende regelingen voor verschillende groepen, met elk zijn eigen rechten en plichten. Met de invoering van de Participatiewet heeft echter iedereen uit de doelgroep te maken met dezelfde regels en voorwaarden, zodat er – zo is de bedoeling – meer duidelijkheid en eenduidigheid ontstaat.

Een derde doelstelling is het verminderen van de uitkeringsafhankelijkheid. Achterliggende gedachte hierbij is dat de mensen die aan een baan zijn geholpen, wellicht geen uitkering meer nodig hebben, omdat zij voldoende arbeidsinkomsten hebben om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit moet niet alleen leiden tot lagere kosten van de sociale zekerheid, maar er ook toe bijdragen dat het maatschappelijk draagvlak voor het stelsel van uitkeringen en voorzieningen geborgd blijft (TK 2013/2014a: 37-38). De uitvoering van de Participatiewet is in handen van de gemeenten.

De doelgroep van de Participatiewet bestaat uit mensen met arbeidsvermogen die zijn aangewezen op (tijdelijke) ondersteuning om in hun bestaan te voorzien of aan het werk te komen. Groepen die voorheen onder verschillende socialezekerheidsregelingen vielen, vallen nu onder de Participatiewet. Voor een deel gaat het om groepen die ook vóór de inwerkingtreding van de Participatiewet onder verantwoordelijkheid van de gemeente vielen: mensen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb), mensen die geen recht hebben op een uitkering maar wel op zoek zijn naar werk (nuggers)² en mensen met een uitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet (Anw), de loaw of de loaz.³ Daarnaast is de gemeente nu verantwoordelijk voor de doelgroep jonggehandicapten met arbeidsvermogen die voorheen zouden instromen in de Wajong (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten). Nieuwe gevallen vallen onder de Participatiewet, terwijl de Wajong alleen nog toegankelijk is voor mensen die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben.

Met de invoering van de Participatiewet is voor nieuwe instroom de toegang tot de sociale werkvoorziening gesloten. Mensen met een arbeidsbeperking die voorheen in aanmerking kwamen voor een indicatie voor de Wsw (Wet sociale werkvoorziening), dienen nu zoveel mogelijk naar regulier werk te worden begeleid, waar nodig met inzet van ondersteunende instrumenten. Deze mensen, die als gevolg van de inwerkingtreding van de Participatiewet hun Wsw-indicatie hebben verloren, vormen het onderwerp van de huidige rapportage. Het gaat om de ruim 11.000 mensen die eind 2014 op de wachtlijst voor een Wsw-dienstbetrekking stonden, maar daarmee impliciet ook om arbeidsgehandicapten uit latere jaren die onder de Participatiewet vallen, voor zover zij vergelijkbaar zijn met de wachtlijsters van eind 2014.⁴ We gaan na in hoeverre hun kans op een baan en hun uitkeringsafhankelijkheid veranderd zijn door de invoering van de Participatiewet. De Wsw en de overgang naar de Participatiewet komen nader aan de orde in de volgende paragrafen.

1.2 Het hoe en wat van de Wsw

De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) bestaat sinds 1 januari 1969. Doel van de wet was ‘een eenduidig kader te scheppen voor het aanbieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden aan personen die door een handicap niet in de gelegenheid zijn om onder normale omstandigheden te werken’ (TK 1995/1996). Dit doel bleef gehandhaafd, ook na een aantal herzieningen in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw. Die herzieningen dienden voornamelijk om de doelgroep nader af te bakenen en de uitvoeringspraktijk te verbeteren. Zo is medio jaren negentig besloten de sociale werkvoorziening voor te behouden aan ‘personen die tot regelmatige arbeid in staat zijn, maar die door een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking alleen onder aangepaste omstandigheden kunnen werken.’ Mensen die niet in staat zijn ‘regelmatige arbeid’ te verrichten, komen op grond van deze doelgroepafbakening niet in aanmerking voor de Wsw, evenmin als mensen met een handicap die niet medisch is vast te stellen of die niet bepalend is voor de

werkloze situatie. Reden voor deze aanscherping van de toelatingscriteria was dat het aantal aanmeldingen inmiddels het aantal beschikbare sw-arbeidsplaatsen ruim had overstegen (TK 1995/1996: 12).

Tijdens de herziening van 1998 is besloten de indicatiestelling niet meer door de gemeenten te laten uitvoeren, maar door onafhankelijke indicatiecommissies. De gemeenten bleven echter een stem houden via de gemeentelijke adviescommissies. Zij hadden geen beslissingsbevoegdheid meer, maar onderzochten wel of een aanvrager tot de doelgroep van de Wsw behoorde en adviseerden de indicatiecommissie over het al dan niet toelaten van die persoon. Omdat dit toch knelpunten bleek op te leveren, vooral in termen van onafhankelijkheid en uniformiteit, werd besloten de indicatiestelling met ingang van 1 januari 2005 over te dragen aan het Centrum voor Werk en Inkomen (cwi). Mensen die in aanmerking wilden komen voor de Wsw dienden zich bij een van de 28 cwi-vestigingen aan te melden. Op grond van eigen onderzoek bepaalde het cwi (later overgegaan in uww WERKbedrijf) vervolgens of de aanvrager tot de Wsw werd toegelaten of niet (IWI 2006).

De mensen die een indicatie kregen, kwamen gewoonlijk eerst op een wachtlijst terecht. Ondanks de aanscherping van de toelatingscriteria tot de Wsw liep die wachttijd op: bedroeg hij in 2004 gemiddeld 10 maanden (Bolhuis et al. 2005: 36), tien jaar later was dit bijna 23 maanden (Harteveld et al. 2015: 23). Het aantal mensen op de wachtlijst nam in deze periode daarentegen af, van bijna 13.000 eind 2004 tot ruim 11.000 eind 2014 (Bolhuis et al 2005: 17; Harteveld et al. 2015: 9). Uit de cijfers voor de tussenliggende jaren blijkt dat de omslag heeft plaatsgevonden in 2012. Vóór die tijd steeg het aantal wachtlijsters gestaag, tot ruim 21.000 in 2011, maar in het daaropvolgende jaar was er sprake van een lage instroom en een hoge uitstroom. Eind 2012 kwam het aantal wachtlijsters daardoor bijna 5500 personen lager uit dan aan het begin van dat jaar (Van Santen et al. 2013: 9). Aangezien het profiel van de wachtlijsters in 2012 nauwelijks afweek van dat uit eerdere jaren (Van Santen et al. 2013: 22) en er dus geen sprake is van gunstiger kenmerken van de betrokkenen, lijkt het gerechtvaardigd te veronderstellen dat de lage instroom en hoge uitstroom te maken hebben met de komende invoering van de Participatiewet. Mogelijk hebben gemeenten en sociale-werkvoorzieningbedrijven in anticipatie daarop extra inspanningen verricht om te bevorderen dat de wachtlijst zo kort mogelijk was, bijvoorbeeld door extra werkplekken voor deze groep te creëren.

Ruim de helft van de uitstroom van de wachtlijst (gewoonlijk 51%, in 2014 was dit 57%) gaat aan de slag in een Wsw-dienstbetrekking. Nog eens 8% tot 10% start op een arbeids-overeenkomst begeleid werken; de rest (gewoonlijk circa 40%, in 2014 was dit 33%) stroomt uit naar de categorie 'overig'. In het laatste geval kan het gaan om een intrekking van de Wsw-indicatie of een verhuizing naar een andere gemeente,⁵ maar ook om uitstroom wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of overlijden.

Van alle werkenden binnen de Wsw werkt het merendeel op een beschutte werkplek; in 2014 is dit 63%, in eerdere jaren is dit enkele procentpunten meer (Harteveld et al. 2015: 29; Van Santen et al. 2013: 29). Ongeveer 25% tot 30% werkt via een individuele of groepsdetachering, terwijl de overige 6% een arbeidsovereenkomst begeleid werken heeft. Alleen in het laatste geval is men in dienst bij een reguliere werkgever; in de andere gevallen – ook bij detachering – is het sw-bedrijf de werkgever. Het salaris bedraagt ten minste 100% van het wettelijk minimumloon, zoals is vastgelegd in de cao voor de sociale werkvoorziening, maar ligt daar voor de meeste Wsw'ers boven.

1.3 De overgang van Wsw naar Participatiewet

De invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 heeft gevolgen voor de Wsw-indicatie. Alleen mensen die op die datum een Wsw-dienstbetrekking hebben, behouden de rechten en plichten die in de cao voor de Wsw zijn vastgelegd. Mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtlijst staan, kunnen niet meer bij de sociale werkvoorziening terecht, maar vallen – afhankelijk van het soort uitkering dat ze ontvangen – onder verantwoordelijkheid van de gemeente of uwv: degenen met een bijstandsuitkering behoren tot de gemeentelijke doelgroep, degenen met een Wajong-uitkering vallen onder uwv. Overigens was het aanvankelijk de bedoeling om deze laatsten⁶ naar de gemeenten over te hevelen en hun Wajong-uitkering te beëindigen. Later is echter besloten van dit plan af te zien en de bestaande gevallen in de Wajong te laten blijven (TK 2013/2014b). Nieuwe cliënten met een arbeidsbeperking en met arbeidsvermogen⁷ vallen sinds 2015 wel allemaal onder verantwoordelijkheid van de gemeenten.

De gemeente dient de leden van haar doelgroep te helpen bij het vinden van werk, bij voorkeur bij een reguliere werkgever. Als iemand vanwege zijn handicap een zeer hoge mate van ondersteuning nodig heeft, kan de gemeente een beschutte werkplek aanbieden. In eerste instantie gebeurde dit slechts mondjesmaat, reden waarom er sinds 2017 een verplichting geldt: bij een positief advies van uwv is de gemeente verplicht de arbeidsgehandicapte een beschutte werkplek te bieden (TK 2016/2017). Hierbij kan het gaan om plaatsing bij een sociaal werkbedrijf, maar ook om een beschutte omgeving bij een reguliere werkgever. Om werkgevers die iemand met een arbeidsbeperking in dienst nemen te compenseren voor diens geringere arbeidscapaciteit, kan de gemeente loonkostensubsidie inzetten (TK 2013/2014a: 60-61).⁸ Ook de kosten van eventuele noodzakelijke begeleiding of aanpassing van de werkplek kunnen door de gemeente vergoed worden (TK 2013/2014a: 79). Waar er voorheen sprake was van een aparte rijksbijdrage op basis van het aantal geïndiceerden ter dekking van de loonkosten en de kosten van begeleiding en organisatie, loopt de financiering van deze kosten nu via het gemeentefonds. Dit budget is vrij besteedbaar, waardoor gemeenten geprikkeld zijn er zo efficiënt mogelijk mee om te gaan. Dit kan betekenen dat ze terughoudend zijn ten aanzien van de inzet van relatief dure instrumenten.

Voor de mensen op de Wsw-wachlijst van wie de indicatie met de invoering van de Participatiewet is komen te vervallen, en ook voor nieuwe cliënten met een arbeidsbeperking, betekent de overgang naar de Participatiewet vooral dat ze minder zekerheid hebben dan de eerdere Wsw-cohorten. Zoals hiervoor is beschreven, kwam in de oude situatie de meerderheid terecht in de sociale werkvoorziening, waar men in de meeste gevallen verzekerd was van een vaste baan,⁹ een inkomen van ten minste het minimumloon en goede arbeidsvoorwaarden volgens een eigen cao. Die mogelijkheid is nu weggefallen, terwijl het alternatief (nl. met subsidie en/of begeleiding aan de slag bij een reguliere werkgever) die werk- en inkomenszekerheid alleen kan bieden indien er sprake is van een vast contract. Beschut werk geeft die zekerheid wel en de gemeenten worden geacht de mogelijkheid van een beschutte werkplek, indien nodig, ook aan te bieden. Zoals gezegd bleef het aantal gerealiseerde plekken aanvankelijk echter sterk achter bij de verwachtingen.

De werkgevers hebben sinds de invoering van de Participatiewet te maken met een andere uitvoerder: de gemeente in plaats van uwv. Inhoudelijk heeft de Participatiewet voor hen echter weinig gevolgen. Werkgevers die een arbeidsgehandicapte in dienst nemen, kunnen daarvoor net als voorheen gecompenseerd worden in de vorm van een tegemoetkoming in de loonkosten en eventuele werkplekaanpassingen, of van een no-riskpolis (zie hierna). Wel is er nu meer nadruk gekomen op de noodzaak van een goede werkgeversdienstverlening, om het in dienst nemen van een arbeidsgehandicapte ook voor werkgevers aantrekkelijk te maken (TK 2013/2014a). Als gevolg van de banenafpraak (zie hierna) is het belang daarvan sterk toegenomen.

De banenafpraak

In 2013 heeft het kabinet samen met de sociale partners (werkgevers en werknemers) een akkoord gesloten over het creëren van extra banen voor mensen met een arbeidshandicap, de zogenoemde banenafpraak. Krachtens deze banenafpraak stellen werkgevers in het bedrijfsleven en bij de overheid zich garant voor extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking die wel (gedeeltelijk) bij reguliere werkgevers inzetbaar zijn. Per jaar loopt het aantal extra banen op, totdat er in 2026 in totaal 125.000 extra banen zijn gecreëerd: 100.000 in de markt en 25.000 bij de overheid. Van een baan is in dit verband sprake bij een arbeidsduur van 25 uur per week (TK 2013/2014c).¹⁰ Volgens de meest recente gegevens zijn er inmiddels ruim 26.000 extra banen gerealiseerd, waarvan circa 550 door de overheid en ruim 25.500 door het bedrijfsleven. Daarnaast zijn er nog een kleine 11.000 banen gecreëerd via uitzendcontracten of detachering. Deze banen waren op het moment van rapportage nog niet ingedeeld naar overheid en bedrijfsleven (uwv 2018a, peildatum 31 december 2017).

De doelgroep van de banenafpraak bestaat uit een aantal categorieën, waaronder mensen met een Wsw-indicatie en Wajongers met arbeidsvermogen, maar bijvoorbeeld ook voormalige leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs (vso) of het praktijkonderwijs. Zij komen in het doelgroepregister te staan, dat beheerd wordt door uwv. Soms gebeurt

dit na een individuele beoordeling van het arbeidsvermogen, bijvoorbeeld bij mensen die onder de Participatiewet vallen en die naar verwachting niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Aanvankelijk diende de aanvraag voor de beoordeling altijd plaats te vinden via de gemeente, maar sinds 2017 kunnen mensen met een arbeidsbeperking ook zelf een beoordeling aanvragen. De Wajongers en de Wsw-geïndiceerden zijn in één keer – zonder individuele beoordeling – in het register opgenomen, net zoals de mensen met een gesubsidieerde baan in het kader van de Wet inschakeling werkzoekenden (Wiw) of het Besluit in- en doorstroombanen (ID-banen). De (ex-)leerlingen uit het vso en praktijkonderwijs kunnen zich met een speciaal formulier aanmelden, waarna uwv hen eveneens zonder beoordeling in het doelgroepregister opneemt. Tot slot vormt sinds begin 2017 de zogenoemde Praktijkroute een extra ingang naar het doelgroepregister. Deze Praktijkroute zorgt ervoor dat mensen met een arbeidsbeperking, die onder de doelgroep van de Participatiewet vallen en van wie op de werkplek is vastgesteld dat zij niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen, zonder beoordeling door uwv worden opgenomen in het doelgroepregister.

Werkgevers kunnen via uwv nagaan of een bepaalde sollicitant of werknemer in het register staat. Zo ja, dan telt de baan waarin de persoon werkt of gaat werken mee voor de banenafpraak. De werkgever kan dan bovendien aanspraak maken op voorzieningen als loonkostensubsidie of de no-riskpolis.¹¹ Dit maakt het voor een werkgever aantrekkelijk om iemand uit de doelgroep in dienst te nemen.

De sociale partners en gemeenten hebben afgesproken dat Wajongers en Wsw-wachtlijsters als eersten voor de extra banen in aanmerking komen. De banenafpraak richt zich daarmee op een deel van de doelgroep van de Participatiewet.¹²

In dit rapport gaan we niet verder in op de banenafpraak. Alle Wsw-wachtlijsters zijn opgenomen in het doelgroepregister en als zij door een werkgever in dienst worden genomen, tellen ze mee voor de banenafpraak. De gegevens die wij presenteren over de arbeidsparticipatie van Wsw-wachtlijsters zijn echter niet direct naar de banenafpraak te vertalen. Vanwege het urencriterium dat in de banenafpraak gehanteerd wordt (een baan staat gelijk aan 25,5 uur per week), is er geen een-op-eenrelatie tussen het aantal wachtlijsters dat een baan vindt en het aantal banen dat zij daarmee vervullen in het kader van de banenafpraak.

1.4 Doel en onderzoeksvragen van dit deelonderzoek

Bij de inwerkingtreding van de Participatiewet is bepaald dat binnen zes jaar de wet zal worden geëvalueerd. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (scp) is verzocht de eindevaluatie te verrichten. De belangrijkste onderzoeksvraag betreft de effectiviteit van de wet: in hoeverre slaagt de Participatiewet erin haar hoofddoel, het toeleiden van mensen met arbeidsvermogen naar (bij voorkeur regulier) werk, te realiseren? Voor de beantwoording van deze vraag richt het scp zich enerzijds op een vergelijking van trends uit het verleden

(vóór invoering van de wet) met die van de periode na invoering, vanaf 1 januari 2015. Veranderingen in (onder meer) de arbeidsdeelname en het beroep op de sociale zekerheid kunnen wijzen op een effect van de invoering van de Participatiewet. Deze analyse, die plaatsvindt aan de hand van bestaande statistieken, betreft de *monitoring* van de instroom naar arbeid vanuit de Participatiewet. Anderzijds voert het scp een *doelgroepenanalyse* uit, waarin voor verschillende doelgroepen binnen de Participatiewet (jonggehandicapten die voorheen in de Wajong instroomden, de Wsw-doelgroep en de ‘klassieke’ bijstandsontvangers) wordt nagegaan hoe de wet uitwerkt in termen van de arbeidsdeelname en uitkeringsafhankelijkheid van de betrokkenen. Door een zo zuiver mogelijke vergelijking in de tijd te maken – rekening houdend met veranderingen in de samenstelling van de desbetreffende doelgroepen en met macro-economische ontwikkelingen – kunnen we uitspraken doen over de effecten van de wet. Het huidige rapport heeft betrekking op een van de doelgroepen van de Participatiewet, de Wsw-doelgroep.

In dit deelonderzoek richten we ons op de mensen die op 31 december 2014 op de Wsw-wachtlIJst stonden en een dag later hun Wsw-indicatie waren kwijtgeraakt.¹³ Zij komen niet langer in aanmerking voor een Wsw-dienstbetrekking, maar dienen zoveel mogelijk aan de slag te gaan in reguliere banen. Deze groep representeert tevens alle latere arbeidsgehandicapten, die sinds 2015 geen toegang meer hebben tot de Wsw maar die daarvoorheen wel voor in aanmerking zouden zijn gekomen. In deze deelstudie beogen we antwoord te geven op de vraag wat er na de inwerkingtreding van de Participatiewet met hen is gebeurd in termen van arbeidsdeelname (incl. de kenmerken van de eventueel gevonden baan) en het ontvangen van een uitkering.¹⁴ Dit doen we op meerdere manieren.

Allereerst vergelijken we in hoofdstuk 2 de mensen die ultimo 2014 een Wsw-dienstbetrekking hadden en derhalve hun Wsw-rechten konden behouden, met de mensen die op dat moment op de Wsw-wachtlIJst stonden en hun rechten hebben verloren. Zoals in paragraaf 1.2 is beschreven, kent de eerste groep een grote mate van zekerheid: de meesten zijn in de sociale werkvoorziening aan de slag en zijn daardoor in de meeste gevallen verzekerd van een vaste baan met een inkomen op het niveau van ten minste het minimumloon. Degenen die eind december 2014 nog op de wachtlIJst stonden, hebben deze zekerheden niet. In hoofdstuk 2 brengen we voor beide groepen in kaart hoeveel mensen in de eerste twee jaren na de invoering van de Participatiewet, dus in 2015 en 2016, een baan hebben c.q. een baan hebben gevonden.

Ten tweede willen we het effect van de Participatiewet vaststellen door de mensen die in december 2014 op de Wsw-wachtlIJst stonden, te vergelijken met de mensen die in eerdere jaren (2010, 2011, 2012 en 2013) in december op de wachtlIJst stonden. Dit doen we in hoofdstuk 3. Voor de laatste vier groepen is de Participatiewet in principe niet van toepassing, tenzij ze ultimo 2014 nog altijd op de Wsw-wachtlIJst stonden. Wel kunnen de cohorten uit 2012 en, vooral, 2013 er al indirect iets van gemerkt hebben, aangezien de plannen voor de invoering van de Participatiewet eind 2011 bekend zijn gemaakt (TK 2011/2012). Mogelijk hebben gemeenten en sw-bedrijven, anticiperend op de komende wijzigingen,

extra moeite gedaan om zoveel mogelijk mensen van de wachtlijst af te krijgen. We vergelijken de vijf cohorten in termen van de eerdergenoemde uitkomstgegevens: de mate van arbeidsparticipatie en de uitkeringsafhankelijkheid. Hier is sprake van een effectanalyse; aan de hand van een variant op de regressiediscontinuïteitanalyse¹⁵ brengen we in beeld of de baankans¹⁶ in de twee navolgende jaren voor wachtlijsters uit december 2014 (die nu onder de Participatiewet vallen) significant verschilt van de baankans voor de eerdere cohorten (die niet te maken hebben met de Participatiewet).

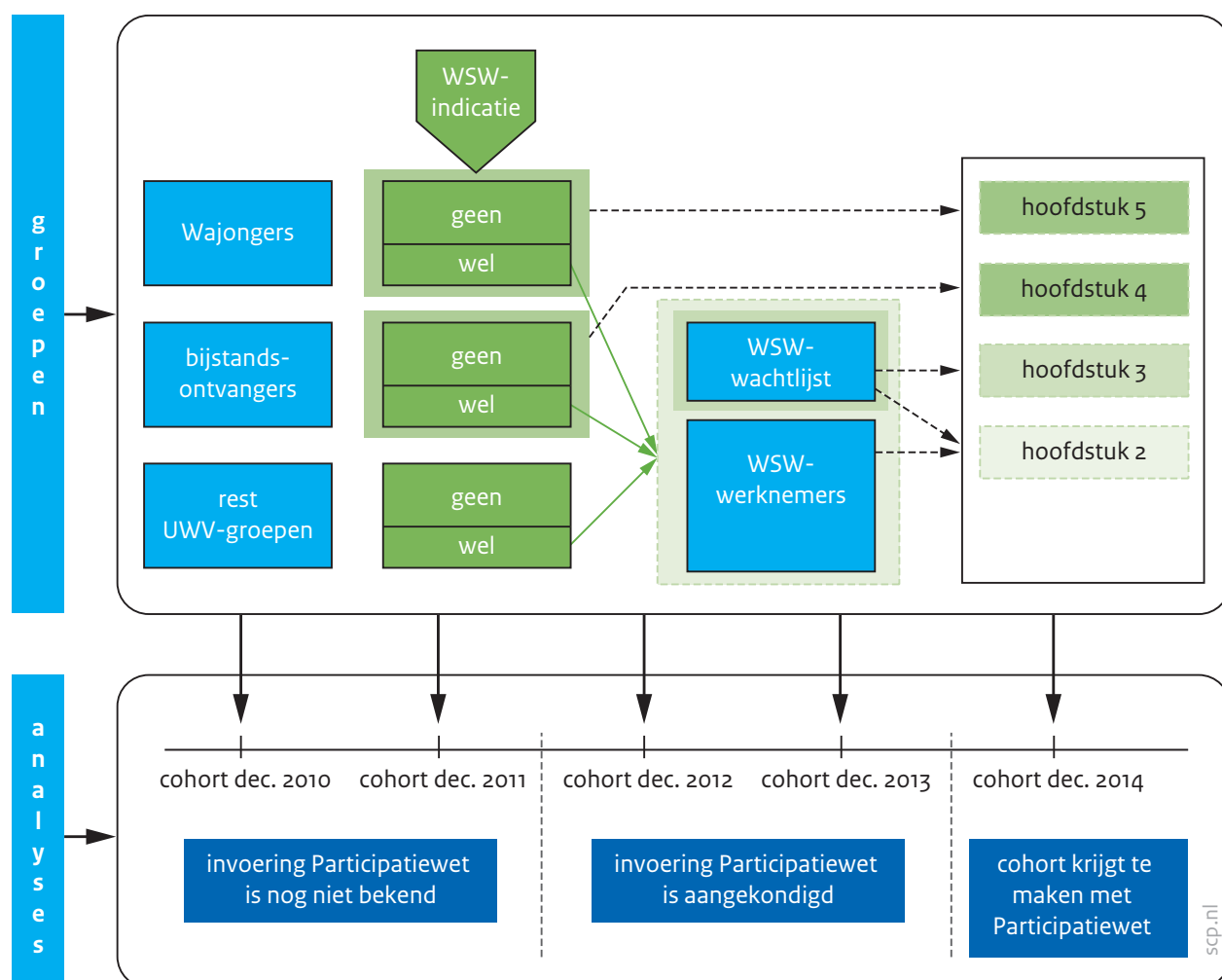
Om de gevonden effecten in perspectief te zetten, gaan we tot slot na in hoeverre de wachtlijsters afwijken in de mate van arbeidsdeelname en uitkeringsafhankelijkheid van mensen die dezelfde uitkering ontvangen en vergelijkbare kenmerken hebben als zij, maar die geen Wsw-indicatie hebben. In hoofdstuk 4 vergelijken we de wachtlijsters die vanuit de bijstand in de Wsw zijn ingestroomd en dus een Wsw-indicatie hebben, met de ‘klassieke’ bijstandsgerechtigden. Met deze laatste bedoelen we de bijstandsontvangers die van oudsher, dus al vóór de Participatiewet, een doelgroep van de gemeente vormden en die geen Wsw-indicatie hebben. Overigens hebben de wachtlijsters twee voordelen ten opzichte van de ‘klassieke’ bijstandsontvangers. Allereerst zijn ze – als Wsw-geïndiceerde – automatisch in het doelgroeppregister opgenomen, terwijl de ‘klassieke’ bijstandsgerechtigden zelf een individuele beoordeling van het arbeidsvermogen moeten aanvragen. Daarnaast hebben sociale partners en gemeenten afgesproken dat Wsw-wachtlijsters (en ook Wajongers) de eerste jaren voorrang krijgen bij het verkrijgen van een baan in het kader van de banenafspraken (szw 2017, zie ook § 1.3). Beide aspecten vergroten de baankans van de wachtlijsters ten opzichte van die van de ‘klassieke’ bijstandsontvangers.

In hoofdstuk 5 vergelijken we degenen die vanuit de Wajong in de Wsw zijn ingestroomd met de overige Wajong-ontvangers (zonder Wsw-indicatie).¹⁷ Zowel bij de analyses voor hoofdstuk 4 als die voor hoofdstuk 5 zijn we vooral geïnteresseerd in de trends door de tijd heen: is er een verschil in de baankansen voor en na de introductie van de Participatiewet?¹⁸ En zo ja, is die trendbreuk dan uniek voor de wachtlijsters of zijn er ook bij de andere uitkeringsgerechtigden veranderingen opgetreden?¹⁹ Bij de berekeningen gebruiken we bij benadering de *difference in difference*-techniek²⁰ in combinatie met regressiediscontinuïteitanalyse om het effect van de Participatiewet in beeld te brengen (zie bijlage A).

De in dit rapport te onderzoeken groepen en effecten zijn nog eens samengebracht in figuur 1.1.

Figuur 1.1

Groepen en effecten van de Participatiewet die in dit rapport onderzocht worden

Noten

- 1 De netto-arbeidsparticipatie is het aantal werkenden ten opzichte van de gehele bevolking in de leeftijd van 15-74 jaar.
- 2 Een niet-uitkeringsgerechtigde behoort alleen tot de doelgroep van de Participatiewet indien hij of zij als werkzoekende staat ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf (SZW 2017).
- 3 De loaw (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) betreft een uitkering op bijstandsniveau, bedoeld voor 50-plussers van wie de ww-uitkering is beëindigd. De loaz (Wet inkomensvoorziening oudere of gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen) is bedoeld voor oudere zelfstandig ondernemers die vanwege onvoldoende inkomsten stoppen met hun bedrijf. Ook deze uitkering is op bijstandsniveau.
- 4 Zie paragraaf 2.1 voor een nadere bespreking van de representativiteit van de wachtlijsters uit 2014 voor de arbeidsgehandicapten uit latere jaren.
- 5 Bij een verhuizing naar een andere gemeente is er feitelijk geen sprake van uitstroom, aangezien de persoon dan in de bestemmingsgemeente op de Wsw-wachlijst komt. In 2014 ging het om 3% van de totale uitstroom van de wachtlijst (Harteveld et al. 2015: 25).
- 6 En ook alle Wajong-ontvangers met arbeidsvermogen die geen Wsw-indicatie hadden.
- 7 Of en in welke mate er sprake is van arbeidsvermogen wordt vastgesteld door UWV.

- 8 Het kabinet heeft het voornemen om per 1 juli 2019 de loonkostensubsidie te vervangen door het instrument loondispensatie (TK 2017/2018). Bij loondispensatie hoeven werkgevers minder loon te betalen aan werknemers met een mindere productiviteit. Dit loon wordt vervolgens middels een uitkering aangevuld tot het wettelijk minimumloon.
- 9 Van de Wsw-werknemers uit het cohort 2014 had 80% een vast contract (percentage berekend op basis van tabel 2.1 in Kok et al. 2017: 8).
- 10 Inmiddels is dit aangepast: een baan telt mee voor de banenafpraak bij een werkweek van 25,5 uur. Dit is de gemiddelde baanomvang van werkenden uit de doelgroep (szw 2017).
- 11 De loonkostensubsidie betreft een tegemoetkoming in de loonkosten van de desbetreffende werknemer. De hoogte van de subsidie is gelijk aan het verschil tussen diens loonwaarde en het wettelijk minimumloon. De no-riskpolis betreft een regeling die het voor een werkgever minder risicovol maakt om iemand met een ziekte of handicap in dienst te nemen. De werkgever hoeft bijvoorbeeld geen hogere arbeidsongeschiktheidspremie te betalen als deze werknemer arbeidsongeschikt raakt.
- 12 De Participatiewet is daarnaast ook bedoeld voor mensen zonder gezondheidsbeperkingen of die wel zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen.
- 13 Niet alle mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtlIJst stonden, behoorden met ingang van 1 januari 2015 tot de doelgroep van de Participatiewet. Degenen met een werkloosheids-, Ziektewet- of arbeidsongeschiktheidsuitkering bleven onder verantwoordelijkheid van uwv vallen.
- 14 In een recent verschenen publicatie van onderzoeksinstituut SEO (Kok et al. 2017) komen dezelfde thema's aan de orde. Kok et al. houden het echter bij een beschrijvende analyse van hoe het de Wsw'ers uit 2014 in de jaren erna is vergaan in termen van werk en uitkering, terwijl wij beogen te achterhalen of de arbeidsparticipatie en uitkeringsafhankelijkheid van die groep zijn veranderd als gevolg van de Participatiewet.
- 15 Bij een regressiediscontinuïteitanalyse zijn gewoonlijk alleen de tijden vlakbij de veranderingen betrokken. We kijken hier op een langere periode terug, om ook andere ontwikkelingen in kaart te brengen. De effecten van de Participatiewet stellen we vast aan de hand van de Wsw-wachtlIJsters van december 2014. Zie bijlage A voor een verdere toelichting op de analysetechniek.
- 16 Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken tussen de cohorten.
- 17 Wajongers (met arbeidsvermogen) behoren tot de doelgroep van de banenafpraak en zijn automatisch opgenomen in het doelgroepregister. Dit geldt voor Wajongers met én zonder Wsw-indicatie. In dit geval is er dus geen sprake van een voordeel van de wachtlIJsters ten opzichte van de 'klassieke' uitkeringsgerechtigden.
- 18 Daarbij corrigeren we voor de invloed van zowel veranderingen in de samenstelling van de groepen als conjuncturele ontwikkelingen.
- 19 Vergelijking van Wsw'ers afkomstig uit andere typen uitkeringen (bv. wao) met niet-Wsw'ers die een dergelijke uitkering ontvangen, valt buiten het bereik van deze studie.
- 20 We meten de verschillen in de ontwikkeling van de (voor achtergrondkenmerken gecorrigeerde) baankansen van de verschillende cohorten van Wsw-wachtlIJsters ten opzichte van de ontwikkeling van de baankansen van de cohorten van uitkeringsontvangers zonder Wsw-indicatie. Het betreft een benadering, omdat niet iedereen uit de groep wachtlIJsters van eind 2014 is terug te vinden in de eerdere cohorten.

2 Kenmerken en baankansen van mensen met een Wsw-indicatie

Eind 2014 waren er iets minder dan 114.000 mensen met een Wsw-indicatie. Veruit de meesten van hen, bijna 103.000 mensen, werkten op dat moment al in de sociale werkvoorziening. Deze Wsw-werknemers hebben hun indicatie behouden na de invoering van de Participatiewet. Ruim 11.000 mensen stonden eind 2014 echter nog op de wachtlijst voor een Wsw-dienstbetrekking. Zij hebben als gevolg van de invoering van de Participatiewet hun indicatie verloren.

2.1 Kenmerken van Wsw-wachtlijsters en Wsw-werknemers

De Wsw-wachtlijsters wijken op een aantal kenmerken af van de Wsw-werknemers, zo blijkt uit tabel 2.1. In beide subgroepen zijn de mannen oververtegenwoordigd, maar bij de werknemers is dat nog wat sterker het geval dan bij de wachtlijsters. Ook zijn de Wsw-werknemers gemiddeld ouder dan de wachtlijsters. Vermoedelijk vormt die hogere leeftijd tevens een verklaring voor de gevonden verschillen in huishoudenssamenstelling: de werknemers behoren relatief vaak tot de paren, terwijl de wachtlijsters vaker een thuiswonend kind zijn. Een laatste verschil betreft de etnische achtergrond van de twee categorieën: wachtlijsters hebben vaker een niet-westerse migratieachtergrond dan werknemers; het aandeel westerse migranten binnen de twee groepen is vrijwel gelijk.

Tabel 2.1

Achtergrondkenmerken van Wsw-wachtlijsters en -werknemers, december 2014 (in procenten)

	wachtlijsters	werknemers	totaal
geslacht			
man	62,8	69,1	68,5
leeftijd			
gemiddeld (in jaren)	40,9	48,1	47,3
type huishouden			
thuiswonend kind	15,3	9,6	10,2
alleenstaand	37,7	35,2	35,4
paar	31,1	42,5	41,4
eenoudergezin	8,1	3,9	4,3
institutioneel huishouden/overig	7,8	8,8	8,7
etnische herkomst			
autochtoon Nederlands	69,0	79,2	78,2
niet-westers	22,3	12,9	13,8
westers	8,7	7,9	8,0
N	11.147	102.768	113.915

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Verschillen tussen de twee groepen zijn er ook wanneer we kijken naar de achtergronden van de Wsw-indicatie, zoals de duur van de indicatie, de uitkering die men ontving op het moment van instroom in de Wsw en het soort beperking. Een belangrijk verschil betreft het jaar van instroom. Van de wachtlijsters is bijna driekwart in 2010 of de jaren daarna in de Wsw ingestroomd; bij de werknemers had eenzelfde aandeel al vóór 2007 een Wsw-indicatie. Daarnaast verschillen de twee groepen in het type uitkering dat zij op het moment van instroom in de Wsw ontvingen. De wachtlijsters zijn veelal afkomstig uit een bijstandsuitkering, terwijl de werknemers vaker vanuit een arbeidsongeschiktheidsuitkering (Wajong of wao/wia) in de Wsw zijn gekomen.¹ Tot slot valt ook het soort beperking op als bron van verschil tussen de twee groepen. Terwijl van de mensen met een Wsw-dienstbetrekking ongeveer de helft een lichamelijke of verstandelijke beperking heeft, geldt dit voor slechts een kwart van de wachtlijsters. Bij hen vormen vooral psychische problemen de achtergrond van de Wsw-indicatie (zie tabel 2.2).²

Tabel 2.2

Achtergronden Wsw-indicatie, wachtlijsters en werknemers, december 2014 (in procenten)

	wachtlijsters	werknemers	totaal
jaar van (eerste) instroom			
≤ 2006	9,6	73,0	66,8
2007-2009	16,5	12,5	12,9
2010-2012	31,3	10,2	12,3
2013-2014	42,5	4,3	8,0
type uitkering bij Wsw-instroom			
bijstandsuitkering ^a	55,2	17,7	21,4
Wajong-uitkering	18,5	25,5	24,8
WAO/WIA	15,4	17,4	17,2
ww-uitkering	6,4	4,4	4,6
uitkering niet bekend/ geen uitkering	4,5	35,0	32,0
mate van arbeidsbeperking			
≤ 40%	3,1	4,9	4,7
41-79%	3,8	4,5	4,5
≥ 80%	34,1	33,6	33,6
onbekend	59,0	57,0	57,2
soort beperking			
lichamelijk	0,1	15,8	14,3
verstandelijk	24,9	34,7	33,7
psychisch	55,6	34,2	36,3
overig	19,4	15,4	15,8

a Mensen die zowel een bijstands- als een Wajong-uitkering ontvangen, zijn (uitsluitend) ingedeeld bij 'bijstandsuitkering'.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

De representativiteit van de Wsw-wachtlijsters

Uit tabel 2.2 kwam naar voren dat bijna driekwart van degenen die eind 2014 een Wsw-dienstbetrekking hadden, al vóór 2007 in de Wsw was ingestroomd. Bij de wachtlijsters is dit aandeel veel geringer en betreft het net 10%. Wanneer we binnen de categorie werknemers alleen kijken naar degenen die betrekkelijk recent (in 2010 of de jaren daarna) zijn ingestroomd, dan blijkt de vergelijkbaarheid met de wachtlijsters van eind 2014 sterk toe te nemen. Door de selectie op het jaar van instroom is het aantal Wsw-werknemers teruggebracht tot bijna 15.000, zodat de vergelijking nu een totaal van ruim 26.000 mensen betreft. Zowel de verdeling naar geslacht als de gemiddelde leeftijd van de twee subgroepen is nu vergelijkbaar, evenals de etnische achtergrond van de betrokkenen en de samenstelling van het huishouden waarin zij leven (tabel 2.3).

Tabel 2.3

Achtergrondkenmerken van Wsw-wachtlijsters van eind 2014 en van Wsw-werknemers die vanaf 2010 zijn ingestroomd, december 2014 (in procenten)

	wachtlijsters	werknemers	totaal
geslacht			
man	62,8	64,3	63,6
leeftijd			
gemiddeld (in jaren)	40,9	41,4	41,2
type huishouden			
thuiswonend kind	15,3	17,8	16,7
alleenstaand	37,7	36,2	36,8
paar	31,1	31,8	31,5
eenoudergezin	8,1	7,3	7,6
institutioneel huishouden/overig	7,8	6,9	7,3
etnische herkomst			
autochtoon Nederlands	68,9	68,7	68,8
niet-westers	22,3	22,5	22,4
westers	8,7	8,8	8,8
N	11.147	14.908	26.055

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Ook ten aanzien van het uitkeringsregime van waaruit men in de Wsw instroomt, zijn de twee groepen nu redelijk vergelijkbaar. Van alle Wsw-werknemers die vanaf 2010 zijn ingestroomd, is iets meer dan de helft (51%) afkomstig uit de bijstand. Onder degenen die eind 2014 op de wachtlijst stonden, ligt dit aandeel wat hoger, op 55%. Daarnaast is van zowel de wachtlijsters als de werknemers rond de 18% afkomstig uit de Wajong (tabel 2.4).

Tabel 2.4

Achtergronden Wsw-indicatie van wachtlijsters van eind 2014 en van Wsw-werknemers die vanaf 2010 zijn ingestroomd, december 2014 (in procenten)

	wachtlijsters	werknemers	totaal
type uitkering bij Wsw-instroom			
bijstandsuitkering	55,2	50,9	25,7
Wajong-uitkering	18,5	17,4	17,8
WAO/WIA	15,4	11,0	12,9
ww-uitkering	6,3	11,8	9,5
uitkering niet bekend/ geen uitkering	4,5	9,0	7,1
mate van arbeidsbeperking			
≤ 40%	3,1	3,0	3,0
41-79%	3,8	5,4	4,7
≥ 80%	34,1	22,4	27,4
onbekend	59,0	69,2	64,8
soort beperking			
lichamelijk/verstandelijk	25,0	28,0	26,6
psychisch	55,6	54,0	54,7
overig	19,4	18,3	18,8

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Uit het voorgaande is gebleken dat de kenmerken van de werknemers die vanaf 2010 in de Wsw zijn ingestroomd, vergelijkbaar zijn met die van Wsw'ers die nog (of weer) op de wachtlijst staan. De kans om tot een van deze beide subgroepen te behoren is derhalve niet aan deze kenmerken gerelateerd. Dit geeft aan dat de wachtlijsters van eind 2014 representatief zijn voor de totale recente instroom in de Wsw. Er is geen reden om aan te nemen dat dit voor wachtlijsters uit latere jaren – gesteld dat de toegang tot de Wsw niet was afgesloten – anders zou zijn geweest. Daarom kunnen ze dienen als proxy voor de latere cohorten van mensen met een arbeidsbeperking die in de oude situatie in aanmerking zouden zijn gekomen voor een Wsw-indicatie. Hierbij past wel de kanttekening dat deze latere cohorten niet automatisch worden opgenomen in het doelgroepregister, zoals met de wachtlijsters van eind 2014 is gebeurd (zie § 1.3). Mensen kunnen via de gemeente – en sinds 2017 ook zelf – een beoordeling van het arbeidsvermogen aanvragen, maar dit houdt een moment van (zelf)selectie in. Mogelijk komen als gevolg hiervan bepaalde groepen, zoals 40-plussers, minder vaak in het doelgroepregister terecht en kunnen die dus minder vaak profiteren van de veronderstelde voordelen daarvan. Een tweede kanttekening betreft de ontvangers van een WAO-, WIA- of ww-uitkering. Zij konden in de oude situatie wel in aanmerking komen voor een Wsw-indicatie (zie tabel 2.4), maar vallen nu niet onder de Participatiewet.³ Aangezien ze ook niet in het doelgroepregister worden opgenomen, verdwijnen ze uit het zicht.

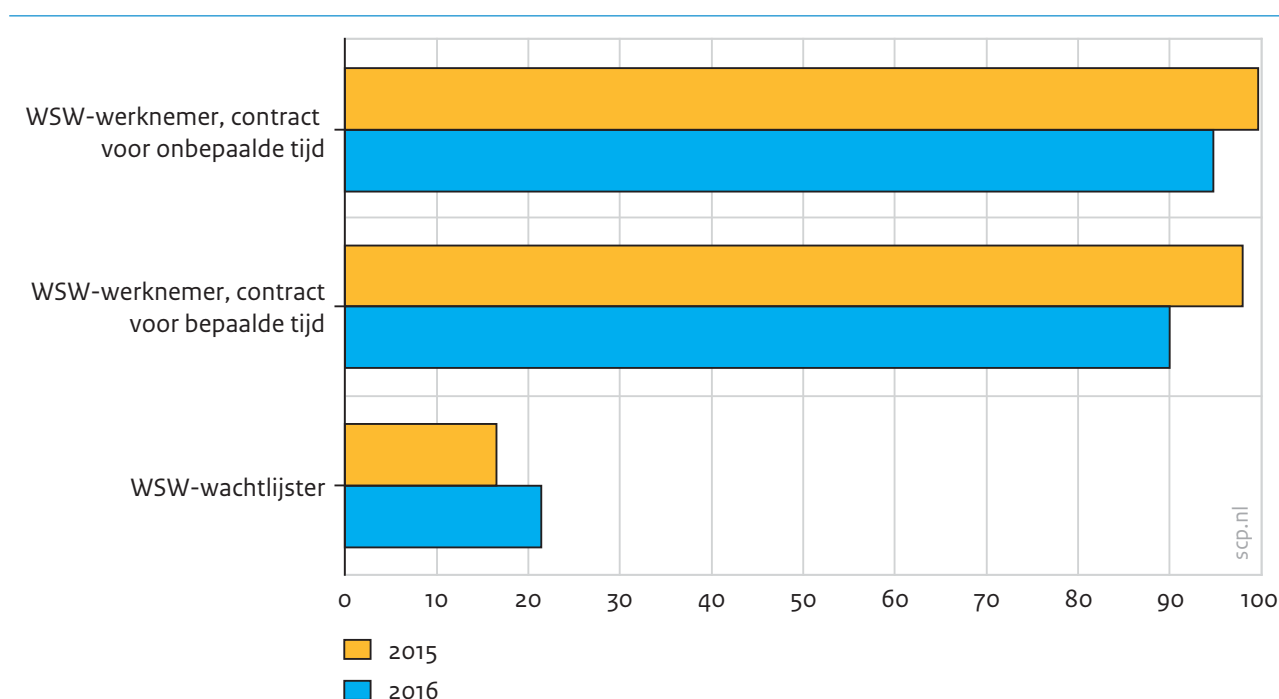
2.2 Kans op werk voor Wsw-werknemers en Wsw-wachtlijsters

Vrijwel alle mensen die op 31 december 2014 in een Wsw-dienstbetrekking werkzaam zijn, hebben ook het jaar daarna een baan.⁴ Daarbij maakt het nauwelijks uit of zij een contract voor bepaalde of onbepaalde tijd hebben; in beide gevallen ligt het aandeel werkenden in 2015 nog dicht tegen de 100% aan (figuur 2.1). In het tweede navolgende jaar (2016) daalt de kans dat men werkt naar respectievelijk 90% en 95%. Dit komt voor een deel door uitstroom naar pensioen, maar ook door het aflopen van (tijdelijke) contracten.⁵

Van degenen die eind december 2014 op de Wsw-wachtlijst stonden, heeft slechts 17% een baan in 2015. Dit aandeel neemt het daaropvolgende jaar wel nog iets toe, tot 21%.⁶

Figuur 2.1

Kans op een baan in de navolgende twee jaren, Wsw-wachtlijsters en -werknemers, 2014 (in procenten)

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

2.3 Conclusie: minder kans op werk door wegvallen sociale werkvoorziening

Met de invoering van de Participatiewet is voor de mensen die eind december 2014 op de Wsw-wachtlijst stonden, de kans op werk aanzienlijk kleiner geworden. Slechts 17% van deze wachtlijsters heeft in 2015 een baan gevonden. Daarentegen had van degenen die in 2014 een Wsw-dienstbetrekking hadden, vrijwel iedereen ook in 2015 een baan.

Op grond hiervan mag men echter niet concluderen dat de Participatiewet een ongunstige uitwerking heeft op de Wsw-doelgroep. In dit hoofdstuk ging het immers om groepen met een heel verschillende uitgangspositie: mensen die al een Wsw-dienstverband hadden en mensen die nog op de wachtlijst stonden voor zo'n dienstbetrekking. Het is logisch dat de kans om een baan te vinden kleiner is dan de kans om een bestaande baan te behouden.

Aanvullende analyses hebben laten zien dat de wachtlijsters van eind 2014 representatief zijn voor de totale recente instroom in de Wsw. Deze wachtlijsters zijn daarom te beschouwen als representatief voor de latere cohorten van mensen met een arbeidsbeperking die in de oude situatie in aanmerking zouden zijn gekomen voor een Wsw-indicatie. Het cohort 2014 vormt ons inziens dus een geschikte basis om voor de Wsw-doelgroep de effecten van de Participatiewet aan af te meten. In de volgende hoofdstukken onderzoeken we deze effecten door de wachtlijsters uit 2014 te vergelijken met die uit eerdere jaren wat betreft de kans op het vinden van een baan, de kenmerken van die baan en de mate van uitkeringsafhankelijkheid.

Noten

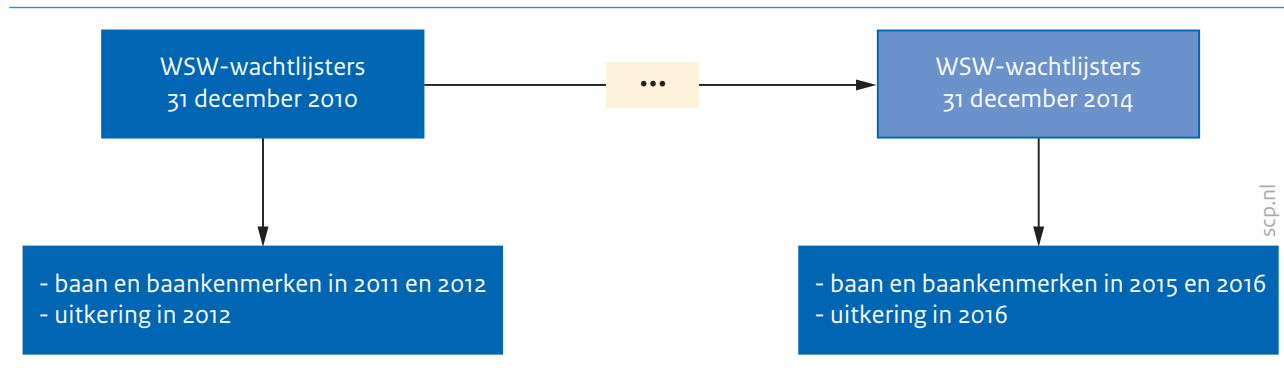
- 1 Wanneer we alleen rekenen binnen de groep uitkeringsontvangers, komt van de wachtlijsters 49% uit een bijstandsuitkering en 39% uit een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Bij de werknemers zijn deze aandelen 25% resp. 71%.
- 2 Vanwege het zeer geringe aantal mensen met een lichamelijke beperking onder de wachtlijsters, voegen we dit type beperking verder samen met de categorie 'verstandelijke beperking'.
- 3 Tenzij de arbeidsongeschiktheids- of werkloosheidsuitkering minder is dan de bijstandsnorm.
- 4 Of iemand een baan heeft, is vastgesteld door na te gaan of die persoon in de polisadministratie van een bepaald jaar voorkomt. De polisadministratie, beheerd door uwv, bevat voor alle verzekerde werknemers in Nederland informatie over lonen, uitkeringen en arbeidscontracten.
- 5 Werknemers van wie het dienstverband na 31 december 2014 is beëindigd, vallen buiten het bereik van dit onderzoek. Ze zijn geen Wsw-werknemer meer, maar ze stonden eind 2014 ook niet op de Wsw-wachtlijst.
- 6 Kok et al. (2017: 9) vinden nog lagere percentages baanvinders. Het aandeel wachtlijsters uit 2014 dat in de twee navolgende jaren aan het werk is gekomen, bedraagt volgens deze studie respectievelijk 11% en 17%. Een verklaring voor het verschil is gelegen in het feit dat Kok et al. kijken naar het aandeel werkenden op 31 december, terwijl wij het hele jaar in beschouwing nemen.

3 Wsw-wachtlijsters uit 2014 en uit eerdere jaren

In hoofdstuk 2 zagen we dat 21% van de mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtlijst stonden, twee jaar later een baan bleek te hebben gevonden. Nu willen we nagaan of dit vergelijkbaar is met het aandeel baanvinders onder wachtlijsters uit eerdere jaren. Deze laatsten verkeerden toen in dezelfde niet-werkzame situatie als de wachtlijsters van december 2014, zodat er in die zin geen sprake is van een bij voorbaat gunstiger uitgangspositie.¹ Het verschil is dat de eerdere cohorten nog naar de sociale werkvoorziening konden uitstromen, terwijl die mogelijkheid voor de wachtlijsters uit 2014 niet meer bestond. Schematisch ziet de vergelijking eruit als in figuur 3.1.

Figuur 3.1

Groepen en uitkomsten die in dit hoofdstuk worden onderzocht

Behalve naar het aandeel baanvinders binnen de verschillende cohorten, kijken we ook naar de kenmerken van de gevonden banen en naar het aandeel mensen dat aan het werk komt nadat ze een re-integratietraject hebben gevolgd. Tevens onderzoeken we de mate waarin baanvinders naast hun werk nog een uitkering ontvangen.

3.1 Wachtlijsters door de jaren heen: aantallen en kenmerken

De laatste jaren is het aantal mensen op de Wsw-wachtlijst fors afgenomen. Waar het in december van 2010 en 2011 om meer dan 20.000 mensen ging, bedroeg dit aantal eind 2014 nog slechts ruim 11.000 (tabel 3.1). De afname van het volume van de wachtlijst was een gevolg van het feit dat de uitstroom (naar een Wsw-dienstbetrekking, begeleid werken of bv. pensioen) ieder jaar groter was dan de instroom. In enkele jaren, zoals in 2012, nam bovendien de uitstroom toe terwijl de instroom daalde (zie Van Santen et al. 2013: 9-10). Mogelijk kwam de toegenomen uitstroom voort uit anticiperend gedrag van de gemeenten. Zoals in hoofdstuk 1 al is aangegeven, hebben gemeenten zich, in de aanloop naar de Participatiewet, mogelijk extra ingespannen om de Wsw-wachtlijsten weg te werken. De samenstelling van de wachtlijstpopulatie veranderde nauwelijks naar geslacht en gemiddelde leeftijd. Ook de samenstelling naar soort beperking wijzigde vrijwel niet: rond

een kwart van de wachtlijsters had een lichamelijke dan wel verstandelijke beperking, terwijl circa 55% te kampen had met psychische problemen. Een van de wijzigingen betreft het verminderde aandeel met een zware arbeidsbeperking. Had in 2010 37% een zware beperking,² in 2013 en 2014 was dit iets verminderd tot net een derde (34%). Daarnaast blijkt dat de gemiddelde duur van de Wsw-indicatie van de wachtlijsters door de jaren heen is toegenomen van 2 jaar naar 3,5 jaar. Tot slot blijkt ook het aantal keren dat men in de laatste vijf jaar op de wachtlijst stond, iets te zijn toegenomen: in het cohort 2010 was dit gemiddeld tweemaal, in het cohort 2014 gemiddeld bijna driemaal. Voor de gevonden verschillen zullen we later corrigeren middels regressieanalyses (zie na tabel 3.3).³

Tabel 3.1

Achtergrondkenmerken van Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)

	2010	2011	2012	2013	2014
geslacht					
man	62,5	62,5	62,6	62,7	62,8
leeftijd					
gemiddeld (in jaren)	40,0	40,5	41,1	41,1	40,9
duur Wsw-indicatie					
gemiddeld (in jaren)	2,1	2,5	3,1	3,3	3,5
mate van arbeidsbeperking					
≤ 40%	2,6	3,0	2,9	3,6	3,1
41-79%	2,4	3,0	3,2	3,8	3,8
≥ 80%	37,0	34,8	35,9	34,1	34,1
onbekend	58,0	59,2	58,0	58,5	59,0
soort beperking					
lichamelijk/verstandelijk	25,6	24,8	24,9	25,4	25,0
psychisch	54,1	54,7	55,5	55,3	55,6
overig	20,3	20,5	19,6	19,3	19,4
wachtlijstverleden ^a					
gemiddeld (in aantallen)	2	2,2	2,6	2,8	2,8
N	21.441	21.135	15.968	13.317	11.147

a Aantal keren op de Wsw-wachtlijst in de voorgaande vijf jaar (informatie vanaf december 2006).

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

De gevonden veranderingen in de samenstelling van de cohorten wachtlijsters zouden erop kunnen duiden dat de wachtlijsters van 2014 wellicht een selecte groep vormen. Eerder hebben we al op de mogelijkheid gewezen dat gemeenten zich reeds in de jaren vóór

2014, anticiperend op de Participatiewet, extra inspanden om zoveel mogelijk wachtlijsters aan werk te helpen. Mogelijk is dit dan vooral ten goede gekomen aan de kansrijkere wachtlijsters en bestaat het cohort van december 2014 uit de ‘overblijvers’. Nadere analyse leert echter dat hier geen sprake van is. Een deel van de wachtlijsters van december 2014 maakte ook in december 2010 al deel uit van de Wsw-bestanden, op de wachtlijst of als werknemer. Voor deze categorie zijn we nagegaan of zij in 2011 een baan hadden of – ingeval men eind 2010 op de wachtlijst stond – hadden gevonden. Dit aandeel hebben we vervolgens vergeleken met het aandeel baanvinders onder de overige wachtlijsters van december 2010. Het blijkt dat degenen die ook in 2014 op de wachtlijst stonden en de overige wachtlijsters uit 2010 niet van elkaar verschilden in de kans op werk, wat duidt op een vergelijkbare mate van inzetbaarheid.

3.2 Baankansen voor verschillende cohorten wachtlijsters

In hoofdstuk 2 is aan de orde gekomen dat van de mensen die eind 2014 op de wachtlijst stonden, 17% in 2015 een baan had gevonden. In 2016 was dit toegenomen tot 21% (zie figuur 2.1). Nu gaan we na in hoeverre deze bevinding overeenkomt met die voor de wachtlijsters uit eerdere jaren. Was de kans van de wachtlijsters uit de cohorten 2010, 2011, 2012 en 2013 om in het daaropvolgende jaar aan het werk te zijn, groter of was hij ongeveer even groot? En nam de kans op een baan in het tweede navolgende jaar nog veel toe?

Het aantal baanvinders onder de wachtlijsters uit de verschillende cohorten blijkt te zijn afgenomen (zie tabel 3.2). In de cohorten 2012 en 2013 is de daling nog vrij gematigd, maar dit verandert bij de wachtlijsters van eind 2014. Binnen deze groep bedraagt het aantal baanvinders in de twee nakomende jaren (2015 en 2016) ruim 1800 respectievelijk bijna 2400. Dit is nog niet de helft van het aantal wachtlijsters uit het cohort 2013 dat een baan wist te verwerven. De afname in het aandeel baanvinders geldt ongeacht het type uitkering waaruit men in de Wsw is ingestroomd (tabel 3.3). Overigens gaat het hier om ongecorrigeerde gegevens: er is nog geen rekening gehouden met verschillen in de samenstelling van de cohorten, die mogelijk van invloed zijn op de kans op werk.

Tabel 3.2

Baanvinders onder Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (ongecorrigeerd, in absolute aantallen)

	2010	2011	2012	2013	2014
baan in eerste nakomende jaar	8.848	8.768	6.014	5.604	1.834
baan in tweede nakomende jaar	10.559	10.103	7.548	5.198	2.384
N	21.441	21.135	15.968	13.317	11.147

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Tabel 3.3

Aandeel baanvinders naar type uitkering op het moment van Wsw-instroom, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (ongecorrigeerd, in procenten)

	2010	2011	2012	2013	2014
bijstandsuitkering	55,1	52,8	51,2	42,6	22,0
Wajong-uitkering	58,8	56,6	56,0	51,0	31,6
WAO/WIA	41,8	40,4	37,4	32,7	11,9
ww-uitkering	81,9	77,7	74,8	65,8	38,2
uitkering niet bekend/geen uitkering	73,7	75,5	73,5	70,0	57,0

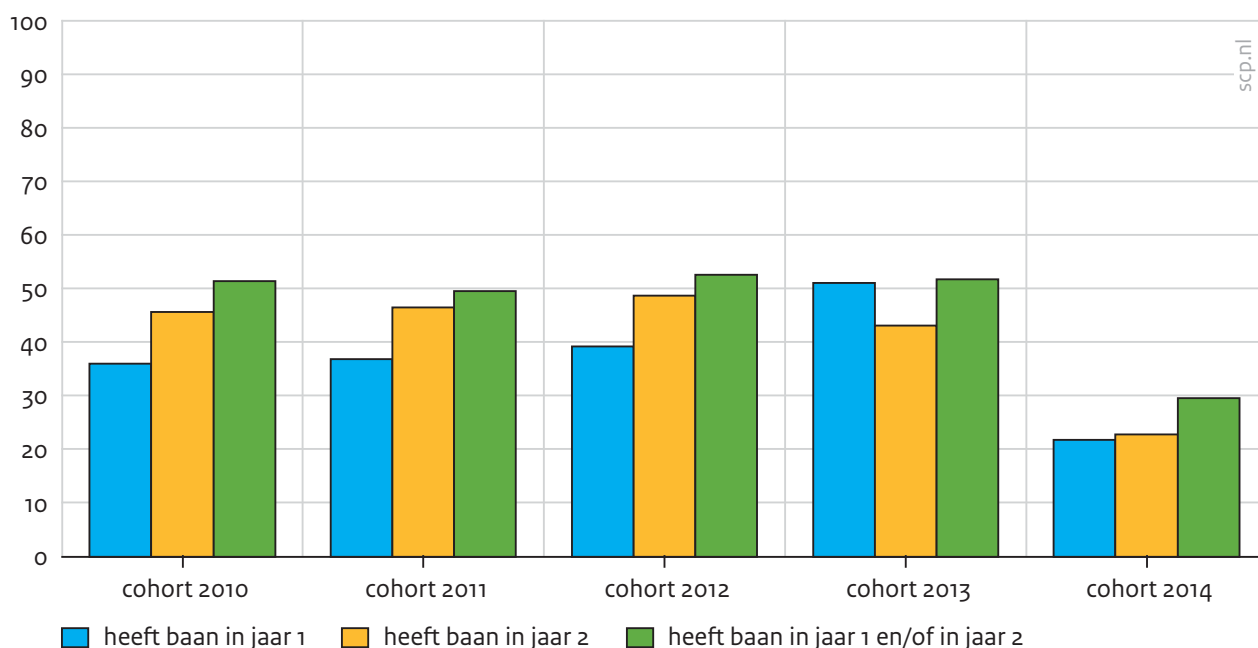
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Na correctie voor de invloed van bepaalde achtergrondkenmerken en enkele macro-economische ontwikkelingen⁴ blijkt voor de totale groep Wsw-wachtlijsters dat de kans om in de twee volgende jaren een baan te vinden, stabiel is voor de cohorten 2010-2013 (groene kolommen in figuur 3.2; zie ook tabel C3.2 in bijlage C). Van elk van deze cohorten komt iets meer dan de helft in de daaropvolgende jaren aan een baan. De wachtlijsters die in december 2014 op de wachtlijst stonden, wijken hier duidelijk van af: van hen weet 30% in de volgende twee jaar een baan te vinden. Hun kans om in het eerste nakomende jaar aan werk te komen bedraagt maar iets meer dan de helft van die kans voor de wachtlijsters uit 2010 (blauwe kolommen). In het tweede navolgende jaar is het verschil tussen de beide groepen nog groter, met wederom het cohort uit 2014 in het nadeel (gele kolommen).

Opvallend in figuur 3.2 is de verhoogde kans op een baan in het eerste nakomende jaar voor het cohort 2013. Ongeveer de helft van de Wsw'ers die in december 2013 op de wachtlijst stonden, kreeg in de loop van het daaropvolgende jaar een baan. Dit is ruim 10 procentpunten meer dan bij de cohorten uit de eerdere jaren. Wellicht heeft dit te maken met de komende inwerkingtreding van de Participatiewet. Door de wachtlijsters van 2013 nog net voor de invoering van die wet een baan te geven, zouden meer mensen hun Wsw-rechten kunnen behouden. De verhoogde kans op uitstroom naar werk voor dit cohort vormt tevens een verklaring voor het geringe aantal mensen op de wachtlijst van december 2014.

Figuur 3.2

Kans op een baan in eerste en/of tweede navolgende jaar, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Kenmerken van de baanvinders

Eerder zijn de veranderingen door de tijd heen in de achtergrondkenmerken van de wachtlijsters besproken (tabel 3.1). Hoewel die veranderingen vaak niet heel groot waren, blijken ze ook niet als verwaarloosbaar te kunnen worden weggezet. Wanneer we voor de verschillen in de tijd corrigeren, kunnen we zien in hoeverre de relatieve kans op werk voor wachtlijsters echt is gewijzigd sinds 2010. De achtergrondkenmerken zijn hiertoe tegelijkertijd in een logistische regressieanalyse opgenomen en de *standard errors* zijn tevens gecorrigeerd voor het feit dat een individu meerdere keren mee kan doen in de analyse, doordat hij of zij in meerdere jaren op de wachtlijst staat (zie tabel B3 in bijlage B).⁵ Het jaar 2010 telt als referentiejaar, met een vastgestelde waarde 1 voor de kans op een baan in de twee nakomende jaren.⁶

Voor de wachtlijsters uit 2014 is de kans op een baan aanmerkelijk geringer dan voor de wachtlijsters uit de eerdere jaren, zo bleek uit figuur 3.2. Wel maken de achtergronden van de Wsw-indicatie en de kenmerken van de betrokkenen daarbij nog verschil uit. Zo is de kans om aan een baan te komen groter naarmate men in een later jaar voor de eerste keer is ingestroomd en dus korter in de Wsw zit. Andersom verminderen de baankansen naarmate men in het verleden vaker op de wachtlijst heeft gestaan (bijlage B, tabel B3). In de schattingen is tevens gecorrigeerd voor de effecten van het werkloosheidspercentage op provincieniveau in het betreffende jaar en van de ontwikkelingen in dat werkloosheidspercentage in de daaropvolgende twee jaren. Een hoger dan gemiddeld percentage werklozen in een bepaalde regio werkt negatief uit voor de baankansen van Wsw-wachtlijsters

in die regio, maar een groei van dit percentage heeft – blijkens de gegevens in bijlage B – geen effect op de kans op werk van wachtlijsters.

Mannen hebben bij dit alles een grotere kans op werk dan vrouwen, maar de leeftijd is ook van belang: al vanaf 25 jaar neemt de kans om een baan te vinden alleen maar af. De etnische herkomst speelt eveneens mee: vergeleken met autochtone Nederlanders hebben migrantengroepen een geringere kans om vanuit de Wsw-wachtlijst een baan te vinden. Verder hebben mensen met een lichamelijke of een (lichte) verstandelijke beperking over het algemeen een grotere kans op een baan dan mensen met een psychische beperking. Tot slot blijkt uit te maken tot welk uitkeringsregime men behoort op het moment van instroom in de Wsw. Ten opzichte van de instromers met een bijstandsuitkering hebben die met een Wajong-uitkering een kleinere kans om binnen twee jaar aan werk te komen, terwijl mensen die vanuit andere uitkeringen (bv. WAO, WIA of ww) in de Wsw zijn ingestroomd juist een grotere kans hebben.

De genoemde verschillen naar geslacht, leeftijd, migratieachtergrond en soort beperking betreffen algemene verschillen, ongeacht het cohort waartoe men behoort. Nadere analyse leert dat sommige subgroepen wachtlijsters nog een extra effect merken van het feit dat zij tot het cohort 2014 behoren. Zo is het voor de 35-plussers uit dit cohort veel lastiger om aan een baan te komen dan voor de 35-plussers uit de voorgaande cohorten. Hetzelfde geldt voor wachtlijsters met psychische problematiek en voor degenen met een bijstands- of Wajong-uitkering: ook deze drie subgroepen zijn extra in het nadeel wanneer zij eind 2014 nog op de Wsw-wachtlijst staan. De bevinding dat de mannen uit het cohort 2014 juist een extra verhoogde kans op werk hebben vergeleken met de mannen uit de cohorten 2010-2013, vormt dan een lichtpuntje.⁷

3.3 Kenmerken van de gevonden baan: duurzaamheid

Paragraaf 3.2 betrefte de vraag hoe de kans op werk van de Wsw-wachtlijsters zich heeft ontwikkeld en in hoeverre de wachtlijsters van eind 2014 daarin afwijken van die uit de cohorten 2010-2013. Net zo belangrijk is echter de vraag in hoeveel gevallen de verworven baan is te kwalificeren als duurzaam. Nu zijn er verschillende manieren om vast te stellen of er sprake is van duurzame participatie (zie kader 3.1).

Kader 3.1 Duurzame arbeidsparticipatie

De term ‘duurzame arbeidsparticipatie’ is op verschillende wijzen in te vullen. Zo kan men kijken naar het aantal mensen dat zowel in jaar 1 als in jaar 2 een baan heeft. Daarbij is een achterliggende veronderstelling dat het in beide jaren om dezelfde baan bij dezelfde werkgever gaat. Dat hoeft echter niet het geval te zijn: de betrokkene kan het werk na enige tijd hebben verloren, om vervolgens ergens anders weer aan de slag te zijn gegaan. Een andere veronderstelling is dat de desbetreffende baan ook een lange duur heeft. Ook dit hoeft niet zo te zijn: iemand kan de baan in november van jaar 1 hebben verkregen en in februari van jaar 2 weer zijn kwijtgeraakt. De persoon staat dan te boek als werkend in beide jaren, maar het gaat in feite om een baan van slechts enkele maanden.

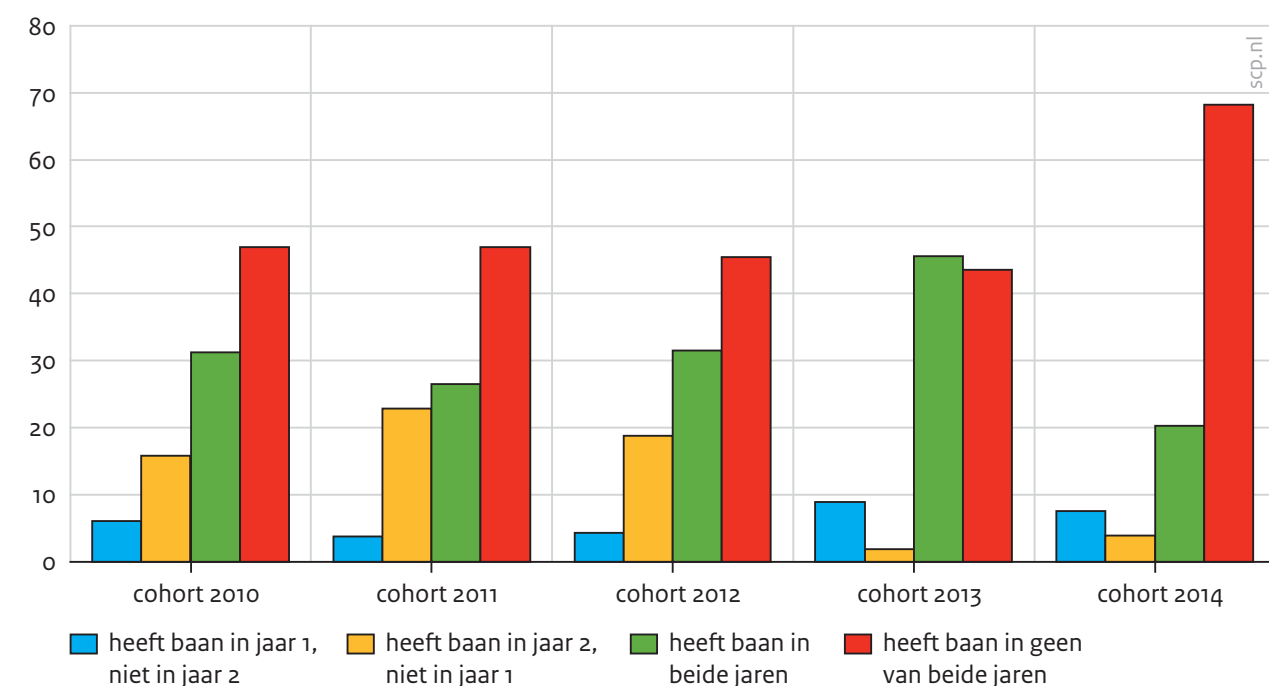
De tweede, striktere manier om invulling te geven aan het begrip ‘duurzame arbeidsparticipatie’ is door de feitelijke duur van het werk na te gaan. Hiervoor zijn longitudinale gegevens noodzakelijk, waarmee de arbeidssituatie van een persoon door de tijd heen kan worden gevolgd. Afhankelijk van de gehanteerde ondergrens telt een baan dan als kort- of langdurend. Voor de kwalificatie ‘duurzaam werk’ dient gewoonlijk sprake te zijn van een onafgebroken duur van een jaar. Tegelijkertijd wordt dit criterium vaak soepel gehanteerd en definieert men duurzaamheid ook wel als ‘het voor langere perioden (> 6 maanden) aan het werk blijven’. Ook komt het voor dat de toepassing van een ondergrens helemaal achterwege blijft, uitgaande van duurzaamheid in de betekenis dat ‘mensen makkelijk van de ene naar een andere baan gaan’ (uwv 2016).

In deze rapportage gebruiken we beide meetwijzen. Voor elk cohort Wsw’ers kijken we eerst naar het aantal mensen met een baan in beide navolgende jaren, waarbij we rekening houden met het feit dat dit ook meerdere kortdurende banen kunnen zijn. Daarnaast kijken we naar de feitelijke duur van de baan, waarbij we kortdurende banen onderscheiden van middellange en langdurende banen. Voor de laatste categorie beschouwen we een duur van een jaar als ondergrens, terwijl middellange banen een duur van zes maanden tot een jaar hebben.

Van het cohort 2014 blijkt 20% in beide navolgende jaren te werken. Dit is aanzienlijk minder dan de corresponderende aandelen (27% tot 45%) in de cohorten 2010-2013 (groene balken in figuur 3.3). Op de ruime manier gemeten is onder de wachtlijsters uit 2014 derhalve aanzienlijk minder vaak sprake van duurzame participatie dan onder de wachtlijsters uit de eerdere jaren.

Figuur 3.3

Kans op (duurzaam) werk, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

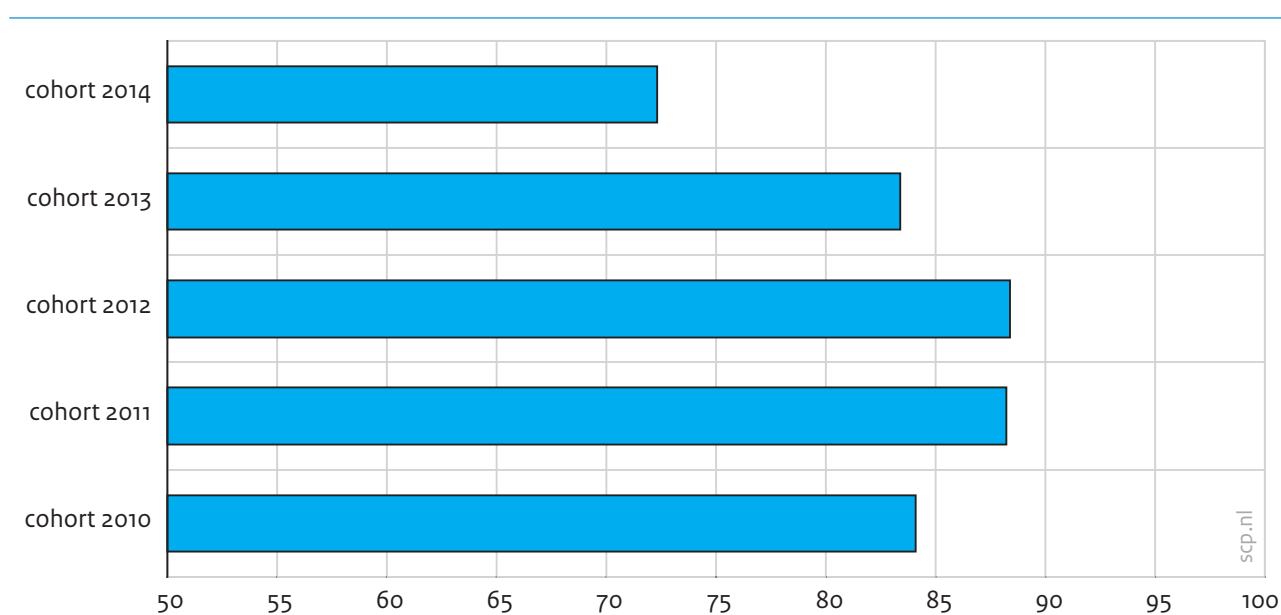
Bron: CBS Microdata, scp-bewerking

Overigens laat figuur 3.3 tevens zien dat de wachtlijsters uit 2014 beduidend vaker dan de eerdere cohorten in geen van beide navolgende jaren werk hebben gevonden. Binnen het cohort 2014 bedraagt dit aandeel 71%, terwijl dat bij de wachtlijsters uit de eerdere jaren zo'n 45% is (zie de rode balken; zie tabel C3.3 in bijlage C voor de schattingsresultaten).

Voor de cohorten wachtlijsters uit 2010-2013 geldt dat binnen de categorie baanvinders het aandeel met een duurzame baan maar weinig verschilt tussen de jaren. Van alle werkenden in het eerste navolgende jaar heeft rond de 85% ook een baan in het tweede jaar. Voor de wachtlijsters uit 2014 is het een iets ander verhaal. Ook binnen deze groep komen de baanvinders in meerderheid duurzaam in een baan terecht, maar die meerderheid is kleiner: zij bedraagt 72% (figuur 3.4).

Figuur 3.4

Aandeel baanvinders dat ook het jaar erna nog werkt, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

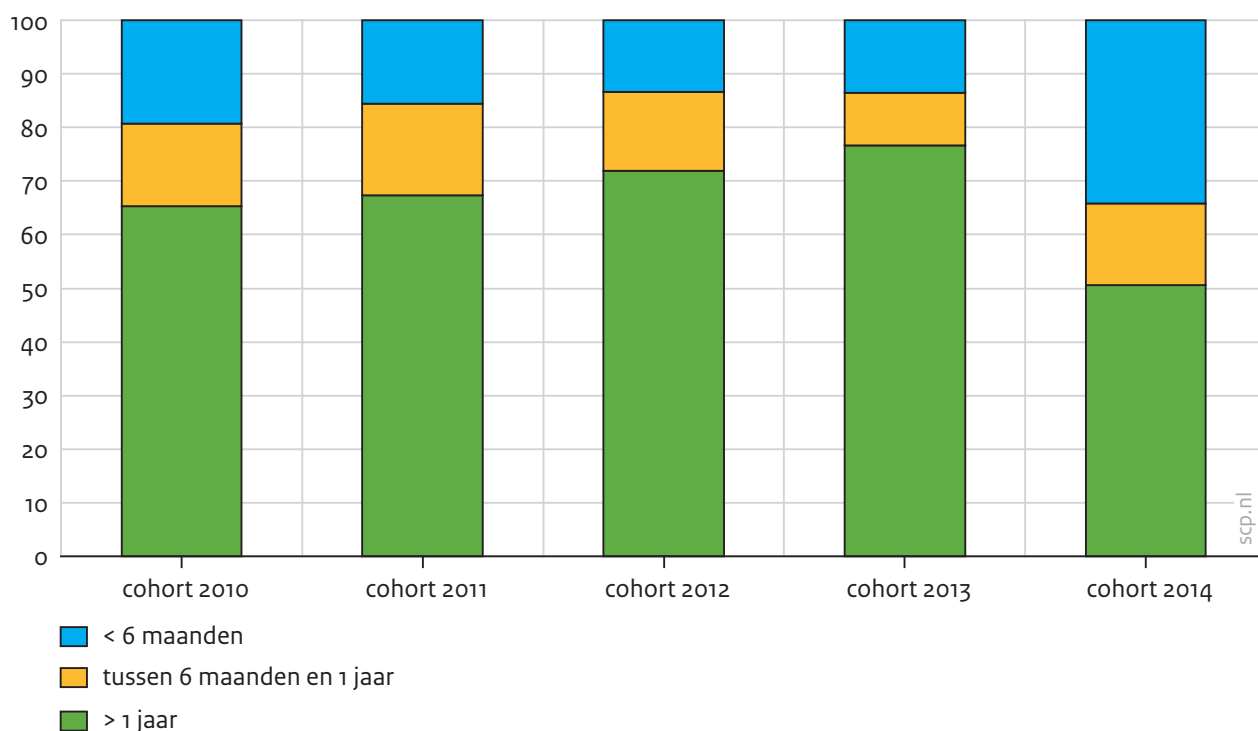
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, scp-bewerking

Tot nog toe spraken we van duurzame banen indien een Wsw-wachtlijster die in het eerste navolgende jaar een baan had gevonden, ook in het tweede jaar nog werk had. Dit kan echter een te positief beeld geven. Mogelijk is er immers helemaal geen sprake van duurzaam werk, maar eerder van een onzekere arbeidsmarktpositie waarin tijdelijke banen elkaar, al dan niet met een tussenpoos, opvolgen. Wanneer we duurzame arbeidsparticipatie opvatten volgens de strikte definitie dat er sprake dient te zijn van een baan die ten minste een jaar duurt, dan blijkt bij de wachtlijsters uit de periode 2010-2013 een toenemend aandeel banen aan dit criterium te voldoen (figuur 3.5).⁸ In het cohort van 2010 heeft 65% van de banen die in het eerste navolgende jaar zijn gevonden, een duur van ten minste een jaar; in het cohort van 2013 is dat opgelopen tot 77%. Vermoedelijk is de stijging in dit laatste cohort mede een gevolg van inspanningen vanuit de sociale werkbedrijven om de betrokken werknemers hun Wsw-rechten te laten behouden. Binnen de groep wachtlijsters uit 2014 is het aandeel dat een baan voor langer dan een jaar heeft gevonden echter gedaald naar 51% (zie tabel C3.5 in bijlage C voor de schattingsresultaten). Ten opzichte van de totale groep wachtlijsters (in plaats van alleen degenen die een baan hebben gevonden) is het aandeel mensen dat duurzaam aan het werk is gegaan, aanvankelijk gestegen van ruim een derde (cohorten 2010-2011) naar 40% tot 45% (cohort 2012-2013). Binnen het cohort 2014 is de duurzame participatie echter gering: van alle wachtlijsters heeft slechts 16% een baan met een duur van minimaal een jaar gevonden. Dit is geheel toe te schrijven aan het feit dat in dit cohort sowieso maar weinig mensen aan werk zijn gekomen.

Figuur 3.5

Duur van banen, gevonden in het eerste navolgende jaar, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

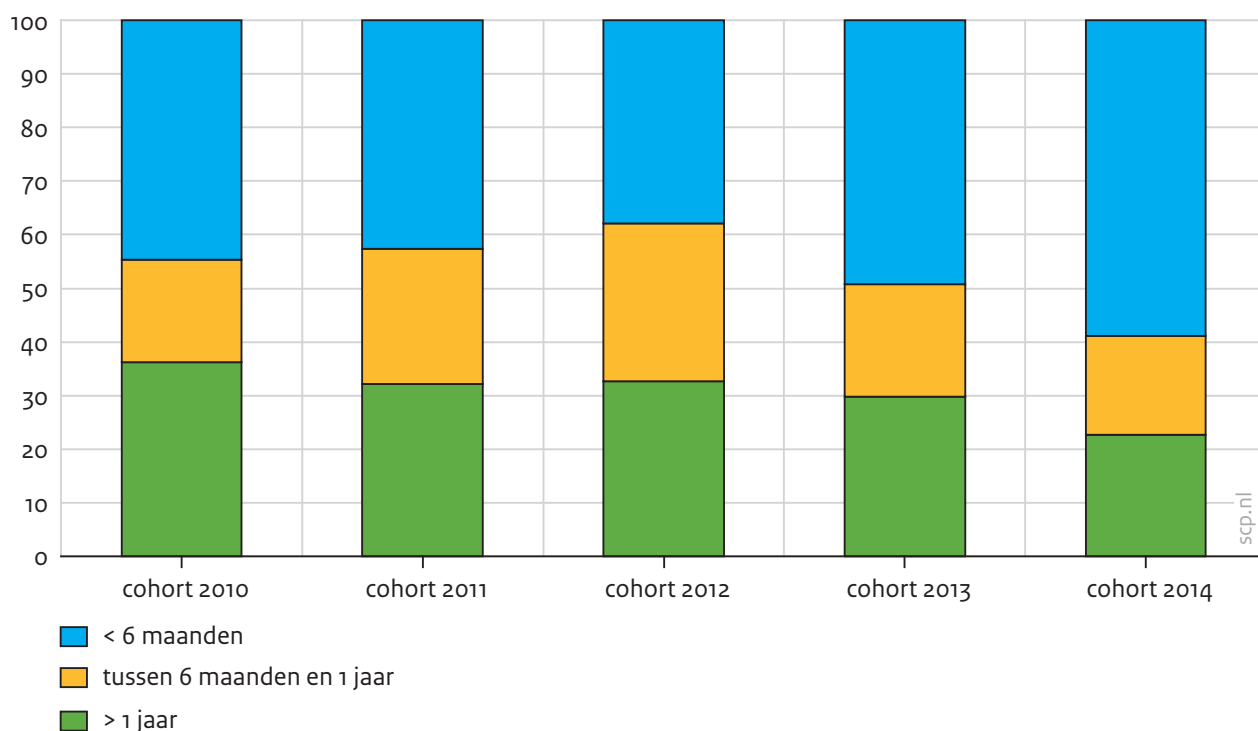
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, scp-bewerking

Wanneer we onderscheid maken tussen reguliere en flexbanen (stages, oproep- en uitzendbanen), is het, gezien de aard van het werk, niet vreemd dat in de laatste categorie het aandeel duurzame banen veel lager ligt. Hooguit ruim een derde van de gevonden stages, uitzend- en oproepbanen duurt langer dan een jaar, zoals figuur 3.6 laat zien. In circa 40% tot 50% van de gevallen gaat het om kortdurende banen van minder dan een half jaar. Dit aandeel kortdurende banen neemt bovendien bij de wachtlijsters uit 2014 nog flink toe, tot bijna 60% (zie tabel C3.6 in bijlage C voor de schattingsresultaten).

Figuur 3.6

Duur van stages, uitzend- en oproepbanen, gevonden in het eerste navolgende jaar, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, scp-bewerking

3.4 Kenmerken van de gevonden baan: soort baan

De wachtlijsters uit de periode 2010-2013 die in de navolgende twee jaar een baan vonden, blijken in ruime meerderheid terecht te zijn gekomen in Wsw-banen. Het aandeel mensen dat werk vindt in een sw-bedrijf, varieert van circa 50% tot 75%. Van de andere baanvinders kwamen de meeste (tussen de 20% en 45%) in loondienst, terwijl 5% tot 10% als uitzend- of oproepkracht aan de slag ging (zie tabel 3.4).

Voor de wachtlijsters uit 2014 behoort een Wsw-baan niet meer tot de mogelijkheden. Als gevolg hiervan ligt het aantal baanvinders binnen deze groep veel lager dan onder de wachtlijsters uit de eerdere jaren, maar betreft het wel veel vaker een betrekking in loondienst. Rond twee derde (67%) heeft een dergelijke baan. Daarnaast is ook het aandeel met uitzend- of oproepwerk toegenomen, tot ruim 30% (zie tabel 3.4, evenals tabel C3.4 in bijlage C voor de schattingsresultaten).

Tabel 3.4

Type baan in (een van) de twee navolgende jaren, baanvinders onder de Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

	2010	2011	2012	2013	2014
als Wsw'er	47,8	70,1	75,9	68,9	0,8
tijdelijk/vast in loondienst	44,0	24,9	19,9	23,2	66,8
uitzend-/oproepkracht/stagiair	8,2	5,0	4,2	7,9	32,4

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

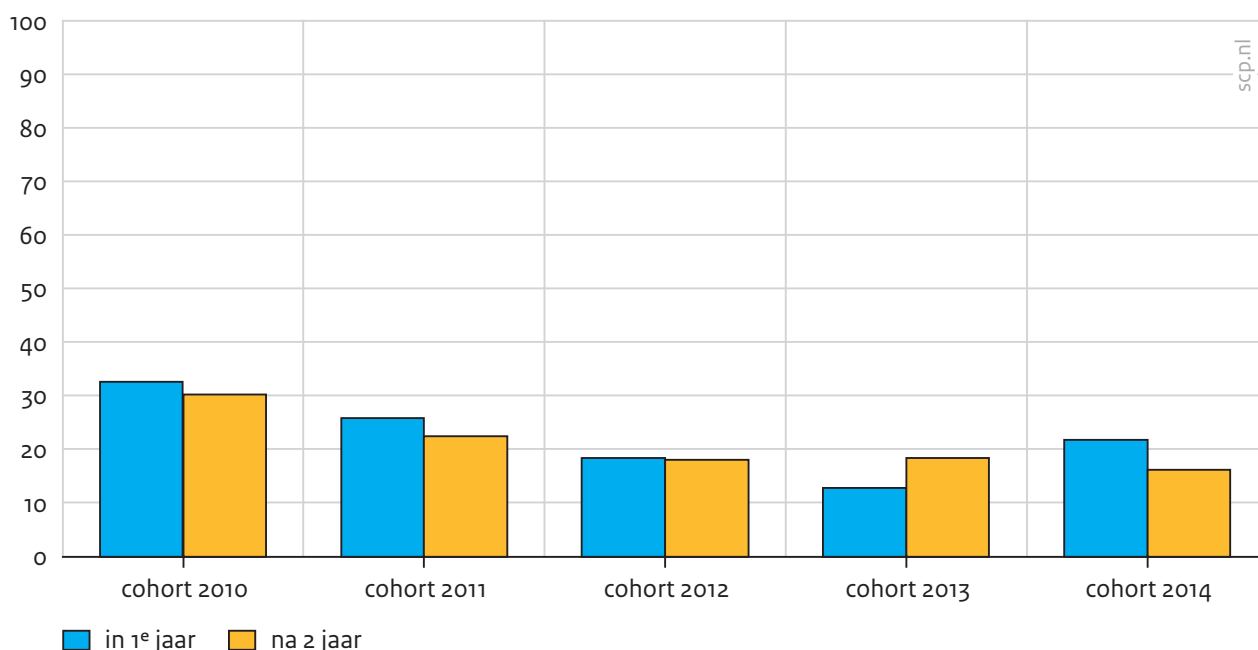
Het aantal werkenden in beschut werk is verwaarloosbaar. In 2015 waren dit er 11; in 2016 kwamen daar 44 werkenden bij. Pas in 2017 lijkt de inzet van deze voorziening op gang te zijn gekomen. Dit komt mede doordat mensen sinds het begin van dat jaar zelf een beoordeling voor een beschutte werkplek kunnen aanvragen en daarvoor niet meer afhankelijk zijn van de gemeente. Bovendien geldt er nu voor gemeenten een verplichting om – bij een positief advies van uwv – beschut werk aan te bieden. Eind december 2017 waren er in totaal 1184 mensen werkzaam op een beschutte werkplek (uwv 2018b).⁹

Een belangrijk aspect van het soort gevonden baan betreft de contractvorm. Een contract voor onbepaalde tijd is daarbij het meest in overeenstemming met het duurzaamheids-criterium. Wsw-wachtlijsters die aan de slag gaan in een baan met een vast contract, zijn echter duidelijk in de minderheid. Dit geldt voor alle vijf cohorten: van de wachtlijsters uit 2010 krijgt net iets meer dan 30% een vaste baan in het eerste navolgende jaar, en dit loopt af naar 13% bij de wachtlijsters uit 2013. In het cohort 2014 is het percentage met een contract voor onbepaalde tijd weer wat hoger, maar ook binnen deze groep gaat het om minder dan een kwart van de baanvinders (figuur 3.7; zie tabel C3.7 in bijlage C voor de schattingsresultaten).

Opmerkelijk is dat in de meeste cohorten het aandeel vastebaanvinders na het tweede jaar lager ligt dan in het eerste jaar. Waarschijnlijk is hier sprake van een noemereffect: het totale aantal baanvinders (noemer) is in het tweede jaar meer gegroeid dan het aantal vaste contracten (teller). Overigens is bij het cohort uit 2013 het aandeel werkenden met een vast contract in het tweede navolgende jaar (dus in 2015) juist wat hoger dan in het eerste jaar. Vermoedelijk gaat het hier om Wsw-werknemers die van het sociale-werkvoorzieningsbedrijf een vast contract hebben gekregen om ervoor te zorgen dat zij hun Wsw-rechten konden behouden.¹⁰

Figuur 3.7

Contract voor onbepaalde tijd, baanvinders onder de Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

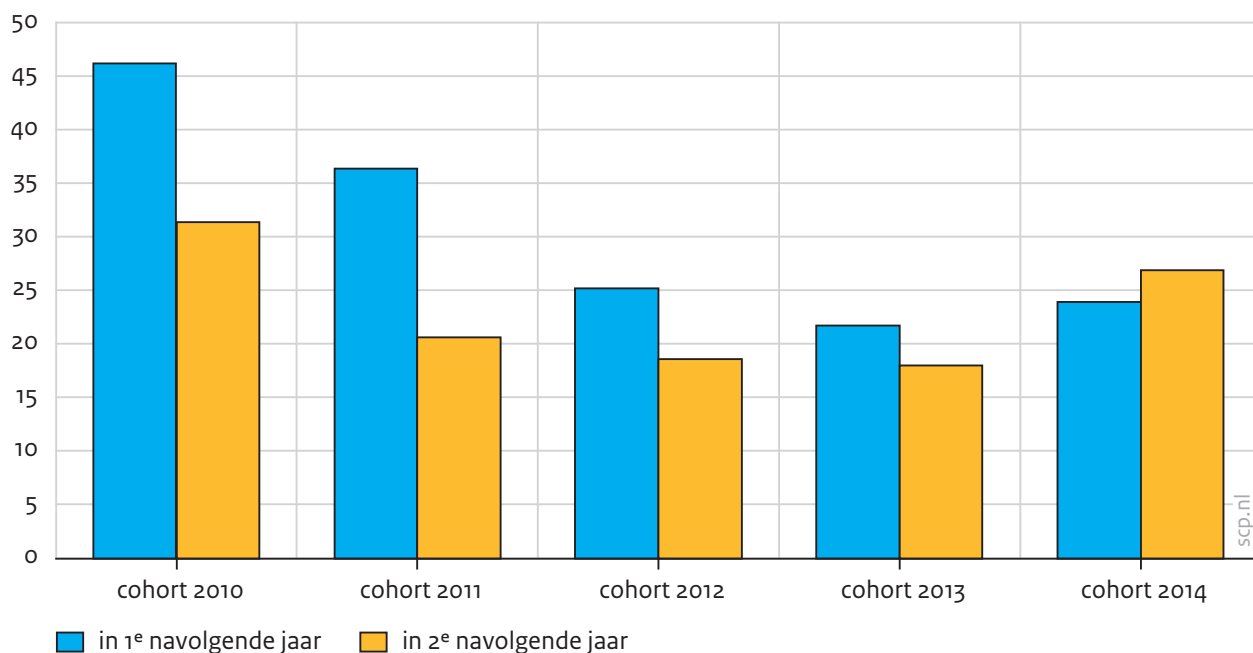
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

3.5 Wachtlijsters in re-integratietrajecten

Re-integratietrajecten zijn een instrument om mensen naar de arbeidsmarkt te begeleiden en hun kans op een baan te vergroten. Concreet kan het gaan om een cursus of sollicitatietraining, maar ook om begeleiding door een jobcoach, een proefplaatsing of loonkosten-subsidie. Het aantal Wsw-wachtlijsters dat in de twee navolgende jaren een re-integratietraject heeft gevolgd, is in de periode 2010-2013 fors afgenomen. Het aandeel met een traject in het eerste jaar daalde van iets meer dan 45% naar iets meer dan 20%; het aandeel met een traject in het tweede jaar daalde van ruim 30% naar bijna 20%. Het cohort 2014 vertoont weer een stijging van het aandeel trajectvolgers: in beide nakomende jaren gaat het om circa een kwart van de wachtlijsters (figuur 3.8; zie tabel C3.8 in bijlage C voor de schattingsresultaten).

Figuur 3.8

Aandeel mensen met re-integratietraject in eerste en tweede navolgende jaar, Wsw-wachtlijsters, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

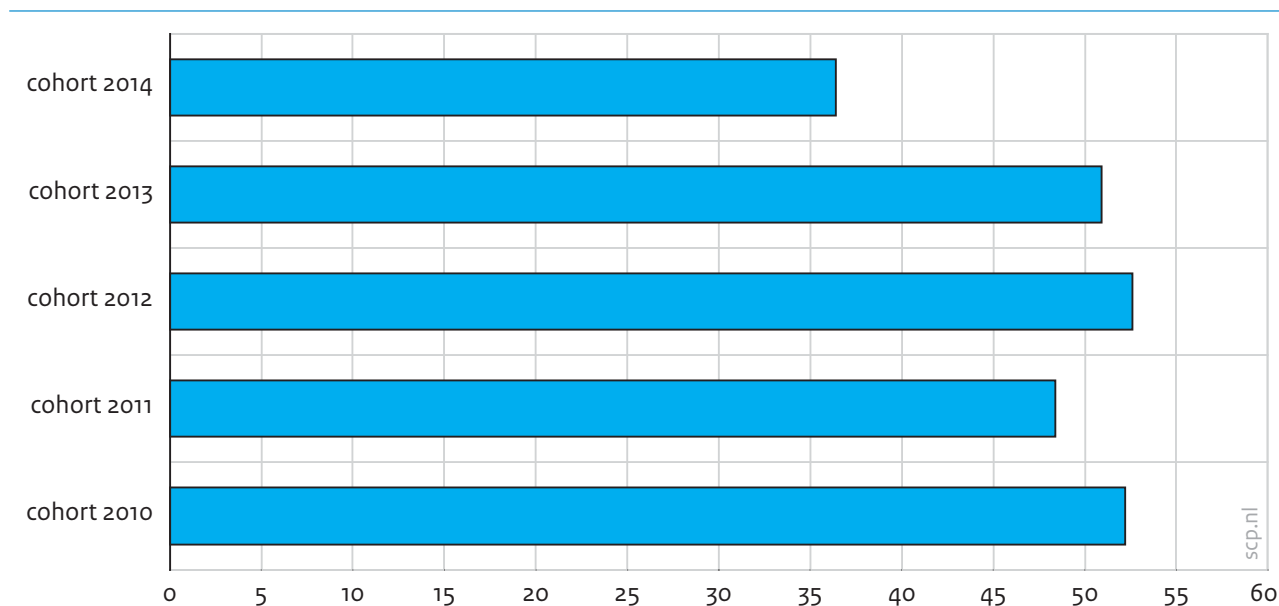
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Het volgen van een re-integratietraject is voor de wachtlijsters uit 2014 veel minder vaak een opstap naar werk dan voor de wachtlijsters uit de periode 2010-2013, zo laat figuur 3.9 zien. Kijken we alleen naar degenen die een traject hebben gevolgd, dan blijkt van het cohort uit 2014 ruim een derde (36%) in de twee navolgende jaren een baan te hebben of te hebben gehad. Dit is aanzienlijk minder dan onder de trajectvolgers uit de eerdere cohorten, waar het aandeel baanhebbers rond 50% ligt (zie tabel C3.9 in bijlage C voor de schattingsresultaten).

Op grond van deze bevindingen zijn geen uitspraken te doen over de effectiviteit van re-integratietrajecten. Het is immers mogelijk dat wel- en niet-trajectvolgers op een aantal kenmerken van elkaar verschillen, maar daar is in deze analyse niet voor gecorrigeerd. Er is dus geen sprake van causale verbanden en de uitkomsten zijn slechts als indicatief te beschouwen.

Figuur 3.9

Baanhebbers in de komende twee jaren, Wsw-wachtlijsters die een re-integratietraject volgen, 2010-2014 (in procenten)^a

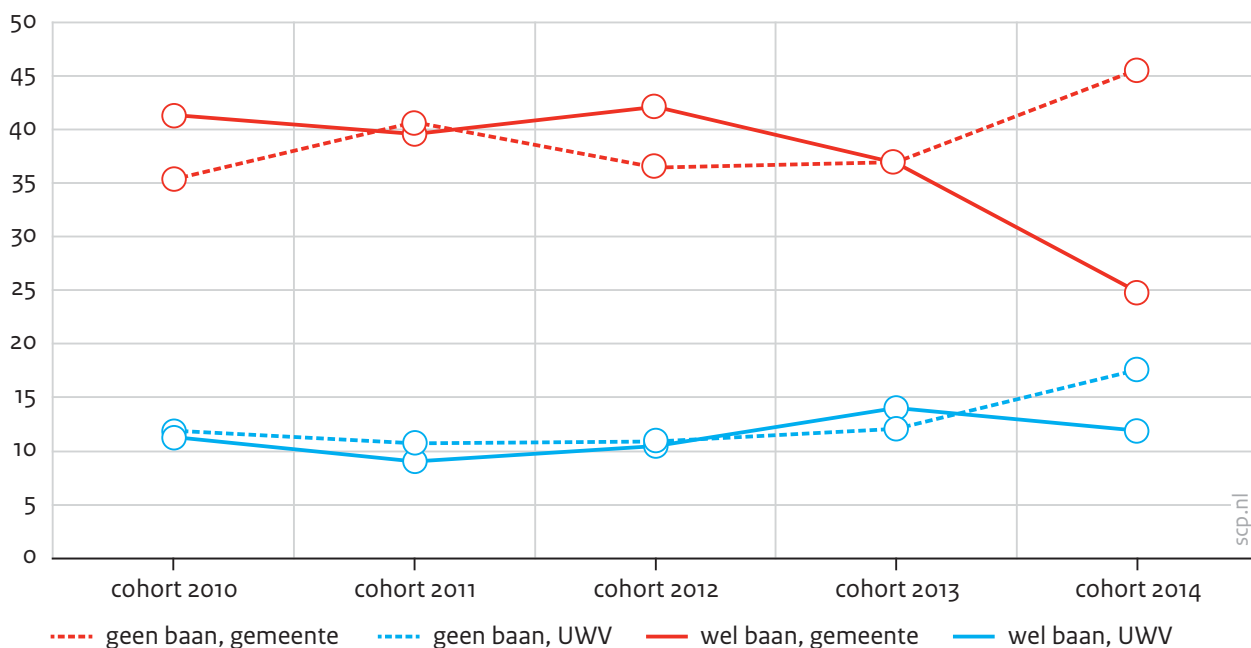
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen onder de trajectvolgers binnen de cohorten wachtlijsters.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Re-integratietrajecten kunnen onder verantwoordelijkheid van de gemeente of van uwv vallen. Dit is afhankelijk van de vraag tot welke cliëntengroep (in termen van uitkeringsafhankelijkheid) de betrokkene behoort. Aangezien de meeste Wsw-wachtlijsters zijn ingestroomd vanuit de bijstand (zie tabel 2.2), is het niet verwonderlijk dat er ook meer trajectvolgers via gemeenten dan via uwv zijn. Bovendien lijken de re-integratietrajecten vanuit de gemeente wat meer succes te hebben: het aandeel baanvinders onder de trajectvolgers bij de gemeente ligt over het algemeen op dezelfde hoogte als of iets hoger dan het aandeel niet-baanvinders (zie de beide rode lijnen in figuur 3.10). Voor de wachtlijsters uit 2014 geldt dit echter niet; binnen dat cohort komt het aandeel niet-baanvinders veel hoger uit (zie tabel C3.10 in bijlage C voor de schattingsresultaten). Bij degenen die via uwv een traject hebben gevolgd, is in de hele beschouwde periode (2013 uitgezonderd) sprake van een lichte meerderheid van niet-werkenden. Hun aandeel lijkt bovendien in het cohort 2014 te zijn toegenomen (zie de twee blauwe lijnen).

Figuur 3.10

Wel of niet een baan in de komende twee jaar, Wsw-wachtlijsters die een re-integratietraject volgen via gemeente of UWV, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gegevens gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

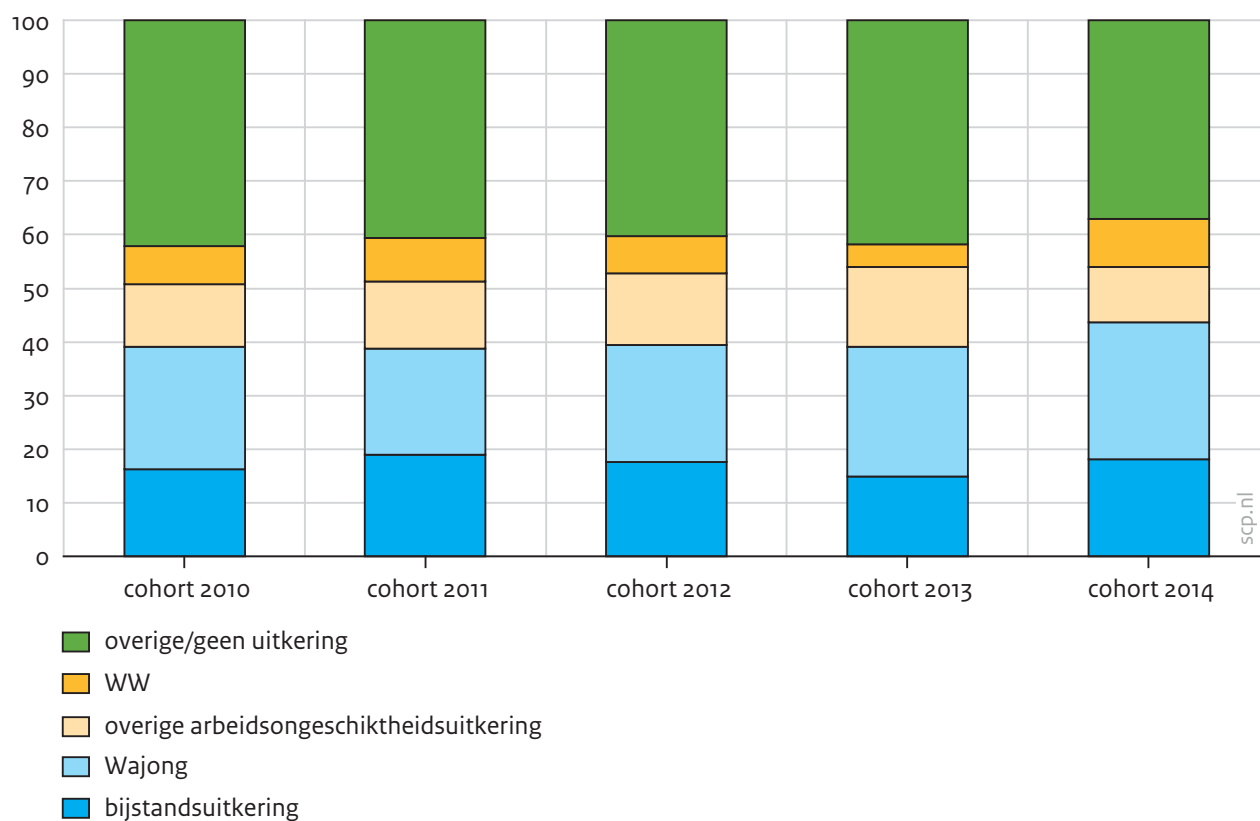
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

3.6 Uitstroom uit de uitkering na het vinden van een baan

Het vinden van een baan kan betekenen dat men geen beroep meer hoeft te doen op een uitkering. Hier gaan we na of de baanvinders onder de wachtlijsters uit 2014 vaker of juist minder vaak uit de uitkering zijn uitgestroomd dan die uit eerdere jaren. Bij deze berekeningen zijn alleen wachtlijsters betrokken die in beide navolgende jaren werk hadden. Onder de wachtlijsters uit het cohort 2014 zijn wat minder werkenden te vinden die twee jaar later geen uitkering hebben (37%) dan onder die uit de eerdere cohorten (40% tot 42%) (zie figuur 3.11; zie tabel C3.11 in bijlage C voor de schattingsresultaten). Tegelijkertijd lijkt er sprake te zijn van een licht stijgende trend van baanhebbers die het werk met een Wajong-uitkering combineren. In de cohorten 2010, 2011 en 2012 bedroeg dit aandeel nog rond de 20%, in 2014 is het toegenomen tot 26%. Het aandeel baanhebbers dat tevens bijstand ontvangt, ligt in de gehele periode rond de 17%.

Figuur 3.11

Uitkeringsafhankelijkheid in het tweede jaar, Wsw-wachtlijsters die in beide navolgende jaren een baan hebben, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

3.7 Conclusie: wachtlijsters uit 2014 minder vaak aan het werk dan wachtlijsters uit eerdere jaren

In dit hoofdstuk is een beeld gegeven van de baankansen van Wsw-wachtlijsters uit verschillende jaren (2010-2014). Mensen die in december 2014 op de Wsw-wachtlijst stonden en van wie de Wsw-indicatie verviel met de invoering van de Participatiewet, blijken beduidend minder vaak in de twee daaropvolgende jaren aan het werk te komen. Slechts 30% vindt in (een van) de nakomende jaren een baan, terwijl onder de wachtlijsters uit 2010-2013 het aandeel baanvinders ruim 50% bedraagt. Het volgen van een re-integratietraject lijkt de kans op werk niet echt te verhogen: het aandeel baanvinders onder de wachtlijsters die een traject hebben gevolgd, bedraagt 36%. Uiteraard speelt hier een rol dat een belangrijke potentiële uitstroombestemming, de Wsw-dienstbetrekking, is weggevallen. De extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking die in het kader van de zogenoemde banenafpraak zijn gecreëerd,¹¹ hebben dit verlies aan werkgelegenheid voor deze doelgroep niet gecompenseerd. De rol van het beschut werk was in de beschouwde periode zeer bescheiden; deze voorziening werd in de eerste jaren na invoering van de Participatiewet slechts mondjesmaat ingezet.

Vooraf wachtlijsters die relatief aantrekkelijk zijn voor werkgevers maken kans om aan een baan te komen. Mannen, jongeren en autochtone Nederlanders hebben de meeste kans op werk in de komende twee jaar. Ook kenmerken zoals de duur van de Wsw-indicatie, het soort beperking en de mate van beperking zijn van belang. Hoe korter geleden men voor het eerst in de Wsw is ingestroomd, hoe meer kans men heeft om aan een baan te komen. Mensen met een bijstandsuitkering zijn verder in het voordeel ten opzichte van Wajong-ontvangers, en wachtlijsters met een lichamelijke of verstandelijke beperking zijn gunstiger af dan mensen met psychische problemen.

Behalve dat hun kans om aan het werk te komen duidelijk kleiner is, hebben de wachtlijsters uit 2014 ook minder kans op *duurzaam* werk. Van degenen uit de eerdere cohorten die in het eerste jaar een baan hebben gevonden, heeft rond 85% ook in het tweede jaar werk. Onder de baanvinders in het cohort 2014 is dit 72%. Wanneer we strikt kijken naar de banen met een duur van ten minste één jaar, dan wijkt het cohort 2014 nog duidelijker af van de cohorten uit de periode 2010-2013. Binnen deze eerdere cohorten nam het aandeel duurzame banen gestaag toe: anticiperend op de komende Participatiewet hebben gemeenten en sw-bedrijven zich kennelijk extra ingespannen om te zorgen voor duurzaam werk. Dit resulteerde erin dat van de baanvinders in het cohort 2013 ruim driekwart terecht kwam in een baan met een duur van ten minste een jaar. Voor de baanvinders in het cohort 2014 gaat dit veel minder vaak op, namelijk in slechts de helft van de gevallen. Overigens staat een langdurende baan niet gelijk aan werkzekerheid: het aandeel met een contract voor onbepaalde tijd onder de baanvinders uit het cohort 2014 ligt slechts rond de 20%. Dit is echter redelijk vergelijkbaar met de eerdere cohorten.

Tot slot laten de gegevens zien dat de wachtlijsters uit 2014 die een baan hebben gevonden, deze wat vaker dan de baanvinders uit de eerdere cohorten combineren met een uitkering. Vooral het aandeel combinaties met een Wajong-uitkering is gestegen. Het aandeel baanvinders dat geen beroep meer doet op een uitkering is sinds het cohort 2010 afgenomen van 42% naar 37%.

Noten

- 1 Mogelijk verschilt de uitgangspositie wel in andere opzichten, bv. door conjuncturele ontwikkelingen. Hiervoor zullen we in de analyses corrigeren.
- 2 De arbeidsbeperking bedroeg ten minste 80%.
- 3 Een correctie voor verschillen in samenstelling tussen de groepen is alleen mogelijk voor waarneembare kenmerken als geslacht, leeftijd en mate van beperking. Voor niet-waargenomen kenmerken (bv. de persoonlijke geschiedenis of opvattingen over werk en uitkering) kunnen we niet corrigeren.
- 4 Door middel van robuuste logistische-regressieanalyse op een *gepooled* bestand uit verschillende jaren is gecorrigeerd voor de invloed van geslacht, leeftijd, etnische herkomst, soort beperking en type uitkering van waaruit men in de Wsw is ingestroomd. Tevens is gecorrigeerd voor enkele macro-economische ontwikkelingen op provincieniveau, zoals het werkloosheidspercentage.
- 5 Hiertoe is gebruik gemaakt van robuuste schattingen.
- 6 De keuze voor 2010 als referentiejaar is ingegeven door het feit dat de plannen van het kabinet om de toegang tot de Wsw af te sluiten toen nog niet bekend waren. Zij zijn half november 2011 voor het eerst aan de Tweede Kamer gepresenteerd (TK 2011/2012).

- 7 Voor het type huishouden en de etnische herkomst is geen extra effect van het behoren tot cohort 2014 aangetroffen.
- 8 Op grond van de beschikbare data is alleen vast te stellen dat de werkzame periode minimaal een jaar duurt, niet of men gedurende die hele periode bij dezelfde werkgever in dienst is. Het is mogelijk dat het om twee (of meer) direct aansluitende banen bij verschillende werkgevers gaat.
- 9 Dit totaalcijfer betreft ook de beschutte werkplekken voor anderen dan de Wsw-wachtlijsters.
- 10 In de registerbestanden komt het voor dat een persoon twee records heeft met dezelfde begindatum, waarbij het volgens het eerste record om een vast contract in sector 3 (Wsw) gaat en volgens het tweede record om een tijdelijk contract in een andere sector. In die gevallen nemen we aan dat het een detachering betreft en is de persoon ingedeeld bij de vaste contracten.
- 11 Het kabinet heeft in 2013 met de sociale partners afspraken gemaakt over het creëren van in totaal 125.000 extra banen voor mensen met een arbeidshandicap. Daarbij is tevens afgesproken dat Wsw-wachtlijsters, naast Wajongers, als eersten voor deze extra banen in aanmerking komen (zie ook hoofdstuk 1).

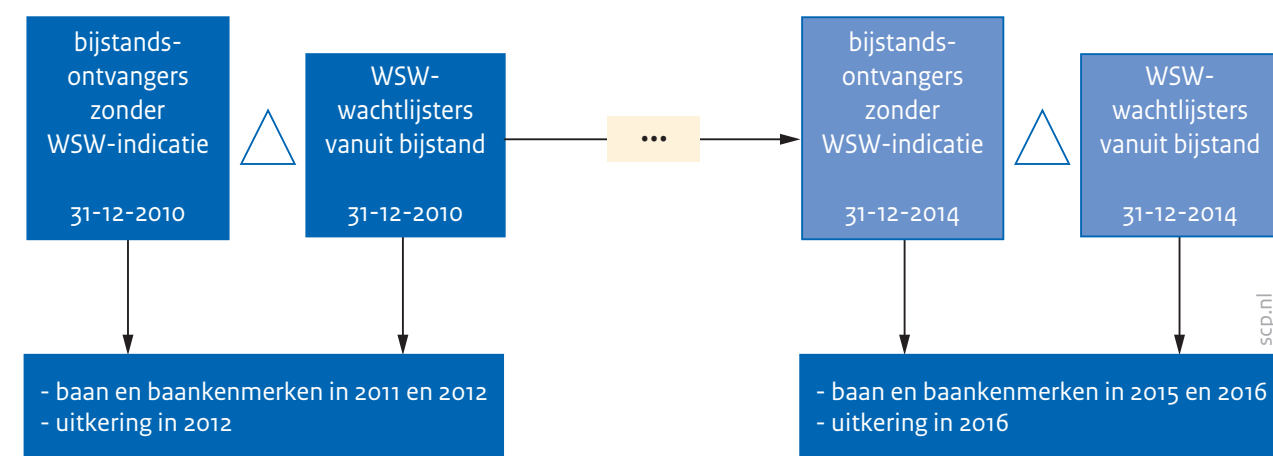
4 Bijstandsgerechtigden met en zonder Wsw-indicatie

De Wsw betrof een voorziening voor mensen die wel in staat waren te werken, maar vanwege een beperking alleen onder aangepaste omstandigheden. In hoofdstuk 2 lieten we zien dat men vanuit verschillende uitkeringsregimes in de Wsw kon instromen. In veel gevallen was dit een bijstands- of Wajong-uitkering, maar het kon ook om een andere arbeidsongeschiktheidsregeling of een werkloosheidsuitkering gaan (zie tabel 2.2).

Uit hoofdstuk 3 kwam naar voren dat de mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtlIJst stonden, aanzienlijk minder vaak aan een baan zijn gekomen dan de wachtlijsters uit eerdere cohorten. In het huidige hoofdstuk richten we ons specifiek op degenen met een bijstands-uitkering: hoe zit het met de kans op werk en de uitkeringsafhankelijkheid van de wachtlijsters uit 2014 in vergelijking met die van de cohorten 2010-2013? Is er sprake van een trendbreuk en, zo ja, is die dan uniek voor de wachtlijsters? Of zijn er ook bij de ‘klassieke’ bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie veranderingen opgetreden?¹ Figuur 4.1 geeft nog eens weer welke informatie we willen bezien.

Figuur 4.1

Groepen en uitkomsten die in dit hoofdstuk onderzocht worden

In deze analyse zijn we geïnteresseerd in de baankansen van bijstandsgerechtigden met en zonder Wsw-indicatie uit 2014, in relatie tot de relatieve baankansen van mensen uit eerdere jaren. Omdat de plannen voor de invoering van de Participatiewet al in 2011 bekend zijn gemaakt (TK 2011/2012) en vanaf dat moment de betrokken partijen al mogelijk anticiperend zijn gaan handelen, trekken we die vergelijking door tot en met het jaar 2010. Bovendien corrigeren we voor de algemene ontwikkelingen van de verschillen in baankansen door de jaren heen, en voor die tussen de twee groepen. Aanname daarbij is dat de overige verschillen in achtergrondkenmerken hiermee worden uitgemiddeld. Voorts zorgen we ervoor dat in elk cohort elke Wsw-wachtlIJster gematcht is met tien bijstands-ontvangers zonder Wsw-indicatie met vergelijkbare kenmerken. Op die manier is er per jaar sprake van een gebalanceerde steekproef van bijstandsontvangers zonder Wsw-

indicatie, die we kunnen vergelijken met de bijstandsontvangers op de Wsw-wachtlIJst (zie bijlage D voor een verdere toelichting).² Om de robuustheid van onze analyses te testen, hebben we als gevoeligheidsanalyse twee varianten op het model uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn te vinden in bijlage E.

4.1 Bijstandsgerechtigden: Wsw'ers vergeleken met niet-Wsw'ers

De bijstandsgerechtigden zijn in te delen in drie categorieën. De grootste hiervan bestaat uit de mensen zonder Wsw-indicatie; in 2014 omvat deze groep bijna 420.000 personen. Daarnaast zijn er bijna 4700 bijstandsontvangers die eind 2014 op de Wsw-wachtlIJst staan, de wachtlIJsters. Tot slot is er nog een groep van ruim 7600 mensen die vanuit de bijstand terecht zijn gekomen in een Wsw-dienstbetrekking (de Wsw-werknemers). Voor de twee eerste categorieën bijstandsontvangers geeft tabel 4.1 informatie over een aantal achtergrondkenmerken.³

Onder degenen die vanuit de bijstand op de Wsw-wachtlIJst zijn gekomen, is het aandeel mannen groter en zijn er duidelijk meer autochtone Nederlanders dan in de groep bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie. In overeenstemming met de verwachting kent de eerste groep bovendien een groter aandeel mensen met een AWBZ-indicatie of met psychische problematiek. Verder is de gemiddelde duur van de bijstandsafhankelijkheid onder de wachtlIJsters iets korter dan onder de niet-Wsw'ers, al bedraagt het verschil slechts ruim een halfjaar. Wat betreft de leeftijd, tot slot, wijken de subgroepen niet van elkaar af: in beide gevallen bedraagt de gemiddelde leeftijd ongeveer 40 jaar (tabel 4.1). Alle resultaten na tabel 4.1 zijn gecorrigeerd voor de gevonden verschillen in achtergrondkenmerken.

Tabel 4.1

Kenmerken van bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, december 2014 (in procenten)^{a, b}

	bijstand, geen Wsw-indicatie	bijstand, op Wsw-wachtlIJst
geslacht		
man	43,2	61,1
leeftijd		
gemiddeld (in jaren)	39,6	39,2
type huishouden		
thuiswonend kind	6,3	9,7
alleenstaand	40,5	48,5
paar	27,0	23,7
eenoudergezin	23,7	14,6
institutioneel huishouden/overig	2,5	3,5

Tabel 4.1

(Vervolg)

	bijstand, geen Wsw-indicatie	bijstand, op Wsw-wachtnlijst
etnische herkomst		
autochtoon Nederlands	43,1	60,9
niet-westers	46,2	29,5
Westers	10,7	9,6
heeft naast bijstand ook andere uitkering	2,8	6,5
gemiddelde duur bijstand (in jaren)	6,5	5,9
AWBZ-indicatie (2009-2014) ^a	13,4	34,3
bovengemiddelde ggz-uitgaven (2009-2014) ^b	6,7	11,9
N	419.478	4.662

a De aanwezigheid van een AWBZ-indicatie geeft, ook voor mensen zonder Wsw-indicatie, aan dat de persoon langdurige gezondheidsbeperkingen heeft. Deze informatie is beschikbaar vanaf 2009.

b Dit betreft mensen die in een jaar hogere ggz-kosten hebben dan de gemiddelde ggz-zorggebruiker. Het gaat om kortdurende zorg die onder de Zorgverzekeringswet (zvw) valt; langdurige zorg valt onder de AWBZ.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

4.2 Baankansen na correctie voor verschillen tussen groepen

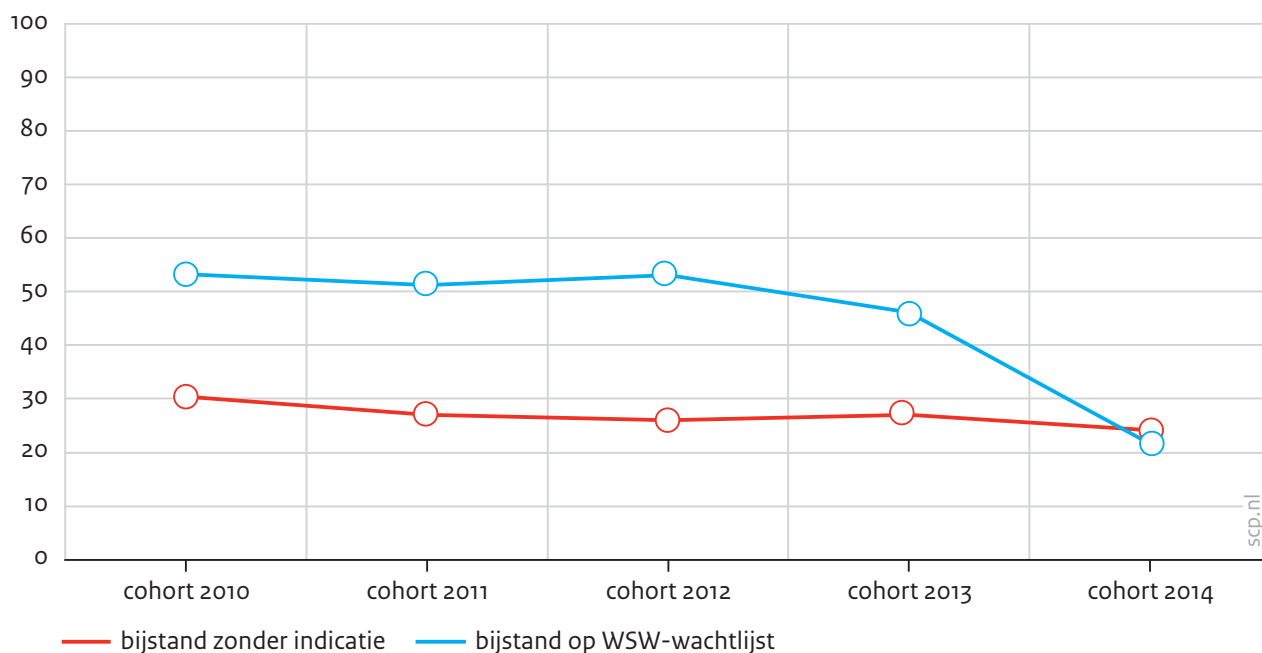
Zowel onder bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie als onder bijstandsontvangers die aan het eind van het jaar op de Wsw-wachtnlijst staan, is in de loop der tijd de kans op een baan in de navolgende twee jaren verminderd (figuur 4.2). Bij de categorie zonder Wsw-indicatie is dit echter veel geleidelijker verlopen: vond van het cohort 2010 rond de 30% werk in de volgende twee jaren, in het cohort 2014 was dit afgenomen tot iets minder dan een kwart (24%). Bij de wachtnlijsters ligt het aandeel baanvinders aanvankelijk stabiel net boven de 50%, maar daalt het vervolgens naar 46% (cohort 2013)⁴ en daarna naar 22% (cohort 2014). Dit laatste percentage is significant lager dan de 24% baanvinders die bij de 'klassieke' bijstandsontvangers zijn gevonden (zie tabel F4.2 in bijlage F voor de schattingsresultaten).

De verminderde baankansen voor de wachtnlijsters uit 2014 ten opzichte van die uit de eerdere cohorten zijn uiteraard toe te schrijven aan het feit dat met de inwerkingtreding van de Participatiewet de Wsw-dienstbetrekking als mogelijke uitstroombestemming is weggevallen. Dit kan men interpreteren als een ongunstige ontwikkeling voor de desbetreffende groep, maar ook als het gelijktrekken van hun baankansen met die van de bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie. De bevinding dat het aandeel baanvinders onder de voormalige wachtnlijsters enkele procentpunten lager ligt dan in deze laatste groep, duidt er echter op dat de wachtnlijsters ook ten opzichte van hen (licht) in het nadeel zijn. Het feit

dat alle Wsw-geïndiceerden in het doelgroepregister zijn opgenomen en zij, samen met de Wajongers, als eersten in aanmerking komen voor een baan in het kader van de banenafspraken, heeft dit niet kunnen tegengaan.

Figuur 4.2

Kans op een baan in de navolgende twee jaren, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Kenmerken van de baanvinders

De kans op een baan is voor bijstandsontvangers die in de periode 2010-2013 aan het eind van het jaar op de Wsw-wachtlIJst stonden, bijna twee keer zo groot als voor de 'klassieke' bijstandsgerechtigden (zie figuur 4.2). Daarna slaat dit om: de kans dat de wachtlijsters uit 2014 in de twee navolgende jaren aan het werk komen bedraagt slechts ongeveer 40% van de kans die de wachtlijsters uit 2010 hadden en komt onder die voor de 'klassieke' bijstandsontvangers te liggen.

Ook onder bijstandsontvangers, al dan niet met een Wsw-indicatie, gaan bepaalde omstandigheden en kenmerken van de betrokkenen samen met een grotere of juist kleinere kans op het vinden van een baan (zie tabel B4 in bijlage B). Zo hebben mannen met een bijstandsuitkering een kleinere kans op een baan dan hun vrouwelijke evenknieën. Bovendien neemt de kans op werk af met de leeftijd en komen bijstandsgerechtigden met een migratieachtergrond minder gemakkelijk aan een baan dan autochtone Nederlanders. Daarentegen hebben alleenstaande ouders een verhoogde baankans ten opzichte van alleenstaanden zonder kinderen. Niet onverwacht blijken mensen met een AWBZ-indicatie of met psychische problemen minder makkelijk aan werk te komen dan bijstands-

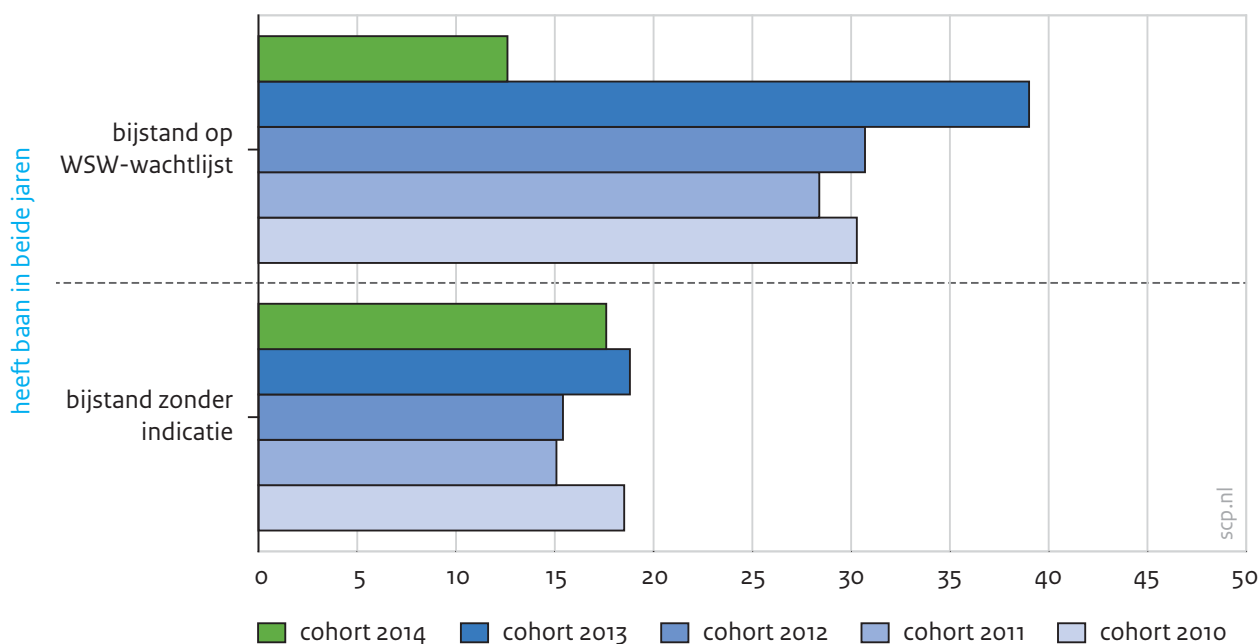
ontvangers zonder gezondheidsbeperkingen. Evenmin is het onverwacht dat een langere duur in de bijstand negatief uitwerkt voor de kans op een baan. Van een negatieve uitwerking is nog veel duidelijker sprake als de bijstandsuitkering een aanvulling vormt op een andere uitkering (bv. wegens arbeidsongeschiktheid). De kans op het vinden van werk neemt in dat geval met circa 75% af. Een hoge en groeiende regionale werkloosheid, tot slot, gaat eveneens gepaard met een lagere kans op werk voor bijstandsgerechtigden.

4.3 Kenmerken van de gevonden baan: duurzaamheid

Uit het voorgaande is gebleken dat bijstandsgerechtigden die eind 2014 op de Wsw-wachtlIJst staan, in het algemeen een geringere kans hebben om in de twee navolgende jaren een baan te vinden. Vergeleken met de bijstandsgerechtigden die eind 2010 op de wachtlIJst stonden, is die kans met 60% afgenomen. De kans op *duurzaam* werk is eveneens sterk verminderd voor dit cohort wachtlIJsters met een bijstandsuitkering, zoals figuur 4.3 laat zien (zie ook tabel F4.3 in bijlage F). Waar van de eerdere cohorten tegen de 30% tot 40% in beide navolgende jaren werk had, wat overigens aanzienlijk meer is dan het aandeel werkenden binnen de corresponderende groepen ‘klassieke’ bijstandsgerechtigden, is dit bij de wachtlIJsters uit 2014 net iets meer dan 10%. De kans op duurzaam werk is daarmee voor deze groep tevens kleiner geworden dan voor de bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie uit dat jaar (17%).

Figuur 4.3

Kans op duurzaam werk, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

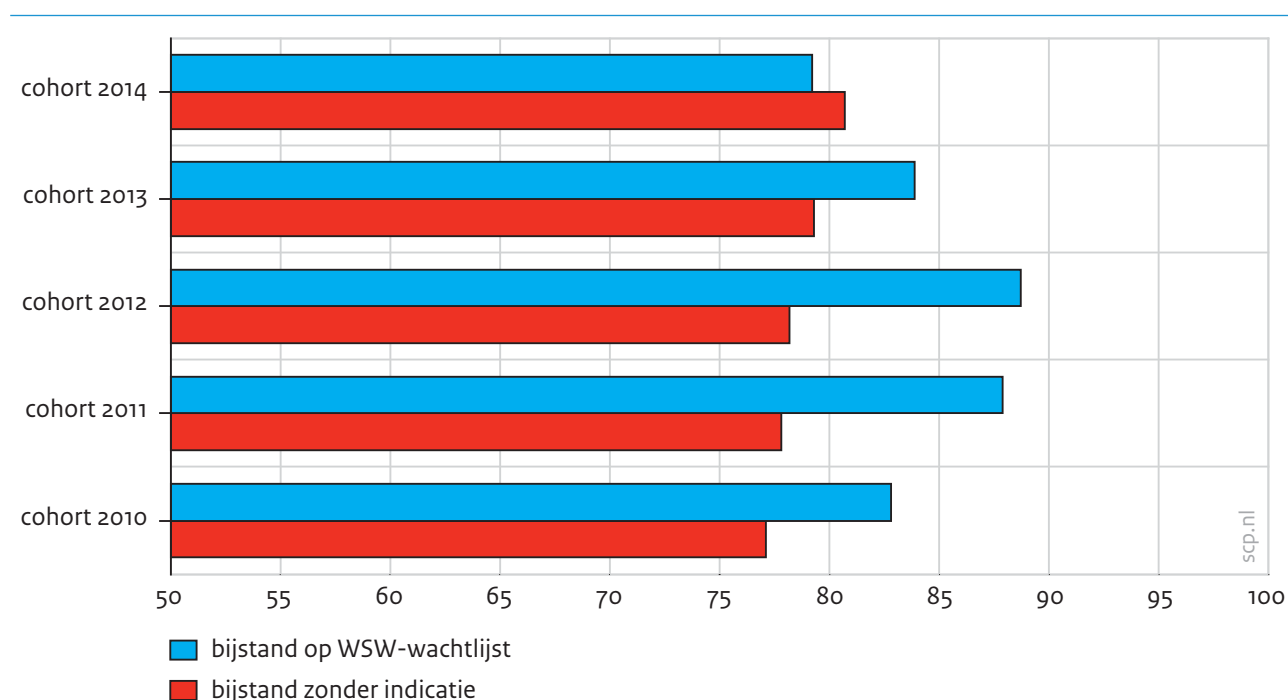
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Van de bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie die in het eerste nakomende jaar een baan vinden, blijkt meer dan driekwart ook in het tweede jaar werk te hebben. Dit aandeel is bovendien in de loop der tijd toegenomen; in 2010 was het 77%, in 2014 is het 81% (figuur 4.4). Voor de bijstandsontvangers die op de Wsw-wachtnlijst staan, liggen deze aandelen nog wat hoger: bij het cohort 2010 gaat het om 83%, in de jaren daarna om bijna 90%. Na 2012 zet echter een daling in, eerst terug naar 84% (cohort 2013) en vervolgens naar 79% (cohort 2014). Dit laatste percentage is net iets lager (niet-significant) dan dat voor de bijstandsontvangers die geen connectie hebben met de Wsw (zie ook tabel F4.4 in bijlage F).

Figuur 4.4

Aandeel baanvinders dat ook het jaar erna nog werkt, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtnlijst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

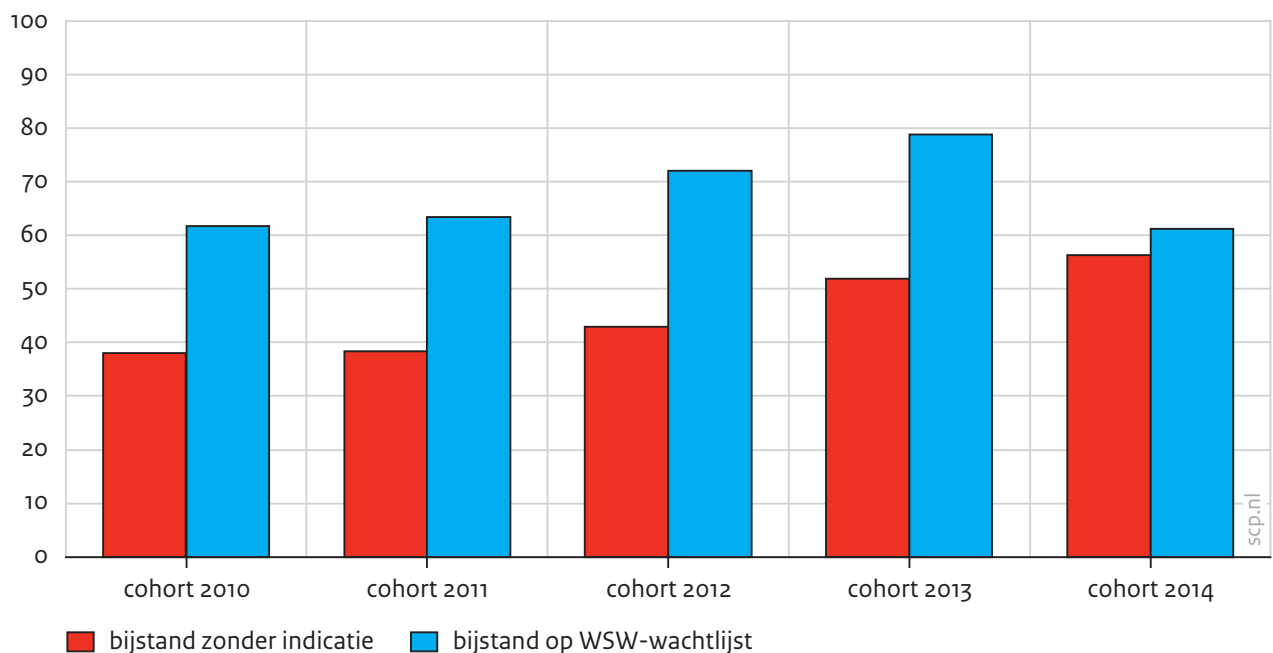
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Zoals in hoofdstuk 3 al is aangegeven, hoeft het hebben van werk in beide navolgende jaren niet te betekenen dat het daarbij om *dezelfde* baan gaat. Pas bij een baan met een (onafgebroken) duur van een jaar of langer, is er strikt genomen sprake van duurzaam werk. Onder de bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie is het aandeel duurzame baanvinders in de beschouwde periode gegroeid van rond 38% naar 56% (zie figuur 4.5; zie tabel F4.5 in bijlage F voor de schattingsresultaten). Bij degenen die op de Wsw-wachtnlijst staan, is aanvankelijk eveneens sprake van een groei: het aandeel dat een duurzame baan vindt, neemt in de periode 2010-2013 toe van 62% tot 79%. Deze toename is het gevolg van de uitstroom vanuit de wachtnlijst naar een Wsw-baan in reactie op de verwachte invoering van de Participatiewet in 2015. In het cohort 2014 is het aandeel duur-

zame werkvinders echter weer terug op het oude niveau: 61% van de baanvinders in het navolgende jaar heeft werk met een duur van een jaar of langer. Dit weerspiegelt zich in een groei binnen dit cohort van het aantal wachtlijsters met een baan voor minder dan zes maanden (van 20% naar 28%, niet in de figuur).

Figuur 4.5

Langer dan een jaar werkzaam zonder onderbreking, baan gevonden in eerste navolgende jaar, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op Wsw-wachtlijst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

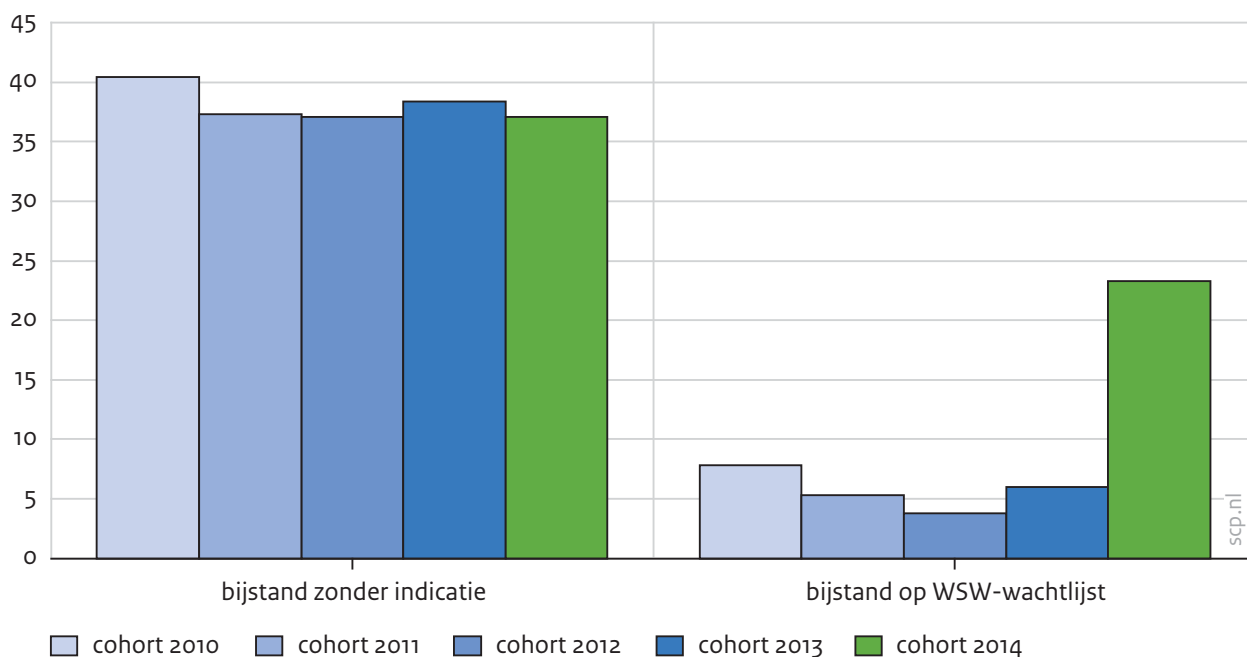
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

4.4 Kenmerken van de gevonden baan: soort baan

De bijstandsontvangers die eind 2014 op de Wsw-wachtlijst staan, hebben een veel grotere kans om in flexibel werk (als stagiair, oproep- of uitzendkracht) aan de slag te gaan dan hun voorgangers in eerdere cohorten. In 2014 geldt dit voor bijna een kwart van de baanvinders, tegenover 5% tot 10% in de voorgaande jaren. Ondanks die groei is het aandeel flexwerkers onder de wachtlijsters nog altijd kleiner dan onder de bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie. Binnen deze laatste categorie komt 35% tot 40% van de baanvinders in flexibel werk terecht (figuur 4.6; zie tabel F4.6 in bijlage F voor de schattingsresultaten).

Figuur 4.6

Flexibel werk, baanvinders onder bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

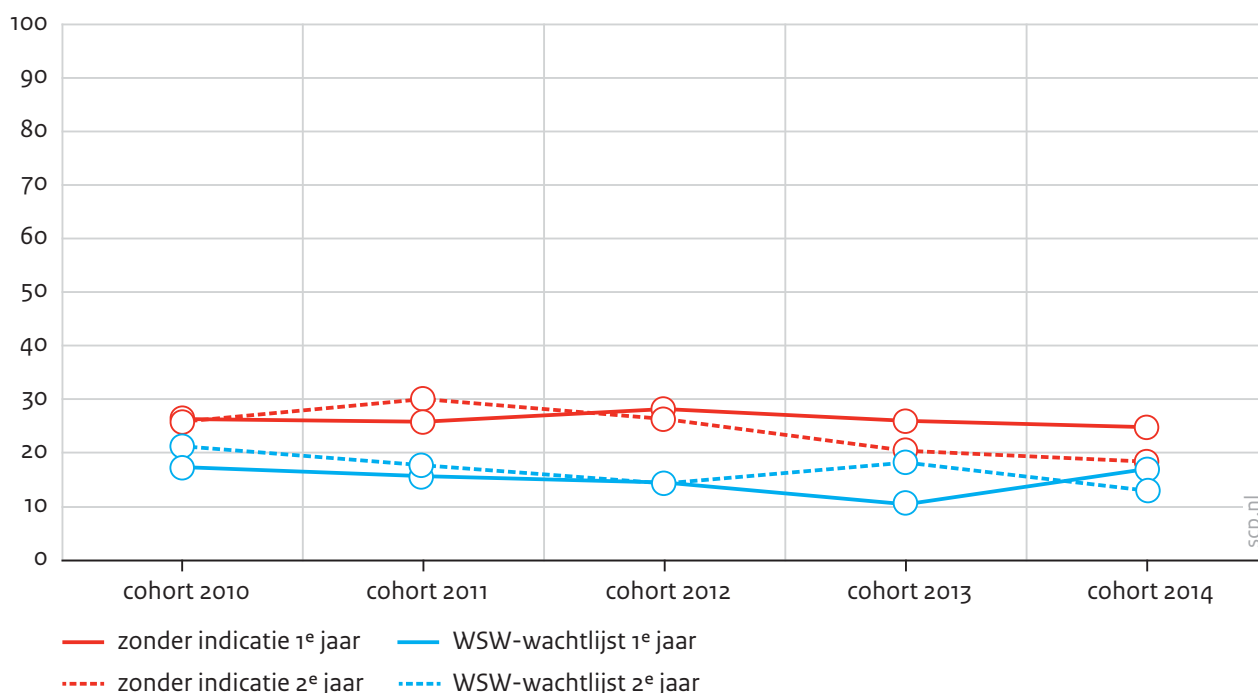
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Het aandeel baanvinders met een contract voor onbepaalde tijd is vrij laag. Dit geldt voor alle bijstandsontvangers, maar vooral voor degenen die eind 2014 op de Wsw-wachtlIJst staan. In alle beschouwde cohorten betreft het rond de 10% tot 20% van de baanvinders (figuur 4.7, de twee blauwe lijnen). Voor de 'klassieke' bijstandsgerechtigden zijn er evenmin grote tijdsveranderingen te zien in het aandeel baanvinders met een vast contract. Gedurende de hele onderzochte periode bedraagt dit aandeel 20% tot 30%, zowel in het eerste als in het tweede navolgende jaar. Wel lijkt er na 2012 een licht dalende trend zichtbaar te zijn (rode lijnen in figuur 4.7; zie tabel F4.7 in bijlage F voor de schattingsresultaten).

Figuur 4.7

Contract voor onbepaalde tijd, baanvinders onder bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

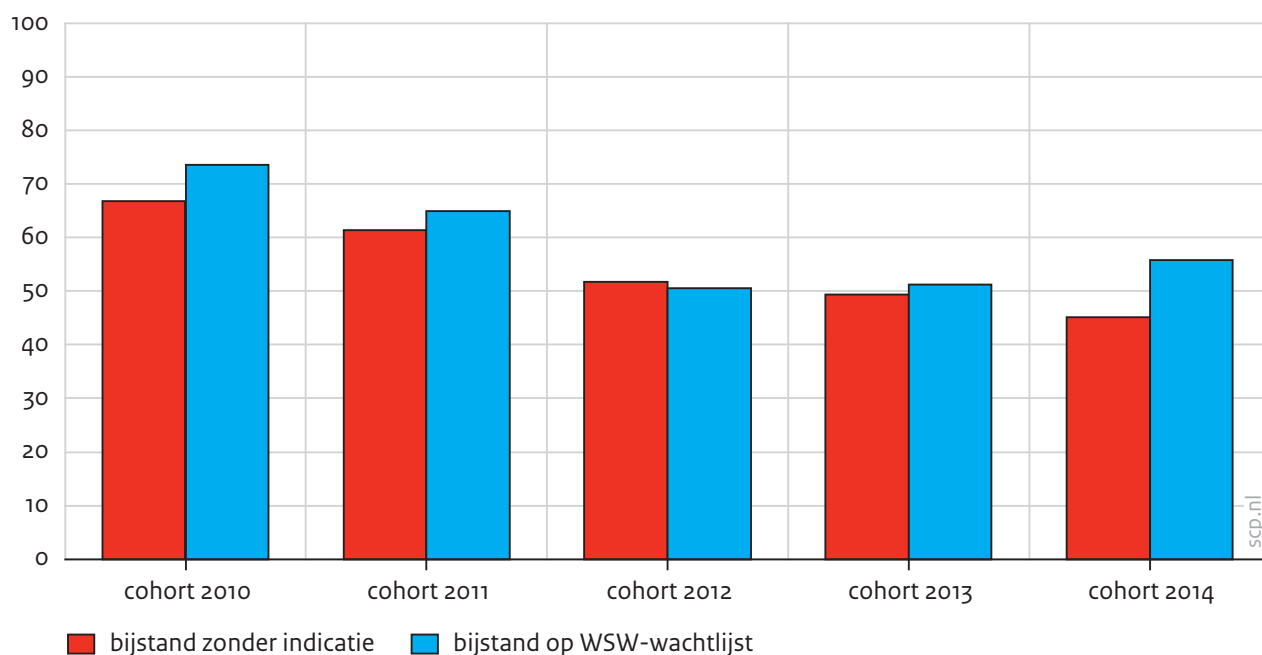
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

4.5 Bijstandsontvangers met en zonder Wsw-indicatie in re-integratietrajecten

In de loop van de jaren is het aandeel bijstandsgerechtigden dat een re-integratietraject volgt, verminderd. Dit geldt zowel voor de bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie als voor degenen op de Wsw-wachtlIJst. Binnen de eerste categorie is het aandeel trajectvolgers gedaald van ruim 65% naar circa 45%, binnen de tweede categorie gaat het om een daling van bijna 75% naar ruim 55% (figuur 4.8; zie ook tabel F4.8 in bijlage F). Wel zien we dat het aantal volgers van re-integratietrajecten weer is gestegen onder de bijstandsontvangers die eind 2014 op de wachtlIJst stonden, terwijl er bij de bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie nog steeds sprake is van een dalende trend. Dit kan een teken zijn dat de gemeenten extra aandacht zijn gaan geven aan de groep die sinds 2015 onder de Participatiewet valt en tevens deel uitmaakt van de doelgroep van de banenafpraak.

Figuur 4.8

Re-integratietrajectvolgers in de twee navolgende jaren, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtnlijst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

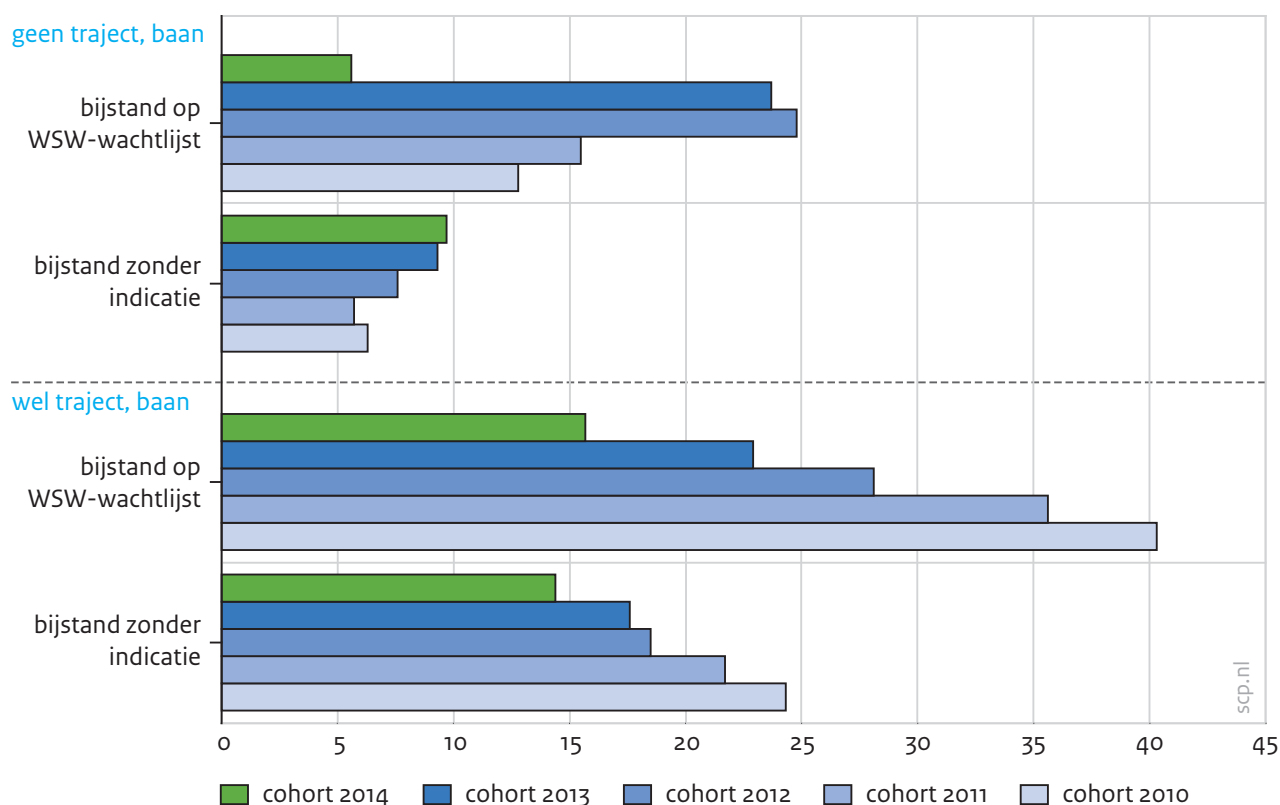
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

In dit onderzoek kijken we niet naar causale verbanden tussen het volgen van een re-integratietraject en het vinden van een baan; we gaan slechts na of de aandelen baanvinders onder wel- en niet-trajectvolgers van elkaar verschillen en of de diverse cohorten daarbij van elkaar afwijken.

Het volgen van een re-integratietraject blijkt samen te gaan met een grotere baankans voor de bijstandsontvangers: het aandeel baanvinders in de navolgende twee jaren is bij de trajectvolgers consequent hoger dan bij de niet-trajectvolgers. Dit is het geval voor zowel de bijstandsgerechtigden die op de Wsw-wachtnlijst staan als die zonder indicatie (figuur 4.9).⁵

Figuur 4.9

Baanvinders onder wel- en niet-volgers van een re-integratietraject in de navolgende twee jaren, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlijst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

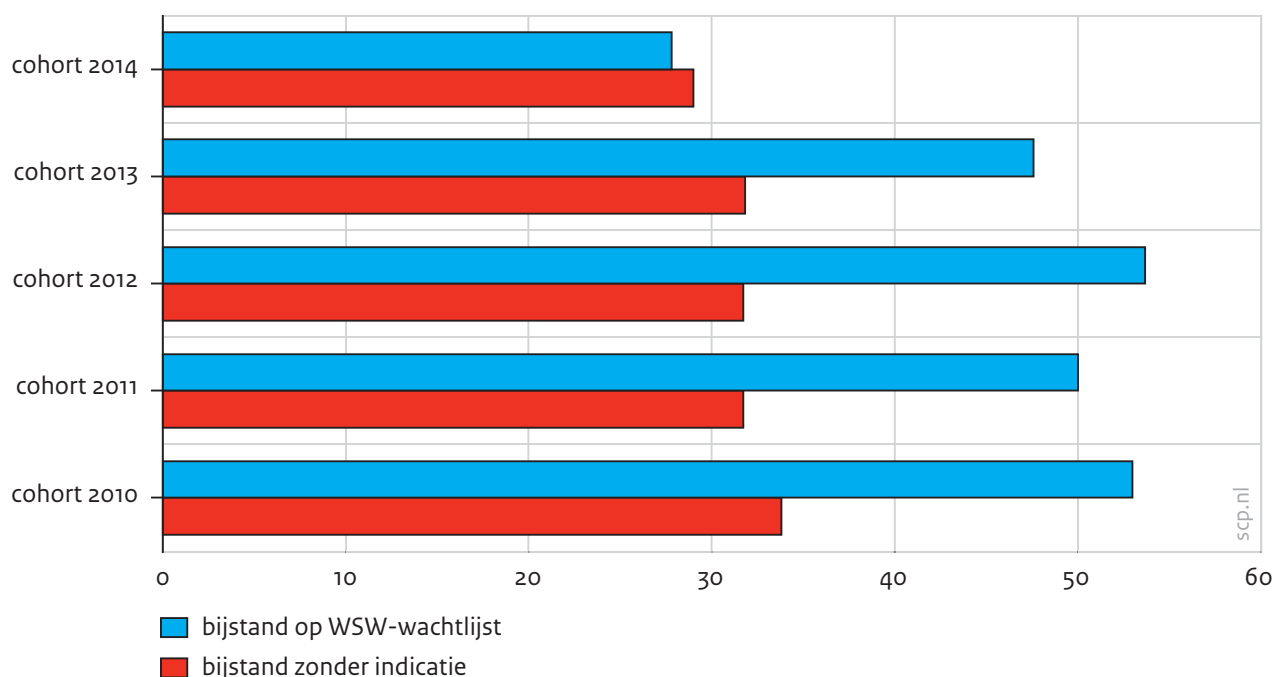
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Wel is tegelijkertijd het aandeel baanvinders dat een re-integratietraject heeft gevolgd sinds 2010 afgenomen, eveneens in beide groepen. Bij de wachtlijsters gaat het om een daling van 40% naar 16%, bij degenen zonder indicatie om een daling van 24% naar 14% (niet in figuur). Hiermee is het aanvankelijke verschil tussen de Wsw-wachtlijsters en de niet-geïndiceerde bijstandsontvangers met een re-integratietraject vrijwel verdwenen.

In de periode 2010-2013 is de kans op een baan tijdens of na het volgen van een re-integratietraject het grootst voor de bijstandsontvangers die op de Wsw-wachtlijst staan. Binnen deze subgroep ligt het percentage baanvinders beduidend hoger dan onder de bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie (figuur 4.10). In het cohort 2014 is er sprake van een omslag: vooral voor de wachtlijsters loopt de kans op werk tijdens of na het volgen van een re-integratietraject aanzienlijk terug, met als gevolg dat het aandeel baanvinders binnen deze categorie nu iets lager ligt (niet-significant) dan bij degenen zonder Wsw-indicatie (zie tabel F4.10 in bijlage F voor de schattingsresultaten). De 'klassieke' bijstandsgerechtigden vertonen wat dit betreft een veel stabiel patroon.

Figuur 4.10

Kans op een baan in de komende twee jaren voor re-integratietrajectvolgers, bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

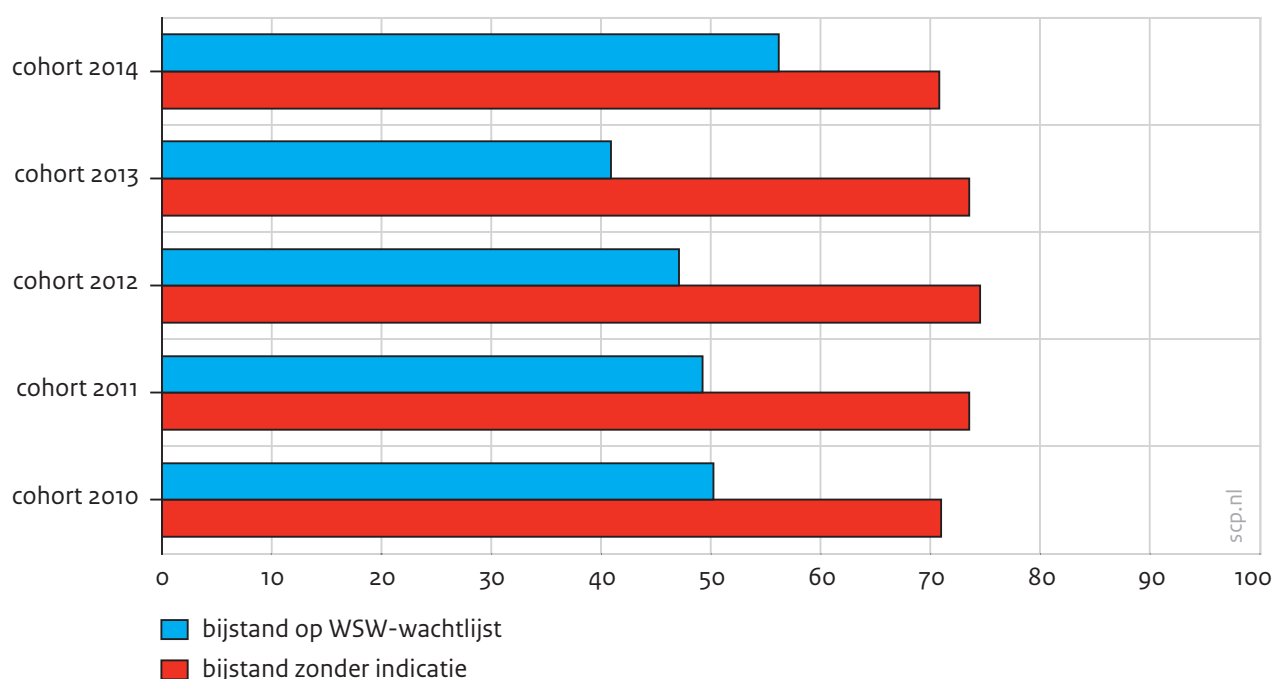
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

4.6 Uitkeringsafhankelijkheid na het vinden van een baan

Veel bijstandsgerechtigden blijken ook na het vinden van een baan nog gebruik te maken van de uitkering. Dit geldt vooral voor de 'klassieke' bijstandsgerechtigden: bij meer dan 70% van de baanvinders binnen deze subgroep is sprake van een combinatie van werk en bijstand. In het cohort 2014 is dat niet anders dan in de eerdere jaren (figuur 4.11). Ook de baanvinders onder de bijstandsgerechtigden die aan het eind van het jaar op de Wsw-wachtlIJst staan, maken tamelijk vaak eveneens gebruik van een bijstandsuitkering. Opmerkelijk binnen deze groep is dat de dalende trend uit de eerdere jaren, in 2014 omslaat in een forse stijging: het aandeel uitkeringsontvangers ligt voor dit cohort opeens 15 procentpunten hoger dan voor het cohort uit 2013 (zie tabel F4.11 in bijlage F voor de schattingsresultaten). Een mogelijke verklaring ligt in de stijging van het aandeel werkenden in kortdurende, flexibele banen (zie figuur 4.6). Dit vergroot immers de kans dat zij in de loop van het jaar hun baan verliezen en terugvallen naar een uitkeringssituatie.

Figuur 4.11

Uitkeringsafhankelijkheid in het tweede jaar voor mensen die in beide navolgende jaren een baan hebben, bijstandsontvangers met en zonder Wsw-indicatie, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

4.7 Conclusie: kans op werk voor bijstandsontvangers op de Wsw-wachtlIJst verminderd na 2014

Wanneer we de bijstandsontvangers die in december van een bepaald jaar op de Wsw-wachtlIJst staan vergelijken met bijstandsgerechtigden zonder Wsw-indicatie, blijkt de eerste groep in veel opzichten beter af te zijn dan de tweede. Dit was althans zeker het geval in de periode 2010-2013: de kans op het vinden van een baan was voor de wachtlijsters uit deze cohorten duidelijk hoger dan voor degenen zonder Wsw-indicatie, en bovendien ging het daarbij vaker om langdurende banen en minder vaak om flexibel werk. Ook raakten de volgers van een re-integratietraject binnen de subgroep van wachtlijsters vaker aan een baan dan die onder de niet-geïndiceerde bijstandsontvangers. Een laatste aspect waarop de wachtlijsters gunstiger uitkwamen dan de 'klassieke' bijstandsgerechtigden is de uitkeringsafhankelijkheid: het aandeel baanvinders dat naast het werk ook een uitkering ontving, lag onder de wachtlijsters duidelijk lager.

Binnen het cohort wachtlijsters uit 2014 is het een ander verhaal. Door de invoering van de Participatiewet is voor deze groep de kans op een baan in de twee navolgende jaren slechts ongeveer 40% van de kans op werk die de Wsw-wachtlijsters in 2010 hadden ten opzichte van de 'klassieke' bijstandsontvangers. Het verlies van de Wsw-indicatie heeft hun kans op werk verkleind, ook in vergelijking met andere bijstandsgerechtigden. In absolute termen is de kans op een baan in de volgende twee jaren voor de Wsw-wachtlijsters uit 2014 iets

lager dan die voor de ‘klassieke’ bijstandsontvangers (22% tegenover 24%), terwijl die kans in de jaren daarvoor, zoals gezegd, telkens groter was. Het feit dat de wachtlijsters in het doelgroepregister zijn opgenomen (zie § 1.3) heeft hun klaarblijkelijk geen voordeel opgeleverd. Dit zou kunnen wijzen op aanloopproblemen van gemeenten bij het uitvoeren van de Participatiewet.

De kans op een duurzame baan (volgens de strikte definitie) is eveneens gedaald voor de wachtlijsters uit 2014, al is hij wel nog iets groter dan voor bijstandsontvangers zonder Wsw-indicatie (61% versus 56% van de baanvinders). Het verschil is echter veel geringer dan in de eerdere periode. Tot slot is een groeiend aandeel baanvinders terechtgekomen in een flexibele, kortdurende baan. Dit laatste vormt een verklaring voor de bevinding dat het aandeel wachtlijsters dat werk en bijstand combineert eveneens is toegenomen.

Al met al duiden deze bevindingen op een verslechtering van de situatie van de wachtlijsters, niet alleen ten opzichte van de eerdere cohorten, maar ook ten opzichte van de andere bijstandsontvangers.

Noten

- 1 Bij de analyses zijn alleen bijstandsgerechtigden onder de pensioenleeftijd betrokken.
- 2 Voor beide groepen (bijstandsontvangers met en zonder Wsw-indicatie) geldt dat zij meerdere keren in de analyse meedoen als zij in meerdere jaren bijstand ontvangen.
- 3 Voor de groep bijstandsontvangers die in december 2014 een Wsw-dienstbetrekking hebben, verandert in principe niets na de invoering van de Participatiewet, althans zolang zij hun baan behouden. Zij blijven daarom verder buiten beschouwing.
- 4 Dit komt vooral door degenen die niet in het eerste navolgende jaar (2014) werk vonden. Doordat zij aan het eind van 2014 nog altijd op de wachtlijst stonden, kregen ze in het tweede navolgende jaar (2015) te maken met de Participatiewet.
- 5 De enige uitzondering betreft de wachtlijsters uit het cohort 2013: het aandeel baanvinders bij de trajectvolgers ligt een fractie lager dan dat bij de niet-trajectvolgers (resp. 23% en 24%).

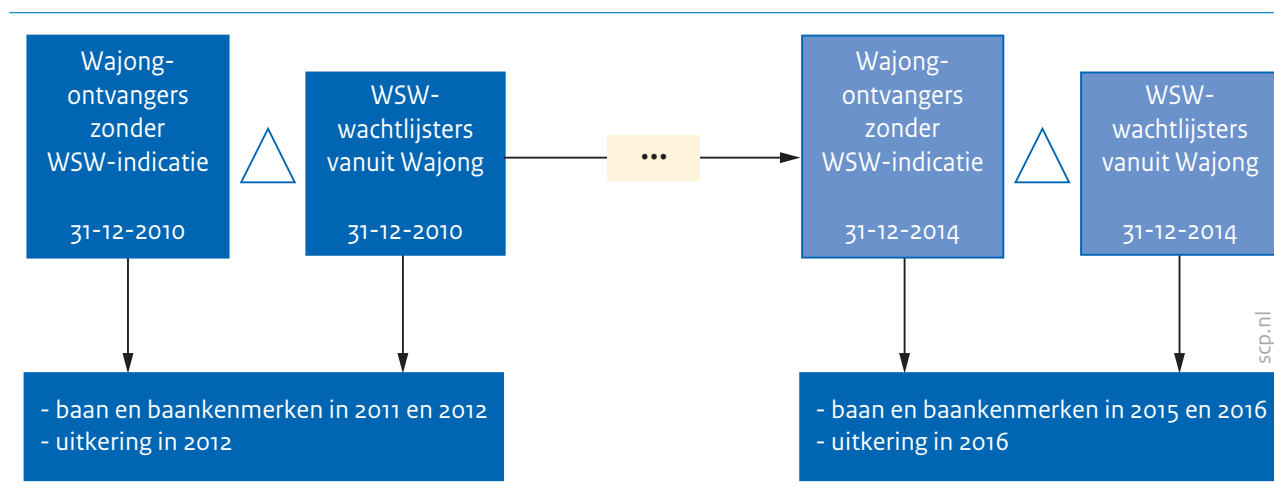
5 Wajongers met en zonder Wsw-indicatie

Naast de wachtlijsters die vanuit de bijstand in de Wsw zijn ingestroomd, is er ook een groep die op het moment van instroom in de Wsw een Wajong-uitkering ontving. De Wajongers die eind 2014 op de wachtlijst stonden, behoren zelf niet tot de doelgroep van de Participatiewet. Bij de voorbereiding van de wet is namelijk besloten deze ‘oude gevallen’ ongemoeid te laten (TK 2013/2014b). Vanaf 2015 is er echter een vergelijkbare groep jonggehandicapten met arbeidsvermogen die geen toegang meer krijgt tot de Wajong, maar in plaats daarvan onder de Participatiewet valt. Om deze reden zijn we toch in deze subgroep wachtlijsters geïnteresseerd.

In dit hoofdstuk vergelijken we hen met de Wajongers zonder Wsw-indicatie, zodat we wederom nader inzicht krijgen in het effect van de invoering van de Participatiewet op de arbeidsparticipatie van wachtlijsters. Net als bij de bijstandsontvangers willen we vooral weten of er sprake is van veranderingen door de tijd heen en nemen we bij de analyse meerdere cohorten (2010-2014) in beschouwing. Figuur 5.1 geeft aan welke aspecten we zullen behandelen.

Figuur 5.1

Groepen en uitkomsten die in dit hoofdstuk onderzocht worden

5.1 Wajongers: Wsw'ers vergeleken met niet-Wsw'ers

Wajong-ontvangers zijn in dezelfde drie categorieën op te delen als bijstandsgerechtigden. Naast degenen zonder Wsw-indicatie zijn dit de Wsw-werknemers en de Wsw-wachtlijsters. De groep Wajongers zonder indicatie voor de Wsw bestaat uit bijna 210.000 personen en is daarmee het grootst. Het aantal Wajongers op de Wsw-wachtlijst is in vergelijking daarmee zeer bescheiden; het gaat slechts om 2500 personen. Voor beide subgroepen van Wajong-ontvangers presenteert tabel 5.1 een aantal achtergrondkenmerken.¹

Tabel 5.1

Kenmerken van Wajongers met en zonder Wsw-indicatie, december 2014 (in procenten)^{a, b}

	Wajong, geen Wsw-indicatie	Wajong, op Wsw-wachtnlijst
geslacht		
man	53,8	65,0
leeftijd		
gemiddeld (in jaren)	33,8	28,1
type huishouden		
thuiswonend kind	24,8	36,6
alleenstaand	25,9	27,5
paar	17,2	17,2
eenoudergezin	3,4	2,6
institutioneel huishouden/overig	28,7	16,1
etnische herkomst		
autochtoon Nederlands	78,4	79,9
niet-westers	14,0	13,8
westers	7,6	6,3
mate van arbeidsbeperking		
≤ 40%	5,6	6,6
41-79%	5,5	2,3
≥ 80%	88,9	91,1
gemiddelde duur in Wajong (in jaren)	12,8	6,9
AWBZ-indicatie (2009-2014) ^a	64,7	67,2
bovengemiddelde ggZ-uitgaven (2009-2014) ^b	14,3	13,8
N	209.661	2.497

a De aanwezigheid van een AWBZ-indicatie geeft, ook voor mensen zonder Wsw-indicatie, aan dat de persoon langdurige gezondheidsbeperkingen heeft. Deze informatie is beschikbaar vanaf 2009.

b Dit betreft mensen die in een jaar hogere ggZ-kosten hebben dan de gemiddelde ggZ-zorggebruiker. Het gaat om kortdurende zorg die onder de Zorgverzekeringswet (zvw) valt; langdurige zorg valt onder de AWBZ.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

De Wajongers op de Wsw-wachtnlijst wijken in een aantal opzichten af van degenen zonder Wsw-indicatie. Binnen de eerste groep is er sprake van een groter aandeel mannen, en ook valt op dat ze gemiddeld bijna 6 jaar jonger zijn dan de niet-geïndiceerden. Hun jongere leeftijd is wellicht de reden dat ze ook relatief kort in de uitkering zitten en vaker een thuiswonend kind zijn.

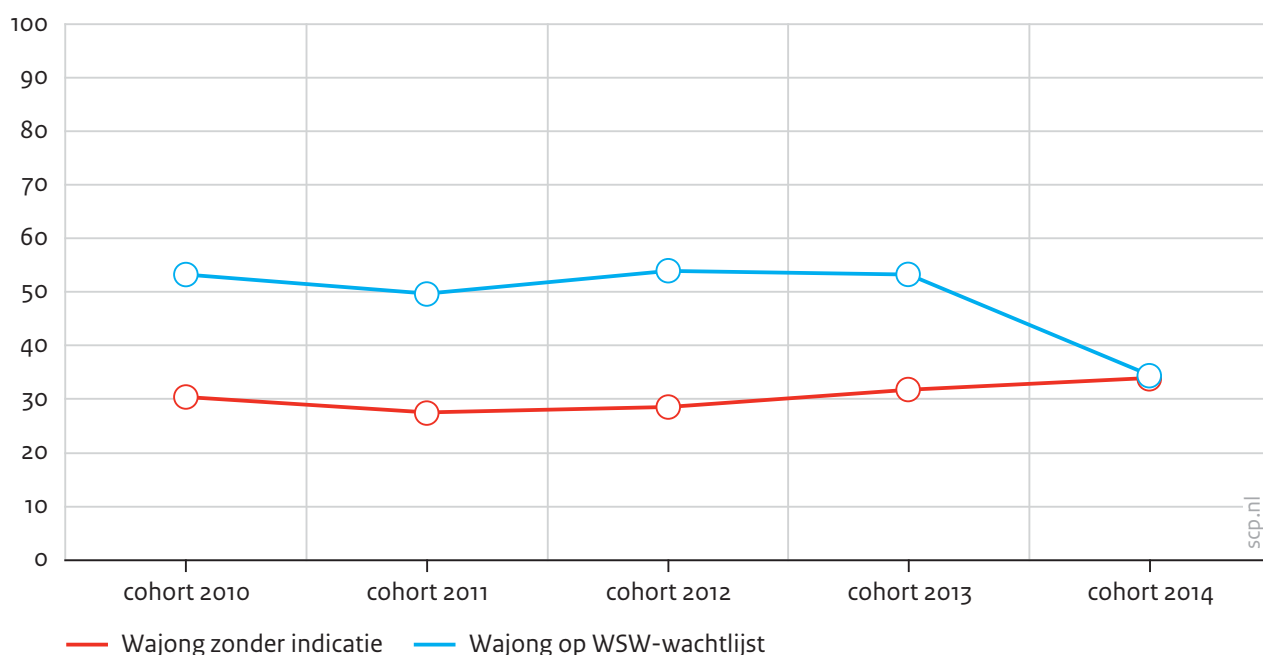
Alle hiernavolgende resultaten zijn gecorrigeerd voor deze verschillen in achtergrondkenmerken. Net als in hoofdstuk 4 is bovendien een matchingprocedure toegepast, waardoor het aantal Wajongers zonder Wsw-indicatie meer in balans is met het aantal op de Wsw-wachtlIJst (zie bijlage G voor een toelichting op de procedure).

5.2 Baankansen na correctie voor verschillen tussen groepen

Wajongers die aan het eind van het jaar op de Wsw-wachtlIJst staan, hebben over het algemeen een grotere kans om in de navolgende twee jaar een baan te vinden dan Wajongers zonder Wsw-indicatie. Voor het cohort 2014 is die kans echter veel kleiner dan voor de eerdere cohorten: waar het aandeel baanvinders onder de wachtlIJsters aanvankelijk minimaal 50% bedraagt, gaat het in het cohort 2014 om nog maar 35% (figuur 5.2). Bij de niet-geïndiceerde Wajongers is er juist sprake van een licht stijgende trend, die ook in het cohort 2014 doorzet. De kans op werk binnen deze subgroep ligt daarmee in dezelfde orde van grootte als die onder de wachtlIJsters (zie tabel H5.2 in bijlage H voor de schattingsresultaten).

Figuur 5.2

Kans op een baan in de navolgende twee jaren, Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Kenmerken van de baanvinders

Wajong-ontvangers die in 2010-2013 op de Wsw-wachtnlijst staan, hebben een anderhalf tot twee keer zo grote kans op werk als Wajong-ontvangers zonder Wsw-indicatie, zo bleek uit figuur 5.2. In het cohort 2014 is het aandeel baanvinders onder de wachtnlijsters echter zodanig verminderd dat er nauwelijks meer een verschil is met de ‘klassieke’ Wajongers.

De kans op werk hangt mede af van conjuncturele omstandigheden en achtergrondkenmerken van de Wajongers (zie tabel B5 in bijlage B). Wajongers van het mannelijk geslacht komen duidelijk vaker aan werk in de twee navolgende jaren dan vrouwen. Een gevorderde leeftijd vermindert de kans op werk echter sterk: voor een 55-plusser bedraagt die net een vijfde van de kans voor een jongere tot 25 jaar. Nederlanders met een migratieachtergrond zijn in het nadeel ten opzichte van autochtone Nederlanders. Tot slot maakt de duur van het Wajong-verleden niet uit, maar zijn mensen die langdurige zorg nodig hebben of een psychische beperking hebben, wel relatief ongunstig af als het om hun baankansen gaat.

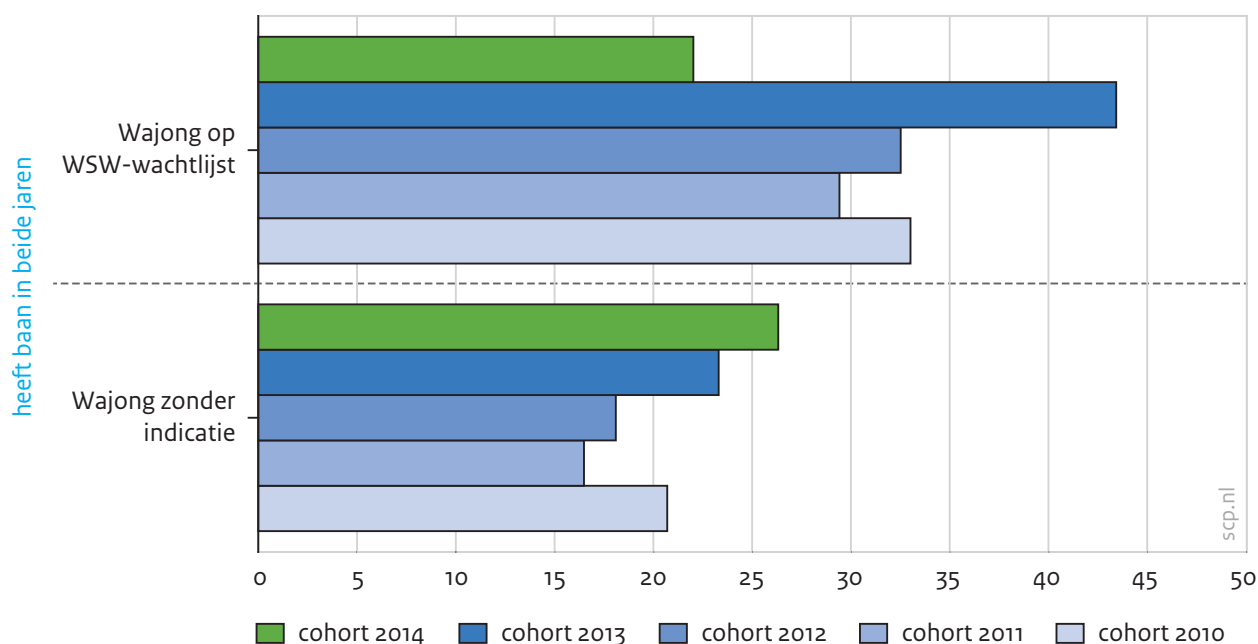
5.3 Kenmerken van de gevonden baan: duurzaamheid

Net als de eerder besproken bijstandsgerechtigden blijken ook Wajongers op de Wsw-wachtnlijst een veel kleinere kans op een baan te hebben als zij deel uitmaken van het cohort 2014. Figuur 5.2 liet zien dat die kans met ruim een derde is afgenomen vergeleken met degenen in het cohort 2010 (van 53% naar 35%). Ook de kans op duurzaam werk is relatief klein voor de wachtnlijsters uit 2014. Terwijl van hun voorgangers uit de cohorten 2010-2013 ten minste zo’n 30% in beide navolgende jaren werk had, bedraagt dit aandeel bij de wachtnlijsters uit 2014 minder dan een kwart (zie figuur 5.3).

Onder de Wajongers zonder Wsw-indicatie is een omgekeerde trend zichtbaar. Binnen deze groep ligt het aandeel duurzame baanvinders in de periode 2010-2013 aanzienlijk lager dan onder de Wsw-wachtnlijsters. Na 2010 is dit aandeel echter jaarlijks gegroeid, ook in het cohort 2014. De groep zonder indicatie is de wachtnlijsters inmiddels voorbijgestreefd wat betreft het aandeel met duurzaam werk (zie tabel H5.3 in bijlage H voor de schattingsresultaten).

Figuur 5.3

Kans op duurzaam werk, Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014
(in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

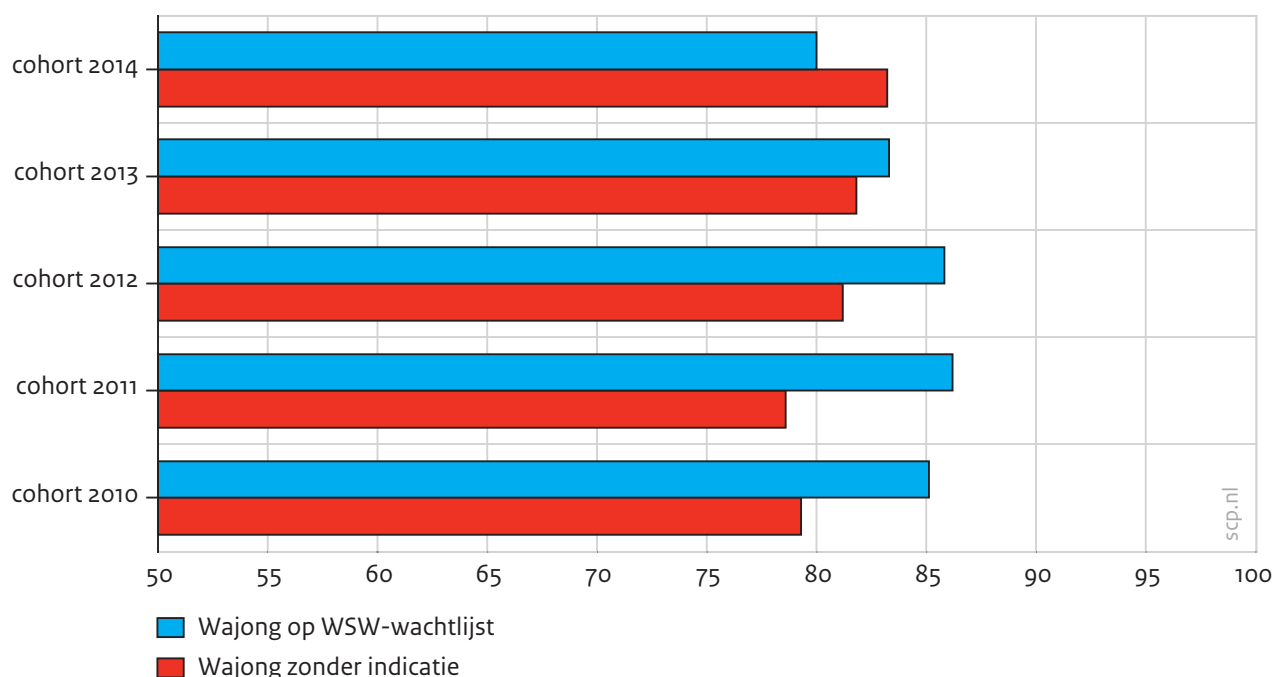
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Van de Wajongers zonder Wsw-indicatie die in het eerste navolgende jaar werk hebben gevonden, heeft het merendeel ook in het tweede jaar een baan. Dit aandeel neemt bovendien toe: in de cohorten 2010 en 2011 was 79% van de baanvinders ook in het tweede jaar aan het werk, in het cohort 2014 is er een (voorlopige) piek van 83% (zie figuur 5.4; zie ook tabel H5.4 in bijlage H).

Bij de Wajongers die op de Wsw-wachtlIJst staan, is een omgekeerde trend zichtbaar. Hier ligt het percentage baanvinders dat ook in het tweede jaar werkt, aanvankelijk op 85% à 86%. Daarna daalt dit aandeel echter, eerst naar 83% (cohort 2013) en vervolgens verder naar 80% (cohort 2014).

Figuur 5.4

Aandeel baanvinders dat ook het jaar erna nog werkt, Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

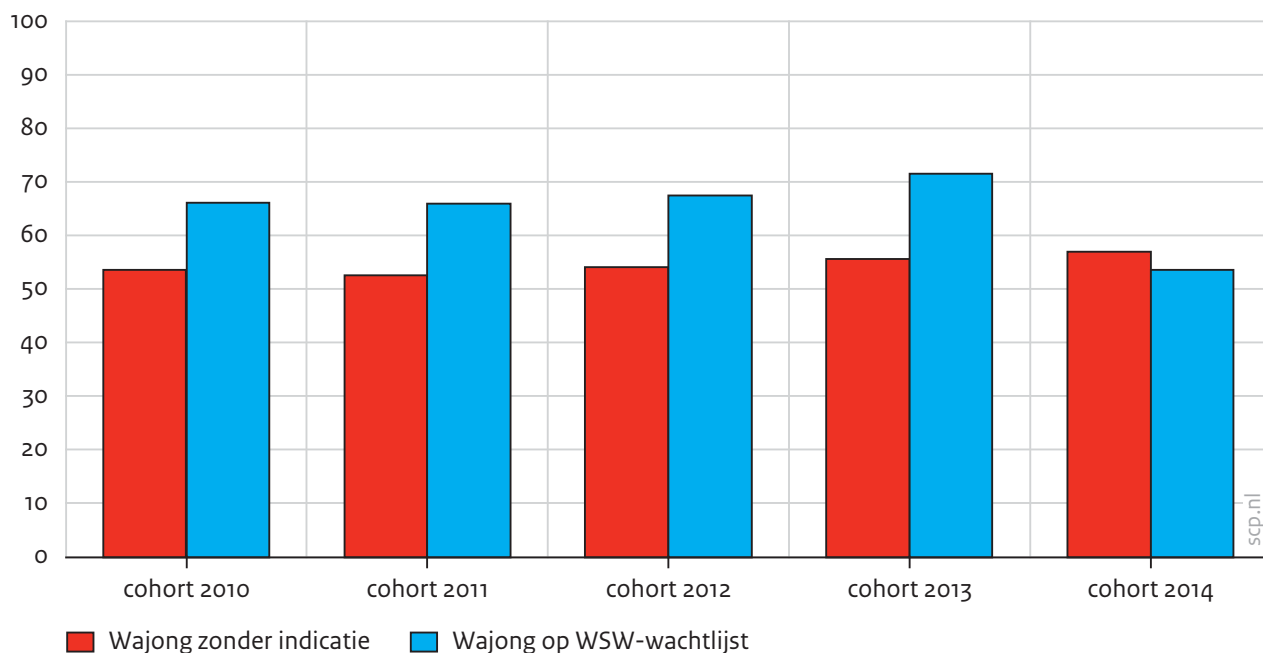
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Zoals we ook eerder al aangaven is er strikt genomen pas sprake van een duurzame baan indien het werk een onafgebroken duur heeft van een jaar of langer. Bij de Wajongers zonder Wsw-indicatie is het aandeel met een dergelijke baan in de afgelopen periode licht toegenomen: binnen de cohorten 2010 en 2011 ging het om 53% à 54%, in het cohort 2014 was dit gegroeid naar 57% (zie figuur 5.5; zie ook tabel H5.5 in bijlage H). Tegelijkertijd is het aandeel met een baan die tussen de zes maanden en een jaar duurt iets gedaald, van 19% naar 16%. De overige Wajongers zonder indicatie hebben een kortdurende baan van minder dan zes maanden. Dit betreft rond de 28% van deze groep, ongeacht het cohort waar toe men behoort (niet in figuur).

Voor de Wajongers op de Wsw-wachtlIJst is dit anders, vooral in het geval van de cohorten 2013 en 2014. Vooruitlopend op de invoering van de Participatiewet zien we in het cohort 2013 een toename van het aandeel mensen dat in de navolgende periode een duurzame (Wsw-)baan vindt. Van alle baanvinders in dit cohort ging 72% aan de slag in een baan van ten minste een jaar. In het cohort 2014 is dit aandeel echter weer flink gekrompen, naar 54% van de baanvinders. Binnen dat cohort groeide daarentegen het aandeel werkenden in kortdurende of in middellange banen (niet in figuur).

Figuur 5.5

Langer dan een jaar werkzaam zonder onderbreking, baan gevonden in het eerste navolgende jaar, Wajongers zonder Wsw-indicatie of op Wsw-wachtnlijst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

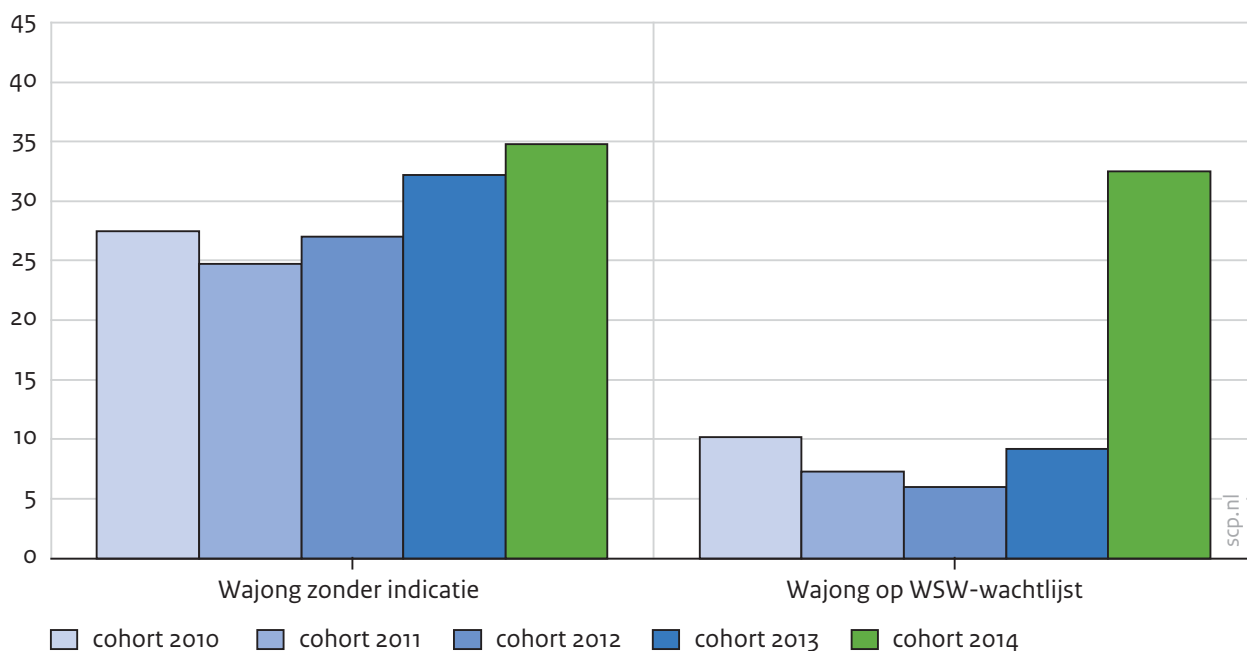
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

5.4 Kenmerken van de gevonden baan: soort baan

Net als we eerder zagen bij de bijstandsonvangers op de Wsw-wachtnlijst, blijken ook de Wajongers die aan het eind van 2014 op de Wsw-wachtnlijst staan relatief vaak terecht te komen in een baan als oproep- of uitzendkracht of als stagiair. Het aandeel baanvinders met flexibel werk bedraagt in dit cohort meer dan 30%, terwijl dat in de voorgaande cohorten op hooguit 10% bleef steken (zie figuur 5.6). Het aandeel flexwerkers onder de wachtnlijsters is daarmee op vrijwel hetzelfde niveau gekomen als dat onder de Wajongers zonder Wsw-indicatie (zie tabel H5.6 in bijlage H voor de schattingsresultaten).

Figuur 5.6

Flexibel werk, baanvinders onder Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

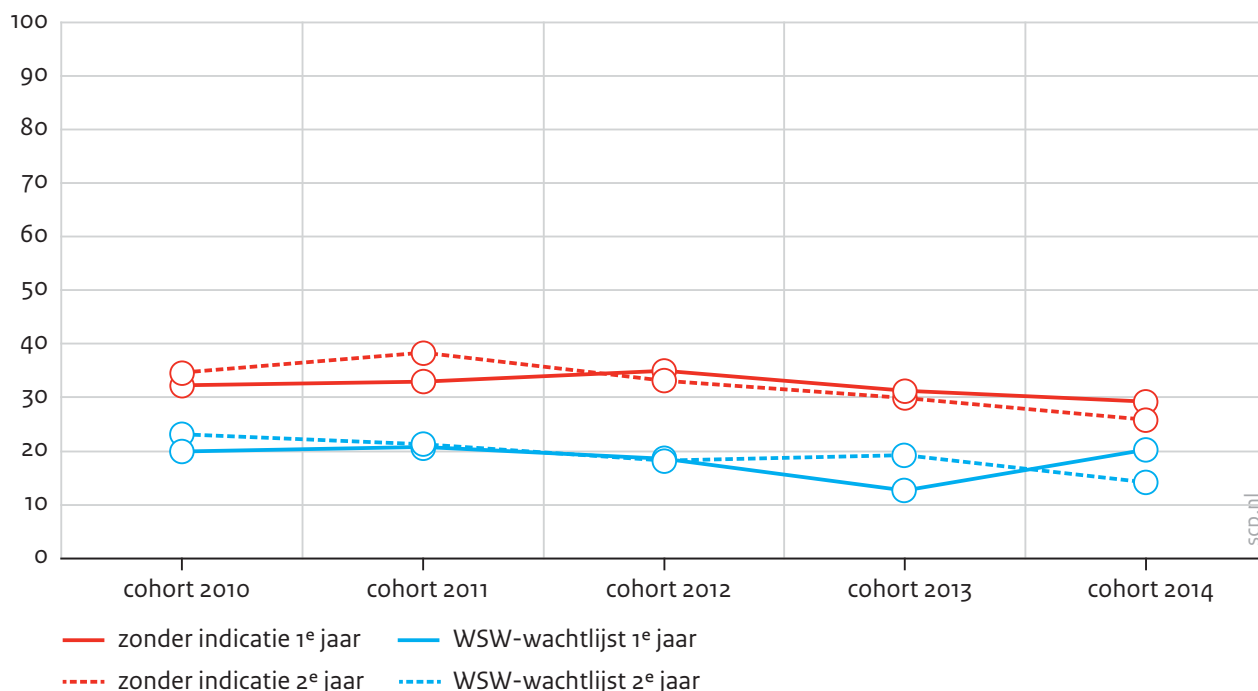
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Het vinden van een baan met een contract voor onbepaalde tijd is voor Wajongers op de Wsw-wachtlIJst lastiger dan voor 'klassieke' Wajongers zonder Wsw-indicatie. Van de baanvinders in deze laatste categorie weet rond de 30% een vast contract te bemachtigen (figuur 5.7, rode lijnen), terwijl dat hooguit 20% van de baanvinders onder de wachtlijsters lukt (blauwe lijnen). In beide groepen is het aandeel vastebaanvinders sinds het cohort 2010 per saldo licht geslonken (zie tabel H5.7 in bijlage H voor de schattingsresultaten).

Figuur 5.7

Contract voor onbepaalde tijd, baanvinders onder Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtnlijst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

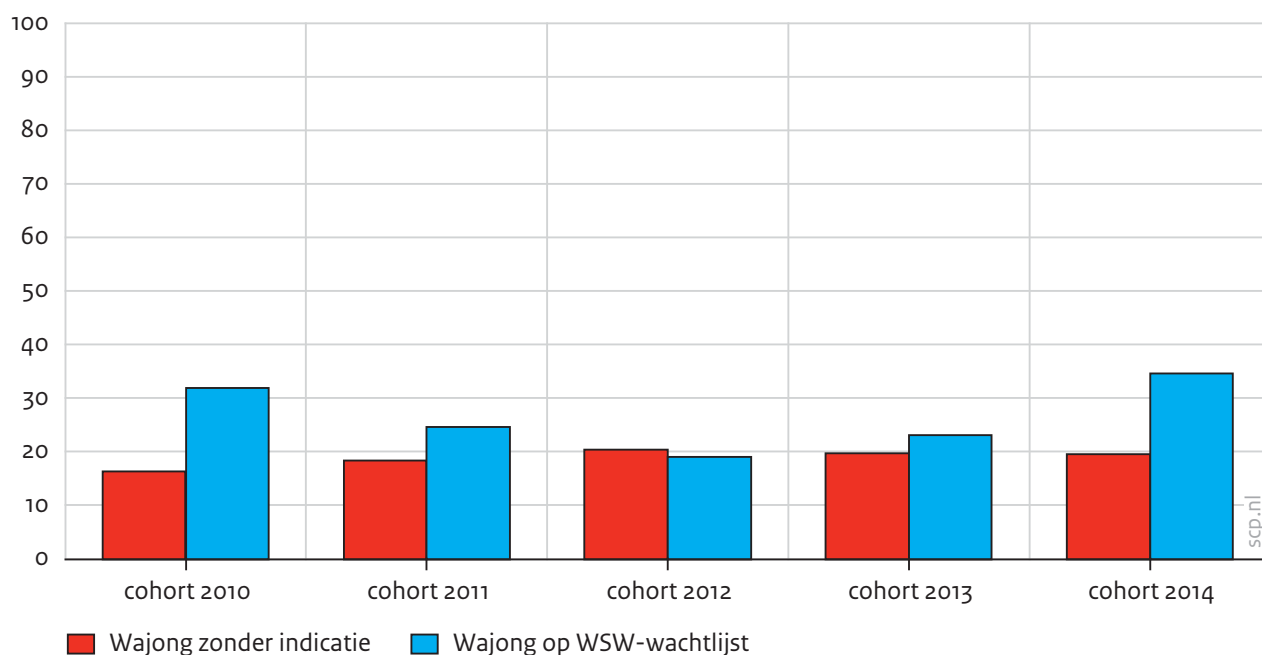
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

5.5 Wajongers met en zonder Wsw-indicatie in re-integratietrajecten

Tussen de 15% en 20% van de niet-geïndiceerde Wajongers krijgt een re-integratietraject aangeboden, een aandeel dat vanaf 2010 min of meer gelijk is gebleven (figuur 5.8). Voor de Wajongers op de Wsw-wachtnlijst is het patroon minder stabiel: bij het cohort 2010 ging het om ruim 30%, waarna het aandeel in enkele jaren terugliep naar nog geen 20%. Vervolgens was er echter weer sprake van een stijging. In het cohort 2014 bedraagt het aandeel wachtnlijsters met een re-integratietraject daardoor wederom ruim 30% (zie tabel H5.8 in bijlage H voor de schattingsresultaten).

Figuur 5.8

Re-integratietrajectvolgers in de twee navolgende jaren, Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

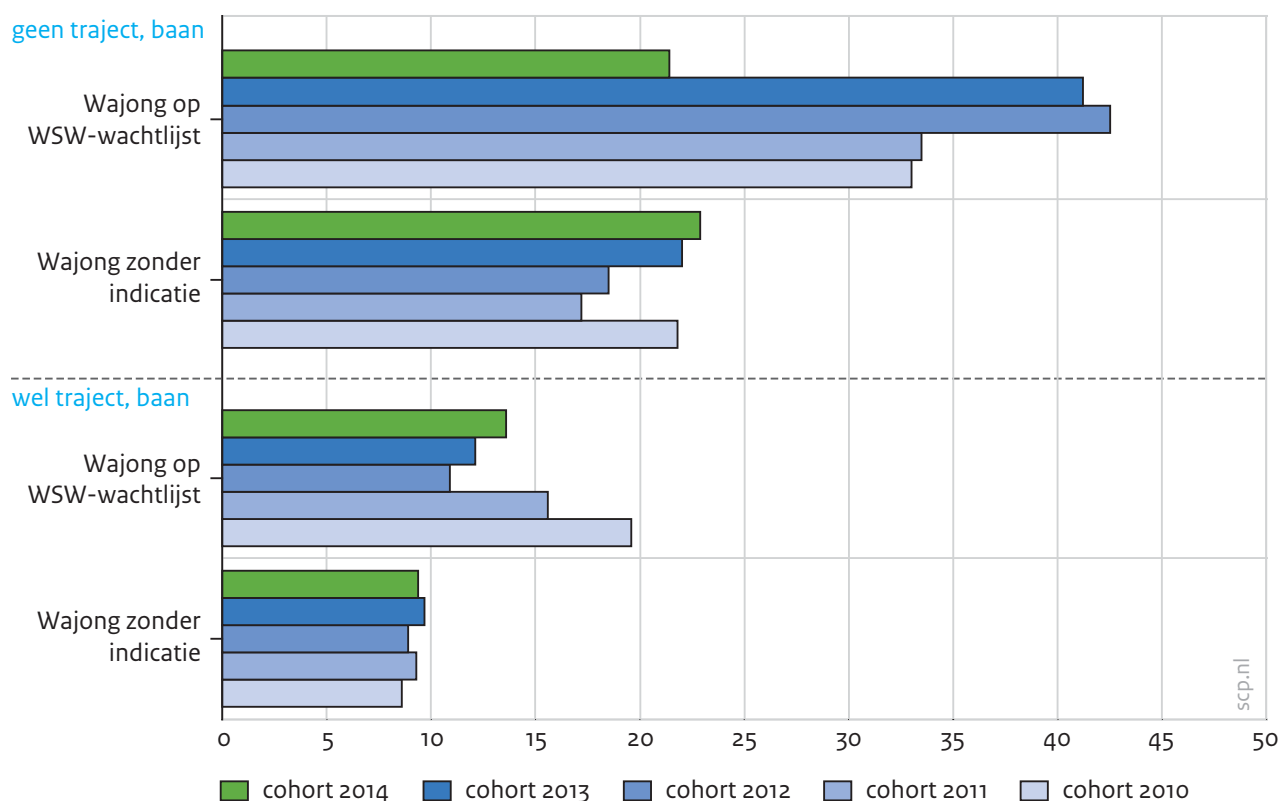
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Wajongers op de Wsw-wachtlIJst hebben een grotere kans om aan een baan te komen dan niet-geïndiceerde Wajongers. Dit geldt voor de trajectvolgers, maar nog veel meer voor degenen die geen re-integratietraject hebben gevolgd. De niet-trajectvolgers die wel een baan hebben, vormen 30% tot 40% van de wachtlijsters, tegenover ongeveer 20% van de groep Wajongers zonder indicatie.² Alleen in het cohort 2014 ligt dit anders: daar is het aandeel niet-trajectvolgers met een baan onder de wachtlijsters teruggezakt tot 21%, waarmee ze net onder degenen zonder indicatie uitkomen (23%, zie figuur 5.9).

Figuur 5.9

Baanvinders onder wel- en niet-volgers van een re-integratietraject in de navolgende twee jaren, Wajongers zonder Wsw-indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

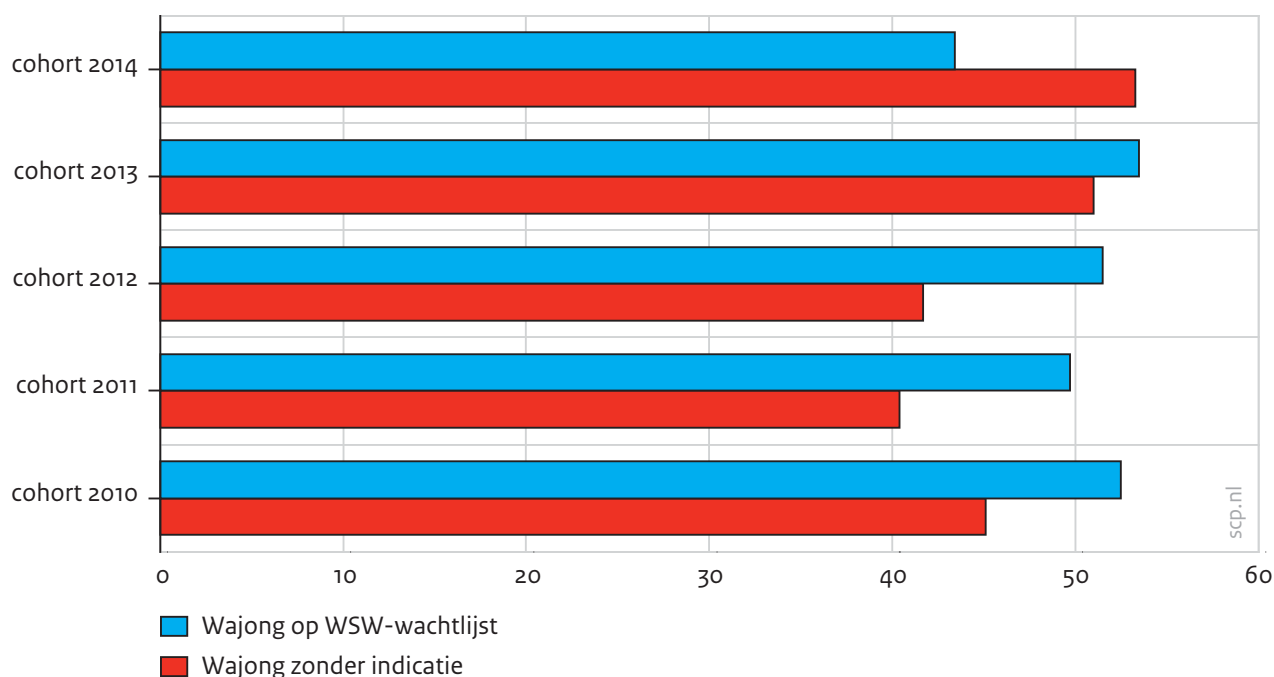
a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

Wanneer we alleen de volgers van re-integratietrajecten in beschouwing nemen, dan lijkt het erop dat Wajongers op de Wsw-wachtlIJst over het algemeen wat meer kans op werk hebben dan Wajongers zonder indicatie. Van de cohorten 2010-2012 heeft minimaal de helft van de trajectvolgers op de wachtlIJst een baan gevonden in de navolgende twee jaar, tegenover 40% tot 45% van de trajectvolgers zonder Wsw-indicatie. Ook in het cohort 2013 ligt het aandeel baanvinders nog wat hoger onder de trajectvolgers op de wachtlIJst, al komen de niet-geïndiceerde Wajongers er dicht bij in de buurt. In het cohort 2014 is de voorsprong van de wachtlIJsters definitief omgeslagen in een achterstand: de kans op een baan is voor hen met 10 procentpunten afgenomen naar minder dan 45%, terwijl het bij de niet-geïndiceerden juist verder is gestegen, naar bijna 55% (figuur 5.10; zie ook tabel H5.10 in bijlage H).

Figuur 5.10

Kans op een baan in de komende twee jaren voor re-integratietrajectvolgers, Wajongers zonder indicatie of op de Wsw-wachtlIJst, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

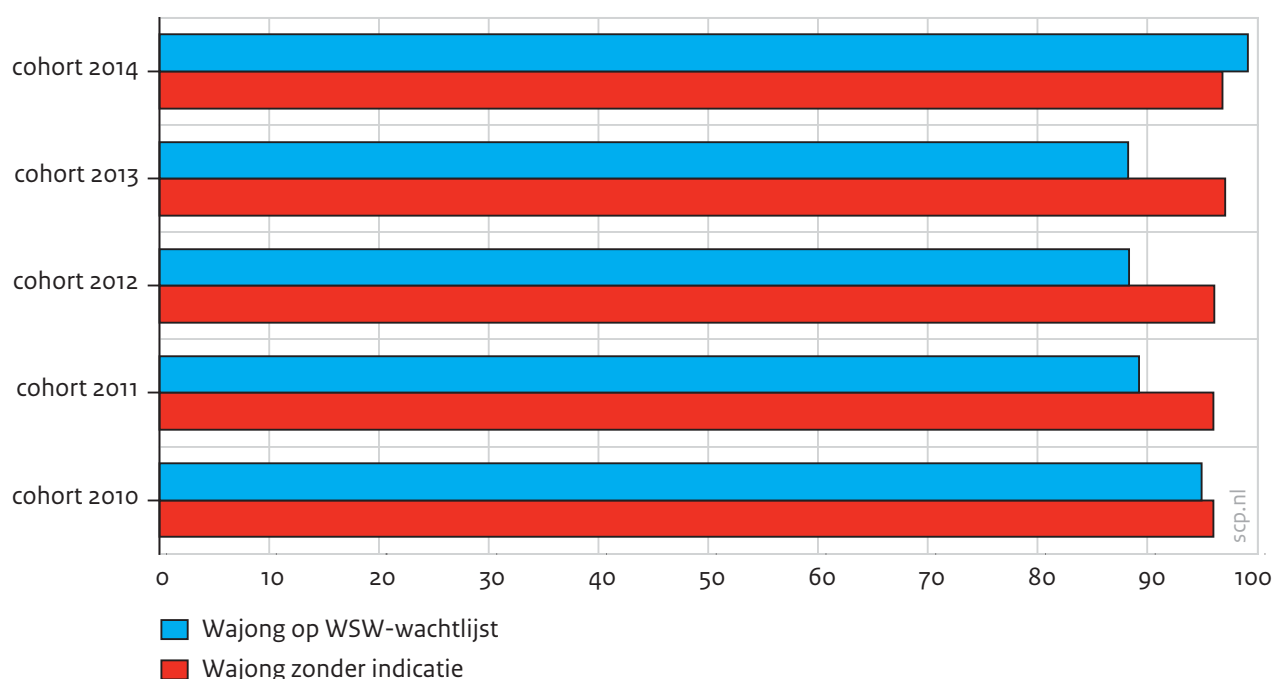
Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

5.6 Uitkeringsafhankelijkheid na het vinden van een baan

Veruit de meeste Wajong-ontvangers zonder Wsw-indicatie blijven ook na het vinden van een baan nog (deels) afhankelijk van een uitkering: meer dan 95% van de niet-geïndiceerde Wajongers combineert het gevonden werk met – vermoedelijk nog altijd – de Wajong (figuur 5.11). Ook de baanvinders onder de Wajongers op de Wsw-wachtlIJst blijven in grote meerderheid een uitkering ontvangen. Wel is die meerderheid wat bescheidener: in de cohorten 2011-2013 gaat het om 88% van de groep. In het cohort 2014 is echter sprake van een forse toename en blijken vrijwel alle baanhebbers (99%) tevens een uitkering te ontvangen (zie tabel H5.11 in bijlage H voor de schattingsresultaten). Het hoge aandeel uitkeringsontvangers onder de werkenden heeft wellicht te maken met hun verminderde verdien capaciteit, zodat hun loon moet worden aangevuld. Dit geldt voor beide groepen Wajongers, ongeacht of zij een Wsw-indicatie hebben of niet. Een mogelijke verklaring voor de toename in uitkeringsafhankelijkheid onder de werkenden met een Wsw-indicatie uit 2014 is dat deze baanvinders vaker dan die uit de eerdere cohorten in flexibel werk terecht zijn komen, zoals figuur 5.6 liet zien.⁴

Figuur 5.11

Uitkeringsafhankelijkheid in het tweede jaar voor mensen die in beide navolgende jaren een baan hebben, Wajongers met en zonder Wsw-indicatie, 2010-2014 (in procenten)^a

a Gecorrigeerd voor verschillen in achtergrondkenmerken en conjunctuurontwikkelingen.

Bron: CBS Microdata, SCP-bewerking

5.7 Conclusie: Wajongers op Wsw-wachtlIJst hebben minder goede arbeidsmarktpositie na 2014

Vergelijking van de Wajongers op de Wsw-wachtlIJst met de Wajongers zonder Wsw-indicatie maakt duidelijk dat de eerste groep aanvankelijk betere kansen op de arbeidsmarkt heeft dan de tweede groep. Dit verandert voor het cohort dat eind 2014 op de wachtlIJst staat: daar daalt het aandeel baanvinders, evenals het aandeel dat een duurzame baan vindt. Daarentegen neemt het aandeel met een korte of middellange baan toe, evenals het aandeel met flexibel werk. Ondanks deze achteruitgang in arbeidskansen staan na 2014 de wachtlIJst-Wajongers er niet heel veel slechter voor dan de Wajongers zonder Wsw-indicatie. Alleen in termen van duurzaam werk nemen ze een duidelijke achterstandspositie in. Vergeleken met de Wajongers zonder indicatie kennen de Wajongers op de wachtlIJst nu een lager aandeel duurzamebaanvinders, terwijl dat in de periode 2010-2013 een gelijk of hoger aandeel was. Het totale aandeel baanvinders onder de wachtlIJsters is echter ongeveer gelijk aan dat onder de niet-geïndiceerden, terwijl het aandeel mensen dat een re-integratietraject volgt flink hoger ligt.

Noten

- 1 Voor de groep Wajongers die in december 2014 een Wsw-dienstbetrekking hebben, verandert er in principe niets na de invoering van de Participatiewet, althans zolang zij hun baan behouden. Zij blijven daarom verder buiten beschouwing.
- 2 Zoals ook in de eerdere hoofdstukken is aangegeven, doen we in dit onderzoek geen uitspraken over de effectiviteit van re-integratietrajecten. We gaan slechts na of de aandelen baanvinders onder wel- en niet-trajectvolgers van elkaar verschillen.
- 3 Een andere mogelijkheid is dat men formeel wel Wajong-gerechtigd is, maar dat de uitkering op nul is gezet. Er is echter geen reden te veronderstellen dat het aantal nul-uitkeringen is toegenomen sinds de invoering van de Participatiewet. Dit verklaart dus niet de stijging van het aantal uitkeringsontvangers onder de Wajongers van eind 2014 met een indicatie.

Summary and conclusions

From sheltered employment to Participation Act

How have people on the waiting list for sheltered employment fared?

Although the number of people in work in the Netherlands has recovered strongly since the economic recession in 2008-2013, there is also a large group of people who fail to find work. The government's avowed aim is an inclusive society, in which everyone has an opportunity to participate. This means that people with a work-limiting disability should also participate in the labour process as far as possible, preferably with a mainstream employer. One of the instruments developed to achieve this aim is the Participation Act (*Participatiewet*). The Act is aimed at everyone who has some capacity to work but who, due to a work-limiting disability or other reason, needs support in finding employment. The Act sets out the frameworks for this support, while local authorities have the freedom to determine how they wish to guide these people into work and which instruments they deploy to this end. The Netherlands Institute for Social Research (SCP) was asked to evaluate the effectiveness of the Participation Act and in doing so to devote attention to the different groups covered by the Act.

This report focuses on people who fall into the target group of the Sheltered Employment Act (*Wet sociale werkvoorziening* - *Wsw*) and the consequences of the Participation Act for them. By 'target group of the Sheltered Employment Act' we mean people with physical, intellectual or mental disabilities who prior to the implementation of the Participation Act were able to find adapted employment in sheltered working environments. The implementation of the Participation Act blocked access to sheltered employment under the *Wsw* for new entrants, restricting access to those already in a 'Wsw job'. Those who were on the waiting list for a *Wsw* job at the end of December 2014 lost their referral to this type of employment when the Participation Act came into force. This affected more than 11,000 people, who now fall into the target group for the Participation Act. They are eligible for financial and other support from the local authority (or from the Employee Insurance Administration Agency [UWV] if they are receiving young person's disability benefit [Wajong benefit]) in finding work with a mainstream employer or a local authority-sponsored sheltered workplace.

S.1 Research question and approach

In this study we explore the impact of the Participation Act on the *Wsw* target group in terms of employment chances and benefit dependency. This report covers the first two years after the introduction of the Participation Act (2015 and 2016); the final report (to be published in 2019) will include data for later years. In the final report, we also look at the impact on other groups (recipients of Wajong benefit, recipients of 'classic' social assis-

tance benefit and people not entitled to social assistance benefit). And we then also consider other aspects of the Participation Act, such as the policy theory underlying the Act and the relationship between the ‘strictness’ of local authority policy regarding the obligation to work of people who fall under the Act on the one hand, and the employment chances of these people on the other. As stated, this interim report looks only at the employment chances of people in the Wsw target group in the first two years following the implementation of the Participation Act.

Ideally, we would monitor people who would have been eligible for sheltered employment under the Wsw if the Participation Act had not been implemented, but who were barred access following its implementation, and examine how their employment chances and benefit dependency have developed since 2015. In practice, however, it is no longer easy to identify this group since the ending of the system of Wsw referrals, which formerly set this group apart. What we can do is monitor people who had a Wsw referral and were on the waiting list for a placement immediately before the introduction of the Participation Act. This study shows that they have similar background characteristics to people who became eligible for sheltered employment under the Wsw from 2010 onwards; they can therefore be regarded as a proxy for the later cohorts of people with a work-limiting disability who would previously have been eligible for a Wsw referral. Investigating the consequences of the introduction of the Participation Act for this group provides information on how the Act is working. To do this we compared the employment chances and benefit dependency of people who were at the end of 2014 on the Wsw waiting list and lost their entitlement to this form of sheltered employment on the introduction of the Participation Act, to the employment chances and benefit dependency of three other groups:

- 1 people who were in Wsw sheltered employment at the end of 2014: the ‘Wsw workers’;
- 2 people who were on the Wsw waiting list at the end of earlier years (2010-2013);
- 3 people who were receiving the same benefit as those on the waiting list but who did not have a Wsw referral (trends since 2010).

1. The comparison with the ‘Wsw workers’ (group 1) provides a general picture of the trend in the employment chances and benefit dependency of people with a disability who were barred access to sheltered employment and whose Wsw referral was converted into an entry in the ‘target group register’. This development is viewed against the backdrop of the employment chances and benefit dependency of people who were already in Wsw sheltered employment when the Participation Act came into force.

2. The comparison with earlier cohorts of people on the Wsw waiting list (group 2) is an impact measurement. We investigated to what extent people who were on the Wsw waiting list at the end of 2014 differ in terms of their chance of finding work in the two subsequent years (in which they moved from the Wsw to the Participation Act) from people who were on the Wsw waiting list at the end of 2010, 2011, 2012 or 2013 and were not affected by the Participation Act.

In making this comparison we corrected for differences in the composition of the groups and for economic developments. This gave us reasonable assurance that the findings were not due to factors such as changes in the age profile or in the employment rate. Any differences in trends in employment chances and benefit dependency between people on the waiting list in 2014 and those on the waiting lists in earlier years therefore suggest a 'Participation Act effect'.

3. The comparison with group 3 is also an impact measurement. It focuses on people who were on social assistance benefits when they moved on to the waiting list and on those who were receiving young person's disability benefit (Wajong benefit). We compare social assistance benefit claimants who were on the Wsw waiting list with comparable social assistance benefit claimants who were not. We draw the same comparison for recipients of Wajong benefit, between those who were and were not on the Wsw waiting list. In both cases, we look at the differences in the employment chances of the two groups and at any changes in those differences over time. By comparing the trend for the different waiting list cohorts with the trend for the cohorts of benefit claimants not on the waiting list, we are able to see whether there is a trend break among those on the waiting list which does not occur among those without a Wsw referral. Such a trend break in employment chances after introduction of the Participation Act would again suggest a 'Participation Act effect'. In making these calculations, we again corrected for variation in the development of the composition of the groups and for macroeconomic developments.

S.2 Findings

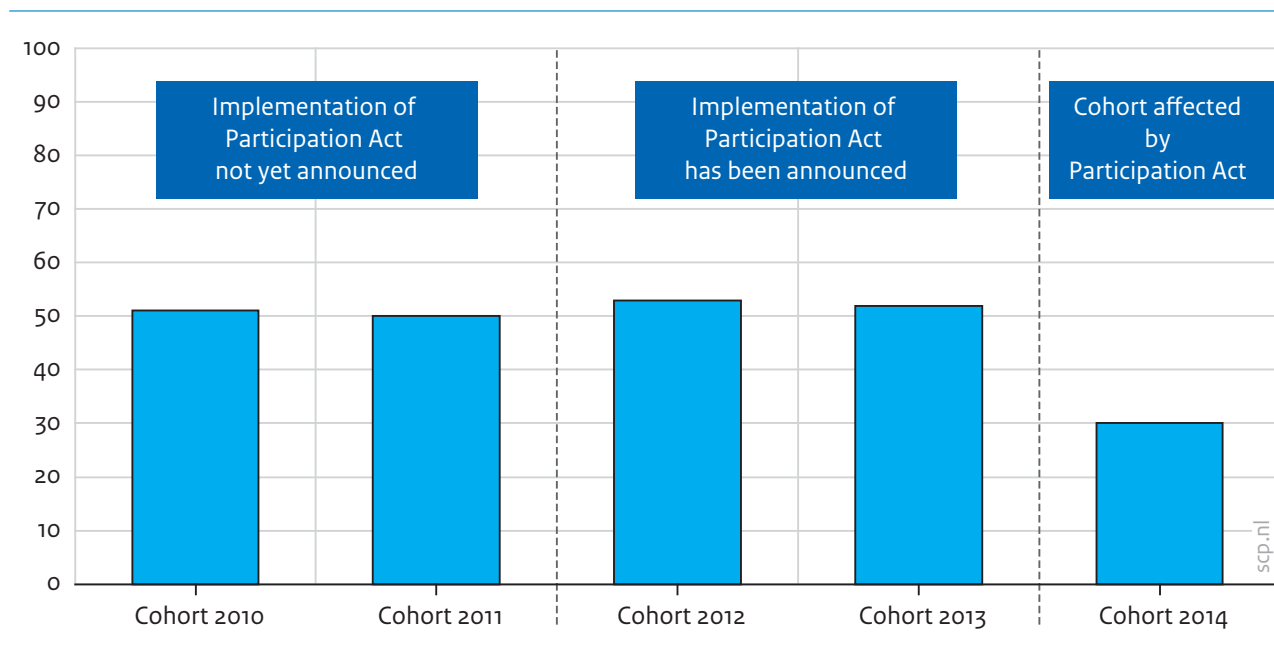
Chance of finding (permanent) employment

Comparison with Wsw workers is effectively a comparison with people in a relatively privileged position. A Wsw sheltered employment placement is generally permanent, with a salary that is at least equal to the minimum wage and on terms of employment that are set out in a specific Collective Labour Agreement. This is reflected in the data, which show that 90-95% of people who were in Wsw sheltered employment at the end of 2014 were still working a year later. Of those who were on the Wsw waiting list at the end of 2014, 17% found a job during the following year. This increased slightly in the second year, to 21%.

The second calculation, which compared people on the Wsw waiting list in December 2014 with comparable cohorts from earlier years, shows that losing the Wsw referral greatly reduces the chance of finding work: the chance of finding a job in the subsequent two years falls from 51% for those on the waiting list in 2010 to 30% for those on the 2014 waiting list (see figure S.1). Almost a third (32%) of this latter group ended up in temporary or on-call work. Men, young people aged up to 25 and Dutch natives have the best chance of finding work; those aged over 55, people with a migration background and people with mental disabilities have a relatively low chance.

Figure S.1

Chance of finding work in first and/or second following year, people on Wsw sheltered employment waiting list, 2010-2014 (in adjusted percentages)

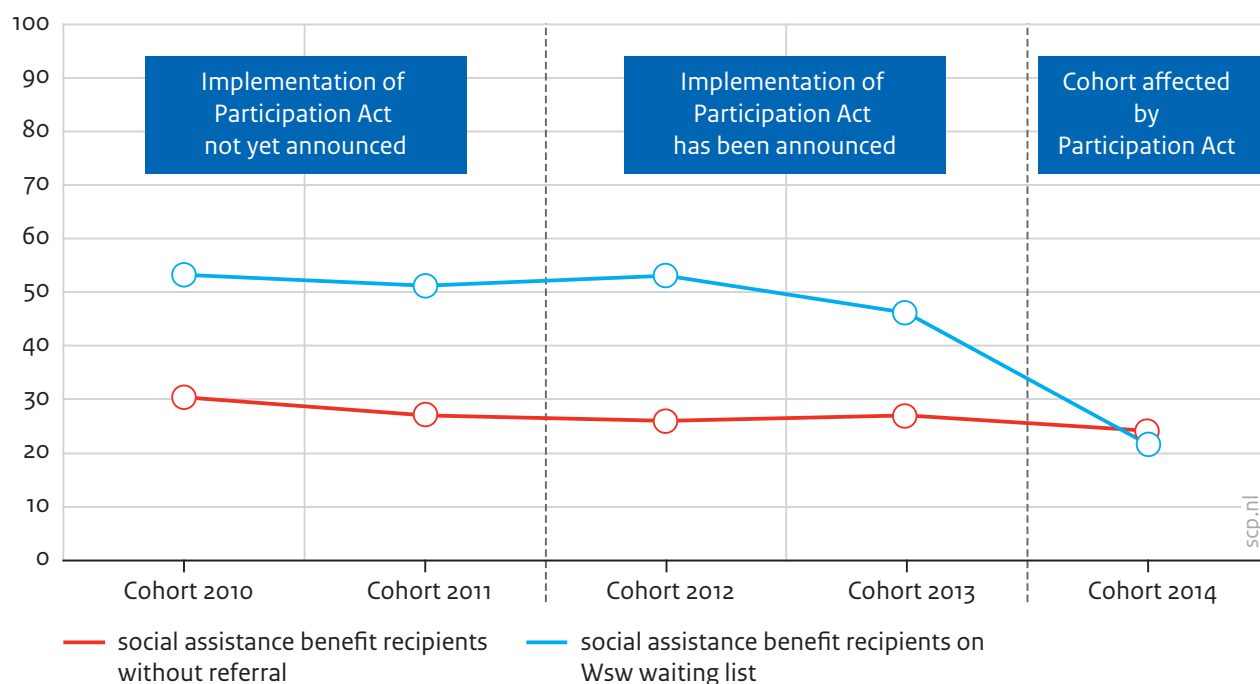
It is not just the chance of finding work that is substantially smaller for the 2014 cohort, but also the chance of retaining that work. The share of jobs lasting at least one year initially rises sharply, from 65% in the 2010 cohort to 77% in the 2013 cohort. This is probably because sheltered employment providers, in the run-up to the introduction of the Participation Act, were keen to help those who had found Wsw placements to retain their jobs. However, the share of long-term placements in the 2014 cohort is well below the old level, at just 51% of jobs found.

Employment chances of social assistance benefit recipients on the waiting list

More than half those on the Wsw waiting list were in receipt of social assistance benefit on joining the list. The third calculation we used to determine the effects of the Participation Act involved comparing the employment chances of benefit recipients on the Wsw waiting list, i.e. with a Wsw referral, with those of benefit recipients without such a referral. This comparison shows that the chance of finding work is lower for people with a Wsw referral after the introduction of the Participation Act than it is for those without a referral (22% versus 24%). By contrast, before the introduction of the Act the employment chances of benefit recipients with a Wsw referral were substantially higher than those of people without a referral (around 50% versus just under 30%). The better employment chances of the earlier waiting list cohorts is thus reversed after 2014 and is now two percentage points lower than that of those without a referral (see figure S.2). The fact that all those on the waiting list were entered in the target group register and, like the recipients of Wajong benefit, were given precedence for job placement under the 'jobs contract' with the government was not enough to counter this decline in employment chances.

Figure S.2

Chance of finding work in first and/or second following year, social assistance benefit recipients with and without referral to Wsw sheltered employment, 2010-2014 (in adjusted percentages)

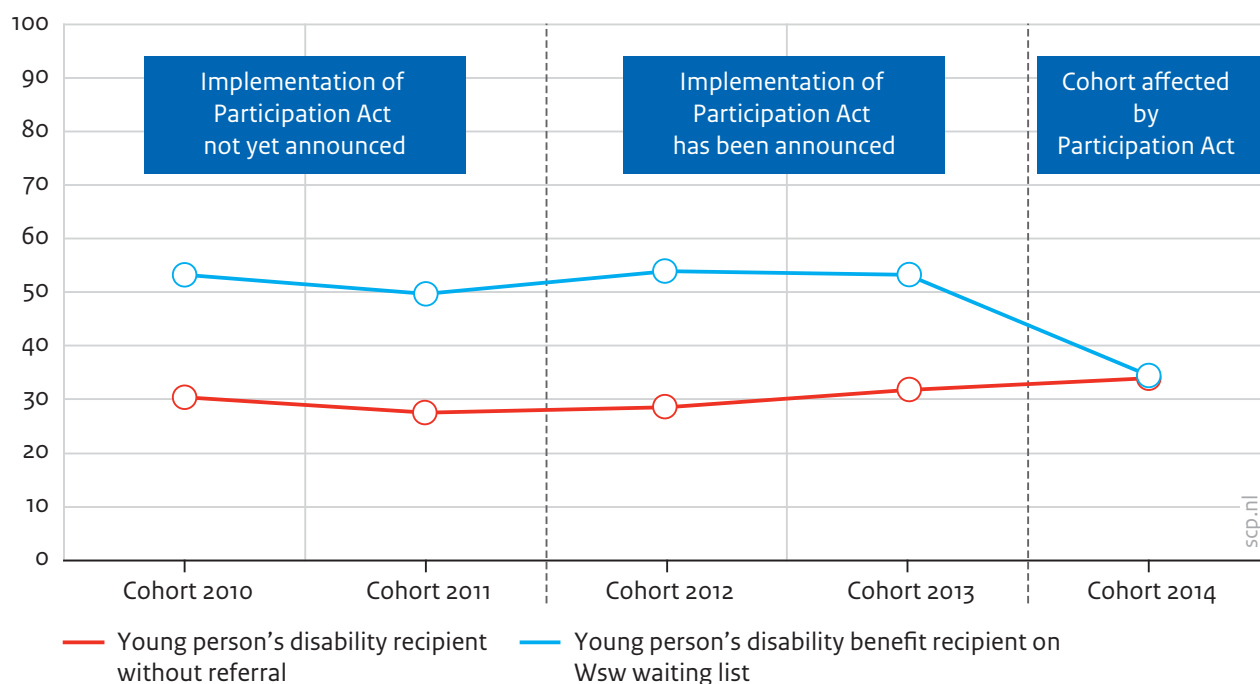
As regards the permanence of the jobs found, social assistance benefit recipients on the waiting list exhibit a similar pattern to the total group on the Wsw waiting list: the share of jobs found by the 2010-2013 cohorts lasting for at least one year increases (from 62% to 79% long-term jobs), before falling back in the 2014 cohort. The damage within this group is limited, however: the share of permanent jobs is virtually the same (61%) as in the 2010 cohort.

Employment chances of Wajong benefit recipients on the waiting list

Just under 20% of those on the Wsw waiting list were in receipt of Wajong benefit when they were placed on the list. This subgroup was compared with Wajong benefit recipients who did not have a Wsw referral (akin to the comparison of social assistance benefit recipients with and without a Wsw referral). Throughout almost the entire period concerned, Wajong benefit recipients on the Wsw waiting list had a better chance of finding work in the subsequent two years than their counterparts without a Wsw referral: just over 50% and around 30%, respectively, found a job during the next two years. The situation is different for the 2014 cohort: only 35% of those on the waiting list found jobs, while among Wajong benefit recipients without a Wsw referral the figure actually rose slightly, to 34%. While the 2010 waiting list cohort had a considerably better chance of finding work than the 'classic' Wajong benefit recipients, therefore, in the 2014 cohort the employment chances of both groups are broadly similar (see figure S.3).

Figure S.3

Chance of finding work in first and/or second following year, young person's disability benefit recipients with and without referral to Wsw sheltered employment, 2010-2014 (in adjusted percentages)

Use of reintegration programmes

For those who are unable to find a job by their own efforts, the local authority or the Employee Insurance Administration Agency (Uwv) can set up a reintegration programme. However, the number of people on the waiting list following reintegration programmes fell sharply over the period studied, from over 45% of the 2010 waiting list cohort who were following a programme in the following year to barely more than 20% of those on the waiting list at the end of 2013. More seems to have been invested in reintegration support for those on the waiting list at the end of 2014: almost a quarter of them were following a programme in the next year. This is not reflected in an increased chance of finding work, however: the percentage of those on these programmes finding work fell from around 50% (2010-2013 cohorts) to 36% (2014 cohort).

The same pattern is found in the subgroups of social assistance benefit recipients and Wajong benefit recipients with a Wsw referral. The percentage following reintegration programmes initially declined but increased again in the 2014 cohort. This increase is fairly small among social assistance benefit recipients (from 51% to 56%), but more pronounced among those on Wajong benefit (from 23% to 35%). However, in both subgroups the employment chances of people following a reintegration programme reduced after the implementation of the Participation Act.

Benefit dependency among job-finders

If we look at people on the waiting list who were in work in both subsequent years, we find that members of the 2014 cohort who found jobs are slightly more often simultaneously receiving benefits (63%) than job-finders from the earlier cohorts (between 58% and 60%). The percentage combining work with a Wajong benefit, in particular, has increased, from 20-22% for the earlier cohorts to 26% for the 2014 cohort. The share of those in work and also receiving social assistance benefit fluctuates around 17% over the whole of the period studied.

The findings for the two subgroups on the waiting list who received a Wsw referral whilst receiving social assistance or Wajong benefit support this general picture. Benefit dependency is particularly high among Wajong benefit recipients who found work: between 88% and 95% of them are also in receipt of benefits. This is probably due to wage dispensation: employers are able to pay a lower salary to less productive workers, which is then topped up with benefits to the statutory minimum wage. After a slight reduction in the share of people combining work and benefits in the 2011-2013 cohorts, the figure rose sharply again in the 2014 cohort, to 99%.

This pattern is even clearer among those entering the Wsw waiting list whilst receiving social assistance benefits: where the percentage of those finding work whilst also receiving social assistance benefits was just under half in the 2010 cohort, this had fallen to around 40% in the 2013 cohort; this downward trend was reversed for the 2014 cohort, with the share of people combining work and benefits rising sharply to 56%. The fact that this percentage is so much lower than among those on Wajong benefit may be due to the fact that under the Participation Act, employers of these workers are eligible for wage cost subsidies rather than wage dispensation. Combined with their wages, this can give people sufficient income to lift them out of social assistance benefit.

5.3 Conclusions

People who were on the waiting list for a Wsw sheltered employment placement at the end of 2014 were definitely affected by the introduction of the Participation Act. The chance of finding work over the next two years was much smaller than that of earlier waiting-list cohorts. This was because of the decision to close off access to Wsw sheltered employment simultaneously with the implementation of the Participation Act, effectively ending this form of sheltered employment for people on the waiting list.

For most people on the waiting list at the end of 2014, finding work did not mean they moved off benefits. If anything, the opposite is the case: the share of working people receiving benefits actually increased. One partial explanation may lie in the increased share of working people in flexible jobs; the share of the 2014 cohort in temporary or on-call jobs rose from just a few percent in earlier years to around 30%. This makes it more likely that they will have to continue topping up their income from employment with benefits.

A further factor is that most of the people who find work are not able to earn the statutory minimum wage and therefore have their income from employment topped up with Wajong or social assistance benefit.

The government has expressed a desire for more people with a work-limiting disability to be in work. The findings of this study show that this goal has not been achieved in the first years following the introduction of the Participation Act; people who lost their Wsw referral for sheltered employment now have a lower chance of finding work than in the old situation.

It should be noted, however, that this measurement relates only to the first two years after the introduction of the Participation Act, and only covers those who fell under the Sheltered Employment Act (Wsw). The Participation Act is work in progress: its introduction faced local authorities with new responsibilities, new target groups and new working processes. In the final report of the evaluation of the Participation Act, scheduled for publication at the end of 2019, we will update the figures on the labour force participation and benefit dependency of this group and also look at the other target groups of the Participation Act. Local authorities will then also have had a longer period to get used to their new responsibilities and tasks.

Literatuur

- Bolhuis, P., E. Flapper en E. Mandos (2005). *Jaarrapport Wsw-statistiek 2004. Eindrapport*. Leiden: Research voor Beleid.
- cbs (2018). *Arbeidsdeelname; kerncijfers*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd maart 2018 via www.cbs.statline.
- Echtelt, P. van (2016). Arbeidsdeelname van mensen met gezondheidsbeperkingen zonder arbeidsongeschiktheidsuitkering. In: M. Versantvoort en P. van Echtelt (red.), *Beperkt in functie. Trendrapportage ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en arbeidsdeelname van mensen met gezondheidsbeperkingen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Harteveld, I., M. Engelen en E. Flapper (2015). *Wsw-statistiek 2014. Jaarrapport*. Zoetermeer: Panteia.
- IWI (2006). *Uitvoering Wsw-indicatiestelling door cwi. Nota van bevindingen*. Den Haag: Inspectie Werk en Inkomen.
- Kok, L., L. Kroon en M. Lammers (2017). *Perspectief Wsw onder de Participatiewet. Eerste rapportage december 2017*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Rubin, D.B. (2001). Using propensity scores to help design observational studies: application to the tobacco litigation. In: *Health Services & Outcomes Research Methodology* 2001, jg. 2, nr. 3-4, p. 169-188.
- Santen, P. van, M. van Oploo en M. Engelen (2013). *Wsw-statistiek 2012. Jaarrapport*. Zoetermeer: Panteia.
- Stuart, E.A. (2010). Matching methods for causal inference. A review and a look forward. In: *Statistical Science*, jg. 25, nr. 1, p. 1-21.
- szw (2017). *Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten; kennisdocument (versie zomer 2017)*. Den Haag: ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- TK (1995/1996). *Nieuwe regeling inzake de sociale werkvoorziening (Wet sociale werkvoorziening)*. Memorie van Toelichting. Tweede Kamer, vergaderjaar 1995/1996, 24 787, nr. 3.
- TK (2011/2012). *Sociale werkvoorziening*. Brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tweede Kamer, vergaderjaar 2011/2012, 29 817, nr. 75.
- TK (2013/2014a). *Wijziging van de Wet werk en bijstand, de Wet sociale werkvoorziening, de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten en enige andere wetten gericht op bevordering deelname aan de arbeidsmarkt voor mensen met arbeidsvermogen en harmonisatie van deze regelingen (Invoeringswet Wet werken naar vermogen)*. Vierde nota van wijziging. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013/2014, 33 161, nr. 107.
- TK (2013/2014b). *Wijziging van de Wet werk en bijstand, de Wet sociale werkvoorziening, de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten en enige andere wetten gericht op bevordering deelname aan de arbeidsmarkt voor mensen met arbeidsvermogen en harmonisatie van deze regelingen (Invoeringswet Participatiewet)*. Zesde nota van wijziging. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013/2014, 33 161, nr. 115.
- TK (2013/2014c). *Wijziging van de Wet financiering sociale verzekeringen in verband met een heffing bij het niet voldoen aan de quotumdoelstelling (Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten)*. Memorie van Toelichting. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013/2014, 33 981, nr. 3.
- TK (2016/2017). *Wijziging van Participatiewet en enkele andere wetten in verband met het verplichten van beschut werk en met betrekking tot het quotum van arbeidsbeperkten en het openstellen van de Praktijkroute*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2016/2017, 34 578, nr. 3.
- TK (2017/2018). *Uitvoering en evaluatie Participatiewet*. Brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Tweede Kamer, vergaderjaar 2017/2018, 34 352, nr. 77.
- uwv (2016). *uwv Kennisagenda 2016-2017*. Amsterdam: Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. Geraadpleegd januari 2018 via <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/UWV%20Kennisagenda%202016-2017.pdf>.
- uwv (2018a). *Regionale trendrapportage banenafpraak. Vierde kwartaal 2017*. Amsterdam: Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. Geraadpleegd juni 2018 via <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/trendrapportage-banenafpraak-4e-kwartaal-2017.pdf>.

uwv (2018b). *Rapportage beschut werk*. Amsterdam: Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. Geraadpleegd juni 2018 via <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/20180430%20UWV-rapportage-beschut-werk-q4-17.pdf>.

Publicaties van het Sociaal en Cultureel Planbureau

SCP-publicaties

Onderstaande lijst bevat een selectie van publicaties van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Deze publicaties zijn in gedrukte vorm verkrijgbaar bij de (internet)boekhandel en zijn als pdf gratis te downloaden via www.scp.nl. Een complete lijst is te vinden op www.scp.nl/publicaties.

SCP-publicaties 2018

- 2018-1 *Werken aan de start. Jonge vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt* (2018). Ans Merens en Freek Bucx (red.). ISBN 978 90 377 0859 2
- 2018-2 *Lees:Tijd. Lezen in Nederland* (2018). Annemarie Wennekers, Frank Huysmans en Jos de Haan. ISBN 978 90 377 0858 5
- 2018-3 *De Wmo 2015 in praktijk. De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning* (2018). Lia van der Ham, Maaïke den Draak, Wouter Mensink, Peggy Schyns en Esther van den Berg. M.m.v. Pepijn van Houwelingen en Isabella van de Velde. ISBN 978 90 377 0856 1
- 2018-4 *Jezelf zijn in het verpleeghuis* (2018). Lisette Kuiper, Debbie Verbeek-Oudijk en Cretien van Campen. ISBN 978 90 377 0855 4 (pdf)
- 2018-5 *Maatschappelijke ondersteuning: keuzes van cliënten en beleid van gemeenten* (2018) (handelseditie proefschrift). Anna Maria Marangos. ISBN 978 90 377 0846 2 (pdf)
- 2018-6 *Een lokaal sociaal contract. Voorwaarden voor een inclusieve samenleving* (2018). Kim Putters. ISBN 978 90 377 0861 5
- 2018-7 *The social state of the Netherlands 2017* (2018). Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer en Annemarie Wennekers (red.). ISBN 978 90 377 0862 2 (pdf)
- 2018-8 *Net als thuis. Wooninitiatieven opgezet door ouders voor hun kinderen met een beperking* (2018). Inger Plaisier en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0863 9
- 2018-9 *Bouwend aan een toekomst in Nederland. De leefsituatie van Poolse migranten die zich na 2004 in Nederland hebben ingeschreven* (2018). Mérove Gijsberts, Iris Andriessen, Han Nicolaas (CBS) en Willem Huijnk. ISBN 978 90 377 0864 6 (pdf)
- 2018-10 *Publieke voorkeuren. Een methodologische en inhoudelijke verkenning van voorkeuren voor publieke voorzieningen* (2018). Martin Olsthoorn en Ab van der Torre. ISBN 978 90 377 0867 7 (pdf)
- 2018-11 *De religieuze beleving van moslims in Nederland. Diversiteit en verandering in beeld* (2018). Willem Huijnk. ISBN 978 90 377 0868 4 (pdf)
- 2018-12 *Opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in Nederland en Europa* (2018). Lisette Kuiper. ISBN 978 90 377 0866 0 (pdf)
- 2018-13 *Verhalen blijven vertellen en elkaar willen begrijpen* (2018). Kim Putters, Andries van den Broek, Ab van der Torre, Martin Olsthoorn, Esther van den Berg, Wouter Mensink, Lotte Vermeij, Marcel Coenders en Annemarie Wennekers. ISBN 978 90 377 0872 1
- 2018-14 *Syriërs in Nederland. Een studie over de eerste jaren van hun leven in Nederland* (2018). Jaco Dagevos, Willem Huijnk, Mieke Maliepaard (WODC) en Emily Miltenburg. ISBN 978 90 377 0869 1
- 2018-15 *Tijdelijk werk geven. Invloed van laagconjunctuur en langdurende ziektegevallen* (2018). Edith Josten en Jan Dirk Vlasblom. ISBN 978 90 377 0870 7 (pdf)

- 2018-16 *Kwetsbaar en eenzaam? Risico's en bescherming in de ouder wordende bevolking* (2018). Cretien van Campen, Frieke Vonk en Theo van Tilburg (VU AMSTERDAM). ISBN 978 90 377 0874 5
- 2018-17 *Veranderde zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking. Landelijke evaluatie van de Hervorming Langdurige Zorg* (2018). Redactie: Mariska Kromhout, Nora Kornalijslijper en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0875 2
- 2018-18 *An international comparison of care for people with intellectual disabilities. An exploration* (2018). Isolde Woittiez, Evelien Eggink, Lisa Putman en Michiel Ras. ISBN 978 90 377 0871 4 (pdf)
- 2018-19 *Van sociale werkvoorziening naar Participatiewet. Hoe is het de mensen op de Wsw-wachtlijst vergaan?* (2018). Klarita Sadiraj, Stella Hoff en Maroesjka Versantvoort. ISBN 978 90 377 0880 6 (pdf)
- 2018-20 *Lastige kwesties. Acht focusgroepen over vertegenwoordiging en stemmen* (2018). Paul Dekker en Josje den Ridder. ISBN 978 90 377 0878 3 (pdf)
- 2018-21 *Kijk op kinderopvang. Hoe ouders denken over de betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van kinderopvang* (2018). Anne Roeters en Freek Bucx. ISBN 978 90 377 0876 9 (pdf)

Digitale publicaties 2018

- Verhalen blijven vertellen en elkaar willen begrijpen* (infographic). Kim Putters, Andries van den Broek, Ab van der Torre, Martin Olsthoorn, Esther van den Berg, Wouter Mensink, Lotte Vermeij, Marcel Coenders en Annemarie Wennekers. ISBN 978 90 377 0873 8, publicatiedatum 4-5-2018 (pdf)
- Een (on)gezonde leefstijl* (card stack). Stéfanie André (RU), Gerbert Kraaykamp (RU), Roza Meuleman (RU). ISBN 978 90 377 0879 0, publicatiedatum 10-07-2018

Overige publicaties 2018

- Burgerperspectieven 2018 | 1* (2018). Paul Dekker, Lia van der Ham en Annemarie Wennekers. ISBN 978 90 377 0865 3
- Burgerperspectieven 2018 | 2* (2018). Josje den Ridder, Evelien Boonstoppel en Paul Dekker. ISBN 978 90 377 0877 6

SCP-publicaties 2017

- 2017-1 *Grenzen aan de eenheid. De beleving en waardering van diversiteit en inclusiviteit onder medewerkers van Defensie* (2017). Iris Andriessen, Wim Vanden Berghe en Leen Sterckx. M.m.v. Jantine van Lisdonk en Ans Merens. ISBN 978 90 377 0814 1
- 2017-2 *Wie maakt het verschil? Sociale ongelijkheid in condities en consequenties van informele hulp. Oratie.* (2017). Alice de Boer. ISBN 978 90 377 0752 6
- 2017-3 *Langer zelfstandig. Ouder worden met hulpbronnen, ondersteuning en zorg* (2017). Cretien van Campen en Jurjen Iedema (SCP), Marjolein Broese van Groenou (VU-LASA) en Dorly Deeg (VUMC-LASA). ISBN 978 90 377 0817 2
- 2017-4 *Beleidssignalement Ervaringen van LHBT-personen met sport* (2017). Ine Pulles en Kirsten Visser. ISBN 978 90 377 0820 2 (pdf)
- 2017-5 *Voorzieningen verdeeld. Profijt van de overheid* (2017). Martin Olsthoorn, Evert Pommer, Michiel Ras, Ab van der Torre en Jean Marie Wildeboer Schut. ISBN 978 90 377 0821 9
- 2017-6 *Van oost naar west. Poolse, Bulgaarse en Roemeense kinderen in Nederland: ouders over de leefsituatie van hun kinderen* (2017). Ria Vogels, Simone de Roos en Freek Bucx. ISBN 978 90 377 0819 6

- 2017-7 *First steps on the labour market* (2017). Ans Merens, Freek Bucx en Christoph Meng (roA). ISBN 978 90 377 0822 6
- 2017-8 *Zorg en ondersteuning in Nederland: kerncijfers 2015. Ontvangen hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, verpleging en begeleiding* (2017). Debbie Verbeek-Oudijk, Lisa Putman en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0818 9 (pdf)
- 2017-9 *Kwesties voor het kiezen. Analyses van enkele maatschappelijke thema's voor de Tweede Kamerverkiezingen 2017* (2017). ISBN 978 90 377 0770 0 (pdf)
- 2017-10 *Achtervolgd door angst. Een kwantitatieve vergelijking van angst voor slachtofferschap met een algemeen gevoel van onveiligheid* (2017). Lonneke van Noije en Jurjen Iedema. ISBN 978 90 377 0825 7
- 2017-11 *Discriminatie herkennen, benoemen en melden* (essay) (2017). Iris Andriessen. ISBN 978 90 377 0826 4 (pdf)
- 2017-12 *Dorpsleven tussen stad en land. Slotpublicatie Sociale Staat van het Platteland* (2017). Anja Steenbekkers, Lotte Vermeij en Pepijn van Houwelingen. ISBN 978 90 377 0830 1 (pdf)
- 2017-13 *Leren van verschillen. Opleidingsverschillen in de vrouwenemancipatie* (2017). Anne Roeters. ISBN 978 90 377 0829 5 (pdf)
- 2017-14 *Transgender personen in Nederland* (2017). Lisette Kuiper, m.m.v. Wim Vanden Berghe. ISBN 978 90 377 0831 8 (pdf)
- 2017-15 *Gelijk verdeeld. Een verkenning van de taakverdeling bij LHB-stellen* (2017). Anne Roeters, Floor Veerman en Eva Jaspers. ISBN 978 90 377 0832 5 (pdf)
- 2017-16 *Nederlanders en nieuws. Gebruik van nieuwsmedia via oude en nieuwe kanalen* (2017). Annemarie Wennekers en Jos de Haan. ISBN 978 90 377 0833 2 (pdf)
- 2017-17 *Beroep op het mbo. Betrokkenen over de responsiviteit van het middelbaar beroepsonderwijs* (2017). Monique Turkenburg en Ria Vogels. M.m.v. Yvette Sol. ISBN 978 90 377 0836 3
- 2017-18 *Ouderen in verpleeghuizen en verzorgingshuizen. Landelijk overzicht van hun leefsituatie in 2015/'16* (2017). Debbie Verbeek-Oudijk en Cretien van Campen. ISBN 978 90 377 0838 7
- 2017-19 *Gelukkig in een verpleeghuis? Ervaren kwaliteit van leven en zorg van ouderen in verpleeghuizen en verzorgingshuizen* (2017). Cretien van Campen en Debbie Verbeek-Oudijk. ISBN 978 90 377 0837 0
- 2017-20 *Zicht op de Wmo 2015. Ervaringen van melders, mantelzorgers en gespreksvoerders* (2017). Peteke Feijten, Roelof Schellingerhout, Mirjam de Klerk, Anja Steenbekkers, Peggy Schyns, Frieke Vonk, Anna Maria Marangos, Alice de Boer en Liesbeth Heering. ISBN 978 90 377 0842 4
- 2017-21 *Gevlucht met weinig bagage. De leefsituatie van Somalische Nederlanders* (2017). Iris Andriessen, Mérove Gijsberts, Willem Huijnk en Han Nicolaas (CBS). ISBN 978 90 377 0839 4 (pdf)
- 2017-22 *Overall rapportage sociaal domein 2016. Burgers (de)centraal* (2017). Evert Pommer en Jeroen Boelhouwer (red.). ISBN 978 90 377 0843 1
- 2017-23 *Samenvatting Overall rapportage sociaal domein 2016. Burgers (de)centraal* (2017). Evert Pommer, Jeroen Boelhouwer (red.) ISBN 978 90 377 0844 8
- 2017-24 *Regionale verschillen in het sociaal domein: voorzieningengebruik nader verklaard* (2017). Ingrid Ooms, Klarita Sadiraj en Evert Pommer. ISBN 978 90 377 0852 3 (pdf)
- 2017-25 *De sociale staat van Nederland 2017* (2017). Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Annemarie Wennekers (red.). ISBN 978 90 377 0847 9
- 2017-26 *Zorg en ondersteuning in Nederland: kerncijfers 2016* (2017). Lisa Putman, Debbie Verbeek-Oudijk en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0850 9 (pdf)

2017-27 Voor elkaar? (2017). Mirjam de Klerk, Alice de Boer, Inger Plaisier, Peggy Schyns.
ISBN 978 90 377 0849 3

Digitale publicaties 2017

Zorg en ondersteuning in Nederland: kerncijfers 2015 (onepager). Debbie Verbeek-Oudijk, Lisa Putman en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0824 0, publicatiedatum 23-1-2017

Eerste treden op de arbeidsmarkt (digitaal magazine). Ans Merens, Freek Bucx, m.m.v. Christoph Meng (ROA).
ISBN 978 90 377 0823 3, publicatiedatum 31-1-2017

Arbeidsmarkt in kaart. Werkgevers 2017 (card stack). Patricia van Echtelt en Marian de Voogd-Hamelink.
ISBN 978 90 377 0840 0, publicatiedatum 24-10-2017

Zorg en ondersteuning in Nederland: kerncijfers 2016 (onepager). Debbie Verbeek-Oudijk, Lisa Putman en Mirjam de Klerk. ISBN 978 90 377 0851 6, publicatiedatum 17-11-2017

De sociale staat van Nederland 2017 (infographic). Rob Bijl, Jeroen Boelhouwer, Annemarie Wennekers (red.).
ISBN 978 90 377 0853 0, publicatiedatum 12-12-2017

Een week in kaart – editie 1 (card stack). Anne Roeters. ISBN 978 90 377 0857 8, publicatiedatum 21-12-2017

Overige publicaties 2017

Burgerperspectieven 2017 | 1 (2017). Paul Dekker, Josje den Ridder en Pepijn van Houwelingen.
ISBN 978 90 377 0827 1

Burgerperspectieven 2017 | 2 (2017). Josje den Ridder, Iris Andriessen en Paul Dekker. ISBN 978 90 377 0834 9
Oud worden in Nederland (2017). Redactie: Lotte Vermeij (SCP) en Radboud Engbersen (PLATFORM31).
ISBN 978 90 377 0835 6

Burgerperspectieven 2017 | 3 (2017). Josje den Ridder, Paul Dekker en Pepijn van Houwelingen.
ISBN 978 90 377 0841 7

Burgerperspectieven 2017 | 4 (2017). Paul Dekker en Pepijn van Houwelingen. ISBN 978 90 377 0854 7

Werkprogramma

Het Sociaal en Cultureel Planbureau stelt jaarlijks zijn Werkprogramma vast. De tekst van het lopende programma is te vinden op de website van het SCP: www.scp.nl.

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2018-0000151048

Datum 7 september 2018

Betreft Breed offensief om meer mensen met een beperking aan werk te helpen

Werk is voor veel mensen een ontzettend belangrijk deel van hun leven. Het biedt bestaanszekerheid, versterkt het sociale netwerk en vergroot het gevoel van eigenwaarde. Het deed mij dan ook veel toen ik begreep dat meer dan de helft van de mensen met een arbeidsbeperking geen werk heeft. Zeker mensen die al voor veel meer zaken in het leven moeten knokken, gun ik een eerlijke kans op een baan. En na alle gesprekken die ik met werkgevers heb gevoerd durf ik wel te stellen dat het een grote meerwaarde heeft om mensen in dienst te hebben met verschillende achtergronden en ook met beperkingen.

Vanuit deze inzichten ben ik nu bijna een jaar aan het werk. Ik heb het afgelopen jaar vele gesprekken gevoerd overal in het land. Op verschillende werkplekken, bij gemeenten, sociale werkplaatsen, grote en kleine bedrijven. Ook uw Kamer is erop uit geweest en heeft een hoorzitting gehouden waarin heel scherp duidelijk werd welke knelpunten er zijn waardoor zoveel mensen nu langs de kant staan.

Vanuit die drijfveren ben ik, in samenspraak met uw Kamer, bezig geweest met het uitwerken van een simpelere regeling zodat het voor werkgevers makkelijker wordt om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen. En vanuit die drijfveren ben ik breder in kaart gaan brengen waar knelpunten zitten en ben ik op zoek gegaan naar maatregelen die daarbij horen om te zorgen dat mensen in hun dagelijks leven bij het zoeken naar werk worden geholpen.

Op 27 maart jl. stuurde ik u mijn hoofdlijnennotitie loondispensatie Participatiewet (Kamerstukken II, 34 352, nr. 98). Hierin zette ik in grote lijnen uiteen hoe ik het kabinetsvoornemen om loondispensatie in te voeren in de Participatiewet wilde vormgeven. Op 26 april heb ik uitgebreid met uw Kamer gedebatteerd over mijn notitie en heeft uw Kamer een viertal moties aangenomen waarin zij mij oproep om een aantal onderdelen nader te onderzoeken en de uitkomsten te betrekken bij de verdere uitwerking. Dit heb ik afgelopen maanden gedaan. De conclusies die ik daaruit trek, is dat het invoeren van loondispensatie in de Participatiewet niet de gewenste vereenvoudiging brengt. Daarom zet ik in op een breed offensief voor vereenvoudiging en meer werk voor mensen met een arbeidsbeperking zonder loondispensatie in de Participatiewet.

Met deze brief informeer ik u over de afwegingen om niet verder door te gaan met het uitwerken van loondispensatie en over het brede offensief om tot meer banen te komen. De kern van dit offensief:

- Het bestaande instrument loonkostensubsidie wordt verbeterd en vereenvoudigd;

- Werken met loonkostensubsidie moet lonen, ook voor mensen die in deeltijd werken;
- De matching tussen werkgevers en werknemers krijgt een extra impuls;
- De regels rond banenafpraak en quotum moeten eenvoudiger worden;
- De Wajongregels worden logischer en stimuleren mensen om te gaan studeren of meer te werken;
- Beschut werk krijgt een extra impuls.

Datum
7 september 2018

Onze referentie
2018-0000151048

Ontwikkelingen en doel

Uit de discussie van het afgelopen jaar kwam duidelijk naar voren dat het doel, meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk helpen, breed gedeeld wordt. Veel mensen willen zich hiervoor inzetten. Er is ook al veel gedaan. Vanaf 2015 zijn met de Participatiewet en de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten kaders gesteld om mensen met arbeidsbeperkingen aan werk te helpen. Dit is een proces van lange adem, waarbij steeds gekeken moet worden of we op de goede weg zijn. Met mijn brief van 2 juli 2018 (Kamerstukken II, 34 352, nr. 113) heb ik uw Kamer de resultaten van de banenafpraak eind 2017 (de drie-meting) gemeld. De resultaten laten zien dat werkgevers eind 2017 in totaal 36.904 extra banen ten opzichte van de nulmeting hebben gerealiseerd voor mensen met een arbeidsbeperking. Hoewel de overheidswerkgevers nog een inhaalslag moeten maken is de doelstelling van de banenafpraak over 2017 als geheel gehaald en hebben meer mensen met een arbeidsbeperking een plek op de reguliere arbeidsmarkt gevonden. Onder hen ook mensen uit de doelgroep van de Participatiewet.

De ontwikkeling van beschut werk verloopt steeds beter en laat na een moeizaam begin nu een stijgende lijn zien. Op 31 maart 2018 werkten 1.465 mensen op een beschut werkplek. Dit is een stijging met 24% ten opzichte van het totaal aantal mensen dat eind december 2017 op een beschut werkplek werkte (1.184 mensen). Eind 2016 waren dit er nog maar 313.

Maar de andere kant van het verhaal is dat nog steeds ruim de helft van de mensen uit de doelgroep banenafpraak niet aan het werk is. Meer dan de helft van de mensen die niet zelfstandig in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen heeft nu geen baan. Zonder ondersteuning komen zij niet vanzelf aan het werk. Daarnaast is (meer) werken bij het huidige instrument loonkostensubsidie niet lonend wanneer mensen in deeltijd werken. Uit de onderzoeken die ik uw Kamer tegelijk met de drie-meting gestuurd heb, blijkt dat er nog veel potentie is om banen te realiseren en dat we in den brede moeten inzetten op het verhogen van de kans op duurzame banen voor mensen uit de doelgroep banenafpraak. En ondanks de stijgende lijn bij beschut werk lopen de resultaten nog achter op de aantallen uit de ministeriële regeling, die uitgaan van 4.600 beschut werkplekken eind 2018. Dit moet dus echt nog beter.

Gesprekken met betrokken partijen

Ik vind het van belang de overwegingen van alle betrokken partijen en belanghebbenden goed te kennen. Uw Kamer heeft mij, onder meer via de motie van de leden Raemakers en Nijkerken-de Haan (Kamerstukken II, 34 352, nr. 103), ook verzocht om over de uitwerking van loondispensatie met alle betrokkenen in gesprek te gaan, daarbij praktijktafels te organiseren, en te onderzoeken hoe tegemoet gekomen kan worden aan de bezwaren die in de hoorzitting naar voren zijn gekomen. Ik heb gesprekken gevoerd met gemeenten, sociale partners, cliëntenorganisaties, het College voor de rechten van de mens en ervaringsdeskundigen, georganiseerd in de stichting Wij staan op!. Ook zijn

praktijktafels georganiseerd. Vele mensen hebben met mij meegedacht door brieven te sturen. Ik ben erkentelijk voor alle betrokkenheid en input.

In de vele gesprekken die ik de afgelopen maanden gevoerd heb, is mij gebleken dat iedereen achter het doel staat om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. En ook voor de weg daar naartoe – het gemakkelijker maken voor werkgevers om mensen met een beperking in dienst te nemen – is brede steun. Ook uw Kamer heeft hier aandacht voor gevraagd (onder meer in de motie van het lid Van Brenk, Kamerstukken II, 34 352, nr. 106). Hier wil ik dan ook onverminderd op inzetten. Ik heb echter ook gezien dat er veel zorgen zijn bij het instrument loondispensatie en dat het debat gepolariseerd dreigt te worden. En dat terwijl we iedereen nodig hebben om gezamenlijk de schouders eronder te zetten om deze complexe opgave mogelijk te maken.

Datum
7 september 2018
Onze referentie
2018-0000151048

Van het begin af aan heb ik gezegd dat het voor de mensen om wie het gaat niet moeilijker moet worden. Alle betrokken partijen met wie ik heb gesproken, hebben het belang hiervan aangegeven en ook uw Kamer heeft zich hiertegen uitgesproken (motie van de leden Peters en Bruins, Kamerstukken II, 34 352, nr. 105). Uit mijn verkenning is gebleken dat het niet lukt om loondispensatie in de Participatiewet in te voeren zonder dat sprake is van zwaardere administratieve lasten voor de werknemers die het betreft. Gemeenten hebben aangegeven dat invoering van loondispensatie in de Participatiewet ook voor hen een aanzienlijke verzwaring van de uitvoeringslast tot gevolg heeft en een lange implementatieperiode kent. En bij de uitwerking is gebleken dat de beoogde versimpeling voor werkgevers ook lastig te realiseren is. Kortom, het lukt niet om dit in te voeren op een manier die het voor iederéén simpeler en beter maakt. Daarmee constateer ik dat er geen draagvlak is voor deze verandering en dat invoering niet het effect zou hebben dat ik ermee beoog: meer mensen aan het werk door een eenvoudigere regeling.

Noodzaak van een breed offensief

Ik kies er daarom nu voor om het doel – mensen met een beperking aan het werk helpen – langs een andere weg te bereiken. Hier zet ik vol op in met een breed offensief. Op basis van de hoorzitting met experts in uw Kamer op 18 april jl., en alle gesprekken die ik heb gevoerd met betrokken partijen, is duidelijk geworden dat iedereen ervan doordrongen is dat verbeteringen binnen het huidige systeem mogelijk en nodig zijn. Ik heb er dan ook vertrouwen in dat wij samen met betrokken partijen uit het veld kunnen werken aan dit brede offensief waardoor meer mensen met een arbeidsbeperking duurzaam gaan participeren naar hun mogelijkheden. De onderstaande elementen maken hier in ieder geval onderdeel van uit. Kern van de maatregelen is dat zij erop gericht zijn het eenvoudiger te maken voor werkgevers om mensen met een beperking in dienst te nemen en het aantrekkelijker maken voor mensen met een beperking om (meer) te gaan werken, hetzij in regulier werk, hetzij in beschut werk. Hieronder volgen de voorlopige uitwerkingen. Ik pak dit graag samen met alle partners op.

Vereenvoudiging loonkostensubsidie

Werkgevers moeten met minder rompslomp iemand met loonkostensubsidie kunnen aannemen. De verschillende werkwijzen van gemeenten bij de toepassing van dit instrument maken het voor werkgevers complex om mensen met een beperking in dienst te nemen. Dat wil ik oplossen.

Een voorbeeld van de complexiteit die werkgevers ervaren is de loonwaardebepaling, op basis waarvan wordt vastgesteld hoe hoog de

loonkostensubsidie is die de werkgever krijgt van de gemeente ter compensatie voor de verminderde productiviteit van zijn werknemer. Er zijn nu verschillende methodieken in gebruik, wat het voor werkgevers lastig maakt om inzicht te krijgen hoe de loonwaarde tot stand komt, zeker als werkgevers in meerdere regio's opereren. Het is veel logischer om te komen tot één landelijke standaardmethodiek voor de loonwaardebepaling waar alle betrokken partijen vertrouwen in hebben. De uitvoering blijft dan decentraal: gemeenten maken zelf afspraken met professionals in hun regio die de loonwaardebepaling daadwerkelijk doen. Maar we creëren wel duidelijkheid over de manier waarop de loonwaarde wordt gemeten en inzichtelijk wordt gemaakt voor de werkgever.

Datum
7 september 2018

Onze referentie
2018-0000151048

Een tweede voorbeeld is de toekenning van loonkostensubsidie en de uitbetaling ervan. Ik wil helderdere afspraken maken over de manier waarop loonkostensubsidie wordt verstrekt en de wijze waarop deze tot uitbetaling komt. Dit zorgt ervoor dat een werkgever beter weet waar hij aan toe is als hij iemand met een verminderde loonwaarde in dienst wil nemen. Ik wil deze vereenvoudigingen samen met gemeenten en andere betrokken partijen nader uitwerken.

Werken moet lonen

Een belangrijk uitgangspunt voor het kabinet is dat werken moet lonen voor mensen met een arbeidsbeperking die gaan werken vanuit de uitkering. Ook uw Kamer heeft duidelijk gemaakt dat zij het belangrijk vindt dat mensen beloond kunnen worden als zij (meer) gaan werken (moties van de leden Nijkerken-de Haan en Peters, Kamerstukken II, 34 352, nr. 104 en van de leden Bruins en Raemakers, Kamerstukken II, 34 352, nr. 107). Dit is nu met het huidige instrument loonkostensubsidie niet altijd het geval, doordat arbeidsinkomsten één-op-één worden verrekend met de Participatiewetuitkering. Daarom denk ik aan een vrijlating van arbeidsinkomsten voor mensen die vanuit de Participatiewet gaan werken met loonkostensubsidie, vergelijkbaar met de vrijlatingsregeling die we reeds kennen voor mensen met een medische urenbeperking. Hierdoor behouden mensen met een beperking die in deeltijd werken een deel van hun inkomsten uit arbeid, waardoor (meer) werken, anders dan nu, altijd gaat lonen. Eenvoud en eenduidigheid voor mensen en voor de uitvoering staan hierbij voorop.

De matching een extra impuls geven in de regionale arbeidsmarkt

Vereenvoudiging en harmonisatie van de regels rondom de loonkostensubsidie maken het voor werkgevers gemakkelijker om banen aan te bieden. Daarnaast moeten werkgevers en werkzoekenden elkaar veel beter weten te vinden in de arbeidsmarktregio's. Belangrijke randvoorwaarde is dat UWV en gemeenten in elke arbeidsmarktregio zorgen voor één herkenbaar, gezamenlijk, publiek aanspreekpunt voor werkgevers. Ook private partijen kunnen zich daarbij aansluiten. Randvoorwaarde om meer mensen aan het werk te krijgen is bovendien dat gemeenten en UWV hun werkzoekenden veel meer en beter inzichtelijk maken op het regionale Werkgeversservicepunt, ook voor werkgevers en private arbeidsbemiddelaars. Ik zal dan ook dit najaar nog komen met concrete plannen om te stimuleren dat er een herkenbaar werkgeversservicepunt komt in de regio dat de matching tussen werkzoekenden en werkgevers beter van de grond moet krijgen.

Het kabinet is in gesprek met betrokken partijen (werkgevers, gemeenten, UWV en MBO Raad) om de kans die de krappe arbeidsmarkt biedt te grijpen voor een extra, gezamenlijke impuls om meer mensen te laten participeren. Hiermee

helpen partijen werkgevers aan extra krachten, én werkzoekenden aan werk, ook mensen met een arbeidsbeperking. Zo zijn er afspraken gemaakt om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de zorg aan de slag te helpen. Vanuit de Rijksoverheid ondersteunen wij deze impuls.

Datum
7 september 2018

Onze referentie
2018-0000151048

Vereenvoudiging Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten

Ik constateer dat er nog altijd knelpunten zijn in de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten. Zo is het nog steeds niet mogelijk om de inkoop van diensten correct mee te tellen bij de quotumregeling. Ook is het meetellen van inleenverbanden tijdens de quotumregeling (via de inleenadministratie) bewerkelijk. Daarom wil ik naar een eenvoudiger systeem waarmee werkgevers meer mogelijkheden krijgen om extra banen te realiseren voor de doelgroep en waarmee we tegelijkertijd de administratieve lasten verminderen. Het moet mogelijk worden dat banen via inkoop van diensten meetellen bij de inkopende werkgever en de inleenadministratie zou overbodig moeten worden. Bovendien wil ik werkgevers belonen die méér dan het afgesproken aantal mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Dit zal werkgevers nog meer motiveren om mensen met een arbeidsbeperking een plek te geven op de arbeidsmarkt.

Vereenvoudiging Wajong

Uit de beleidsdoorlichting Wajong blijkt dat de Wajong, met drie verschillende regelingen en verschillen in rechten en plichten tussen deze regelingen, complex is geworden. Heel veel mensen geven aan dat zij bang zijn een stap naar werk te maken omdat zij angst hebben dan geen terugvaloptie meer te hebben. Ik wil een begrijpelijke regeling, waarbij werken lonend is, waarbij mensen die gaan studeren er niet op achteruit gaan en mensen niet langer bang hoeven te zijn dat ze hun uitkeringsrecht verliezen als ze gaan werken. Zodat Wajongers die nu ongewild langs de kant staan, betere mogelijkheden krijgen om te werken of te studeren. Daarom heb ik met de kabinetsreactie op de beleidsdoorlichting een pakket aan maatregelen aangekondigd (Kamerstukken II, 30 982, nr. 40). Dit pakket zal, naast een voorstel voor een eenduidige en uitlegbare inkomensondersteuning, ook maatregelen bevatten om belemmeringen weg te nemen om te gaan werken en Wajongers te stimuleren om zich te blijven ontwikkelen via studie of opleiding. Met een individuele garantieregeling kunnen individuele negatieve effecten vanwege de harmonisatie (die nodig is om de complexe huidige regelingen te vereenvoudigen) worden vermeden. Daarnaast trekt het kabinet extra middelen uit voor UWV om Wajongers te ondersteunen in het vinden en behouden van werk.

Extra impuls beschut werk

De verschillen tussen gemeenten in de mate waarin zij beschut werkplekken organiseren zijn enorm. Sommige gemeenten, zoals Den Haag, Den Bosch en Almere hebben nu al meer positieve adviezen beschut werk ontvangen dan het aantal beschutte werkplekken uit de Ministeriële Regeling voor 2018. Andere gemeenten blijven nog ver achter. Dit wijst erop dat er nog veel te winnen is. Daarbij kan de infrastructuur en expertise van de sociale werkvoorziening een belangrijke rol vervullen.

Samen met de Programmaraad voer ik het project "Beschut werk: leren van elkaar" uit. In dat kader worden, naast de mogelijkheid van één-op-één-ondersteuning van gemeenten aan elkaar, intervisiebijeenkomsten en regionale bijeenkomsten georganiseerd voor gemeenten. Deze bijeenkomsten zijn gericht op kennisoverdracht en uitwisseling van ervaringen en werkwijzen. In aanvulling hierop worden specifieke bijeenkomsten georganiseerd voor instellingen in de

geestelijke gezondheidszorg, de verstandelijke gehandicaptenzorg en voor scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs om hen te wijzen op de mogelijkheden van beschut werk voor hun doelgroep.

Met het project "Simpel switchen in de participatieketen" bekijk ik waar zich belemmeringen voordoen voor mensen om te switchen tussen verschillende vormen van (arbeids)participatie. Eén van de elementen daarin is de relatie tussen arbeidsmatige dagbesteding en betaald werk, waaronder beschut werk. Ik vind het belangrijk dat mensen de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en dat ze zich veilig voelen om een stap te maken als dat kan, bijvoorbeeld van dagbesteding naar beschut werk, of van beschut werk naar een reguliere baan in het kader van de banenafpraak. Net zo belangrijk is het dat mensen kunnen terugvallen op beschut werk als het niet blijkt te lukken in een reguliere baan. Beschut werk moet er zijn voor iedereen die het structureel of tijdelijk nodig heeft.

Tot slot is de wettelijke evaluatie van beschut werk gestart. Naast cijfermatig inzicht zal dit onderzoek informatie opleveren over het gehele uitvoeringsproces van beschut werk, waaronder de samenwerking tussen betrokken actoren (gemeenten, UWV, werkgevers) en de criteria om voor beschut werk in aanmerking te komen.

Verdere proces

Over deze en andere voorstellen, die ook in de gesprekken die ik heb gevoerd naar voren kwamen, ga ik de komende periode in overleg met alle betrokkenen. Daarbij zijn de in deze brief weergegeven uitgangspunten voor mij leidend. Ik nodig alle betrokken partijen uit om mee te praten en inbreng te leveren. Daarbij noem ik zeker ook de mensen met beperkingen die het betreft en cliëntenorganisaties, dit volgens het principe "nothing about us, without us". Eén ding staat voor mij voorop: de bijdrage aan een inclusieve arbeidsmarkt waar mensen naar hun mogelijkheden meedoen. Nog voor de begrotingsbehandeling ontvangt u de uitwerking van mijn voorstellen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

T. van Ark

Datum

7 september 2018

Onze referentie

2018-0000151048

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2018-0000150513

Datum 10 september 2018

Betreft Rapport SCP "Van sociale werkvoorziening naar participatiewet"

Op 6 september jl. heeft de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid verzocht om een reactie op het rapport van het SCP 'Van sociale werkvoorziening naar de Participatiewet. Hoe is het de mensen op de Wsw-wachttijdslijst vergaan?' dat op 5 september verscheen. Met deze brief voldoe ik aan dit verzoek.

Met de Participatiewet streeft het kabinet ernaar meer mensen met arbeidsvermogen, zonder en met een arbeidsbeperking, aan het werk te krijgen bij voorkeur bij reguliere werkgevers. Om zicht te krijgen op de effecten van deze verandering is in de Participatiewet een evaluatiebepaling opgenomen (artikel 84 Participatiewet). Ik vind het belangrijk om hierbij de effecten voor alle groepen in samenhang en over een substantiële tijdsperiode te bekijken. De evaluatie van de Participatiewet die eind 2019 gereed zal zijn, richt zich dan ook op alle doelgroepen en op de periode 2015-2018. Het rapport van het SCP dat nu voorligt, gaat over een beperkte groep, namelijk de 11.000 mensen die eind 2014 op de Wsw-wachttijdslijst stonden. Eind juni 2018 waren er 449.000 bijstandsontvangers (tot de AOW-leeftijd). Ook gaat het om een beperkte periode (2015-2016). Het is één van de bouwstenen in deze evaluatie.

Naast dit rapport liggen er op dit moment nog een aantal bouwstenen voor deze evaluatie waarvan de belangrijkste zijn: de ervaringsonderzoeken onder gemeenten, cliënten en werkgevers en het onderzoek van SEO naar de jonggehandicapten onder de Pwet.¹

Uit de al beschikbare bouwstenen komt een divers beeld naar voren als het gaat om de effecten van de Participatiewet. Zo bleek uit het SEO-onderzoek van begin 2018 dat 18 jarige jonggehandicapte schoolverlaters vaker een baan vonden dan voor de invoering van de Participatiewet. Zij kiezen ook vaker voor een (MBO)vervolgopleiding, waardoor zij weinig beroep doen op de bijstand. Uit de ervaringsonderzoeken komt naar voren dat na een wat aarzelende start de gemeenten geïnvesteerd hebben in het op orde krijgen van de processen en het investeren in kennis van de nieuwe doelgroep. Daarmee zijn de gemeenten inmiddels goed op stoom in de uitvoering. Dit is terug te zien in het stijgend aantal voorzieningen dat wordt geboden aan mensen met een arbeidsbeperking, zoals loonkostensubsidie. Het aantal personen met loonkostensubsidie is gestegen van 1.230 eind 2015 naar 13.870 eind juni 2018.² In toenemende mate komen mensen vanuit de gemeentelijke doelgroep via de banenafspraken aan het werk.

¹ SEO (2018) Jonggehandicapten onder de Participatiewet.

² CBS, Statline Re-integratie, aantal voorzieningen naar type en regio.

Eind eerste kwartaal 2018 waren dat er bijna 24 duizend. Dat is 11.000 meer dan een jaar eerder.

Het SCP-rapport richt zich op de gevolgen van de Participatiewet voor de mensen die eind december 2014 op de wachtlijst stonden voor de Wsw. Het SCP geeft aan dat deze groep vergelijkbaar is met de doelgroep die voorheen in aanmerking zou zijn gekomen voor instroom in de Wsw. Het gaat om ruim 11.000 personen waarvan ruim de helft met een bijstandsuitkering en circa 20 procent een Wajong-uitkering. In dit onderzoek zien we voor deze groep geen positief effect van de Participatiewet. Uit het onderzoek blijkt dat de baankans en de kans op duurzaam werk van deze groep in de twee jaren na invoering van de Participatiewet kleiner is dan die van eerdere cohorten van wachtlijsters. Ook de uitkeringsafhankelijkheid steeg.

Datum
10 september 2018

Onze referentie
2018-0000150513

Hoewel dit geen wenselijke ontwikkeling is, is dit resultaat verklaarbaar omdat het hebben van een Wsw-indicatie voor mensen op de wachtlijst de facto leidde tot een hogere baan zekerheid. Uit het SCP-rapport blijkt dan ook dat vóór de invoering van de Participatiewet de Wsw ervoor zorgde dat de baankansen van bijstandsontvangers met Wsw-indicatie beduidend hoger lag dan van degenen zonder indicatie (rond de 50 procent resp. bijna 30 procent).

Daartegenover staat dat de Wsw-wachtlijsters nu in het doelgroepenregister van de banenafpraak staan en deels ook in aanmerking kunnen komen voor een beschutte werkplek. Met de realisatie van de banenafpraak gaat het goed. Alle werkgevers samen hebben eind 2017 ruimschoots meer banen voor mensen met een arbeidsbeperking gemaakt dan afgesproken. Ik zie dan ook dat het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat aan de slag is onder de banenafpraak of beschut werk harder groeit dan de daling van het aantal mensen werkzaam in de Wsw. Eind 2017 waren er in de Wsw, banenafpraak en beschut samen 149 duizend mensen aan de slag. Dit zijn er 13 duizend meer dan eind 2015.³ Overall is dit dus een positieve ontwikkeling voor mensen met een arbeidsbeperking.

Deze groei zit voornamelijk in banen bij reguliere werkgevers. Dat is ook de intentie van de Participatiewet. Een neveneffect van deze omslag is wel dat banen bij reguliere werkgevers vaak wat flexibeler en dus minder duurzaam van aard zijn dan de Wsw. SCP geeft aan dat een mogelijke verklaring hiervoor deels ligt in de algemene stijging van het aandeel werkenden in flexibele banen. Ook blijkt uit het onderzoek naar de duurzaamheid van werk binnen de banenafpraak van het UWV dat mensen uit de doelgroep in een nieuwe baan vaak beginnen met een tijdelijk contract, net als werknemers die niet onder de doelgroep vallen.⁴ Daarnaast zullen de Wajongers van de Wsw-wachtlijst die regulier aan de slag gaan vaak met loondispensatie werken. Daarbij zullen zij dus vaak nog een aanvullende Wajonguitkering ontvangen zoals ook vóór de Participatiewet al het geval was. Het gegeven dat de Wajongers vanuit de wachtlijsters regulier aan de slag gaan in plaats van in de Wsw verklaart dus ook een stijging van de uitkeringsafhankelijkheid.

Niet iedereen met een arbeidsbeperking kan aan de slag bij een reguliere werkgever. Meer dan de helft van de mensen die eind 2014 op de Wsw-wachtlijst

³ Eind 2017 waren er 98.824 mensen aan de slag binnen de banenafpraak (UWV: factsheet banenafpraak Vierde kwartaal 2017), 1.184 mensen werkten met een advies beschut werk (UWV, rapportage beschut werk Vierde kwartaal 2017) en 49.078 mensen werkten beschut binnen de Wsw (Panteia, Wsw-Statistiek 2017, jaarrapport).

⁴ UWV (2018) Duurzaamheid van werk binnen de banenafpraak.

stonden heeft behoefte aan een beschutte werkplek.⁵ De realisatie van beschutte werkplekken kwam de eerste twee jaar van de Participatiewet, de periode waarop het onderzoek ziet, slechts langzaam op gang. Vanaf 2017 is daarom voor gemeenten de verplichting ingevoerd om een beschut werkplek te bieden aan alle personen met een positief advies beschut werk van UWV tot het aantal dat is vastgelegd in de ministeriële regeling. We zien dan ook met ingang van 2017 een duidelijke groei in het aantal gerealiseerde plekken. Ik heb daarnaast de gemeenten meerdere malen er op gewezen dat mensen die op de wachtlijst Wsw stonden en die geen advies begeleid werken hadden zonder verder onderzoek een advies beschut werken kunnen ontvangen van het UWV. Recentelijk heb ik nog via de Verzamelbrief van mei dit jaar gemeenten opgeroepen de WSW-wachtlijsters actief te benaderen en indien passend voor deze mensen een beschutte werkplek te organiseren. Dit zou voor een groot deel van deze groep perspectief op werk kunnen bieden.

Datum
10 september 2018

Onze referentie
2018-0000150513

Samenvattend, het SCP-rapport is een rapport dat ziet op een deel van de mensen met een arbeidsbeperking en een beperkte periode. We moeten waken voor het doen van algemene uitspraken over de Participatiewet op basis van een versnipperd en nog onvolledig beeld. Zoals het SCP zelf ook aangeeft: "Deze meting betreft alleen de eerste twee jaren na de invoering van de Participatiewet en ook alleen de Wsw-doelgroep. De Participatiewet betreft werk in uitvoering: gemeenten kregen te maken met nieuwe verantwoordelijkheden, doelgroepen en werkprocessen."

Dit neemt niet weg dat het hier gaat om een kwetsbare groep die aandacht verdient. In het eind 2019 te verschijnen eindrapport van de evaluatie Participatiewet zullen de cijfers over de arbeidsdeelname en uitkeringsafhankelijkheid van de verschillende groepen worden geactualiseerd, waaronder deze groep. We zien nu al op grond van de tussenrapportages dat de effecten verschillen voor verschillende groepen. Een echte uitspraak over de effecten van de Participatiewet kan daarom pas eind 2019 worden gedaan als de effecten voor alle doelgroepen over een substantiële periode beschikbaar zijn.

Het bovenstaande laat onverlet dat ik vind dat de re-integratie van mensen met een arbeidsbeperking vanuit de Participatiewet en Wajong nog beter kan. Ruim de helft van de mensen uit de doelgroep banenafpraak is niet aan het werk. In mijn brief van 7 september jl. aan uw Kamer heb ik een breed offensief aangekondigd om het doel – meer mensen met een beperking aan het werk helpen – te bereiken. Kern van dit offensief is dat het voor werkgevers eenvoudiger wordt om mensen met een beperking in dienst te nemen, en voor mensen met een beperking aantrekkelijker om (meer) te gaan werken, hetzij in regulier werk, hetzij in beschut werk. De onderstaande acties maken in ieder geval deel uit van dit offensief:

- Het bestaande instrument loonkostensubsidie wordt verbeterd en vereenvoudigd;
- Werken met loonkostensubsidie moet lonen, ook voor mensen die in deeltijd werken;
- De matching tussen werkgevers en werknemers krijgt een extra impuls;
- De regels rond banenafpraak en quotum moeten eenvoudiger worden;
- De Wajongregels worden logischer en stimuleren mensen om te gaan studeren of meer te werken;
- Beschut werk krijgt een extra impuls.

⁵ Zij hadden geen advies begeleid werken (Panteia 2015, Jaarrapport Wsw-statistiek 2014).

Ik nodig alle betrokken partijen uit om mee te praten en inbreng te leveren. Eén ding staat voor mij voorop: de bijdrage aan een inclusieve arbeidsmarkt waar mensen naar hun mogelijkheden meedoen. Voor de begrotingsbehandeling ontvangt u de uitwerking van mijn voorstellen.

Datum
10 september 2018

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Onze referentie
2018-0000150513

T. van Ark

Overdracht College-Raad

Datum 18 oktober 2018

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen ChristenUnie over droogte in de zomer van 2018
portefeuillehouder	Ed Anker
informant	Heideveld, Mark (2555)
medeopstellers	
afdeling	Wijk en Beheermanagement
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording artikel 45 vragen ChristenUnie over droogte Bijlage: ChristenUnie - Droogte

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de door de CU gestelde artikel 45 vragen over droogte in de zomer van 2018.

Informatienota voor de raad

Datum 15 oktober 2018

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen droogte zomer 2018
Versienummer	V3.0

Portefeuillehouder E. Anker

Informant M. Heideveld
Afdeling Wijk- en beheermanagement/EC en Kernteam Klimaatadaptatie
Telefoon 038 498 2555
Email M.Heideveld@zwolle.nl
Bijlagen 1. Raadsvragen CU droogte zomer 2018

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de door de CU gestelde artikel 45 vragen over droogte in de zomer van 2018.

Datum 15 oktober 2018

Inleiding

De CU-fractie heeft artikel 45 vragen gesteld over droogte in de zomer van 2018. Met deze informatienota informeren we u en geven antwoord op de gestelde vragen.

Kernboodschap droogte

Volgens het KNMI gaat de zomer van 2018 de boeken in als de warmste zomer in ruim drie eeuwen. De zomer was een van de droogste zomers sinds 1906.

Als gevolg van ingrijpen door Rijkswaterstaat en de waterschappen (verantwoordelijk voor het waterbeheer) hebben we in Zwolle geen extreem lage (grond)waterstanden gehad. Dit in tegenstelling tot de hoge zandgronden in Oost- en Zuid-Nederland waar geen wateraanvoer mogelijk is en sprake is van lage grondwaterstanden en droogval van watergangen.

Hieronder geven we antwoord op de vragen van de CU:

1. Heeft het college een beeld bij de financiële en milieu-gerelateerde gevolgen van de extreem hete en droge zomer van 2018?

Antwoord:

Beperkt.

Onduidelijk is wat de gevolgen zijn van de extreem hete en droge zomer van 2018 voor het openbare groen. Jonge aanplant (bomen en struiken) is afgelopen zomer vaker voorzien van water. Daar staat tegenover dat er minder gemaaid is doordat het gras was verdord. Beide activiteiten worden uitgevoerd door ROVA.

Pas komend voorjaar weten we wat de gevolgen zijn voor het gemeentelijk groenbestand. Het is afwachten of de houtige gewassen (o.a. bomen) tijdig bladknoppen hebben gevormd tijdens de periode van droogte/hitte. Uit de bladknoppen moeten volgend voorjaar de nieuwe bladeren ontluiken.

Door de droogte/hitte was het noodzakelijk om de populieren aan de Schellerenkweg te kappen. Het effect van de hitte op de populieren was dat deze meer water verdampten dan dat ze konden opnemen. Daardoor zijn ze takken gaan 'afstoten' en daarbij zelfs zeer grote gesteltakken, waardoor een gevaarlijke situatie onstond. De kap heeft circa € 55.000,- gekost.

In de maanden juli en augustus is op verschillende locaties, o.a. in de Stadsgracht, Wavinvijver en Park de Wezenlanden blauwalg geconstateerd. In de Agnietenplas en de Schellerdriehoek was sprake van zwimmersjeuk. Helaas is als gevolg van zuurstoftekort vissterfte opgetreden in vijver De Dobbe. Het waterschap en vrijwilligers van de hengelsportvereniging hebben de dode vissen opgeruimd. Het waterschap heeft het zuurstoftekort opgelost door zuurstofrijk water in te laten vanuit de Westerveldse Aa in de waterpartijen van Aa-landen en Holtenbroek.

Ten opzichte van de zomer van 2017 is sprake van een toename van het aantal gevallen van blauwalg in vijvers en de stadsgracht. In Park de Wezenlanden hebben we afgelopen zomer metingen verricht (onderzoek gedaan) om te achterhalen of en zo ja, hoe we in de toekomst blauwalg kunnen beperken. Aanleiding hiervoor is de langdurige periode van blauwalg in de zomer van 2017 in het parkwater. Medio oktober/november verwachten wij het onderzoeksrapport waarna wij in samenspraak met het waterschap bekijken welke maatregelen zinvol zijn om blauwalg in de toekomst te beperken.

Datum 15 oktober 2018

2. Welke inzichten heeft het college verkregen, bijvoorbeeld als het gaat om de identificatie van risicogebieden en anderszins?

Antwoord:

Er zijn meer oudere populieren in Zwolle. Een van de inzichten van de extreme warmte/hitte is dat deze bomen zich gevaarlijk kunnen gedragen. Van alle populieren in Zwolle weten we exact de soort en hebben we een goede indicatie van de leeftijd. Door deze twee gegevens te combineren is een goed overzicht ontstaan op welke plekken we soortgelijke problemen kunnen verwachten als op de Schellerenkweg. Een extern bureau dat gespecialiseerd is in het herkennen van ondersoorten van de populier heeft ons geholpen bij het opstellen van een risicoanalyse. Deze analyse zal nog worden vertaald tot een concreet plan van aanpak die begin 2019 wordt opgesteld.

Alle overige bomen gaan in een cyclische keuring (boomveiligheidscontrole) mee. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat door die inspectie weer andere inzichten i.r.t. de droogte/hitte worden verkregen.

Door het aanhoudende langdurige mooie weer waren de avonden warm. Tot in de late uurtjes werd optimaal gebruik gemaakt van onze mooie en aantrekkelijke stadsgracht door de watersport/recreatie. Echter de fontein in de stadsgracht (in het verlengde de Stationsweg) hebben we voortijdig moeten verwijderen in verband met verhoogd risico van aanvaring na zonsondergang. De fontein hebben we uit moeten zetten als gevolg van de blauwalg en verspreiding van de blauwalgbacterie via de nevel van de fontein. Door het uitschakelen van de fontein deed de verlichting het niet meer (waren gelijk geschakeld). Komende winter wordt de fontein aangepast en zal de verlichting onafhankelijk werken ten opzichte van de fontein. De aanpassingen voeren wij gelijktijdig uit met het groot onderhoud aan de fontein dat gepland is in 2019.

3. Welke lessen zijn er te trekken als het gaat om het gemeentelijk groenbeheer? Is het ook een overweging om andersoortige gewassen te planten die beter bestand zijn tegen drogere periodes?

Antwoord:

Als gevolg van de hitte verloren bomen/struiken hun bladeren vroegtijdig, waardoor het op bepaalde momenten in de stad wel herfst leek. Op een aantal plekken in de stad is een extra veegronde gedaan teneinde verstopte kolken te voorkomen en daarmee wateroverlast.

Voor wat betreft het gemeentelijk groenbeheer moeten we het komende voorjaar afwachten en bezien wat de gevolgen zijn van de extreem warme zomer van 2018 en daarna bekijken of aanpassingen in de wijze van het groenbeheer of aanplant van ander soortige bomen noodzakelijk is. Zwolle wil graag op kleine schaal experimenteren met exotische/Zuid-Europese bomen. Maar niet meteen op grote schaal, wel om lering uit te kunnen trekken. Verder laten we ons vooralsnog goed informeren. Een belangrijk Zwols criterium voor het selecteren van boomsoorten, is een hoge bijdrage aan de biodiversiteit. Inheemse boomsoorten hebben op dat gebied vaak toch een grotere aantrekkingskracht op het insectenleven.

Datum 15 oktober 2018

4. Op welke wijze wordt er samengewerkt met het waterschap bij de te maken keuzes?

Antwoord:

Afgelopen zomer is vanuit de crisisbeheersingsstructuur het Regionaal Operationeel Team (ROT) bijeengekomen. Het ROT bestaat uit de Veiligheidsregio IJsselland, het waterschap Drents Overijsselse Delta, Rijkswaterstaat, Defensie, provincie Overijssel, Politie, gemeente Zwolle, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en de brandweer. Het doel was te verkennen wat er speelt rondom droogte/hitte in onze regio, wat dit betekent voor onze regio en wie wat oppakt. Uitkomst van het overleg was dat er niet direct noodzaak was om in te grijpen. Wel zijn afspraken gemaakt over eenduidige communicatie.

Verder is door de Veiligheidsregio IJsselland, gemeente Zwolle en waterschap Drents Overijsselse Delta gezamenlijk opgetrokken in concrete acties ten aanzien van blauwalg en communicatie hierover naar onze inwoners en gebruikers van het water.

5. Hoever is het college in de voorbereiding van de voor 2019 verplichte klimaatadaptatietest, waar een hittestresstest een onderdeel van is?

Antwoord:

Voor de thema's wateroverlast, hitte en overstromingen zijn zogenaamde stresstesten uitgevoerd. Voor wateroverlast als gevolg van hevige neerslag en overstromingen zijn meerdere scenario's doorgerekend. Voor hitte is een warmtekaart gemaakt waarin duidelijk te zien is welke gebieden in de stad gevoelig zijn voor hitte. De uitkomsten van de stresstesten zijn opgenomen in een kaartverhaal dat digitaal wordt ontsloten (I-report). In een kaartverhaal worden inwoners, bedrijven, ontwikkelaars, woningbouwcorporaties, interne organisatie, etc. stap voor stap meegenomen in de opgave voor de thema's wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Verder biedt het kaartverhaal handvatten voor vervolgstappen.

Het maken van het kaartverhaal maakt onderdeel uit van de op te stellen Zwolse Adaptatiestrategie (ZAS) die eind dit jaar wordt opgeleverd.

6. Op welke wijze gaat het college inwoners en bedrijfsleven betrekken bij de voorbereiding en uitkomst van deze testen zodat vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gewerkt aan oplossingen?

Antwoord:

Met het opstellen van de Zwolse Adaptatiestrategie worden inwoners, bedrijven (parkmanagers ondernemersverenigingen), woningbouwcorporaties, verzekeraars, waterschap, ontwikkelaars, etc. betrokken. Onze stakeholders hebben behoefte aan een instrument (digitaal kaartverhaal/I-report ontsloten via een website) die inzicht geeft in de opgaven en die handelingsperspectief biedt.

Hier hebben we gehoor aan gegeven en we gebruiken de uitkomsten van de stresstesten in lopende projecten (Stationsplein, Assendorp, Voorst, Hessenpoort, etc.), initiatieven vanuit de stad zoals o.a. in de Seringenstraat, Eendrachtstraat, etc. en de op te stellen Omgevingsvisie Zwolle. Tijdens het wijkfestival Zwolle-Zuid zijn de eerste resultaten van de stresstest gepresenteerd in een kaartverhaal (I-report, bekijk [hier](#) de versie die in ontwikkeling is) gedeeld met de bezoekers van het festival. Dit leverde positieve reacties op.

Datum 15 oktober 2018

Verder hebben we de website klimaatmakers gelanceerd: <https://www.zwolle.nl/klimaatadaptatie>.

Ook is een Climate Campus opgericht waarin ruim veertig organisaties samenwerken. De Climate Campus is een netwerk gericht op kennisdelen, innovatie en aanjagen van initiatieven. Er zijn in de regio meer dan honderd projecten rondom waterveiligheid en klimaat. Niet alleen overheden zijn hier mee aan de slag, ook particulieren en bedrijven leveren hun aandeel in klimaatadaptatie. Het draait om samenwerking: alleen kun je het niet doen.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Schriftelijke vragen ChristenUnie over lessen naar aanleiding van de recente droogte

De gevolgen van de klimaatverandering worden ook in Zwolle steeds duidelijker.

Eerder dit jaar was er sprake van wateroverlast door heftige regenbuien. En afgelopen zomer was er sprake van langdurige hitte en droogte met soms ingrijpende gevolgen.

Zo moesten de prachtige bomen aan de Schellerenkweg als gevolg van die droogte zelfs gedeeltelijk worden gekapt.

Gelukkig bleef er voldoende drinkwater beschikbaar.

Deze extreme situaties zullen in de toekomst steeds vaker voorkomen. Daarom is het raadzaam als de gemeente, inwoners, landbouw en bedrijfsleven zich daarop voorbereidt.

In Zwolle hebben we sinds kort de Climate campus om goed samen te werken rondom klimaatverandering.

De ChristenUnie is benieuwd welke lessen er getrokken kunnen worden uit de afgelopen periode en stelt het college daarom de volgende vragen:

1. Heeft het college een beeld bij de financiële en milieu-gerelateerde gevolgen van de extreem hete en droge zomer van 2018?
2. Welke inzichten heeft het college verkregen, bijvoorbeeld als het gaat om de identificatie van risicogebieden en anderszins?
3. Welke lessen zijn er te trekken als het gaat om het gemeentelijk groenbeheer? Is het ook een overweging om andersoortige gewassen te planten die beter bestand zijn tegen drogere periodes?
4. Op welke wijze wordt er samengewerkt met het waterschap bij de te maken keuzes?
5. Hoever is het college in de voorbereiding van de voor 2019 verplichte klimaatadaptatietest, waar een hittestresstest een onderdeel van is?
6. Op welke wijze gaat het college inwoners en bedrijfsleven betrekken bij de voorbereiding en uitkomst van deze testen zodat er vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gewerkt aan oplossingen?

Ruben van de Belt en Wietse de Boer
ChristenUnie Zwolle

Overdracht College-Raad

Datum 18 oktober 2018

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen PvdA over de Vliegende Vrienden
portefeuillehouder	Monique Schuttenbeld
informant	Tuqan, Iskander (2016)
medeopstellers	
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Informatienota beantwoording artikel 45 vragen PvdA over evenement De Vliegende Vrienden Bijlage: Artikel 45 vragen PvdA Vliegende Vrienden

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:

De beantwoording van de artikel 45 vragen over De Vliegende Vrienden.

Informatienota voor de raad

Datum 30 september 2018

Onderwerp	artikel 45 vragen PvdA over evenement De Vliegende Vrienden
Versienummer	V1.

Portefeuillehouder M. Schuttenbeld

Informant I. Tuqan
Afdeling Ruimte en Economie / OW
Telefoon 038 498 2016
Email I.Tuqan@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de artikel 45 vragen over De Vliegende Vrienden.

Datum 30 september 2018

Inleiding

Op 14 september 2018 heeft de PvdA vragen gesteld aan het college over het evenement De Vliegende Vrienden. In deze informatienota vindt u de vragen en de beantwoording daarvan.

Beantwoording vragen

Was de gemeente op de hoogte van de langdurige opbouw van het festival (2 weken) en de overlast die dat voor de omwonenden, gebruikers van het park en de ondernemer met zich mee zou brengen?
De Vliegende Vrienden werd voor de eerste keer in Zwolle georganiseerd en was dus zowel voor de organisatie als de gemeente nieuw.

Bij grootschalige evenementen wordt in een vroeg stadium overleg georganiseerd met de organisatie voor de voorbereiding van de vergunningverlening van het evenement. Dat is nu ook gebeurd. De organisatie wilde gezien de benodigde opbouwtijd voor onder andere het podium een totale afsluiting van het park voor langere tijd. De gemeente heeft, met het oog op het zoveel mogelijk beperken van overlast voor gebruikers, omwonenden en ondernemers, aangegeven een dergelijke volledige afsluiting niet te willen. In goed onderling overleg is daarom een fasering aangebracht in de afsluiting van het park.

Wat zijn de afspraken van de gemeente op het gebied van communicatie hierover met de organisatie van het evenement? En hoe loopt dat in de praktijk? Zijn er al leerpunten uit te trekken voor de gemeente?

De afspraak is dat de organisatie van een evenement zorgt voor de communicatie over het evenement zelf, maar ook afsluitingen, verkeersmaatregelen en toegankelijkheid van de omgeving. Ingeval van een grootschalig evenement is ook de afdeling Communicatie van de gemeente betrokken voor de algemene berichtgeving. Over het algemeen gaat dat goed. Leerpunt voor de gemeente is dat we bij dit soort grootschalige evenementen in de toekomst zullen kiezen voor een gezamenlijke communicatie.

Is er toezicht op hoe er met de natuur en in het bijzonder de bomen wordt omgesprongen? Zijn daar afspraken over gemaakt? Is er sprake van schade?

Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over de wijze waarop moet worden omgegaan met de natuur en dus ook met de bomen. Hierop wordt door of namens de gemeente toezicht gehouden. Bij de eindinspectie na het evenement bleek dat het park door de organisatie in goede staat is opgeleverd aan de gemeente. De organisatie van de Vliegende Vrienden is zorgvuldig omgegaan met het park in zijn algemeenheid en ook met de bomen. Er is geen sprake van schade.

Het is een commercieel evenement met kaartjes die tussen de 60 en 160 euro per persoon kosten:

a) Wat zijn de exacte opbrengsten voor de gemeente Zwolle?

De financiële opbrengsten voor de gemeente zijn de legesopbrengsten. Daarnaast heeft de organisatie 200 parkeerplaatsen op de Turfmarkt gehuurd. De opbrengsten van de vergelijkbare periode in 2017 zijn daarvoor doorbelast aan de organisatie. Het gebruik van de Turfmarkt heeft geen invloed gehad voor abonnement- en vergunninghouders. Deze konden normaal parkeren op de Turfmarkt.

b) Wat heeft het evenement de gemeente gekost?

De kosten voor de gemeente betroffen de reguliere ambtelijke inzet voor overleg, voorbereiding vergunningverlening en toezicht en handhaving. Dit is vergelijkbaar met andere grootschalige evenementen zoals het Bevrijdingsfestival of Stratenfestival.

Datum 30 september 2018

c) Wegen de kosten (incl. de overlast voor de buurt, ondernemer, schade aan de natuur) volgens de gemeente op tegen de baten?

Zwolle zet in op een bruisende stad en wil uitnodigend zijn voor mensen van buiten de stad. Evenementen als de Vliegende Vrienden dragen bij aan een aantrekkelijk aanbod voor Zwollenaren en inwoners uit de regio. Dat bleek ook wel uit de vele positieve reacties. De Vliegende Vrienden is bezocht door vele Zwollenaren en heeft de stad onder de landelijke aandacht gebracht. Wij vinden daarom dat de baten opwegen tegen de kosten.

Volgt er een evaluatie met de gemeente, organisatie, buurtbewoners en betrokken ondernemer van het parkpaviljoen over hoe een mogelijke volgende editie beter kan worden georganiseerd? Kan die evaluatie ook gedeeld worden met de raad?

Ja, er volgt een evaluatie met de organisatie, buurtbewoners en de betrokken ondernemer van het parkpaviljoen. De Raad wordt hierover geïnformeerd.

Openbaarheid

Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Art. 45 vragen: Evaluatie Vliegende Vrienden
Zwolle, 14 september 2018

Dit weekend – op zaterdag 15 september – vindt in het Wezenlandenpark het evenement Vliegende Vrienden van Amstel plaats. Een evenement waar 40.000 mensen plezier aan zullen beleven. Aan de ene kant vindt de PvdA het natuurlijk erg mooi dat de organisatie voor onze stad kiest om zo'n grootschalig muziekevenement te hosten. Aan de andere kant krijgt de fractie van de PvdA wel érg veel signalen over de keerzijde van dit grootschalige evenement. Het park is al 2 weken grotendeels afgesloten en er is niet goed gecommuniceerd met de buurt. Ook met de horecaondernemer van parkpaviljoen De Wezenlanden zijn geen goede afspraken gemaakt. Door alle werkzaamheden is het paviljoen slecht bereikbaar, lopende afspraken moesten worden afgezegd en ze lopen al twee weken klanten mis door de slechte bereikbaarheid. Ook maken wij ons zorgen over de omgang met de natuur in het park (mogelijke schade aan bomen/boomwortels). De PvdA wil dat er wordt geleerd van deze editie, zodat een mogelijk volgende editie soepeler kan verlopen. Wij stellen daarom de volgende vragen aan het college:

1. Was de gemeente op de hoogte van de langdurige opbouw van het festival (2 weken) en de overlast die dat voor de omwonenden, gebruikers van het park en de ondernemer met zich mee zou brengen?
2. Wat zijn de afspraken van de gemeente op het gebied van communicatie hierover met de organisatie van het evenement? En hoe loopt dat in de praktijk? Zijn er al leerpunten uit te trekken voor de gemeente?
3. Is er toezicht op hoe er met de natuur en in het bijzonder de bomen wordt omgesprongen? Zijn daar afspraken over gemaakt? Is er sprake van schade?
4. Het is een commercieel evenement met kaartjes die tussen de 60 en 160 euro per persoon kosten:
 - a) Wat zijn de exacte opbrengsten voor de gemeente Zwolle?
 - b) Wat heeft het evenement de gemeente gekost?
 - c) Wegen de kosten (incl. de overlast voor de buurt, ondernemer, schade aan de natuur) volgens de gemeente op tegen de baten?
6. Volgt er een evaluatie met de gemeente, organisatie, buurtbewoners en betrokken ondernemer van het parkpaviljoen over hoe een mogelijke volgende editie beter kan worden georganiseerd? Kan die evaluatie ook gedeeld worden met de raad?

Namens de PvdA Zwolle
Patty Wolthof
Selma Hoekstra

Overdracht College-Raad

Datum 18 oktober 2018

onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen PvdA over Suze Groeneweg en commissie naamgeving
portefeuillehouder	William Dogger
informant	Reijgersberg, Gerard (4125)
medeopstellers	
afdeling	Inwonerszaken
bijlagen	Voorstel: Beantwoording artikel 45 vragen PvdA over Suze Groeneweg en commissie naamgeving Bijlage: Raadsvragen PvdA over Suze Groeneweg

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van de beantwoording van de vragen die de Partij voor de Arbeid heeft gesteld het over het wijzigen van de Groeneweg in Suze Groeneweg en enkele algemene vragen over (straat)naamgeving en de samenstelling van de commissie naamgeving

Informatienota voor de raad

Datum 4 oktober 2018
Kenmerk ZWIZB181004-GR02

Onderwerp	Beantwoording raadsvragen over Suze Groeneweg en commissie naamgeving
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder William Dogger

Informant G.J.L. Reijgersberg
Afdeling Inwonerszaken / ZWIZB
Telefoon 038 498 4125
Email GJL.Reijgersberg@zwolle.nl
Bijlagen Raadsvragen Partij van de Arbeid over Suze Groeneweg ca.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

de beantwoording van de vragen die de Partij voor de Arbeid heeft gesteld over het wijzigen van de Groeneweg in Suze Groeneweg en enkele algemene vragen over (straat)naamgeving en de samenstelling van de commissie naamgeving.

Inleiding:

Het is dit jaar precies 100 jaar geleden dat Suze Groeneweg als eerste vrouw werd gekozen in de Tweede Kamer. Groeneweg was onderwijzeres, feministe en lid van de SDAP. In de Tweede Kamer hield ze zich vooral bezig met onderwijs, drankbestrijding, zuigelingen- en moederschapszorg, en ontwapening. In Zwolle is nog geen straat naar haar vernoemd. We hebben natuurlijk wel de Groeneweg in Zwolle. We willen daarom het college de suggestie doen deze weg om te dopen tot de Suze Groeneweg. Meer dan een suggestie kan dit niet zijn, de raad gaat immers niet over de straatnaamgeving. Daarvoor hebben we de Commissie Naamgeving waarvan de leden door het College benoemd worden. Nu lijkt het erop dat ook in deze commissie nog wel een glazen plafond te doorbreken is. De commissie bestaat alleen maar uit mannen.

Op grond van artikel 45 van het Reglement van Orde heeft de raadsfractie van de Partij van de Arbeid de volgende vragen gesteld, die wij als volgt beantwoorden:

1. *Wat is (bij benadering) de verhouding tussen het aantal vernoemde mannen en het aantal vernoemde vrouwen?*Antwoord:

Dit is niet bij benadering aan te geven. Er is geen register waarin over de jaren heen bijvoorbeeld is vermeld hoeveel mannen en hoeveel vrouwen er vernoemd zijn. Het zijn er in elk geval wél beduidend minder dan mannen. Enkele geïsoleerde voorbeelden zijn Marga Klompé (Ittersumerbroek), Maria Curie (Marslanden), Flora Bilderbeek, Hendrina Broekman en Mirjam Chaja van Zwaanenburg (alle 3 Schellerbroek). In Schellerhoek is een kleine buurtje waar 'sterke vrouwen' zijn vernoemd (rond de Vrouwenlaan), zoals Zuster van der Kolk, Moeder Lamberta, Mevrouw Stoel en Bep Wiersma. Maar ook het 1^e vrouwelijke raadslid in Zwollerkerspel: Aaltje Wagenveld. Een aantal jaren geleden is daar de Nel Banninkstraat aan toegevoegd. En ook in het Veeralleekwartier zijn meerdere vrouwen vernoemd. Vrij recent werden daar de huidige koningin en de 3 prinsessen aan toegevoegd. Maar het algemene beeld is dat er weinig vrouwen zijn vernoemd. Een beeld dat overigens niet substantieel zal afwijken van andere gemeenten.

Datum 4 oktober 2018
Kenmerk ZWIZB181004-GR02

2. *Bent u met ons van mening dat diversiteit in de Commissie Naamgeving kan bijdragen aan diversiteit in straatnamen?*

Antwoord:

Nee, het college ziet geen causaal verband tussen de samenstelling van de commissie naamgeving en het benoemen van mannen in straatnamen. Het gaat om de 'verdiensten' van de te benoemen persoon. Daarbij gaat het er niet om of de betreffende persoon man of vrouw is.

Overigens is er met de nieuwe wijk Stadshagen eind jaren '90 voor gekozen om helemaal geen personen te vernoemen. De enige uitzondering daarop is het oostelijk deel van de buurt Brecamp. Daar zijn natuur- en milieubeschermers vernoemd als Jac P Thijssse, Eli Heimans en Van der Goes van Naters. Voor het overige zijn de straatnamen in Stadshagen 1 (Schoonhorst, Milligen, Werkeren en Frankhuis) ontleend aan oude- en middeleeuwse beroepen, oude havezaten, gras- mos- en zeggesoorten, slootplanten, weidevogels en historische landschapselementen. In Stadshagen 2 (Brecamp, Breezicht en Tippe bij de IJssel) wordt dit voortgezet met thema's als 'molens', 'polders' en 'boerenerven/boerderijen'.

3. *Bent u bereid in te zetten op meer diversiteit in de Commissie Naamgeving?*

Antwoord:

De commissie bestaat uit een voorzitter, 4 ambtelijk deskundigen en 2 burgerleden. De voorzitter is een wethouder die openbare ruimte of een vergelijkbare portefeuille heeft. De ambtelijk deskundigen zijn bijvoorbeeld de directeur van het HCO en de beleidsadviseur Monumentenzorg & Archeologie. Het college heeft er uiteraard geen invloed op of deze functie bekleed wordt door een man of een vrouw.

Voor de burgerleden geldt dat werving via een reguliere vacature op de website en in het plaatselijke huis-aan-huisblad geschiedt. Ook daar heeft het college er geen invloed op of en hoeveel vrouwen reageren op zo'n vacature. Volgens mondelinge mededeling van de secretaris van de commissie naamgeving heeft er sinds 1994 slechts twee keer een vrouwelijke kandidaat gesolliciteerd.

4. *Bent u bereid de suggestie om de Groeneweg om te dopen tot de Suze Groeneweg voor te leggen aan de Commissie naamgeving?*

Antwoord:

Het college is daar geen voorstander van en voert de volgende argumenten aan tegen de gesuggereerde wijziging van de Groeneweg in Suze Groeneweg:

a) De naam past niet (goed) binnen het thema van de buurt

Binnen de gemeente wordt per wijk, buurt (of deel ervan) een thema toegekend. Binnen dat thema worden dan namen bedacht. Vergelijk de componisten in Holtenbroek, waterlopen in Aa-landen, Nobelprijswinnaars in Berkum of burgemeesters in Gerenlanden.

De Groeneweg bestaat in elk geval al sinds 1801. De Groeneweg is destijds zo genoemd omdat het 'door de groene weiden is aangelegd'. Twee eeuwen geleden werd er nog niet met thema's gewerkt. Aan het eind van de 19^e eeuw zijn er in Zwolle meerdere personen vernoemd waaronder Potgieter en Ter Pelkwijk. Daarbij werd voor een 1^e kleine uitbreiding in Assendorp gekozen voor:

Willem Bartjens

Nederlandse schoolmeester die lang in Zwolle woonde en les gaf aan de Franse school aan de Praubstraat. Werde beroemd door zijn rekenboek "De Cijfferinghe van Mr. Willem Bartjens".

Datum 4 oktober 2018
Kenmerk ZWIZB181004-GR02

(familie) van Ittersum

Geslacht dat een grote rol speelde in de stadsgeschiedenis. Roelof, die in 1415 Cele opvolgde en mr. Jan, een vermaard jurist die na 1416 het 3^e stadsrecht codificeerde.

(familie) Coets:

Zwolse schilderfamilie uit de 17^e / 18^e eeuw (Andreas, Pieter en Roelof Coets).

Dirk Jan van der Laen

Zwolse kunstschilder die vaak met Vermeer werd vergeleken. Geboren en overleden in Zwolle.

Joan Cele

Rector van de Latijnse school te Zwolle van 1377 tot 1415 en kerkmusicus in de Sint-Michaëlkerk. Cele was een sleutelfiguur in de beweging van de Moderne Devotie en heeft veel bijgedragen aan de verspreiding van ideeën tot hervorming van kerk, onderwijs en samenleving. Geboren en overleden in Zwolle

Nog wat later zijn enkele vroegere woningbouwverenigingen vernoemd: Blokstraat, Commissiestraat, Eigenhaardstraat, Eendrachtstraat en Lindestraat (naar woningbouwvereniging 'Tilia' = Linde). Ook komen enkele locatie gebonden namen voor zoals: Molenweg: naar een korenmolen die daar vroeger stond en in 1850 werd gesloopt; Spoorstraat: vanwege het uitzicht op het spoor en de spoorbrug; Enkstraat: naar de Assendorper Enk, het oudst bebouwde gedeelte in de buurt en uiteraard Assendorp (-straat, -plein en -dijk): naar de voormalige marke 'Assendorp'.

Rond 1920 werd in Assendorp het eerste echte straatnamenthema vastgesteld: bloemen. De meeste straten in Assendorp zijn naar een bloem vernoemd.

Gelet op bovenstaande zijn er naar de mening van het college onvoldoende aanknopingspunten om inpassing van Suze Groeneweg binnen Assendorp te 'legitimeren'.

b) De straatnaam is feitelijk onjuist

Als de straat wordt vernoemd naar Suze Groeneweg is de straatnaam 'Suze Groeneweg' feitelijk onjuist. Dat suggereert dat de straat is vernoemd naar Suze Goene. Dus formeel moet de straat dan 'Suze Groeneweg' heten. Een naam die op zijn minst vragen opwerpt.

c) Adreswijziging voor bewoners en bedrijven

Als de 'Groeneweg' wordt gewijzigd in 'Suze Groeneweg' betekent dat een adreswijziging voor bijna 200 bewoners en een aantal bedrijven aan de Groeneweg. Dit veroorzaakt overlast voor hen. En aangezien een echte noodzaak voor wijziging ontbreekt, moet er rekening worden gehouden met bezwaren van de bewoners van de Groeneweg.

d) Historie

Zoals eerder aangegeven bestaat de Groeneweg in elk geval al sinds 1801. Daarmee is de naam Groeneweg een begrip in Assendorp en zou het uit historisch oogpunt niet logisch zijn deze oude naam te wijzigen.

Tenslotte

In de buurt Ittersumerbroek zijn landelijke politici vernoemd zoals Willem Drees, Joop den Uyl en Marga Klompé. Het college is bereid de suggestie van de commissie naamgeving te volgen en door hen te laten onderzoeken of Suze Groeneweg eventueel ingepast kan worden in deze buurt. Omdat Ittersumerbroek al voltooid is, is de verwachting dat het niet mogelijk zal blijken een straat te vernoemen naar Suze Groeneweg maar een andere deel van de openbare ruimte. Bijvoorbeeld een pad, plantsoen of vijver.

Datum 4 oktober 2018
Kenmerk ZWIZB181004-GR02

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Schriftelijke vragen: de Suze Groeneweg

Geacht College,

Het is dit jaar precies 100 jaar geleden dat Suze Groeneweg als eerste vrouw werd gekozen in de Tweede Kamer. Groeneweg was onderwijzeres, feministe en lid van de SDAP. In de Tweede Kamer hield ze zich vooral bezig met onderwijs, drankbestrijding, zuigelingen- en moederschapzorg, en ontwapening. In Zwolle is nog geen straat vernoemd naar haar vernoemd. We hebben natuurlijk wel de Groeneweg in Zwolle. We willen daarom het college de suggestie doen deze weg om te dopen tot de Suze Groeneweg. Meer dan een suggestie kan dit niet zijn, de raad gaat immers niet over de straatnaamgeving. Daarvoor hebben we de Commissie Naamgeving waarvan de leden door het College benoemd worden. Nu lijkt het erop dat ook in deze commissie nog wel een glazen plafond te doorbreken is. De commissie bestaat alleen maar uit mannen. We hebben daarom de volgende vragen aan het college

1. Wat is (bij benadering) de verhouding tussen het aantal vernoemde mannen en het aantal vernoemde vrouwen?
2. Bent u met ons van mening dat diversiteit in de Commissie Naamgeving kan bijdragen aan diversiteit in straatnamen?
3. Bent u bereid in te zetten op meer diversiteit in de Commissie Naamgeving?
4. Bent u bereid de suggestie om de Groeneweg om te dopen tot de Suze Groeneweg voor te leggen aan de Commissie naamgeving?

Namens de PvdA fractie,

Eefke Meijerink

College 2018-2022

Vergadering d.d. 12 oktober 2018

Locatie B&W kamer

Aanvang 08.30

Eindtijd 11.45

Voorzitter Henk Jan Meijer

Griffier/Secretaris Ingrid Geveke

Aanwezige leden Anker, Ed, Dogger, William, Geveke, Ingrid, , Meijer, Henk Jan, Schuttenbeld, Monique, Sloots, Klaas, Willigen, Michiel van, Agterhuis, Henriette, Koppert, Cathelijne

Afwezige leden Heer, Rene de

0. Memo gemeentesecretaris
Kennisgenomen
01. Afspraken perscontact
Kennisgenomen
- 02.1. Ingekomen stukken
 - 02.1.1. Verzoek van Polderbelangen Mastenbroek om een gesprek
Wethouder Schuttenbeld.
 - 02.1.2. Bekendmaking Min. BiZa en Koninkrijksrelaties van selectie programma aardgasvrije wijken
Kennisgenomen
 - 02.1.3. Schrijven Min. SoZaWe inzake handreiking lokaal netwerk van sleutelfiguren
Kennisgenomen
 - 02.1.3.*. Aanbiedingsbrief L. Lichtendahl realisatie Coffeeshop, nieuwe stijl
Kennisgenomen
- 02.2. Vragen ex artikel 45 Reglement van Orde
 - 02.2.1. Vragen PvdA ex art. 45 Reglement van Orde inzake Weeshuispassage
Een antwoord wordt ambtelijk voorbereid.
03. Rondvraag
 - Wethouder Van Willigen meldt dat er een nadere analyse plaatsvindt over het onderbrengen van de Assendorper basisscholen Het Atelier en Het Mozaiek
 - De wethouders Sociaal Domein van de gemeente Zwolle kijken terug op een mooie, energieke bijeenkomst met de externe klankbordgroep. De deelnemers hebben aangegeven mede verantwoording te willen nemen voor de hervormingen in het sociaal domein
 - De gemeentesecretaris meldt dat het sociaal plan voor de medewerkers Wra/Wezo gereed is. Deze ligt binnenkort ter besluitvorming voor
 - Burgemeester Meijer meldt dat café Bruut in de Voorstraat een week dicht gaat, er vindt

nader onderzoek plaats naar de vondst van een granaat bij het café

- Het college kijkt terug op een waardevolle Thorbeckelezing

03. Weekoverzichten en representatieve verplichtingen college
Kennisgenomen

04. Bovenlokale aangelegenheden

- Wethouder Schuttenbeld meldt dat dinsdag 16 oktober het concept Cultuurprofiel Regio Zwolle tijdens een themabespreking in het college van B&W besproken wordt. Ook met de raad vindt hierover een gesprek plaats op woensdagavond 17 oktober
- Wethouder Schuttenbeld meldt dat de gemeente Deventer aandacht vraagt voor de cultuursector in Deventer en de verbinding met het Cultuurprofiel Regio Zwolle
- Wethouder Anker meldt dat hij met veel belangstelling kennis heeft genomen van de stukken voor de Heidag VNG Commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit. Zoals afgesproken in de nota deelname VNG en G40 zullen stukken met annotatie met het college worden gedeeld
- Wethouder Dogger informeert het college over zijn regiobijeenkomst bij de gemeente Zwartewaterland
- Wethouder Van Willigen meldt dat hij deel zal nemen aan de tweedaagse Smart City missie naar Barcelona op 12 en 13 november, georganiseerd vanuit de G40

05. B-onderwerpen

06. Raad/Raadsplein

- Terugblik informatieavond Spoorzone d.d. 8 oktober 2018: besproken.

06.1. Schrijven bewoners Blekerswegje inzake plannen projectontwikkelaar
Ambtelijk wordt een reactie voorbereid.

07.a. Beslissingenlijst collegevergadering d.d. 2 oktober 2018
Conform

07.b..*. Niet openbare verslag d.d. 2 oktober 2018
Conform

07.c. Opheffing embargo

08. Uitnodigingen

08.1. 17-21-10-2018 Jumping Zwolle
Kennisgenomen

08.2. 2018-10-19 Ondernemersborrel Jumping Zwolle
Wethouder Sloots.

09. Personele en organisatorische aangelegenheden

10. Portefeuilleaangelegenheden, Niet openbare en Embargo stukken

11. A-onderwerpen

11.a..*. Duurzaam Dieze
Conform

Het college besluit in te stemmen met de bijgevoegde beslisnota aan de Raad

11.b..*. Uitvoeringsplan 2018-2021 Samen naar een gezonder Zwolle
Conform
Het college besluit:

Het uitvoeringsplan 2018-2021 Samen naar een gezonder Zwolle vast te stellen.

11.c. Debiteurenplan sociale voorzieningen

Conform

Het college besluit:

1. De Beleidsregel debiteurenplan gemeente Zwolle Vordering en verhaal 2018 vast te stellen zoals verwoord in de bijgaande bijlage.
2. De Beleidsregel debiteurenplan gemeente Zwolle Vordering en verhaal 2017 zoals vastgesteld in de collegevergadering 28.2.2017 in te trekken.

11.d. Platform WWZ

Conform

Het college neemt kennis van:

1. Het samenvoegen van het programma WWZ038 en Platform WWZ

De burgemeester besluit:

2. Wethouder Anker af te vaardigen als bestuurslid van het platform WWZ038

11.e. Intentieovereenkomst en startnotitie stedenbouwkundige verkenning herontwikkeling Zwartewaterallee La Diligence-terrein

Conform

Het college besluit:

1. Startnotitie en intentieovereenkomst vast te stellen;
2. voor deze startnotitie en intentieovereenkomst geheimhouding op te leggen op grond van artikel 55 Gemeentewet met een beroep op het financiële belang van zowel de gemeente als de initiatiefnemer zoals bedoeld in artikel 10 lid 2 sub b en g van Wet openbaarheid bestuur.

11.f. Deelname G40 en VNG

Conform

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van de vertegenwoordiging van het Zwolse college in de verschillende overleggen binnen VNG en G40-verband.
2. Kennis te nemen van de wijze van voorbereiding en terugkoppeling van deze overleggen.
3. In te stemmen met bijgevoegde informatienota voor de gemeenteraad.

11.g. Beslissing op bezwaar omwonende Belvédèrelaan

Conform

Het college besluit:

1. In te stemmen met de beslissing op bezwaar volgens bijgevoegde brief waarin het bezwaarschrift ongegrond wordt verklaard.
2. Op grond van artikel 55 lid 1 Gemeentewet met een beroep op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van bezwaarmakers en het belang dat bezwaarmakers erbij hebben als eerste kennis te kunnen nemen van de beslissingen op bezwaar alsmede het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling bij de aangelegenheid betrokken

natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden (artikel 10 lid 2 onder e. en f. en g. Wob) geheimhouding op te leggen ten aanzien van de bij dit voorstel gevoegde beslissing op bezwaar.

11.h. Beantwoording artikel 45 vragen VVD Kamerbrief offensief om meer mensen met een beperking aan het werk te helpen

Conform

Het college besluit:

1. In te stemmen met de bijgevoegde informatienota voor de raad voor de beantwoording van Artikel 45 vragen van de VVD-fractie over de Kamerbrief offensief om meer mensen met een beperking aan het werk te helpen d.d. 9 september 2018

11.i. Beantwoording artikel 45 vragen over "voortgang Zwolle ottervriendelijk maken"

Conform

Het college besluit:

Akkoord te gaan met beantwoording art. 45 vragen "Voortgang Zwolle ottervriendelijk maken" door middel van bijgevoegde Informatienota voor de Raad

Aldus vastgesteld in de vergadering van 16 oktober 2018.

Datum 16 oktober 2018

Voorzitter
H.J. Meijer

Secretaris
I. Geveke